

Egalitate Sustenabilă

progressive
society

Raportul Comisiei Independente Pentru
Egalitate Sustenabilă | 2019-2024

Publicat inițial în
noiembrie 2018

Redactor
Marcel Mersch
marcel.mersch@europarl.europa.eu
Grupul S&D / Societatea progresistă
Parlamentul European
Strada Wiertz nr. 60
B-1047 Bruxelles

Group of the Progressive Alliance of
Socialists & Democrats
in the European Parliament

„Societatea progresistă” este o inițiativă
a Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților
din Parlamentul European

www.socialistsanddemocrats.eu

TheProgressives

socialistsanddemocrats

socsanddems

socsanddems

socsanddems

socialistsanddemocrats

Cuprins

Ce este societatea progresistă?	6
Comisia independentă pentru egalitate sustenabilă	8
Mulțumiri	12
Rezumat	14
Cuvânt înainte	24
CAPITOLUL 1	
De la un sistem defect la bunăstare pentru toți într-o Europă sustenabilă	27
Louka T. Katseli și Poul Nyrup Rasmussen	
CAPITOLUL 2	
Apel la acțiune pentru o Europă radical diferită	37
Policy Chapters	45
CAPITOLUL 3	
Putere Pentru Cetățeni	49
3.1 Democrație viguroasă	55
3.2 Parteneri sociali implicați și sindicate robuste	57
3.3 Un spațiu civic dinamic și amplu	61
CAPITOLUL 4	
Remodelarea Capitalismului	67
4.1 O economie pluralistă și diversificată	73
4.2 Responsabilitatea socială sustenabilă a întreprinderilor	80
4.3 Colectarea eficientă a impozitului pe profit	85
4.4 Un sector financiar responsabil și incluziv	90
4.5 Schimbare tehnologică în beneficiul tuturor	96
CAPITOLUL 5	
Justiție Socială	101
5.1 O Europă fără sărăcie	106
5.2 Locuri de muncă de calitate și salarii bune pentru toți	116
5.3 Egalitatea de gen	123
5.4 O societate deschisă pentru toți	126
5.5 Nicio regiune abandonată	128
CAPITOLUL 6	
Progresul Social-ecologic	139
6.1 O tranziție echitabilă	144
6.2 Un stat social-ecologic	152
CAPITOLUL 7	
Facilitarea Schimbării	157
7.1 O zonă euro sustenabilă	162
7.2 Finanțarea unei tranziții sustenabile	169
7.3 O guvernare europeană sustenabilă	173
ANEXĂ	
110 acțiuni politice pentru schimbare	181
Tratatul Privind Uniunea Europeană (Extrase)	191
Sustainable Development Goals	192

Ce este societatea progresistă?

„Societatea progresistă” este o inițiativă a Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților din Parlamentul European (Grupul S&D).

Ea a fost lansată în ianuarie 2018, la inițiativa comună a trei vicepreședinți ai grupului S&D de la acea dată, Udo Bullmann, Isabelle Thomas și Kathleen van Brempt, și se inspiră din obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU.

Inițiativa își propune să consolideze activitatea parlamentară a Grupului S&D atât în domeniile de politică legislative, cât și în cele fără caracter legislativ, în numeroase direcții de acțiune ale Uniunii. Printre acestea se numără următoarele: politica bugetară, agricolă, regională de pescuit, politicile de mediu, industriale și în domeniul transporturilor și politicile economice, de ocupare a forței de muncă, sociale, în domeniul egalității de gen, educației, culturii și pieței interne. Grupul S&D acționează deja în toate aceste domenii în vederea promovării unei transformări durabile a economiilor și societăților noastre.

Grupul S&D este primul grup parlamentar din Parlamentul European care aplică o strategie de dezvoltare durabilă coerentă pe care își bazează activitatea în domeniul politicilor interne ale UE. Pentru a sprijini această abordare cu viziune și idei și pentru a-și coordona mai bine acțiunea politică cu alți actori, în special cu sindicatele și cu organizațiile neguvernamentale, Societatea progresistă va continua să aprofundeze și să extindă modul în care înțelegem provocările din domeniul durabilității și modul în care trebuie modificate politicile pentru a îndrepta transformările spre obiectivul nostru ultim – o societate care asigură bunăstarea sustenabilă pentru toți.

Eric Andrieu
Vicepreședinte
Grupul S&D

Mercedes Bresso
Vicepreședinte
Grupul S&D

Kathleen van Brempt
Vicepreședinte
Grupul S&D

www.progressivesociety.eu

Comisia independentă pentru egalitate sustenabilă

Louka T. Katseli
Copreședinte

Profesor de economie la Universitatea Națională și Capodistriană din Atena
Fost Ministru al Muncii și Securității Sociale, precum și al Economiei, Concurenței și Transportului Maritim și fost deputat în Parlamentul grec

Poul Nyrup Rasmussen
Copreședinte

Mentor și fondator al organizației The Social Network din Danemarca
Fost prim-ministru al Danemarcei, fost președinte al Partidului Socialiștilor Europeni și fost deputat în Parlamentul European

László Andor

Cercetător principal la Hertie School of Governance, Berlin
Fost comisar pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune

Eric Andrieu

Deputat în Parlamentul European, vicepreședintele grupului S&D pe probleme de agricultură, pescuit, politică regională, buget UE și control bugetar

Fabrizio Barca

Lector specializat în finanțe corporatiste și istoria economiei
Fost Ministru al Coeziunii Teritoriale în Italia
Cofondator al Inequality and Diversity Forum

Vilija Blinkevičiūtė

Deputată în Parlamentul European, președinta Comisiei pentru drepturile femeii și egalitatea de gen, fost Ministru al Securității Sociale și Muncii în Lituania

Hassan Bousetta

Conferențiar și cercetător la Universitatea din Liège, Belgia
Fost senator în Senatul Belgiei

Mercedes Bresso

Deputată în Parlamentul European, vicepreședinta Grupului S&D pe politici economice, de ocupare a forței de muncă, sociale, din domeniul pieței interne, al egalității de gen, al culturii și educației

Georg Feigl

Consultant economic în domeniul finanțelor publice și al politicii economice a UE, Camera pentru muncă și lucrători (AK Wien), Viena

Lieve Fransen

Consultant principal la European Policy Centre pe politici în domeniul sănătății, social și al migrației, fost director pentru politici sociale la Comisia Europeană

Jesus Gallego Garcia

Secretar pe probleme internaționale al Confederației spaniole a Uniunii Generale a Lucrătorilor (UGT)

Enrico Giovannini

Profesor de statistică economică la Universitatea Tor Vergata din Roma
Fost Ministru al Muncii și Politicilor Sociale
Coordonator al Asociației Italiene pentru Dezvoltare Durabilă

Ann-Sofie Hermansson

Primarul orașului Göteborg, Suedia

Julia Hofmann

Lectoră la Universitatea din Viena și consultantă pe probleme de distribuție, ocupare a forței de muncă și raporturi de muncă la Camera pentru muncă și lucrători (AK Wien), Viena

Agnès Jongerius

Deputată în Parlamentul European, coordonatoare din partea grupului S&D a Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale, fostă președintă a federației sindicatelor din Țările de Jos

Eloi Laurent

Economist principal la OFCE Paris, profesor la Școala de Management și Inovare din cadrul Sciences Po și profesor invitat la Universitatea Stanford

Esther Lynch

Secretar al Confederației Europene a Sindicatelor

Paul Magnette

Primarul orașului Charleroi, Belgia, fost prim-ministru al Regiunii Valone, fost profesor de științe politice

Catiuscia Marini

Președinta Grupului PSE în cadrul Comitetului Regiunilor
Președinta Regiunii Umbria, Italia

Pierre Moscovici

Comisar pentru afaceri economice și financiare, impozitare și vamă, fost Ministru al Economiei, Finanțelor și Industriei în Franța

Kate Pickett

Profesor de epidemiologie, Universitatea din York
Cofondatoare a organizației Equality Trust

Conny Reuter

Secretar general al rețelei Solidar, președinta Grupului operativ al Comisiei pentru egalitate durabilă în colaborare cu organizațiile neguvernamentale

Andrés Rodríguez-Pose

Profesor de geografie economică, London School of Economics and Political Science (LSE)

Nicolas Schmit

Ministrul Muncii, Ocupării Forței de Muncă și Economiei Sociale, Luxemburg
Președinte pentru coordonarea interministerială (ocuparea forței de muncă și afaceri sociale), Partidul Socialiștilor Europeni

Prof. Dr. Gesine Schwan

President and Co-Founder of the Humboldt-Viadrina Governance Platform, President of the Commission on Fundamental Values of SPD Germany

Kathleen van Brempt

Deputată în Parlamentul European, vicepreședinta Grupului S&D pentru politici de mediu, sănătate publică, industriale, energetice și în domeniul transporturilor

Frank Vandenbroucke

Profesor la Universitatea din Amsterdam și la Universitatea Catolică din Leuven (KU Leuven)
Ministru de stat, Belgia

Andrea Westall

Cercetător principal invitat, Open University, Regatul Unit
Administrator fiduciar, Foundation for Democracy and Sustainable Development (Fundația pentru democrație și dezvoltare durabilă)

Heidemarie Wieczorek-Zeul

Former Minister of Economic Cooperation and Development of the Federal Republic of Germany, Member of the Sustainable Development Council of the German Federal Government

Olga Zrihen

Vicepreședinta Senatului Belgiei, deputat în Parlamentul Valoniei, membră a Comitetului European al Regiunilor

Mulțumiri

Comisia Independentă pentru egalitate durabilă a beneficiat de consultanță oferită de un grup de lucru al reprezentanților organizațiilor neguvernamentale și sindicale implicate în lupta pentru o societate sustenabilă și echitabilă. Acest grup de lucru a fost condus de Conny Reuter, secretarul general al Solidar, și a beneficiat de implicarea următoarelor persoane:

- Barbara Caracciolo, Solidar
- Tanya Cox, Plan International
- Irina de Sancho Alonso, Delegația PSEO în cadrul Parlamentului European
- Patrizia Heidegger, Biroul European pentru Mediu
- Sian Jones, Rețeaua europeană pentru combaterea sărăciei
- Inigo Macias Aymar, OXFAM
- Matthieu Méaulle, Confederația Europeană a Sindicatelor
- Masha Smirnova, Social Platform
- Patricia Scherer, Nexem (Organizația angajatorilor din domeniul social și medical), Franța
- Marion Steff, Forumul european al persoanelor cu handicap
- Barbara Steenbergen, Uniunea Internațională a Chiriașilor
- Sotiria Theodoropoulou, Institutul European al Sindicatelor
- Anne van Lancker, Rețeaua europeană pentru un venit minim

Organizarea lucrărilor comisiei independente și procesul de redactare au fost coordonate de Marcel Mersch, coordonator al inițiativei Societatea progresistă și șeful departamentului de dezvoltare durabilă al Secretariatului Grupului S&D.

Echipa inițiativei Societatea progresistă și câțiva membri ai secretariatului Grupului S&D au contribuit, de asemenea, în mod direct sau indirect, la acest proces de redactare și la organizarea activității noastre:

Isabel Baez Lechuga, Guido Boccardo, Vincent Bocquillon, Miguel Carapeto, Aurore Chardonnet, Anna Colombo, Maggy Coulthard, Marita Cremascoli, Ioannis Dalmas, Ana De Albuquerque, Xavier Dutrénit, Luca Fossati, Ine Goris, Hanna Gorna, Livia Gregusova, Michael Hunnicke Jensen, Jan Kunz, Stine Larsen, Alexandra Leone, Bart Martens, Katri-Anniina Matthies, Nicola Mazzaro, Milton Nunes, Miron Podgorean, Saara Pokki, Susanne Reither, Stefanie Ricken, Rasa Rudzkyte, Mathilde Sabouret, Torben Schenk, Anahi Vila, Markus Wolschlager și Lara Wolters.

Suntem foarte recunoscători pentru sfaturile valoroase, pentru feedbackul și sprijinul de care s-a bucurat acest proiect din partea tuturor acestor contributory.

De asemenea, dorim să mulțumim Grupului S&D din Parlamentul European, președintelui său, Udo Bullmann, și vicepreședinților Eric Andrieu, Mercedes Bresso și Kathleen van Brempt, care luptă zi de zi în arena politică pentru a realiza o societate a bunăstării durabile pentru toți și fără ale căror implicare și sprijin hotărât acest raport nu ar fi putut să vadă lumina zilei.

Louka T. Katseli și Poul Nyrup Rasmussen

Rezumat

Comisia independentă pentru egalitate sustenabilă a fost însărcinată cu misiunea de a proiecta o nouă viziune progresistă, ancorată în dezvoltarea durabilă. Această misiune, menită să combată inegalitățile din ce în ce mai mari din Europa, este inspirată de Obiectivele de dezvoltare durabilă pentru 2030 adoptate de toate statele membre ale UE și de alte țări membre ale ONU în 2015. Această agendă vizionară nu a fost încă integrată pe deplin și în mod clar în politica europeană, nici nu a fost transpusă în obiective specifice de politică europeană.

Acesta este primul raport referitor la politici al comisiei independente. Raportul lansează un apel la acțiune pentru construirea unei Europe profund diferite prin intermediul a peste 100 de propuneri de politici care pot fi urmărite de partidele progresiste și de alți actori în perioada următoare, 2019-2024, și care pot fi integrate într-o abordare radical diferită a guvernării europene, care să se bazeze pe un nou Pact pentru dezvoltare durabilă.

Comisia independentă insistă asupra urgenței acestei acțiuni politice radicale, având în vedere seria de crize care se agravează reciproc și din ce în ce mai mult, precum și necesitatea de a revigora democrația socială într-un moment extrem de critic al istoriei sale politice. Aceste crize – economice, sociale, de mediu și politice – sunt rezultatul sistemului economic predominant. În absența unor schimbări profunde, aceste crize vor duce la prăbușirea sistemului democratic, fie pentru că forțele populist-autoritariste și extremiste vor dobândi putere decisivă în Europa, fie pentru că aceste crize economice, sociale sau de mediu vor fi ajuns la o etapă destabilizatoare pentru societate. De exemplu, noul raport al Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) a descris în termeni foarte clari amenințările la adresa mediului. O nouă criză financiară, pe care unii experți o anunță deja, ar putea avea efecte devastatoare asupra economiilor noastre, agravând efectele negative ale crizei din 2008 care încă

persistă. Încă nu s-au înregistrat progrese suficiente în ceea ce privește eforturile de a mări reziliența zonei euro la șocuri. Deteriorarea continuă a condițiilor sociale, alimentată de inegalitățile crescânde și de insecuritatea tot mai pronunțată, în special în regiunile lăsate în urmă din Europa, în zonele rurale, în centrele urbane și în jurul acestora ar putea prezenta riscuri sistemice grave, canalizând opțiunile electorale spre partidele populist-autoritariste și spre cele extremiste.

Această perspectivă sumbră contrastează cu ceea ce s-ar putea realiza dacă s-ar urmări cu succes politici radical progresiste. Acesta este scopul pe care și l-a propus comisia independentă, care a urmărit elaborarea unei strategii politice detaliate și concrete, precum și transmiterea mesajului optimist și hotărât că se poate construi o Europă diferită; de asemenea, partidelor progresiste li se transmite mesajul că trebuie să își asume conducerea politică, să își unească forțele cu sindicatele și cu organizațiile progresiste din societatea civilă, să se mobilizeze de jos în sus și să deschidă o altă cale politică.

Există un adevăr incomod cu privire la Europa. Aproape o treime dintre copiii și tinerii noștri sunt expuși riscului sărăciei sau trăiesc în sărăcie, milioane de tineri nu își pot găsi un loc de muncă pentru a-și începe viața adultă, iar mai mult de jumătate dintre europenii adulți consideră că generațiile mai tinere vor duce o viață mai grea decât au avut ei. Prin politicile propuse în prezentul raport, putem interacționa și cu generațiile tinere și le putem transmite că nu există un viitor sumbru prestabilit. Dacă luăm măsuri pentru a modifica cursul Europei, se poate naște o societate foarte diferită – o societate a egalității sustenabile, a bunăstării pentru toți, a echilibrului economic, social și ecologic și a păcii – care nu lasă pe nimeni și nicio regiune în urmă.

Recapacitarea oamenilor

Comisia independentă insistă în primul rând asupra **recapacitării oamenilor** în calitatea lor de cetățeni ai unor state democratice – nu doar de consumatori – de la nivelul local până la cel european, precum și ca membri ai sindicatelor și ai organizațiilor societății civile. Acest raport arată că democrațiile au devenit fragile în timp, pe măsură ce puterea și bogăția economică s-au concentrat din ce în ce mai mult, iar democrația economică – în special reprezentarea sindicală – a fost slăbită. Această situație trebuie remediată. Oamenii trebuie să fie capacitați să își apere drepturile și să ceară o societate echitabilă, în special la locul de muncă. Oamenii trebuie să aibă posibilitatea de a trage la răspundere reprezentanții aleși, în special prin asigurarea unor niveluri ridicate de transparență în procesul decizional politic. Raportul face propuneri de revigorare a rolului partenerilor sociali și al sindicatelor, în special prin consolidarea diferitelor forme de implicare a angajaților în întreprinderi prin noi dispoziții legale, prin consolidarea negocierilor colective, prin asigurarea unei vizibilități mai mari a partenerilor sociali în politica europeană și prin asigurarea faptului că activitatea independentă fictivă nu va goli de conținut reprezentarea sindicală în cadrul economiei tot mai prezente a platformelor. Mai multe recomandări ale Comisiei se concentrează pe crearea unui spațiu civic dinamic și amplu, care consolidează și mai mult democrația. Una dintre recomandări îndeamnă la încheierea unor alianțe naționale puternice în cadrul societății civile în vederea dezvoltării durabile, cum ar fi alianța ASviS din Italia. De asemenea, UE trebuie să creeze instrumente juridice pentru a proteja și a consolida spațiul civic, astfel încât acesta să poată funcționa fără ingerințe din partea guvernului în toate statele membre ale Uniunii.

Remodelarea capitalismului

Recapacitarea oamenilor le va permite acestora să contribuie la **remodelarea capitalismului**. Sectorul privat, în special întreprinderile mari, ar putea juca, de asemenea, un rol major în plasarea sustenabilității economice, sociale și de mediu în centrul strategiilor lor de afaceri. Astăzi, dimpotrivă, suntem martorii unei tendințe contrare, întrucât bogăția corporativă continuă să se concentreze, profitul pe termen scurt are prioritate față de orice alt considerent, iar sarcina costurilor sociale și de mediu este încă prea ușor transferată asupra societății în ansamblu.

Evaziunea fiscală și evitarea obligațiilor fiscale se amplifică, permițând unora dintre cele mai mari întreprinderi din lume să plătească impozite nesemnificative, în timp ce practicile de afaceri necorespunzătoare și destabilizatoare continuă să afecteze sectorul financiar și bancar. Economiiile noastre se confruntă, de asemenea, cu schimbări revoluționare induse de accelerarea progreselor în domeniul digitalizării, inteligenței artificiale și roboticii, pe care ar trebui să le direcționăm spre sprijinirea bunăstării umane, nu să le permitem să denatureze piețele forței de muncă și să ducă la o concentrare și mai mare a bogăției și a veniturilor.

Pentru a ne asigura că activitatea economică privată ține seama într-o măsură mai mare de considerațiile sociale și de mediu, dincolo de profit, și contribuie la o repartizare echitabilă a bogăției și a veniturilor, ar trebui promovate, acolo unde este posibil, forme alternative de afaceri, care să confere economiei un caracter mai diversificat, mai colaborativ, mai puțin concentrat pe preocupările pe termen scurt și pe maximizarea profitului, încurajând asumarea responsabilității pentru costurile externe pe care le generează activitatea unei întreprinderi pentru întreaga societate. Extinderea economiei sociale și solidare este o modalitate evidentă și esențială de a reuși în acest deziderat, precum și de a oferi instrumente juridice care să integreze preocupările sociale și de mediu, de exemplu prin elaborarea unui statut european al întreprinderilor sociale. Cu toate acestea, toate formele de afaceri ar trebui să își asume mult mai bine responsabilitatea pentru dimensiunea socială și cea ecologică. Obligațiile minime ale întreprinderilor față de societate în ansamblu ar trebui consacrate în legislația europeană, iar achizițiile publice sustenabile ar trebui să devină norma. Colectarea impozitului pe profit trebuie să fie mult mai eficientă, iar inițiativele actuale la nivel european în acest sens trebuie dezvoltate și duse la bun sfârșit. Comisia insistă, de asemenea, asupra necesității de a continua consolidarea reglementării și a supravegherii sectorului financiar, pentru a se asigura faptul că acestea își îndeplinesc pe deplin rolul de finanțare a tranziției spre sustenabilitate, că oferă finanțare adecvată întreprinderilor mici și consumatorilor și că recunosc și gestionează noile riscuri, inclusiv sistemul bancar paralel.

Cele mai mari întreprinderi, care au în general cele mai slabe rezultate în ceea ce privește responsabilitatea mai amplă, ar putea fi supuse unor reguli mai stricte, care să fie integrate într-un Pașaport privind responsabilitatea corporativă, un document obligatoriu pentru o întreprindere care dorește să activeze în cadrul pieței unice. Comisia independentă va dezvolta în continuare această abordare.

Justiție socială

Politicile și acțiunile care vizează recapacitarea cetățenilor și restructurarea economiilor noastre trebuie combinate cu o serie de politici care vizează în mod specific sărăcia și inegalitățile excesive legate de gen, venit, avere, origine și reședință. Prin urmare, comisia independentă consideră că este fundamental ca societățile noastre să **realizeze justiția socială**, adică situația în care nimeni nu este lăsat în urmă și în care înțelegem că vom trăi cu toții mai prost dacă nu are toată lumea o viață decentă și dacă nu se bucură toată lumea de bunăstare sustenabilă. Trebuie făcute eforturi pentru combaterea sărăciei, pentru asigurarea unor locuri de muncă de calitate și a unei remunerații adecvate pentru toți, a egalității de gen depline, a mobilității sociale reale și a unei abordări extrem de ambițioase și reînnoite a problemei inegalităților teritoriale. Prima recomandare în acest sens ia forma unui plan nou și amplu de combatere a sărăciei în Europa, susținut prin măsuri concrete, printre care o Garanție europeană pentru copii, o strategie europeană cuprinzătoare pentru locuințe sociale, publice și accesibile pentru toți, un venit decent garantat pentru toți cei care nu dispun de sprijin financiar suficient, un prag de protecție socială în conformitate cu recomandările OIM și o strategie de integrare socială a imigranților. Dacă acționează cu hotărâre, Europa ar putea reduce numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau care trăiesc în sărăcie cu mai mult de jumătate în următorii 30 de ani și ar putea să pună capăt în mod sustenabil sărăciei în cursul acestui secol. În lipsa unei acțiuni ferme, riscăm să ne confruntăm cu situația opusă, întrucât tehnologiile perturbatoare, concentrarea neîngrădită a veniturilor și a bogăției și adâncirea inegalităților în materie de mediu ar agrava și mai mult sărăcia și excluziunea socială.

Dincolo de problema sărăciei, politicile trebuie să asigure, de asemenea, inversarea tendinței de creștere a fragilității sociale și a precarității vieții tuturor cetățenilor, inclusiv a unor părți mari ale clasei de mijloc. Pilonul european al drepturilor sociale adoptat în 2017 ar trebui să fie integrat pe deplin în legislație, iar drepturile lucrătorilor trebuie să fie protejate în contextul noilor forme de muncă și al contractelor de muncă precare. Șomerii de lungă durată, dintre care mulți nu au mai găsit un nou loc de muncă de la criza financiară, trebuie să fie ajutați prin instituirea unui Drept european la muncă, conceput după modelul Garanției europene pentru tineret; salariile scăzute trebuie reevaluate pentru a asigura condiții de trai decente pentru familiile active și o distribuție echitabilă a bogăției create în economiile noastre. Pentru a realiza acest

lucru, comisia sugerează elaborarea unui plan european de salarizare echitabilă și o transformare progresistă a sistemelor noastre de impozitare a veniturilor. Egalitatea între femei și bărbați merită o atenție specială, cu scopul de a elimina complet diferențele de remunerare între femei și bărbați printr-o legislație specifică și prin măsuri de asigurare a transparenței, prin stabilirea unui echilibru între viața profesională și viața personală cu ajutorul unor drepturi suficient de ambițioase la concedii de maternitate, paternitate, parentale și de îngrijire a copilului plătite și prin adoptarea unei serii de măsuri care să îmbunătățească situația generală a femeilor în societate și să promoveze participarea deplină a acestora la toate nivelurile. Mobilitatea socială trebuie mărită prin măsuri care vizează în mod special servicii de calitate pentru îngrijirea copiilor și o educație de calitate pentru toți.

Inegalitatea este, în mare măsură, ancorată în teritorii, adică în locurile unde trăiesc și muncesc oamenii. Pentru a realiza justiția socială și bunăstarea pentru toți, este așadar esențial să ne concentrăm asupra tuturor locurilor și să abordăm teritoriile și regiunile care rămân în urmă din punct de vedere structural și al căror potențial este irosit. Politicile existente trebuie utilizate mai eficient și mai coerent, asigurându-se în același timp faptul că dezvoltarea economică regională este încadrată în obiectivul sustenabilității. Politica de coeziune trebuie să urmărească dezvoltarea durabilă la nivel teritorial și fiecare regiune trebuie, prin urmare, să fie capacitată să definească și să dezvolte abordări specifice pentru dezvoltarea sa, inclusiv prin inițiative de dezvoltare locale, conduse de comunitate, precum și prin strategii industriale și prin implementarea proactivă a Codului european de conduită privind parteneriatul. Această abordare trebuie susținută prin utilizarea programelor europene orizontale, cum ar fi Orizont Europa sau InvestEU, într-un mod care să fie „conștient de spațiu”, aspect foarte relevant pentru strategiile de dezvoltare locală.

Comisia independentă a explorat, de asemenea, alte modalități prin care justiția socială poate fi integrată în societățile noastre. Prin urmare, Comisia a avansat, ca un posibil pas următor, ideea unei Carte comune a bunăstării, care să asigure un acces larg și, în cea mai mare parte gratuit, tuturor, printr-un set de drepturi la prosperitate sustenabilă. Comisia independentă va dezvolta în continuare această abordare.

Generarea progresului social și ecologic

Recapacitarea oamenilor, remodelarea economiei și realizarea justiției sociale pentru oameni și teritorii nu pot fi realizate dacă nu se ține seama de legăturile tot mai pronunțate dintre provocările sociale și cele ecologice. Această dimensiune a dezvoltării durabile, și anume interacțiunea dintre oameni și planetă, a fost neglijată, punându-se accentul pe dezvoltarea favorabilă incluziunii (în care interacționează oamenii și economia) și pe economia verde (unde planeta interacționează cu economia). Astfel, **generarea progresului social-ecologic** este al patrulea domeniu în care Comisia independentă recomandă o măsură de politică ambițioasă. Provocările legate de mediu sunt în parte probleme sociale, care decurg din inegalitățile în materie de venituri și de putere. Astfel, inegalitatea este și o problemă de mediu, la fel cum degradarea mediului este și o problemă socială. Politicile trebuie să le abordeze în comun prin intermediul unor principii și instituții ancorate în justiție. Raportul recomandă două căi politice fundamentale pentru a elibera societatea de spirala descendentă creată între inegalitatea socială și deteriorarea mediului și pentru a intra într-un cerc virtuos al progresului social-ecologic. Raportul prezintă o serie de recomandări concrete pentru realizarea conceptului puternic de „tranziție echitabilă”, care ar trebui să ocupe un loc mai important în elaborarea politicilor europene și naționale. În al doilea rând, raportul creionează o tranziție amplă, de la statele sociale de astăzi – definite în perioada pre-ecologică a deceniilor postbelice – la statele social-ecologice ale secolului XXI, construite în așa fel încât să fie motorul public puternic al societăților sustenabile de mâine. Comisia independentă va dezvolta în continuare și această abordare.

Facilitarea schimbării

Dar, pentru a eficientiza toate aceste politici individuale, este nevoie de schimbări la un nivel fundamental al funcționării și guvernării UE. Prin urmare, pentru a **facilita schimbarea**, Comisia sugerează o reformă profundă a cadrului de guvernare existent, care să fie integrată în procesul semestrului european și în legislația dominantă privind politicile bugetare. Este nevoie de norme și de procese complet noi pentru a ancora obiectivele dezvoltării durabile în procesul de elaborare a politicilor europene. Acest lucru trebuie, de

asemenea, să fie strâns corelat cu o consolidare profundă și democratică a uniunii economice și monetare și cu o strategie financiară solidă, capabilă să asigure o finanțare adecvată a tranziției sustenabile printr-un nou cadru financiar multianual ambițios, prin sisteme fiscale naționale care să fie sustenabile și echitabile și prin investiții publice puternice la nivel național și european. Comisia independentă oferă recomandări detaliate pentru un nou cadru de guvernare pentru dezvoltarea durabilă, în cadrul căruia un *Pact pentru dezvoltare durabilă* ar urma să stabilească un set de obiective politice obligatorii care să depășească obiectivele pur fiscale. Această nouă abordare ar asigura coloana vertebrală pentru o abordare diferită a cadrului politic actual concentrat pe PIB, respectiv una în care performanța economiei să fie măsurată pe baza unui set mult mai amplu de obiective și indicatori capabili să evalueze și să direcționeze în mod predominant politicile spre obiectivul bunăstării sustenabile pentru toți.

Scurt ghid privind propunerile de politică ale comisiei independente

În cele cinci capitole dedicate politicilor (3-7), comisia independentă prezintă un număr mare de recomandări politice, fiecare constând în una sau mai multe măsuri concrete în perspectiva următoarei legislaturi UE, 2019-2024. În fiecare dintre cele cinci capitole dedicate politicilor, comisia independentă indică, de asemenea, o serie de trasee politice suplimentare pe care s-ar putea merge în viitor, pe care raportul prezintă drept „următorii pași”. Măsurile de politică din cadrul recomandărilor și propunerile suplimentare corespunzătoare „următorilor pași” totalizează 110 măsuri concrete de politică. Acestea sunt reunite într-o anexă la raport, defalcată pe capitole.

Comisia independentă subliniază, la sfârșitul capitolului 2, o serie de propuneri pe care le consideră ca având un potențial deosebit de mare în ceea ce privește schimbările profunde. Raportul include, de asemenea, mai multe infografice pentru a-și detalia vizual recomandările și măsurile concrete de politică, precum și modul în care acestea se corelează și se combină (inclusiv infograficul general prezentat mai jos și cele specifice capitolelor inserate la începutul capitolelor 3-7).

BUNĂSTARE SUSTENABILĂ PENTRU TOȚI

CELE MAI INFLUENTE SCHIMBĂRI DE POLITICĂ

1.

Să remodelăm capitalismul în beneficiul oamenilor și al planetei

O directivă europeană privind responsabilitatea economică, socială, ecologică și societală a întreprinderilor va garanta că sectorul de afaceri respectă anumite obligații legitime minime față de societate. O mai bună reglementare și supraveghere a sectorului financiar, inclusiv o agenție europeană de aplicare a legii împotriva infracțiunilor financiare și a fraudei fiscale, și numirea unor reprezentanți publici în consiliile băncilor vor garanta că piețele financiare acționează în beneficiul oamenilor și vor asigura impozitarea eficientă a profiturilor întreprinderilor (inclusiv o taxă digitală), vor restabili echitatea și finanțarea adecvată a politicilor publice pentru bunăstarea colectivă
2.

Să redăm democrația tuturor

Stimularea democrației printr-un contract cu cetățenii privind „Democrația sustenabilă pentru toți”, promovând un plan în opt puncte care include consolidarea sindicatelor, a societății civile, a democrației participative, a transparenței, a participării depline a femeilor la viața economică și politică, a politicilor regionale ascendente, a presei și justiției independente, precum și obiectivele de politică publică dincolo de PIB
3.

Avem nevoie de un plan european nou și eficient împotriva sărăciei

Materializarea dorinței de a pune capăt sărăciei în Europa în cursul acestui secol, printr-un plan nou și ambițios de reducere a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu 25 de milioane de persoane până în 2030 și cu încă 50 de milioane până în 2050, eradicarea formelor extreme de sărăcie, cu ajutorul unei Garanții europene pentru copii, al unei directive-cadru pentru un venit minim adecvat, al unui drept european la muncă pentru șomerii de lungă durată și al trecerii de la salariul minim la salariul de subzistență
4.

O nouă Europă socială a drepturilor puternice și a protecției pentru toți

Consolidarea dimensiunii sociale a Europei printr-o implementare integrală și ambițioasă a tuturor principiilor și drepturilor din cadrul Pilonului european al drepturilor sociale până în 2024

5.

O nouă echitate în ceea ce privește veniturile și salariile

Lansarea unui vast plan de acțiune european pentru salarizare echitabilă, care va integra ODD 10 al ONU referitor la asigurarea creșterii mai rapide a remunerației pentru categoria de salarizare inferioară (ultimii 40 %) decât pentru media națională până în 2030, transparența salarizării și o strategie de reducere a inegalității veniturilor integrată în semestrul european și într-un viitor ciclu de dezvoltare durabilă, pentru a aduce inegalitatea veniturilor la niveluri decente
6.

Nu ar trebui lăsat în urmă niciun teritoriu european

Sunt necesare noi abordări ale subiectului coeziunii teritoriale, care să ia în considerare spațiile și să fie ascendente, inclusiv o reformă amplă a politicii europene de coeziune și interacțiunea strategică cu programele de finanțare europene, toate acestea încadrate în semestrul european și în viitorul ciclu de dezvoltare durabilă și sprijinite de planul de combatere a sărăciei și de planul de acțiune pentru salarizare echitabilă
7.

Tranzițiile sustenabile și tehnologice nu trebuie să lase nicio persoană în urmă

Schimbările sociale și de mediu trebuie să genereze noi progrese comune pentru toți, printr-o abordare cu bază amplă, care vizează o tranziție echitabilă, aplicată sistematic în toate domeniile de politică, în special în ceea ce privește politica europeană în domeniul climei și energiei, politicile industriale durabile și agricultura. Modificările tehnologice trebuie să fie concepute în așa fel încât să se evite alte inegalități și perturbări sociale sau teritoriale. Tranzițiile de la vechile la noile locuri de muncă vor fi promovate prin investiții sociale puternice și prin educație și formare de înaltă calitate, accesibile și abordabile pentru toți
8.

Statele noastre trebuie să protejeze oamenii de riscurile vechi și noi

Construirea unor state social-ecologice ale bunăstării și atenuarea inegalităților de mediu sunt necesare pentru a asigura noi forme de protecție socială împotriva consecințelor tot mai pronunțate ale schimbărilor climatice și a agravării daunelor asupra sănătății generate de poluare
9.

O nouă solidaritate prin impozitarea echitabilă

Inversarea tendinței de creștere a inegalității în materie de avere și finanțarea inițiativelor de politică socială orientate spre eliminarea sărăciei pot fi realizate printr-o impozit european pe averea netă și printr-o taxă pe tranzacțiile financiare
10.

Facilitarea schimbării printr-o formă nouă de guvernare în materie de dezvoltare durabilă

Direcționarea transformării către dezvoltarea sustenabilă necesită o nouă abordare a guvernării și noi reguli și instrumente. Avem nevoie de un Pact pentru dezvoltare durabilă care să fie integrat într-un nou ciclu de dezvoltare durabilă și să se bazeze pe valori-țintă și indicatori sociali și ecologici complementari în locul semestrului european, care este depășit

Cuvânt înainte

Udo Bullmann
Președintele Grupului
Alianței Progresiste a
Socialiștilor și Democraților
din Parlamentul European

Societățile noastre suferă de un defect fundamental. Într-un moment în care inegalitățile în materie de venituri și de bogăție sunt pe atât de imorale pe cât sunt de grotești, multe milioane de europeni ridică întrebări legitime și presante: dacă viața lor se va îmbunătăți vreodată, dacă copiii lor vor găsi un loc de muncă decent și vor avea o viață bună, cât timp vor mai fi nevoite femeile să aibă mai puține drepturi și oportunități decât bărbații și care actori din sfera politică luptă în continuare pentru a le îmbunătăți oportunitățile și condițiile de trai.

Oamenii doresc și merită guverne și parlamentari care să îi reprezinte cu adevărat pe toți, nu doar elitele, și să conteste în permanență structurile inechitabile. Ei doresc forțe progresiste, care să lupte cu toată energia pentru drepturile și bunăstarea lor. Doresc să vadă schimbări pozitive în viața lor de zi cu zi, precum și o perspectivă favorabilă pentru viitorul lor și al copiilor lor. Cum putem susține că cetățenii dispun de toate acestea când atâția europeni trăiesc în sărăcie, când locurile de muncă precare și salariile sub limita subzistenței sunt în creștere, dar în același timp crește și numărul de milionari, când nivelul de trai al clasei noastre de mijloc este amenințat și când prea multe teritorii din orașele noastre, din jurul orașelor și din zonele noastre rurale rămân blocate în subdezvoltare fără o perspectivă tangibilă pentru un viitor mai bun?

În deceniile anterioare, creșterea economică a fost adesea văzută ca un panaceu pentru astfel de deficiențe, în ciuda faptului că prosperitatea s-a distribuit din ce în ce mai inechitabil în societățile noastre și nu a reușit să le aducă bunăstare celor mulți. Mai mult, când schimbările climatice ne amenință însăși supraviețuirea, când poluarea aerului, a apei, a solului și a alimentelor ne îmbolnăvesc pe noi și pe copiii noștri, nu mai putem să ne bazăm pe răspunsuri simpliste.

Este deja limpede că problemele sociale generează deteriorarea mediului natural, la fel cum problemele de mediu generează inechitate și îi afectează în special pe cei mai vulnerabili. Avem nevoie urgentă de vocea forțelor progresiste în dezbaterele politice și publice. Societățile noastre se află la o răscruce de drumuri. Avem de ales între un progres pentru cei mai mulți, pe de o parte, respectiv un progres pentru cei puțini, dar cu regres pentru restul. Progresiștii au de luptat chiar și pentru semnificația cuvântului „progres”. Trebuie să afirmăm răspicat că, în calitate de progresiști, luptăm pentru egalitate în drepturi și pentru protejarea cetățenilor mai vulnerabili și care muncesc din greu în societățile noastre – pentru un progres care nu îi lasă nici pe ei în urmă. Când vocea noastră nu este auzită sau când nu reușește să convingă, mulți dintre concetățenii noștri ne întorc spatele și îi sprijină pe șarlatanii din partidele populist-autoritariste și extremiste, așa

cum se poate deja constata în mai multe state membre. Progresiștii trebuie să propună soluții credibile, realizabile și realiste, pentru a le aduce oamenilor o nouă speranță. Soluțiile nu pot fi pur și simplu cele din trecut. Societățile noastre au nevoie de o transformare economică, socială și ecologică radicală. Această transformare este deja în mod substanțial integrată în obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU pentru 2030. Progresiștii trebuie să valorifice această agendă și să o traducă în politici viabile pentru întreaga Europă, cu un obiectiv clar: bunăstare sustenabilă pentru fiecare membru al societăților noastre.

Prin primul său raport, Comisia independentă pentru egalitate sustenabilă, coprezidată de Poul Nyrup Rasmussen și Louka T. Katseli, a reușit să se achite de această misiune. Pe lângă faptul că a prezentat soluții politice extrem de relevante și foarte necesare pentru viitoarea legislatură a Parlamentului European, Comisia a elaborat totodată o nouă viziune pe termen lung pentru o societate cu adevărat echitabilă și responsabilă pentru secolul XXI, în care fiecare să aibă un viitor decent, o societate bazată pe un respect profund pentru fiecare persoană și pentru planeta care are nevoie atât de urgentă de protecția noastră.

J. Bill

De la un sistem defect la bunăstare pentru toți într-o Europă sustenabilă

Societățile noastre sunt în criză. Această criză nu este doar socială și ecologică. Este, de asemenea, economică și politică, iar aceste patru crize se alimentează reciproc. Niciuna dintre aceste crize nu poate fi depășită fără a inversa tendințele tot mai pronunțate de inegalitate și fără a schimba modul în care funcționează sistemul nostru economic. Acesta este mesajul nostru central.

Louka T.Katseli
Copreședinte

Poul Nyrup Rasmussen
Copreședinte

Planeta noastră se află în mijlocul crizelor politice, economice, sociale și ecologice, care se alimentează reciproc în permanență.

Este tot mai larg acceptată ideea că economiile noastre – ce și cum producem și consumăm (și modul în care eliminăm deșeurile) – nu țin seama de limitele planetei, ceea ce ne conduce spre o criză ecologică complexă și profundă. Omenirea nu mai poate continua astfel: ne epuizăm resursele naturale și stocurile de pește, distrugem fără încetare biodiversitatea colectivă, provocăm o poluare pe termen nedefinit a solurilor, a apei și a aerului, ne distrugem sănătatea și emitem tot mai multe gaze cu efect de seră în atmosfera planetei. Însă acestea nu sunt singurele limite pe care economiile noastre trebuie să le respecte și să le protejeze. Ele trebuie să respecte și să protejeze în egală măsură anumite limite umane și sociale pe care nu ar trebui să le încălcăm niciodată. Economiiile noastre nu pot continua să genereze sărăcie pentru milioane de oameni, lipsindu-i de posibilitatea unui loc de muncă, de acoperirea nevoilor elementare sau de accesul la educație decentă și la servicii de sănătate accesibile. Economiiile și societățile noastre democratice nu vor fi viabile dacă nu se respectă drepturile fundamentale ale omului și cele sociale și dacă nu se reduc inegalitățile profunde. După cum arată raportul nostru, depășim din ce în ce mai mult limitele umane și sociale, deoarece majoritatea oamenilor se luptă să supraviețuiască, în timp ce o foarte mică parte

a umanității absoarbe cea mai mare parte a bogăției la a cărei acumulare contribuim cu toții. Ambele încălcări au aceeași origine – prezența dominantă a unei paradigme economice caracterizate de politici neoliberale orientate spre piață și susținute de interese economice și financiare puternice. Această paradigmă neoliberală nu a ținut seama de dezideratul bunăstării pentru toți, aducând beneficii doar celor puțini, și a ignorat problemele planetei.

Guvernele și instituțiile acționează, în cel mai bun caz, în sensul limitării exceselor provocate de aceste interese, dacă nu cumva le tolerează sau chiar le susțin în mod activ. Percepția că guvernele sunt neputincioase sau că nu doresc să remedieze dezechilibrul tot mai pronunțat de putere dintre interesele economice organizate și populație în general a discreditat sistemul politic tradițional, creând astfel un spațiu și mai mare pentru politica naționalistă și orientată spre interior, ale cărei unice convingeri sunt xenofobia și ostilitatea instinctivă față de proiectul european. Statele noastre sociale au fost și sunt în continuare nevoite să se adapteze la condițiile de piață în continuă schimbare și la o concurență tot mai intensă bazată pe costuri.

Inegalitățile tot mai pronunțate din întreaga Europă alimentează toate cele patru crize

În comparație cu cele mai multe economii avansate, Europa încă este considerată adesea un exemplu strălucit de coeziune socială relativă și de echitate. Prin urmare, ar putea fi oarecum contraintuitiv să privim Europa ca fiind o regiune în care sărăcia și inegalitățile ar trebui considerate probleme majore de abordat. În comparație cu vecinul său transatlantic, Europa înregistrează rezultate mai bune într-o serie de domenii. În SUA, accesul la asistență medicală la prețuri rezonabile este mult mai redus, lucrătorii sunt mai puțin protejați și concentrarea bogăției este, în mod evident, mai accentuată. Majoritatea țărilor europene au în continuare o mobilitate intergenerațională mai mare a câștigurilor decât SUA¹. Același lucru este valabil și pentru mobilitatea intergenerațională în educație². Cu toate acestea, politicile greșite din ultimele decenii au făcut din Europa, mai mult decât ne-am aștepta, un loc mai puțin echitabil și progresist din punct de vedere social. .

Există o puternică interdependență între criza climatică și criza socială cu care se confruntă simultan societățile noastre și o nevoie la fel de mare de a le combate. Pe bună dreptate, criza climatică beneficiază de o mobilizare vastă a actorilor statali și nestatali din întreaga lume și de o rețea globală bine structurată de oameni de știință din cadrul Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC), care a publicat cel mai recent și profund îngrijorător raport în octombrie. Conferințele globale ale părților (COP) se desfășoară la intervale regulate, pentru a nu se pierde impulsul politic. În ciuda acestor procese dinamice și structurate, chiar și combaterea schimbărilor climatice rămâne foarte dificilă, deoarece continuă să se confrunte cu multiple interese de grup și cu rezistența la schimbare. Următorii cinci până la zece ani vor determina, cel mai probabil, starea viitoare a climei pe multe decenii, deci este nevoie mai mult decât oricând de măsuri de politică mult mai hotărâte. Acest lucru va avea, oricum, repercusiuni profunde și extinse asupra multor alte aspecte ale vieții noastre în viitor.

Criza socială care subminează zi de zi societățile noastre primește mult mai puțină atenție atât din partea experților, cât și a politicianilor, în ciuda faptului că există tot mai multe dovezi că societățile inechitabile sunt disfuncționale: societățile cu diferențe mari de venit în rândul populației sunt caracterizate, printre altele, de un nivel de sănătate mai precar, de relații sociale deteriorate și de un grad mai mare de violență, de un nivel redus de încredere, de un nivel mai scăzut al bunăstării copilului și al instruirii, de un număr mai mare al mamelor adolescente și de o mobilitate socială mai redusă. Prin urmare, combaterea inegalității este un câștig pentru toți, nu doar pentru cei defavorizați. Chiar mai puțină atenție se acordă interconexiunilor dintre criza socială și criza climatică, aceasta din urmă făcând la rândul său parte din provocarea ecologică mai amplă cu care ne confruntăm. S-a acordat, de asemenea, foarte puțină atenție cauzelor crizei politice generate de ascensiunea naționalismului și a autocrației într-un număr tot mai mare de state membre, care își au originea, în mare parte, deși nu exclusiv, în criza socială.

¹ equalchance.org, date din 2010

² Banca Mondială, date din 2018

Starea inegalității în Europa în zece puncte

- **Inegalitățile în materie de venituri** sunt mai ridicate în UE decât în SUA. Dacă ne gândim la UE ca la o singură țară – spre deosebire de măsurătorile tradiționale care utilizează o medie simplă pentru UE – inegalitățile în materie de venituri sunt mai ridicate în Europa. Coeficientul Gini este de 0,41 în UE față de 0,39 în SUA (datele IAGS pe 2015 și 2018). În plus, SUA se confruntă cu o mai mică **inegalitate de șanse** decât multe țări din UE, inclusiv Italia, Spania, Portugalia și Belgia (equalchances.org, datele din 2010 și 2012).
- Cei mai bogați 5 % dintre europeni dețin aproape 40 % din **bogăția privată** totală. Bogăția este și mai inegal distribuită decât veniturile. Coeficientul Gini pentru distribuția bogăției a atins valoarea de 0,8, dublu față de coeficientul Gini pentru inegalitatea veniturilor. Letonia prezintă cea mai mare concentrare a bogăției, urmată de Germania, Cipru și Austria (IAGS, date din 2014 și 2018).
- **Diferența de remunerare între femei și bărbați** este ușor mai ridicată în UE decât în SUA. În 2015, în Europa, femeile care ocupau un loc de muncă cu normă întreagă câștigau, în medie, cu aproximativ 20 % mai puțin decât bărbații. Nu s-au înregistrat îmbunătățiri ale acestei situații în ultimii ani. Situația este și mai alarmantă în anumite state membre precum Letonia și Estonia, unde decalajul depășește cu mult media UE și chiar a crescut (OCDE, date din 2015).
- **Mobilitatea între clasele sociale** la nivel ascendent și intergenerațional este mai mare în SUA decât în majoritatea țărilor din UE. În SUA, aproape 50 % dintre copii ajung într-o clasă socială superioară părinților – o rată mult mai mare decât cea din multe țări UE, printre care Germania sau Franța (40 %), Suedia și Danemarca (35 %) și Italia (aproximativ 30 %). Studiind datele din trecut, tendința este destul de alarmantă. Conform datelor OCDE, mobilitatea descendentă a crescut (OCDE, datele din 2002-2014).
- Aproape 10 % dintre lucrătorii din UE pot fi considerați **lucrători săraci**. Deși rata șomajului a scăzut recent, sărăcia persoanelor încadrate în muncă a cunoscut o creștere de 15 % începând cu anul 2010. Acest lucru a afectat în principal persoanele cu un nivel inferior de educație (până la învățământul secundar inferior), pe cele angajate cu contract pe perioadă determinată și pe cele angajate cu fracțiune de normă (OCDE, date pe 2016).
- Numărul **tinerilor** care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare încă este peste nivelul din 2008. În 2016, 11,6 % dintre tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și 18,8% dintre cei cu vârsta între 25-29 ani se încadrau în acest grup. Cea mai gravă situație se regăsește în Grecia, unde o treime din tinerii adulți nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, urmată de Italia și Bulgaria. Cele mai scăzute rate se înregistrează în Țările de Jos (4,6 %), Luxemburg (5,4 %) și Danemarca (5,8 %), (Institutul European al Sindicatelor, date din 2016).
- Peste o treime dintre europeni trăiesc într-o stare „de **nesiguranță financiară**”: 39,4 % dintre cetățenii Uniunii nu pot face față unor cheltuieli neprevăzute, adică aproape una din două persoane este expusă din punct de vedere financiar. În plus, anii de criză au agravat situația cu 5 % (Eurostat, date din 2008 și 2013).
- Aproape 10 % dintre europeni nu își pot încălzi locuința în mod adecvat. Aproximativ 50 de milioane de persoane sunt afectate de sărăcie energetică (Institutul European al Sindicatelor, date din 2016). În plus, aproximativ 10 % din populația europeană este afectată de **insecuritate alimentară** (Eurostat, date din 2015).
- Aproape doi din zece europeni nu dispun de un **spațiu locativ** suficient. În Europa, rata de suprapopulare a ajuns la 17 % în 2016, afectând 87 de milioane de persoane. Disparitățile dintre statele membre sunt foarte mari. Rata variază de la sub 5 % în Cipru, Malta și Irlanda la peste 40 % în Ungaria, Polonia, Slovacia și Croația și aproape 50 % în România și Bulgaria (Eurostat, date din 2016).
- Aproximativ 19 % dintre europeni sunt expuși la particulele periculoase din aerul pe care îl respiră (numite PM10) la concentrații care depășesc limita zilnică din UE, iar aproximativ 30 % dintre europeni sunt expuși la ozon nociv (O3). În plus, aproximativ 9 % sunt expuși la dioxidul de azot (NO2) în concentrații peste pragul anual. **Poluarea aerului** reprezintă cel mai mare risc de sănătate provenit din mediul înconjurător în Europa. Aproximativ 80 % din cazurile de afecțiuni cardiace și accidente vasculare cerebrale și un procent similar din cazurile de cancer pulmonar sunt legate de poluarea aerului. Poluarea aerului este asociată, de asemenea, cu impactul asupra unor aspecte ale sănătății precum fertilitatea, sarcina, sănătatea nou-născuților și a copiilor (Eurostat, date din 2017)..

Provocările sociale și ecologice fac parte integrantă dintr-o aceeași luptă pentru justiție

Limitele planetei și limitele umane sunt corelate. Ele trasează aceeași linie între vechea lume a capitalismului și a lăcomiei neîngrădite și supradominante și o lume nouă, a bunăstării distribuite în mod echitabil pentru toți, a capacitării celor mulți, a unei umanități care trăiește în armonie cu planeta. Acestea fac parte din aceeași poveste: măsura în care deteriorăm mediul nostru natural și clima va fi un factor determinant pentru gradul de inegalitate din societățile noastre, iar nivelul inegalităților noastre va fi un factor-cheie pentru a determina amploarea degradării mediului. Lupta pentru salvarea planetei noastre sau lupta împotriva nedreptății sunt una și aceeași.

Inegalitatea are efecte multiple asupra mediului natural. Societățile cu un grad mai mare de egalitate se bucură de un mediu natural mai sănătos și au o capacitate mai mare de a deveni din ce în ce mai sustenabile. Nu suntem egali în fața crizei ecologice. Bogații și săracii, bătrânii și tinerii, locuitorii dintr-o zonă sau din alta vor fi afectați de aceasta în moduri diferite. Cei care poartă cea mai mare parte de responsabilitate pentru această criză sau care încearcă acum să împiedice rezolvarea ei probabil că nu vor fi cei mai expuși. De aceea, criza ecologică riscă să genereze o nouă sursă de inechitate, lucru care se întâmplă deja. Dacă nu abordăm această inechitate, vor apărea mai multe inegalități și se va aprofunda criza noastră socială, într-un cerc vicios și continuu.

Trebuie să înțelegem modul în care progresul ecologic și cel social trebuie să meargă mână în mână și să se influențeze reciproc. Nu putem pune capăt sărăciei și nu putem construi o societate mult mai echitabilă dacă lăsăm în același timp planeta la cheremul exploatării. În același timp, ar fi imposibil să se pună capăt crizei ecologice atât timp cât persistă niveluri ridicate de sărăcie și de inechitate. Acesta este un argument fundamental, pe care cei care cred numai în „înverzirea” economiilor noastre, fără a aborda și criza sociale, nu îl împărtășesc. Sunt esențiale atât dimensiunea socială, cât și cea ecologică a dezvoltării durabile dacă ne dorim o societate cu adevărat sustenabilă în viitor. Acest lucru înseamnă că trebuie să identificăm modul în care putem schimba sistemele noastre sociale (inclusiv cele fiscale) pentru a ne păstra baza naturală a supraviețuirii (climă, ecosisteme, biodiversitate) și trebuie să știm cum să construim o guvernare social-ecologică la nivel european.

Nici criza socială, nici cea ecologică nu pot fi depășite fără a schimba modul în care funcționează sistemul nostru economic și modul în care se produce transformarea economică

Soluționarea acestor crize necesită o abordare nouă și viguroasă de temperare a forțelor de piață care, în esență, servesc unor interese economice și financiare puternice. Acest lucru poate fi realizat numai prin politici adecvate, care să reglementeze în mod eficient piețele și să ajute la redresarea dezechilibrului puterilor pe piețele noastre de produse, capital și forță de muncă, precum și în societățile noastre în general. Statele noastre sociale nu ar trebui să se prăbușească sau să se sisureze sub presiunea piețelor, ci piețele ar trebui să fie modelate astfel încât să sprijine o bunăstare autentică pentru toți. De asemenea, este nevoie de consolidarea responsabilității sociale a sectorului corporativ și de extinderea viguroasă a economiei sociale și solidare. Politica însăși trebuie regenerată, aceasta fiind în prezent o datorie majoră a forțelor progresiste și a partidelor acestora. Însă ar fi naiv să

creдем că politica se poate schimba fără a implica oamenii în proces, ca parte din ce în ce mai esențială a politicii. Schimbarea este atât de masivă, iar interesele economice sunt atât de puternice, încât un pas urgent trebuie să fie acela de a recapacita oamenii în multiple moduri, susținute prin drepturi corespunzătoare, oportunități pentru toți și acțiune colectivă. Capacitatea necesită, de asemenea, o schimbare fundamentală a modului în care înțelege fiecare dintre noi activitatea economică și, în special, creșterea economică, în opoziție cu bunăstarea. O societate sustenabilă are nevoie de cetățeni activi, nu de consumatori pasivi, iar orientarea și evaluarea rezultatelor politicilor în funcție de obiective de bunăstare explicite, mai degrabă decât de concepte abstracte precum PIB-ul, le-ar permite oamenilor să se angajeze cu mai multă ușurință în dezbaterile publice.

Promovarea sustenabilității și reducerea inegalităților depind de noi

Inegalitățile actuale au mai multe surse, multe dintre ele fiind interconectate. Ele nu sunt un fenomen inevitabil, ci rezultatul unui sistem de piață predominant care a generat mai multă, nu mai puțină, inegalitate și în care dimensiunea ecologică joacă un rol tot mai important. Abordarea unei astfel de complexități sistemice necesită o strategie politică îndrăzneată și coerentă, care trebuie să abordeze cu fermitate și în egală măsură motoarele mai tradiționale și mai recente ale inegalității. O astfel de strategie politică va duce în mod necesar la o schimbare profundă a modului în care funcționează sistemele noastre economice – o societate cu adevărat dinamică și justă trebuie să fie favorabilă incluziunii în ceea ce privește puterea, reprezentarea și participarea; o societate sustenabilă din punct de vedere ecologic trebuie să fie caracterizată de pace socială.

Prin urmare, recomandările politice pe care comisia independentă le oferă în acest raport vizează o transformare radicală a societăților noastre. Avem nevoie de o abordare care să pună în discuție fundamentele dependenței noastre de zeci de ani față de creșterea economică ca scop în sine, care să disocieze bogăția de bunăstare, care să conteste ferm distribuția actuală a veniturilor, a bogăției și a puterii economice și care să îndemne la o transformare sustenabilă ca motor puternic și inovator al progresului social.

De la obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU pentru 2030 la un nou proiect european pentru o societate sustenabilă

Multe dintre problemele de politică pe care le-am identificat au inspirat obiectivele ONU convenite în 2015, deși la niveluri diferite. Acordul cu privire la aceste obiective obținut la cel mai înalt nivel politic a fost o realizare importantă în sine. În pofida oportunității politice oferite de acesta pentru formularea unei strategii de dezvoltare durabilă la nivel european și în ciuda unor solicitări clare din partea Parlamentului European, Comisia Europeană a eșuat în mod evident. La mai bine de trei ani de la semnarea acordului de către toate statele membre ale UE la New York, nu există încă un plan sau o strategie comună pentru punerea lor în aplicare, deși dimensiunea europeană este reală și uneori chiar esențială în toate domeniile de politică în cauză. Aceasta creează un vid politic major în domeniul social și în toate domeniile asociate legăturilor economice, sociale și ecologice, după cum s-a arătat mai sus. Concentrându-se, în esență, pe o singură dimensiune a agendei de sustenabilitate, și anume pe politicile din domeniul mediului, cum ar fi gestionarea deșeurilor sau reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, UE ignoră criza socială din cadrul său (și factorii-cheie ai problemelor ecologice) și necesitatea de a pune în discuție paradigma economică predominantă și politicile economice defectuoase asociate.

Utilizarea acțiunii publice ferme și reformarea procesului de guvernare europeană vor juca un rol-cheie

Încă de la începutul activității noastre comune, a devenit clar faptul că obiectivele noastre vor rămâne inaccesibile dacă nu se reușesc schimbări radicale de politică în mai multe domenii. Membrii Comisiei noastre independente nu s-au preocupat de ceea ce ar fi corect din punct de vedere politic, ci de ceea ce ar putea aduce o schimbare reală. Am constatat că vor fi necesare măsuri de politică de-a lungul întregului orizont temporal, de la măsuri urgente sau simple, care pot fi luate imediat și care au impact rapid, la schimbări pe termen mai lung și mai dificile în politicile noastre. Având în vedere sistemul complex de guvernare al Uniunii Europene, alcătuit din mai multe straturi și din diferite niveluri de competență în funcție de domeniul politic, am convenit asupra faptului că o reformă majoră a procesului de guvernare europeană – semestrul european – ar trebui să joace un rol-cheie în tranziția către o societate sustenabilă și să

Din păcate, acest aspect reprezintă o oportunitate ratată de a revigora întregul proiect european prin introducerea unei noi direcții, una care să fie relevantă pentru atâtea aspecte ale vieții cotidiene a oamenilor și care să arate că Uniunea Europeană are într-adevăr un plan general de a le îmbunătăți viața în prezent și în viitor. Ar fi fost un pas politic natural și logic ca, după 2015, ODD stabilite de ONU să fie transpuse în cadrul politicilor europene, precizându-se ce înseamnă toate obiectivele și țintele în contextul UE și asigurându-se clarificarea și abordarea tuturor legăturile politice dintre aceste obiective și ținte. Documentul de reflecție privind punerea în aplicare a unei strategii de dezvoltare durabilă în cadrul ODD, pe care Comisia Europeană urmează să îl prezinte până la sfârșitul anului 2018, ar trebui să acopere în sfârșit această lacună prin stabilirea unei viziuni și a unei foi de parcurs politice clare și complete, chiar dacă se află într-o etapă foarte târzie a mandatului său.

inclusă o reformă ambițioasă și de mult așteptată a uniunii economice și monetare.

Nu ne-am limitat recomandările la nivelul european, deoarece anumite domenii de politică esențiale pentru sustenabilitate sunt naționale. Administrațiile naționale, regionale și locale vor avea, de asemenea, un rol esențial în promovarea sustenabilității în sfera economică, socială și de mediu, într-o manieră coerentă. Acțiunile publice, de la nivelul local până la cel european, nu se pot rezuma la redresarea în urma eșecurilor pieței sau la compensarea acestora sau a problemelor pe care economia nu reușește să le rezolve singură. Urmărirea dezvoltării durabile necesită guverne și administrații active care să structureze, să coordoneze și să sprijine tranziția spre sustenabilitate prin reglementări adecvate, sprijin financiar pentru a asigura investiții publice și private esențiale în domeniul social, al cercetării

sau al infrastructurii, obținând o distribuire prealabilă și o redistribuire echilibrată a bogăției și a veniturilor sau construind statele de bunăstare social-ecologice ale viitorului³. Acest lucru impune, la rândul său, autorităților europene și administrațiilor naționale, regionale și locale să se asigure că administrațiile publice dispun de organizarea, personalul, formarea și resursele adecvate pentru a realiza o gamă largă de acțiuni publice și pentru a înțelege și a stăpâni pe deplin provocările și complexitățile pe care le implică tranziția spre durabilitate. to ensure critical public and private

Măsurile de politică trebuie să fie aplicate în mod susținut timp de cel puțin un deceniu pentru a putea realiza o schimbare reală

Recomandările Comisiei independente pentru egalitate sustenabilă sunt grupate în două părți. Această primă parte se concentrează pe recomandările de politică ce urmează să fie puse în aplicare rapid și cât mai curând posibil, pe parcursul următoarei legislaturi europene, 2019-2024. Comisia independentă va emite a doua parte a raportului până în aprilie 2019, oferind recomandări de politică suplimentare și detaliate pentru a aprofunda în continuare transformarea necesară pentru o bunăstare sustenabilă pentru toți. Acesta

investments in social, research, or infrastructure domains, achieving balanced pre- and re-distribution of wealth and incomes, or developing the social-ecological welfare states of the future³. This, in turn, requires European institutions and national, regional and local governments to ensure that public administrations are adequately organised, staffed, trained and resourced to carry out a vast range of public actions and fully understand and master the challenges and complexities entailed by the sustainability transition.

va fi un set de politici mai ample, pentru perioada de după 2024, la care acest prim raport se referă doar în treacăt. Ambele corespund și merg totodată dincolo de anul 2030, stabilit pentru obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU.

Realizarea schimbării va necesita viziune, tenacitate și consecvență în acțiunea politică pe o perioadă suficient de lungă, ceea ce reprezintă o provocare în sine.

O societate cu adevărat dinamică și justă trebuie să fie favorabilă incluziunii în ceea ce privește puterea, reprezentarea și participarea; o societate sustenabilă din punct de vedere ecologic trebuie să fie caracterizată de pace socială.

³ Cu toate acestea, misiunea noastră nu a fost aceea de a defini politici la nivel global. Acesta este motivul pentru care raportul nu face recomandări detaliate în domeniul de politică globală, cum ar fi comerțul sau reglementarea financiară internațională, ci se concentrează asupra a ceea ce poate face Uniunea „singură”. Suntem totuși pe deplin conștienți de importanța vitală a acțiunii la nivel global, care trebuie să completeze și să faciliteze acțiunea la nivelul UE.

Apel la acțiune pentru o Europă radical diferită

Având la dispoziție mai puțin de un an până la următoarele alegeri europene, forțele progresiste trebuie să reflecteze foarte atent la miza momentului, pentru a înțelege de ce, în atâtea state membre, partidele social-democrate se confruntă cu niveluri de sprijin mai scăzute decât în trecut și ce idei și acțiuni progresiste ar trebui să promovăm pentru a fi eficienți în prezent.

Viitoarele alegeri europene sunt diferite de cele anterioare din cel puțin trei motive:

- Cu câteva excepții, forțele progresiste ocupă, per ansamblu, un loc inferior în topul preferințelor electorale și încă nu au îmbrățișat pe deplin o agendă radicală de transformare, pe care o considerăm singura cale de urmat, după cum arată raportul de față;
- Forțele populist-autoritariste și naționaliste prosperă, iar discursul lor înșelător și manipulator se dovedește tot mai convingător pentru oamenii obișnuiți. Ele se

pregătesc, de asemenea, să transforme aceste alegeri într-o luptă crucială împotriva tuturor forțelor politice proeuropene, ofertă care ar putea rezona cu ideile multor alegători dacă nu se prezintă nicio alternativă convingătoare;

- Provocările economice, sociale, de mediu, geopolitice și democratice sunt imense și următorii cinci-zece ani vor fi probabil hotărâtori pentru nivelul nostru de trai de-a lungul deceniilor viitoare, în special pentru copii și pentru tinerii noștri..

Viitorul democrației sociale și al proiectului european sunt strâns legate

Forțele progresiste se pot mândri cu o tradiție de lungă durată a luptei pentru democrație, pentru justiția socială, pentru drepturi egale și pentru prosperitate comună. Statul bunăstării, piețele reglementate ale muncii și instituțiile puternice, care protejează grupurile cele mai vulnerabile din societățile noastre, sunt realizări progresiste majore. Cu toate acestea, progresiștii nu au fost întotdeauna suficient de critici cu concepțiile și propunerile de politici neoliberale și au subestimat consecințele concurenței pe piața globală, ale fluxurilor financiare liberalizate și ale reducerii impozitelor pe profit, venit și bogăție, precum și impactul problemelor de mediu asupra inegalităților. Au crezut adesea că, prin adaptare și reformă, statele bunăstării ar putea să își mențină rolul, iar societățile ar putea rămâne suficient de coerente și echitabile în contextul unor piețe tot mai puternice și mai exploatare. De asemenea, forțele progresiste au supraestimat capacitatea de guvernare a societăților complexe prin reglementări și politici centralizate și universale și au subestimat rolul cetățenilor ca deținători de cunoștințe și producători implicați ai bunurilor publice. De aseme-

nea, forțele progresiste au fost divizate între convingerea că societățile echitabile nu ar putea supraviețui în Europa în contextul unei lumi globalizate fără o Uniune Europeană puternică și faptul că UE în sine a devenit ostatică a convingerilor conservatoare, în special în domeniile de politică economică și a pieței muncii.

Democrația socială și proiectul european împărtășesc un destin comun. Ambele sunt amenințate și ambele sunt considerate de mulți ca făcând parte din aceeași problemă, însă realitatea este că nu poate exista nicio soluție la provocările majore ale prezentului fără vreunul dintre aceste elemente. Revigorarea unuia este imposibilă fără revigorarea celuilalt, căci ambele sunt necesare pentru a aborda schimbarea radicală pe care o cerem. Pentru realizarea amândurora, este esențial să înțelegem unde am ajuns cu adevărat, pentru a putea elabora o viziune clară despre direcția în care trebuie să mergem și despre modul în care ne putem atinge scopul.

Destinul lor comun se confruntă cu realitățile problematice din domeniul politic, economic, social și de mediu din prezent

Cel mai frapant lucru de observat este lipsa profundă de încredere a oamenilor în viitor, după mai mulți ani în care condițiile de trai a milioane de europeni de pe întregul continent s-au deteriorat. Majoritatea adulților din Europa consideră că copiii lor o vor duce mai rău decât ei⁴.

Se creează o nouă clasă precară, formată din milioane de persoane din întreaga Europă care simt că viața și identitatea lor sunt disociate, că nu pot să-și construiască drumul dorit în viață sau o carieră satisfăcătoare, o viață în care să se îmbine munca, recreația și timpul liber într-un mod sustenabil⁵. Inegalitățile în materie de avere și de venituri sunt în creștere de câteva decenii. Aproape 90 % dintre europeni consideră că aceste inegalități sunt prea mari⁶. Femeile continuă să se confrunte cu dificultăți legate de gen, cu piedici care nu le permit să-și asume rolul deplin în societate, primind în continuare o remunerație considerabil mai mică decât bărbații pentru muncă egală. Șomajul în rândul tinerilor rămâne de două ori mai mare (16 %) decât rata șomajului în general (8 %) și mai mare decât era înainte de criza financiară din 2008. Mai mult de un european din cinci trăiește în sărăcie sau se confruntă cu acest risc, ceea ce corespunde unui număr total de 118 milioane de persoane. Acest lucru afectează un copil din patru. În diferite regiuni ale Europei, teritoriile uitate sunt marginalizate pe termen lung și suferă de inegalități economice, sociale și culturale multiple și persistente.

Criza care durează de zece ani afectează în mod disproporționat persoanele, teritoriile și economiile vulnerabile, distrugând ani întregi de dezvoltare economică și socială și ipotecând viitorul, în special din cauza șomajului persistent pe termen lung și a șomajului în rândul tinerilor. Acordând prioritate reducerii datoriei publice – care a crescut dramatic în urma crizei financiare din cauza necesității de a salva băncile care se prăbușeau – și echilibrării bugetelor în detrimentul oricărui alt considerent, politicile fiscale au împiedicat mulți ani efectuarea de investiții esențiale într-un viitor economic, social și ecologic mai bun. Deși

încearcă să limiteze datoria financiară publică pentru a se conforma normelor bugetare ale UE, guvernele nu pot încă evita să acumuleze datorii sociale și de mediu, care vor fi suportate de generațiile mai tinere și viitoare. Societățile inegale sunt nefericite și ineficiente. Inegalitatea și sărăcia sunt responsabile pentru o viață personală mai puțin împlinită și pot dăuna sănătății publice, anulează progresul educațional, sporesc criminalitatea, reduc speranța de viață și îngreunează integrarea migranților. Realitatea este că inegalitatea provoacă suferințe reale, indiferent de modul în care alegem să descriem o astfel de suferință. Inegalitatea accentuată agravează amenințarea socială și anxietatea de statut, provocând sentimente de rușine care ne alimentează instinctul de retragere, supunere și subordonare. Atunci când piramida socială devine tot mai înaltă și mai abruptă, iar nesiguranța propriului statut crește, costurile psihologice sunt foarte ample. Stresul sărăciei influențează, de asemenea, dezvoltarea cognitivă a copiilor de diverse vârste. De exemplu, măsurarea nivelurilor de cortizol, hormonul stresului, în cadrul cercetărilor referitoare la sugari arată că sărăcia și timpul petrecut în sărăcie pot împiedica dezvoltarea mentală a copiilor. Dimpotrivă, un grad mai mare de egalitate face ca societățile să devină mai puternice și conduce la o bunăstare mai mare în societate⁷.

Societățile noastre nu iroresc doar multe vieți omenești. Ne epuizăm mediul natural, iar schimbările climatice amenință însăși supraviețuirea noastră viitoare. Inegalitățile de mediu devin din ce în ce mai evidente și mai grave, fiind induse de efectul inegal al multiplelor forme de poluare și al schimbărilor climatice asupra sănătății populației. De asemenea, mediul natural este mai deteriorat în prezența sărăciei și a inegalității decât dacă acestea ar lipsi⁸. Nevoia inevitabilă de a transforma modul în care producem și consumăm generează tot mai multe provocări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și coeziunea socială și necesită noi abordări privind ceea ce trebuie să devină o tranziție echitabilă către un model de dezvoltare sustenabilă, după cum subliniază unul dintre principiile ODD stabilite de ONU – „nicio persoană lăsată în urmă”.

⁴ Un sondaj de opinie recent din Franța arată că peste 80 % dintre oameni consideră că copiii lor vor fi mai expuși sărăciei decât sunt ei (Ipsos- Secours populaire, septembrie 2018). Eurobarometrul standard 89, din primăvara anului 2018, constată că 51 % dintre europeni, în medie, împărtășesc acest punct de vedere.

⁵ Guy Standing, *The Precariat: a new dangerous class* (2011)

⁶ Eurobarometru, ediție specială, aprilie 2018

⁷ Pentru studii ample despre efectele multiple ale sărăciei și inegalității, a se consulta *The Spirit Level* (2009, Allen Lane) și *The Inner Level* (2018, Allen Lane) de Richard Wilkinson și Kate Pickett

⁸ A se vedea, în special, *Social-Ecologie* (2011), Flammarion, și *Measuring Tomorrow: Accounting for Well-Being, Resilience and Sustainability in the Twenty-First Century* (2017), Princeton University Press, Eloi Laurent

În multe țări, democrația este asediată de naționaliști și de autocrați, iar în unele, aceste forțe formează deja guvernul. Proiectul european este atacat. Cetățenii deziluzionați au întors spatele partidelor progresiste în mai multe țări și mulți alegători care votau în trecut cu partidele

social-democrate și-au pierdut încrederea în capacitatea partidului lor de a le îmbunătăți viața. Modelul de dezvoltare pe care progresiștii și mulți alții l-au visat și la care au sperat începând de acum multe decenii nu s-a realizat. Este timpul să reînnoim și să recuperăm acest vis.

Societatea europeană pe care trebuie să o construim

Nu este vorba despre revenirea la un trecut mitic sau despre revigorarea vreunei epoci de aur. Este vorba despre viitor. Este vorba, de asemenea, despre redobândirea controlului și capacitatea tuturor, despre asigurarea faptului că economia funcționează în slujba noastră, a tuturor, prin distribuirea echitabilă a ceea ce producem, în mod responsabil și respectuos, în beneficiul tuturor femeilor și bărbaților, precum și al planetei. Este vorba despre copiii și nepoții noștri, cărora trebuie să le lăsăm moștenire o societate bună, o societate a bunăstării împărtășite echitabil pentru cei mulți. Este vorba despre ceea ce putem face cu toții împreună, nu unul împotriva celuilalt.

Societatea pe care trebuie să o construim este una care se autoevaluează în permanență după criteriul bunăstării umane și al calității aerului, al apei și solurilor noastre, nu în funcție de creșterea economică luată ca un scop în sine sau în funcție de evaluarea pieței bursiere. Societatea pe care o putem construi este una în care munca ne consolidează capacitățile, nu ne înrobește, în care salariul este suficient pentru a trăi o viață decentă și în care putem lucra cu demnitate și încredere, siguri de faptul că drepturile noastre sunt puternice și protejate și că vocile noastre sunt auzite. Societatea pe care o putem construi este una a libertății și a instituțiilor democratice și oneste, care ne servesc pe toți.

Societatea pe care trebuie să o construim este una care nu lasă pe nimeni în urmă, în care sărăcia și lipsurile să nu-și găsească loc și care să asigure faptul că fiecare copil, oriunde trăiește și din orice mediu sau loc provine, se bucură de garanții fundamentale și de condiții decente de viață, fiind capabil să-și dezvolte potențialul într-o societate deschisă. Societatea pe care trebuie să o construim este una care să pună femeile și bărbații pe picior de egalitate și care să fi eliminat toate barierele din calea participării depline a femeilor la societate. Societatea pe care o putem construi este una care valorifică tot ce au mai bun de oferit noile tehnologii, în care să participăm cu toții la progresul

tehnologic, fără a exclude pe nimeni din acesta. O astfel de societate va reuși să vindece planeta noastră, să găsească un nou echilibru între activitatea umană și mediul natural și să ne protejeze pe toți de formele multiple de poluare care ne afectează sănătatea și sănătatea copiilor noștri, în special în cazul celor mai defavorizați și mai vulnerabili. Societatea pe care trebuie să o construim este cea în care răspunsul la schimbările globale de mediu este progresul social. Credem că sunt posibile tranziții profunde. Cu toată împotrivirea, în istoria omenirii s-au produs, în cele din urmă, tranziții fundamentale precum ar fi abolirea sclaviei sau emanciparea femeilor. De data aceasta, însă, trebuie să acționăm urgent.

Societatea pe care trebuie să o construim este și o societate bazată pe un continent european puternic și pe un nou discurs european. Nu putem să ne schimbăm societățile singuri, în fiecare stat național, în fiecare dintre teritoriile noastre. De asemenea, trebuie să valorificăm forța colectivă a continentului nostru și să schimbăm cursul Uniunii Europene. Lumea nu va aștepta și nu putem să credem că alte continente vor construi tipul de societate pe care ne-o dorim în părțile lor din lume, nici nu putem considera că destinul viitor al planetei poate fi stabilit de dorințele noastre. Europa are nevoie de o poveste diferită, nu de povestea disciplinei fiscale sau a piețelor concurențiale, ci de o poveste despre societăți echitabile, societăți în care democrația economică, justiția socială și responsabilitatea față de mediu merg mână în mână și aduc beneficii tuturor.

Uniunea Europeană pe care o putem construi este o uniune a solidarității, a scopului comun reprezentat de bunăstarea sustenabilă pentru cei mulți, din toate teritoriile noastre, nu o uniune axată pe forțele pieței și pe interese elitiste. Misiunea Uniunii este bine definită la articolul 3, însă politicile sale nu reflectă suficient aceste cuvinte. Uniunea Europeană pe care o putem construi este o uniune care luptă neobosit pentru cei mulți și este în mâinile lor, pe deplin democratică și transparentă, bucurându-se de un

sprijin inepuizabil deoarece ne protejează pe toți și folosește forța noastră comună de a schimba cursul planetei, conducând lupta pentru un alt fel de globalizare – o lume în care drepturile omului și demnitatea, prosperitatea comună și o planetă protejată sunt accesibile tuturor, nu doar unui grup restrâns de norocoși.

Dezvoltarea durabilă este singura cale de urmat

Europa a pierdut un timp prețios, în care Uniunea însăși ca ansamblu și statele sale membre se puteau angaja într-o tranziție amplă către sustenabilitate economică, socială și ecologică. În ceea ce privește dezvoltarea favorabilă incluziunii, aceasta a suferit un regres – atât în interiorul statelor membre, cât și între acestea. Politica UE a încercat să atenueze acest regres, dar, în același timp și de fapt într-o mai mare măsură, l-a încurajat. Incoerența politicilor este larg răspândită, în pofida exprimării clare a obiectivelor finale în articolul 3 din Tratat.

Conceptul de dezvoltare durabilă a fost transpus deficitar în politica actuală, nu numai în ceea ce privește dezvoltarea favorabilă incluziunii, ci și în ceea ce privește progresul social-ecologic – interacțiunile dintre oameni și planetă – care pare să fie în continuare prost înțeles (sau pur și simplu ignorat) de factorii de decizie din Comisia Europeană, dar și de guvernele naționale din cadrul Consiliului European. Prin urmare, lăsând la o parte faptul că alte regiuni ale lumii sunt și mai puțin avansate în acest domeniu, UE nu a reușit încă să proiecteze o perspectivă convingătoare și să își planifice viitorul dincolo de ideea primitivă că lumea are un caracter eminamente competitiv, iar Europa trebuie să își păstreze cota de piață prin nesfârșite reforme structurale, precum și dincolo de rolul istoric de a menține pacea între statele sale membre.

Acest eșec de a proiecta o viziune puternică și atrăgătoare asupra destinului și scopului UE într-o lume în continuă schimbare și din ce în ce mai imprevizibilă, combinat cu eșecul încercării de a proteja cel puțin realizările sociale din trecut a creat un spațiu politic tot mai generos pentru populiștii autoritariști, pentru naționaliștii și extremiștii din multe state membre. Aceste grupuri sunt încurajate în continuare prin exploatarea fără scrupule a provocărilor generate de criza refugiaților și de migrație. În state precum Italia, Franța, Germania, Austria, Ungaria, Polo-

Putem să ne angajăm pe această nouă cale, să materializăm această transformare și să schimbăm în bine societățile noastre, în beneficiul tuturor. Este urgent să trecem la fapte, deoarece structura societății noastre, planeta noastră și democrațiile noastre sunt deja slăbite. Progresiștii din societate și din politică au o mare responsabilitate în acest sens și trebuie să se angajeze acum!

nia, Belgia sau Suedia, demagogii politici exploatează deficiențele politicii europene pentru a-și implanta cu fermitate retorica antieuropeană și izolaționistă pe scena politică. Cea mai tragică consecință a acestei evoluții produse până acum este rezultatul referendumului organizat în Regatul Unit pe tema apartenenței la Uniune. Proiectul european nu a fost niciodată în pericol mai mare decât acum. Se poate spune că, nefiind capabilă să imagineze și să îmbrățișeze un viitor mai bun, Europa va deveni în mod tragic prizoniera trecutului său.

Ascensiunea populismului autoritarist și agravarea simultană a crizelor sociale și ecologice ar trebui să trezească un sentiment de urgență în cadrul partidelor politice proeuropene, îndemnându-le să treacă la acțiune. La urma urmei, transformarea sistemului nostru economic va necesita un nivel de consens, așa cum a fost nevoie și pentru crearea statelor noastre sociale. Acest lucru este și mai necesar astăzi, deoarece multe schimbări de politică vor trebui să fie convenite și coordonate la nivel european pe o perioadă lungă de timp. Prin urmare, vom avea nevoie de majorități clare și stabile în favoarea unor astfel de schimbări, dacă nu chiar de unanimitate (de exemplu, în legătură cu politica fiscală). Cu toate acestea, spiritul favorabil transformării, care să se bucure de o bază largă de sprijin din partea partidelor, nu va apărea brusc. Nici chiar semnarea ODD ale ONU în 2015 de către toate statele UE și de către Comisie nu a declanșat o schimbare majoră. Acest deziderat impune forțelor social-democrate și altor forțe progresiste să preia inițiativa pentru mult timp de acum înainte, să mobilizeze o bază largă de alegători în favoarea acestei abordări, să o impună pe agenda politică și să o transforme într-un imperativ politic inevitabil pentru toate forțele proeuropene. Pentru a reuși, va trebui să câștigăm atât lupta de idei, cât și lupta subiacentă a discursului. Cea mai bună cale este ca partidele social-democrate să cultive un sprijin larg și alianțe

progresiste. Provocarea cu care se confruntă partidele social-democrate nu trebuie subestimată. Deși dezvoltarea durabilă a fost promovată în trecut de anumiți actori progresiști (de exemplu, în Raportul Brundtland din 1987⁹ sau la Summitul de la Göteborg din 2001), până în prezent ea nu a fost transpusă în totalitate în politica partidelor social-democrate sau pe agenda guvernelor progresiste din UE, cu excepția țărilor scandinave, însă nici aici nu în mod complet. Trebuie să recuperăm această întârziere. Forțele mai moderate sunt atrase doar de abordări parțiale – înverzirea economiei este privită tot mai mult ca un nou paradis capitalist – și ezită în fața ideii de a îmbrățișa sustenabilitatea în ansamblu. Or, astfel de abordări parțiale nu vor funcționa și ar trebui contestate, deoarece ele ignoră în mod deliberat necesitatea de a recunoaște limitele planetei sau de a integra pe deplin dimensiunea socială în toate tranzițiile „verzi”.

Europa a fost o sursă de inspirație mondială pentru dezvoltarea democrației moderne, a statelor bunăstării sau a economiilor sociale de piață – trei motoare puternice ale progresului uman. Europa ar trebui să continue acest progres uman, integrând pe deplin necesitatea de a respecta limitele planetei. Europa are propriul său interes pentru a oferi această nouă inspirație. O schimbare a paradigmei globale în direcția sustenabilității este indispensabilă pentru însăși finalizarea și stabilizarea tranziției Europei pe termen lung. Vechea dezbateră privind guvernarea globală bazată pe reguli trebuie să fie restabilită în acest cadru, iar ODD ale ONU oferă un punct de plecare excelent în acest sens. Și în această privință, forțele progresiste trebuie să joace un rol central, să își asume rolul de lider și să stabilească agenda prin intermediul unor alianțe progresiste globale, a căror realizare trebuie urmărită cu mai multă hotărâre decât în trecut.

Egalitatea sustenabilă trebuie să fie busola noastră

Noi susținem că realizarea egalității sustenabile, în sensul în care este descrisă în prezentul raport, este coerentă cu angajamentul prevăzut la articolul 3 din Tratatul privind UE. Este necesar, în mod evident, să depășim obstacole politice considerabile dacă dorim ca Uniunea să adopte într-adevăr o astfel de agendă. Dar nu există obstacole formale – dimpotrivă, UE ar începe să se conformeze propriilor sale angajamente fundamentale. Aspectul mai important, totuși, este să reconectăm cetățenii la Uniune după mulți ani în care această legătură s-a slăbit. Acest deziderat va rămâne greu de realizat dacă Uniunea nu se implică fără echivoc și în mod vizibil în îmbunătățirea vieții oamenilor. Avem convingerea că, dacă Uniunea tratează cu seriozitate lupta împotriva inegalităților, înlăturarea sărăciei, protejarea locuitorilor de inegalitățile în materie de mediu și promovarea progresului social-ecologic, atunci ea va urmări în mod constant și neobosit bunăstarea celor mulți. Astfel, legătura cu cetățenii s-ar consolida din nou, revigorând însuși proiectul european. Realizarea acestui proiect este vitală pentru generațiile

mai tinere și cele viitoare, multe persoane din cadrul acestora riscând să ducă o viață mai dificilă decât părinții lor. Dar numai o Europă radical diferită de cea pe care o vedem astăzi poate îndeplini acest lucru.

Sarcina acestei comisii independente a fost aceea de a elabora recomandări de politică transformatoare într-un mod cât mai concret posibil. Propunerile nu se limitează la nivelul european al politicilor, întrucât multe acțiuni sunt cruciale la alte niveluri. Prin urmare, multe recomandări de politică sunt interconectate, legând acțiunile care trebuie întreprinse la nivelul UE de misiunea altor niveluri de guvernare. În domeniile în care UE nu are o competență exclusivă, acțiunile comune vor fi dificil de realizat. Experiențele trecute au arătat limitele obiectivelor de politică slab coordonate prin acțiune națională sau regională. Succesele limitate ale strategiei de la Lisabona și ale strategiei Europa 2020 sunt exemple grăitoare în acest sens. Va trebui să acționăm mai eficient.

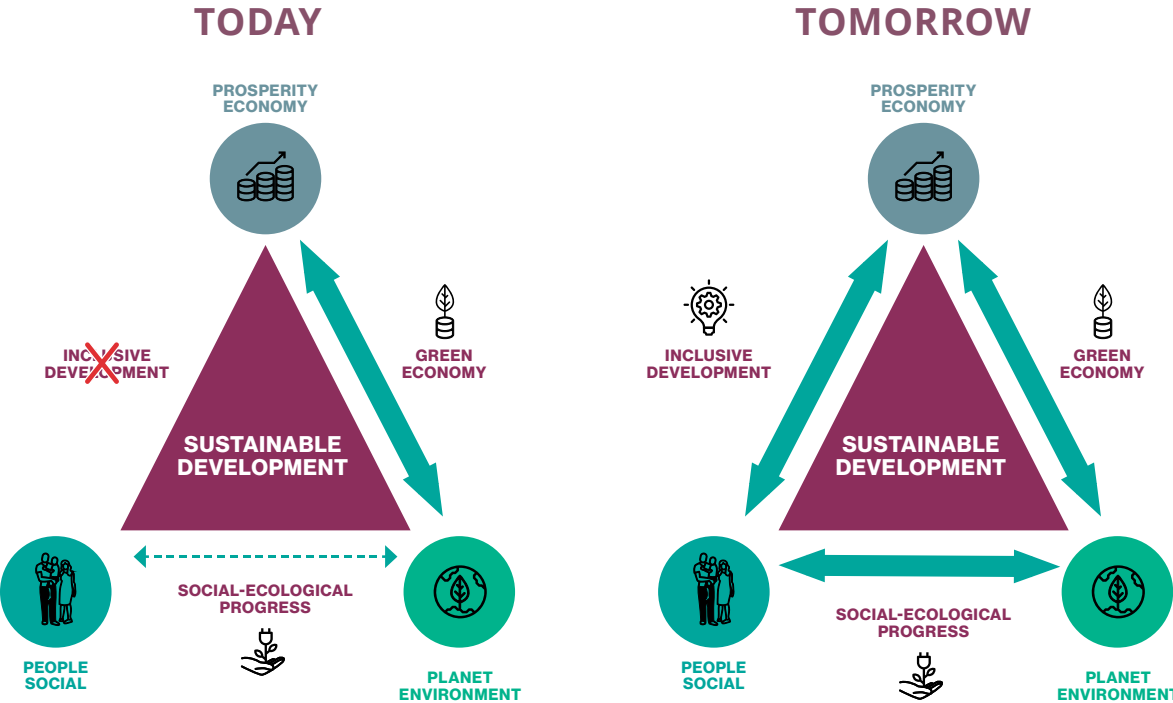
Progresiștii trebuie să se angajeze într-o mișcare populară tot mai puternică, pentru a obține schimbări avansate durabil și pentru a proiecta o viziune puternică

De aceea, considerăm că progresiștii de la nivel național, regional sau local (inclusiv urban), fie în sfera politică, în sindicate și organizații neguvernamentale, fie în sectorul privat (inclusiv în sfera economiei sociale) sau în mediul academic, vor trebui să se angajeze în susținerea unor astfel de politici și să își definească propriile abordări și acțiuni care împărtășesc aceleași obiective.

național pe baza inițiativelor existente la nivel regional și local, își pot implica propriile partide naționale, pot promova parteneriate ample – precum Alianța pentru dezvoltare durabilă din Italia (ASviS) – și, prin urmare, pot schimba agenda politică a UE din interior, investind într-o mișcare populară tot mai amplă care urmărește transformarea progresistă.

Acest lucru se întâmplă deja. Putem vedea că în întreaga Europă, într-un număr tot mai mare de orașe, zone rurale, la nivel regional, factorii de decizie politică, organizațiile societății civile și cetățenii participă cu inițiative inspiratoare în favoarea unui alt model de dezvoltare¹⁰. Slăbiciunea Strategiei de la Lisabona a fost lipsa de implicare și de angajare pe teren. În prezent, progresiștii pot construi la nivel

Forța relativă a mișcărilor naționaliste și concentrarea lor tot mai mare pe viitoarele alegeri europene a condus la ideea că, în 2019, europenii vor trebui să aleagă între candidații care susțin proiectul european și cei care doresc să-l desființeze. Cu toate acestea, la votul din mai 2019, cetățenii – poate mulți fără să-și dea seama – vor fi nevoiți de fapt să aleagă între a sprijini candidații progresiști, care propun o viziune clară asupra viitorului, în care fiecare persoană să aibă un

⁹ <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

¹⁰ A se vedea pentru exemple de bune practici în transformările ecologice care promovează și progresul social

loc sau pe acei candidați care fie protejează un statu-quo centrat pe piață, în cadrul existent al UE, fie promovează o repliere naționalistă. Următoarele alegeri europene nu vor fi

Ce avem de făcut

Recomandările de politică formulate în următoarele cinci capitole împărtășesc o ambiție comună – proiectarea unei viziuni transformatoare pentru calitatea vieții fiecărei persoane, puternic ancorată în dezvoltarea durabilă – singura formă de dezvoltare viitoare pentru omenire în care se pot asigura condiții bune de viață pentru toți.

O Europă mai echitabilă și mai sustenabilă ar aduce beneficii tuturor, chiar și celor bogați și puternici. În cele din urmă, inegalitățile crescânde și degradările mediului natural îi vor afecta chiar și pe cei care sunt mai privilegiați astăzi, dar care o vor duce mai rău decât în cazul în care societatea ar fi mai echitabilă și mai sustenabilă. Cu toate acestea, mulți dintre ei încă mai trăiesc cu iluzia că, datorită bogăției lor relative, pot continua să beneficieze la nesfârșit de un sistem care rămâne fără combustibil din punct de vedere economic, social și ecologic și în care milioane de oameni se luptă pentru condiții bune de trai și suferă în multiple moduri.

Deși prezentul raport nu abordează în mod specific diferitele politici necesare pentru a face ca economiile noastre să fie mai favorabile mediului natural și mai sustenabile – cum ar fi decarbonizarea producției de energie sau trecerea la o economie circulară, cu un volum de deșeuri mult mai mic sau chiar nul – trebuie să înțelegem că, dacă lupta împotriva perturbării climei nu va fi accelerată și câștigată la timp, ne este foarte dificil să ne imaginăm cum ar putea societățile noastre să obțină ceva din tot ce propunem noi aici. Suntem pe deplin conștienți de nevoia vitală de a ne intensifica în mod dramatic eforturile de înverzire a economiilor, de a ne reduce dependența de resursele naționale limitate și, în general, de a ne înscrie producția și consumul pe o cale pe deplin sustenabilă cât mai curând posibil.

Cu toate acestea, sunt necesare schimbări profunde în toate cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile, nu doar în sfera mediului. Chiar dacă provocările economice

o luptă între proeuropeni și antieuropeni, ci între cei care au o viziune clară și cei cărora aceasta le lipsește.

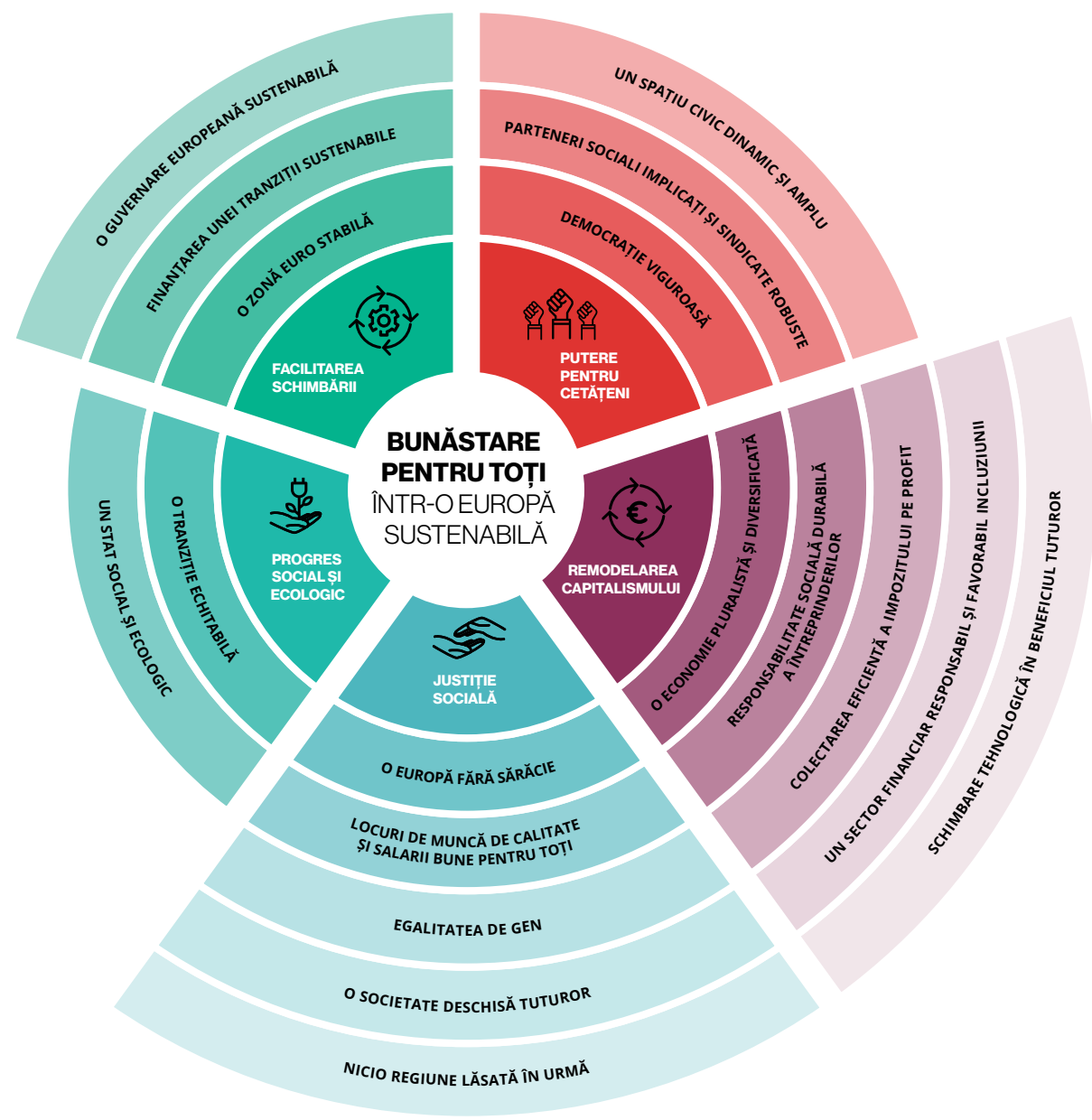
și sociale, precum și cele social-ecologice, pot părea mai puțin presante decât cele legate de climă, este la fel de important să le abordăm în mod direct. De exemplu, atât creșterea puterii corporative, cât și accentuarea inegalităților subminează eforturile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și a nivelurilor poluării. Din păcate, tocmai complexitatea acestor interdependențe, pe lângă rezistența ideologică și a intereselor de grup, a împiedicat până acum angajamentul politic major la nivel european, global și, în majoritatea statelor, național. Singura rază de speranță este faptul că cel puțin obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU conțin câteva obiective sociale relativ puternice și că angajamentul politic față de dezvoltarea durabilă capătă o importanță tot mai mare la nivel local, urban și regional.

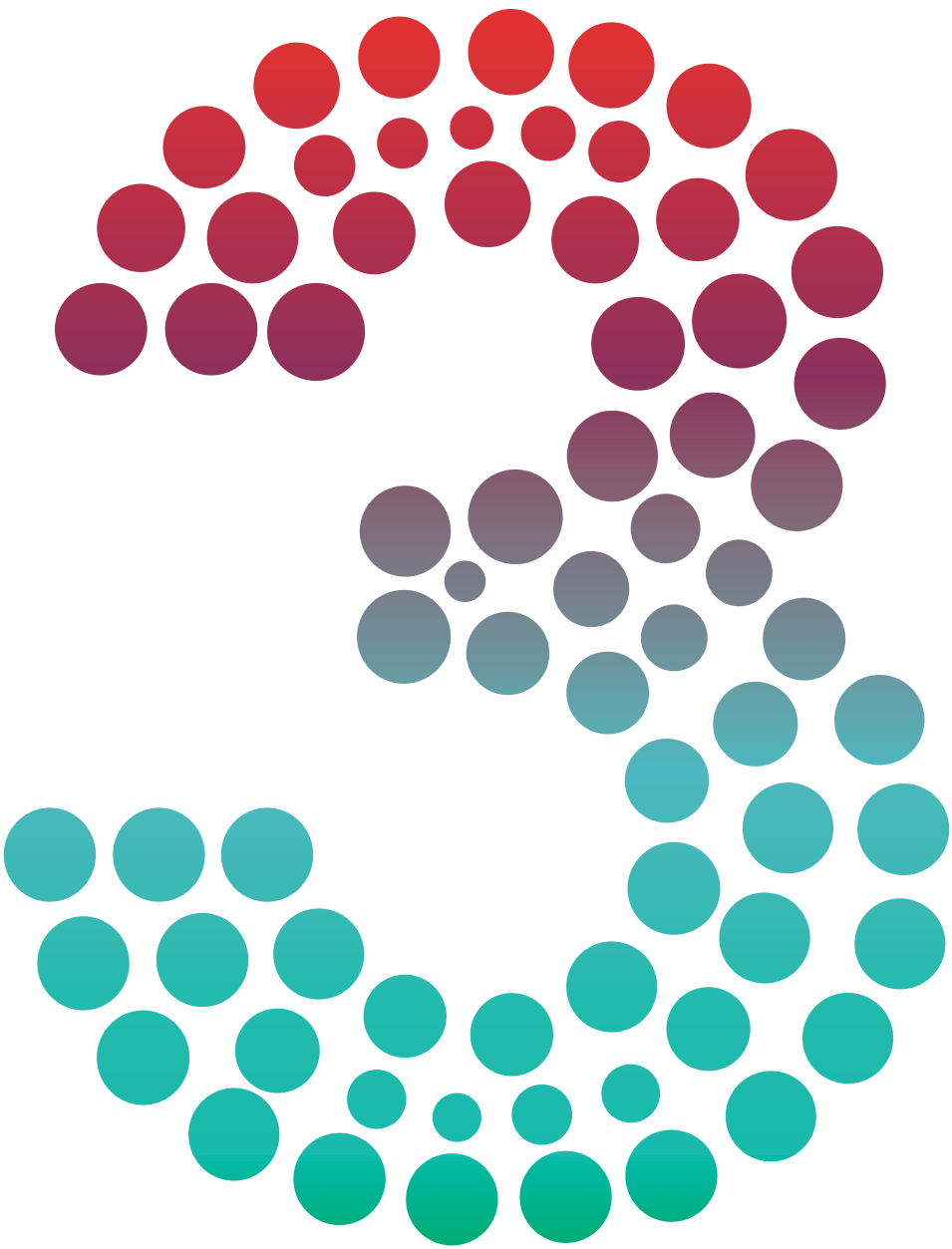
În acest prim raport de politică, ne concentrăm asupra acelor recomandări politice care ar trebui puse în aplicare rapid și, în orice caz, în următorii cinci ani, dacă dorim să atingem pe termen lung dezvoltarea durabilă definită în ODD ale ONU. Este vorba despre măsuri de politică ce pot fi adoptate în următoarea legislatură a Parlamentului European și mandat al Comisiei, între 2019 și 2024. Transformarea societăților noastre în direcția unei reale bunăstări sustenabile pentru toți va fi totuși un proces pe termen lung și va necesita politici suplimentare, mult mai cuprinzătoare. Astfel de politici vor constitui o depărtare mai radicală de rutina politică existentă și vor necesita clarificări suplimentare, precum și cercetări și dezbateri suplimentare. Prin urmare, unele dintre ele vor fi doar indicate pe scurt la rubrica „Următorii pași” din cadrul secțiunilor relevante, pentru a fi explorate ulterior. Al doilea raport de politică, a cărui lansare este planificată pentru aprilie 2019, va aborda acest aspect.

Policy Chapters

Viziunea noastră asupra unei societăți a bunăstării sustenabile pentru toți poate fi exprimată prin cinci obiective generale și corelate:

- 1. PUTERE PENTRU CETĂȚENI** Oamenii sunt implicați de la nivelul local la cel european ca cetățeni activi, actori economici și consumatori; în condițiile recapacității sindicatelor, toți acești factori pot juca un rol central într-o democrație participativă vibrantă și într-un spațiu civic viu (capitolul 3)
- 2. REMODELAREA CAPITALISMULUI** Piețele devin durabile, întreprinderile sunt responsabile și își asumă o datorie față de societate, în special în sectorul financiar, iar economia socială și solidară este mult mai importantă în sectorul privat decât în prezent – transformând sistemul în sensul servirii celor mulți, nu a celor puțini (capitolul 4)
- 3. JUSTIȚIE SOCIALĂ PENTRU TOȚI** Societatea se bazează pe echitate și solidaritate în cadrul și între generații și teritorii, de la nivelul local la cel european și în ceea ce privește egalitatea de gen. Nicio persoană și niciun loc nu sunt lăsate în urmă (capitolul 5)
- 4. PROGRES SOCIAL-ECOLOGIC** Riscurile și oportunitățile sociale și ecologice interdependente sunt identificate / valorificate pe măsură ce economia trece spre modelul dezvoltării durabile (capitolul 6)
- 5. EFACILITAREA SCHIMBĂRII** Cadrele și procesele de politică învechite care predomină atât la nivelul european, cât și la cel național, în special semestrul european, sunt reformate în profunzime, pentru a oferi o guvernare nouă și convingătoare și un cadru menit să atingă bunăstarea durabilă pentru toți ca obiectiv final (capitolul 7)

Putere Pentru Cetățeni

O democrație viguroasă	Parteneri sociali implicați și sindicate puternice	Un spațiu civic dinamic și amplu
55	57	61

Democrația este în pericol. În decursul ultimelor decenii, cetățenii și-au pierdut pe nesimțite puterea, în timp ce interesele corporatiste tot mai influente și viziunea neoliberală dominantă și-au impus treptat interesele de grup, au limitat ideile despre ce este posibil și au promovat individualismul excesiv și insecuritatea.

Visul democratic inițial al unor cetățeni activi a fost pervertit, deoarece mulți oameni nu au reușit să modeleze societatea, prin votul lor, într-un mod care să le asigure bunăstarea susținută și sustenabilă de ansamblu. Influența sindicatelor s-a erodat, iar societatea civilă – în ciuda dinamismului său – nu a primit niciodată de la autoritățile publice recunoașterea deplină a calității sale de voce legitimă și relevantă a societății, alături de sindicate, cu diferite forme de dialog social și de negociere colectivă. Partidele progresiste trebuie să își asume o parte din vină. Ele nu s-au luptat întotdeauna suficient de mult pentru a aprofunda democrația în toate formele sale în locurile și perioadele în care au fost sau sunt la putere. Promisiunea unor forme de democrație mai participativă – facilitate nu în ultimul rând de comunicațiile electronice – nu s-a materializat, cu excepția câtorva zone restrânse. Democrația digitală este în pericol și trebuie apărută de răspândirea dezinformării și a „știrilor false” online.

Recent, democrația a fost amenințată și mai mult în anumite țări, unde guvernele populiste și autoritariste au câștigat alegeri prin manipularea opiniei publice în moduri foarte eficiente, dar extrem de cinice. Fără îndoială, nici Uniunea Europeană nu este privită de mulți ca un ideal al democrației, întrucât procesele sale de luare a deciziilor și de elaborare a politicilor rămân complexe și parțial ascunse, în special cele din cadrul Consiliului de Miniștri. O deziluzie periculoasă cu privire la democrație și la posibilitatea alegerilor de a aduce o schimbare în viața multor oameni se manifestă în rândul celor care au suferit cel mai mult de pe urma unui sistem politic și economic care nu a avut suficientă grijă de condițiile lor de viață sau nu i-a implicat eficient în luarea deciziilor.

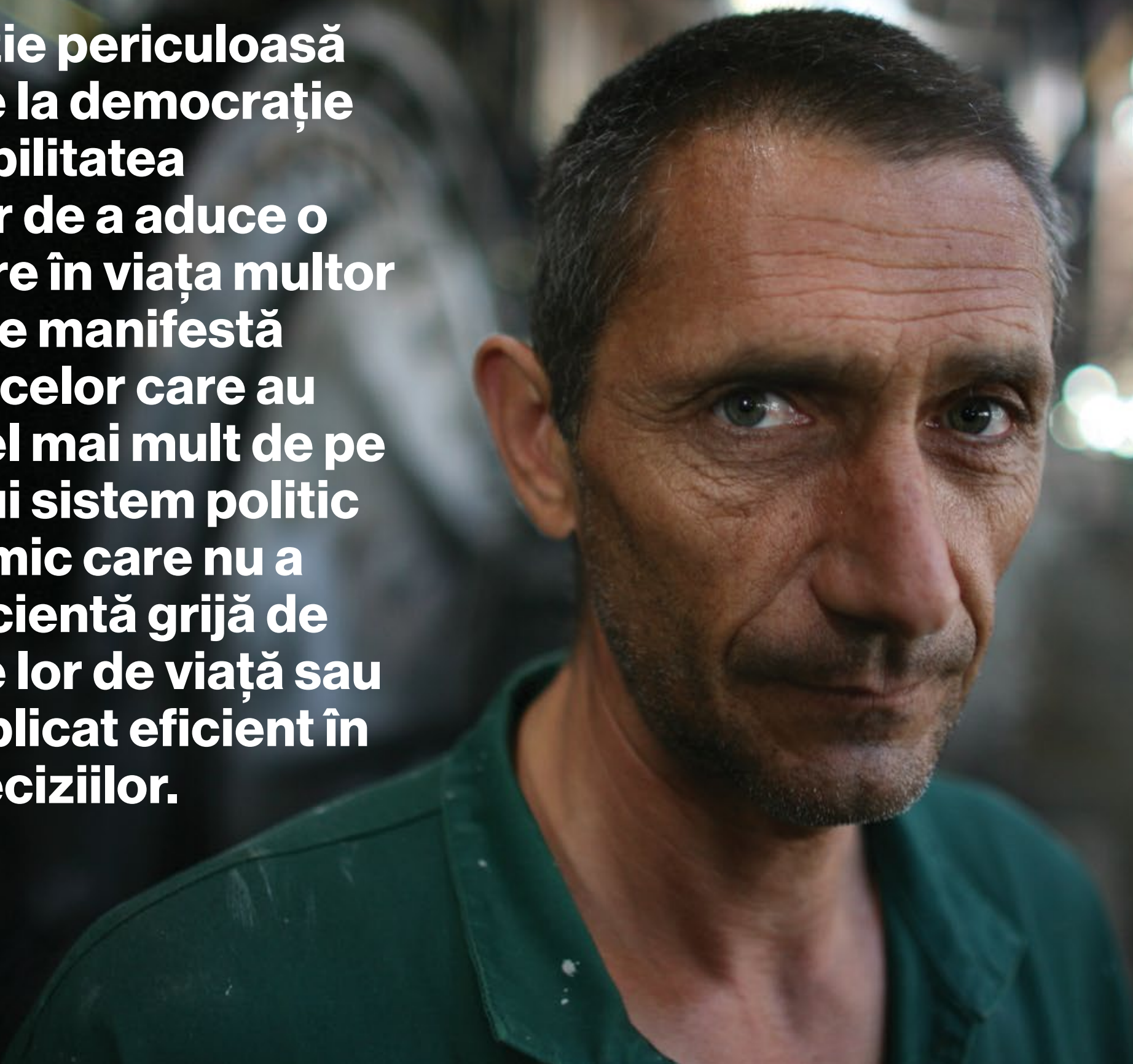
Acest proces este încă în lucru. Aducerea oamenilor în stare de neputință, dominația capitalismului global și aparenta incapacitate a politicii vor continua să crească dacă nu se produce o veritabilă revoltă. Giganții corporatiști globali, care au în prezent cifre de afaceri cuprinse între 500 de miliarde și un trilion de euro, vor crește tot mai mult datorită creșterii penetrării pe piața mondială și noilor tehnologii. Alții, mai mici acum, le vor călca pe urme. Se estimează deja că Amazon, un exemplu grăitor pentru aceste evoluții, își va dubla cota de piață, ajungând la două trilioane de dolari în următorul deceniu. Averele sale actuale îi permit deja să investească aproape 30 de miliarde de dolari pe an în dezvoltarea produselor – mai mult decât bugetul anual al UE pentru cercetare propus în următorul cadru financiar multianual. Aceasta înseamnă că viitorul societăților noastre, modul în care trăim, drepturile pe care le avem și libertatea de care ne bucurăm vor fi din ce în ce mai puțin rezultatul opțiunilor noastre politice exprimate prin alegeri democratice și tot mai mult rezultatul strategiilor corporatiste stabilite în consiliile de conducere globale.

Prin comparație, țările de astăzi au prea puțină putere pentru a redefini termenii și condițiile în care ar trebui să evolueze societățile lor în viitor în cadrul economiei globale. Uniunea Europeană încă are în această privință o poziție privilegiată, dar pe care o utilizează mult sub potențial. UE este cel mai mare exportator mondial de produse fabricate și de servicii și reprezintă, la rândul său, cea mai mare piață de import pentru peste 100 de țări. De asemenea, este cea mai mare zonă de piață unică din lume. Totuși, acest lucru nu va dura pentru totdeauna, deoarece alte regiuni ale lumii continuă să crească în importanță economică și vor eroda această poziție în cel mult două decenii.

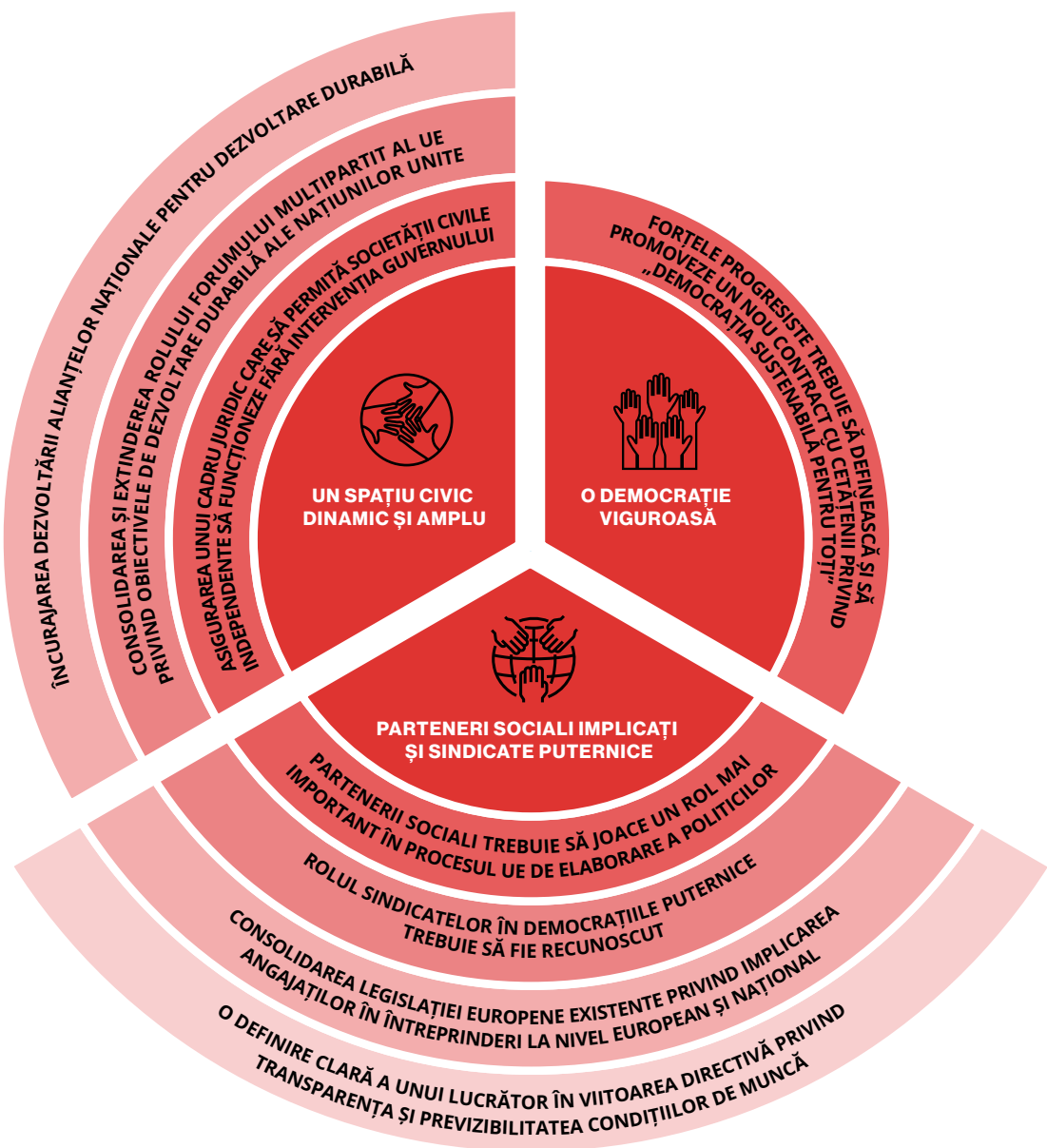
Europenii ar trebui să înțeleagă miza și să recupereze un sistem economic cu caracter profund democratic, în care puterea capitalului privat și a corporațiilor să fie ținută în frâu și echilibrată cu cea a lucrătorilor, a angajaților, a sindicatelor și a cetățenilor în general. Nu avem nicio șansă să obținem bunăstarea sustenabilă pentru toți decât dacă cetățenii și diversele lor asociații își recapătă influența civică și politică participând în mod activ nu doar la alegeri, ci și la procesul de luare a deciziilor și de punere în aplicare a acestora în întreaga societate, precum și prin interacțiunea continuă cu reprezentanții politici între alegeri. Pentru a capacita oamenii, este nevoie de o acțiune fermă pe trei paliere:

- Democrația trebuie să fie viguroasă, iar acțiunea colectivă, în diversele sale forme, trebuie să înflorească
- Sindicatele trebuie să devină din nou robuste și toți partenerii sociali trebuie să fie puternic implicați
- Organizațiile societății civile trebuie să joace un rol puternic într-un spațiu civic viu și amplu

**O deziluzie periculoasă
cu privire la democrație
și la posibilitatea
alegerilor de a aduce o
schimbare în viața multor
oameni se manifestă
în rândul celor care au
suferit cel mai mult de pe
urma unui sistem politic
și economic care nu a
avut suficientă grijă de
condițiile lor de viață sau
nu i-a implicat eficient în
luarea deciziilor.**

PUTERE PENTRU CETĂȚENI

3.1. Democrație viguroasă

Transformarea societăților noastre în comunități capabile să atingă bunăstarea sustenabilă a multora nu poate și nu va fi o abordare de sus în jos, impusă de elite. Esența dezvoltării durabile sunt participarea, capacitatea, transparența, implicarea și responsabilitatea – de la nivelul individual până la cel colectiv.

Dominanța societăților axate pe piață, cu accentul lor primar pe „drepturile” individualiste, pe perceperea cetățeanului ca un consumator și pe cultura ierarhică angajator-angajat, a diminuat rolul cetățenilor ca actori ai democrației. Democrația reprezentativă nu este suficientă pentru a proteja democrația în calitatea ei de coloană vertebrală a organizării societății, mai ales în cazul în care democrația economică în sine pierde din ce în ce mai mult teren în cadrul democrației reprezentative. În acest sens, este alarmantă legătura dintre sărăcia persistentă și excluziune pe de o parte și sprijinul acordat forțelor politice naționaliste și autoritariste pe de altă parte – care pare a fi cea mai dinamică, dar și amenințătoare, trăsătură a multor democrații naționale de astăzi.

Capacitatea oamenilor în calitatea lor de cetățeni, angajați și consumatori trebuie să fie un ax central pentru o societate durabilă. . Nu putem spera să abordăm provocările complexe ale sustenabilității ecologice și sociale fără o consolidare și o extindere a democrației participative dincolo de urne. Acest lucru necesită o serie de politici care să conducă la această recapacitare. În diferite părți ale prezentului raport se formulează recomandări care să consolideze democrația, urmărind totodată și alte obiective. Este vorba despre o combinație a mai multor abordări, care va genera o masă democratică critică, consolidată de abordări orizontale vizând în mod direct revigorarea democrației.

Forțele progresiste trebuie să definească și să promoveze un nou contract cu cetățenii privind „Democrația sustenabilă pentru toți”

Recomandare

Un astfel de contract ar combina cele mai relevante abordări pentru consolidarea democrației printr-o gamă largă de măsuri de politică, de exemplu:

- Sindicate puternice pentru a apăra drepturile lucrătorilor, susținute de o implicare amplă a angajaților în propriile întreprinderi
- O societate civilă vibrantă a organizațiilor neguvernamentale implicate activ în procesele politice, în condiții de egalitate cu reprezentanții corporațiilor, asigurând un spațiu civic viu și amplu
- O cultură vastă și puternică a transparenței în ceea ce privește procesele de luare a deciziilor de interes public, munca parlamentară, proprietatea asupra averii, salariile, guvernarea corporativă (inclusiv în materie de impozitare) și informarea consumatorilor cu privire la produse
- Un echilibru deplin între sexe în ceea ce privește drepturile, remunerarea și participarea la politică și la economie
- Politicile de dezvoltare teritorială incluzivă, aici numărându-se și interacțiunea cu organizații și cetățeni pe teren
- Bunăstarea sustenabilă ca obiectiv politic central (în locul politicii determinate de PIB), susținută de obiective și indicatori clari și relevanți în materie de bunăstare și sustenabilitate, care să le permită cetățenilor să înțeleagă și să aprecieze acțiunile și performanțele publice în moduri relevante pentru viața lor
- O democrație participativă puternică, adaptată tuturor nivelurilor de guvernare, de la nivelul local la cel european
- Presă și sistem judiciar care să fie independente de influența politică
- Politici publice care să sprijine în mod activ presa de știri independentă și jurnalismul profesionist și care să le permită guvernelor să susțină mai bine jurnalismul de investigație, prin asigurarea unui acces mai bun la informațiile publice, pentru a acționa împotriva răspândirii dezinformării și a știrilor false online.

O dimensiune suplimentară și importantă a unei democrații viguroase ar trebui să fie partidele politice. Acestea reprezintă un element esențial al democrației reprezentative, dar ar trebui, de asemenea, să integreze în mod proactiv dinamica participativă și pe cea populară atunci când definesc pozițiile politice și încurajează acțiunile relevante. Tehnologia modernă simplifică acest deziderat, dar cultura politică de partid rămâne în mare măsură reticentă la ideea de a trece de la o abordare descendentă la una ascendentă. Partidele progresiste angajate în construirea unor societăți sustenabile ar trebui să se afle în prim-planul unei astfel de abordări. Limitele tradiționale dintre partide ca instituții și rețelele mai ample de organizații și indivizi care împărtășesc principii similare trebuie depășite prin obiective comune, urmărite de un evantai larg de entități și de persoane.

3.2. Parteneri sociali implicați și sindicate robuste

Avem nevoie de un dialog social echilibrat, pertinent și reprezentativ și de negocieri colective în cadrul sectoarelor și al nivelurilor teritoriale, promovat prin „politici de sindicalizare” la nivel național și european (cum ar fi prevederile privind luarea în considerare a cotizațiilor la calcularea impozitelor), în cadrul unei strategii europene comune care se bazează pe Pilonul european al drepturilor sociale (Principiul 8).

Nivelurile densității sindicale variază foarte mult în cele 28 de state ale UE plus Norvegia, de la aproximativ 70 % în Finlanda, Suedia și Danemarca până la 8 % în Franța, deși densitatea nu este singurul indiciu al capacității sindicatelor de a mobiliza lucrătorii. În majoritatea țărilor, numărul de persoane care sunt membri ai unui sindicat a scăzut

în ultimii ani și, chiar și în cazurile în care a crescut, această creștere nu este proporțională cu creșterea numărului de angajați. Ocuparea redusă a forței de muncă în sectoarele tradițional sindicalizate (industria prelucrătoare și sectorul public), dezvoltarea formelor de muncă și a locurilor de muncă netradiționale (cum ar fi munca pe perioadă determinată, cu fracțiuni de normă sau digitală) și politicile guvernamentale și atitudinile care vizează subminarea rolului sindicatelor sunt tot atâtea factori care contribuie la slăbirea reprezentării lucrătorilor și angajaților și a participării colective. Deși UE are o competență limitată în acest domeniu, ea poate și ar trebui să promoveze sindicalizarea în multiple moduri, crescând relevanța sindicatelor, a dialogului social și a consultării tripartite.

Recomandarea 1

Rolul partenerilor sociali poate fi consolidat în cadrul procesului semestrului european existent la nivelul UE și la nivel național (de exemplu, consultări instituționalizate atât ale formațiunilor EPSCO, cât și ale Consiliului ECOFIN; partenerii sociali pot participa la sesiunea plenară anuală a Parlamentului European dedicată semestrului european înainte de fiecare Consiliu European organizat în martie) și ar trebui să devină o dimensiune puternică într-un viitor ciclu de dezvoltare durabilă, astfel cum se propune în capitolul 7.

01

Partenerii sociali trebuie să joace un rol mai important în procesul UE de elaborare a politicilor

02

Rolul sindicatelor în democrațiile puternice trebuie să fie recunoscut pe deplin la cel mai înalt nivel politic, conducând la o strategie europeană privind reprezentarea lucrătorilor și la acțiunile ulterioare întreprinse la nivel național pentru consolidarea acesteia

Recomandarea 2

Consiliul European ar trebui să recunoască importanța unui dialog tripartit și social puternic și a unor sindicate puternice într-o economie socială de piață funcțională și să își ia un angajament ferm în această privință (conform articolelor 3 și 152 din TFUE), precum și să își exprime acest angajament printr-o declarație politică, punând bazele unei strategii europene care să vizeze asigurarea unei puternice sindicalizări între sectoare și niveluri teritoriale în toate statele membre (punerea în aplicare a principiului 8 din cadrul pilonului european al drepturilor sociale). În consecință, statelor membre li s-ar recomanda să adopte politici naționale de sindicalizare, care să fie incluse în programele naționale de reformă și în programele viitoare privind sustenabilitatea (cum ar fi dispozițiile privind deductibilitatea fiscală a cotizațiilor). Ca parte a acestei strategii, numărul lucrătorilor care fac obiectul unui acord colectiv în UE ar trebui să crească, oferind mai mult sprijin sindicatelor atât în politicile UE, cât și în cele naționale.

Politicile UE, investițiile și cadrele juridice care permit simpla acceptare de către un angajator a dreptului unui lucrător de a fi membru al unui sindicat, permițându-i în același timp angajatorului să interzică orice activitate sindicală la locul de muncă, să refuze recunoașterea sau să comunice cu sindicatul lucrătorilor și să le interzică reprezentanților sindicali să vină la locul de muncă, inclusiv pentru a reprezenta lucrătorii care doresc să-și exercite sau să apere un drept european privind ocuparea forței de muncă, nu reușesc să apere drepturile sindicale mai extinse și mai aprofundate și contribuie în mare parte la stagnarea salariilor și a condițiilor de muncă inechitabile.

Prin urmare, declarația Consiliului European recomandată aici ar trebui să menționeze în mod clar că drepturile sindicale, așa cum sunt recunoscute în Carta drepturilor fundamentale a UE, trebuie să fie reale și efective.

La nivel național, măsurile de sprijinire a negocierilor colective trebuie dezvoltate prin includerea activă a partenerilor sociali și presupun inversarea recomandărilor anterioare ale UE adresate statelor membre privind limitarea negocierilor colective sau a dreptului la grevă. În schimb, ea este menită să sprijine consolidarea capacităților, astfel încât sindicatele și organizațiile patronale să poată negocia contracte colective la nivel de sector. De asemenea, trebuie să asigure faptul că normele europene în materie de concurență pun capăt interdicției lucrătorilor independenți de a participa la negocierea colectivă, precum și utilizarea normelor privind achizițiile publice pentru a privilegia ofertele de la întreprinderi și organizații care recunosc dreptul lucrătorilor la negociere colectivă (a se vedea recomandarea 4 de mai jos și punctul 4.2 de la recomandarea 3).

03

Consolidarea legislației europene existente privind implicarea angajaților în întreprinderi la nivel european și național, sprijinirea sindicatelor și creșterea numărului de lucrători care fac obiectul unui acord colectiv

Recomandarea 3

Există mai multe legi care definesc implicarea angajaților în cadrul companiilor. Rolul sindicatelor este parțial definit de una dintre aceste legislații. Consolidarea rolului sindicatelor ar crește relevanța acestora în direcția schimbării echilibrului către o reprezentare mai puternică și o democrație economică. Următoarele acte legislative ar trebui revizuite și dezvoltate în acest sens:

- Directiva privind comitetul european de întreprindere ar trebui revizuită pentru a consolida informarea și consultarea angajaților și a lucrătorilor din firmele transnaționale care au 1 000 de angajați sau mai mulți¹¹;
- la nivel național, ar trebui revizuită legislația privind cadrul general de informare și consultare, informarea reprezentanților lucrătorilor în cazul concedierilor colective, protejarea drepturilor salariaților în cazul transferului de întreprinderi și implicarea în deciziile de investiții;
- o nouă directivă-cadru privind informarea și consultarea lucrătorilor, procesul decizional, anticiparea și gestionarea restructurării. Parlamentul European a solicitat deja în 2012 această legislație privind anticiparea și gestionarea restructurărilor. Directiva-cadru ar trebui să aibă drept scop promovarea și facilitarea informării și a consultării în ceea ce privește schimbările economice și îmbunătățirea modului în care întreprinderile, reprezentanții angajaților, autoritățile publice și alte părți interesate relevante din întreaga Uniune anticipează, pregătesc și gestionează restructurarea întreprinderilor.

¹¹ Comitetele europene de întreprindere sunt organisme care reprezintă angajații europeni ai unei societăți. Prin intermediul acestora, lucrătorii sunt informați și consultați de către conducere cu privire la progresul afacerii și cu privire la orice decizie semnificativă la nivel european care le-ar putea afecta locul sau condițiile de muncă. Statele membre trebuie să prevadă dreptul de a înființa comitete europene de întreprindere în societăți sau grupuri de societăți cu cel puțin 1 000 de angajați în UE, și în celelalte țări din Spațiul Economic European (Norvegia, Islanda și Liechtenstein), atunci când există cel puțin 150 angajați în fiecare din cele două state membre.

04

O definire clară a unui lucrător în viitoarea Directivă privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă pentru a pune capăt activităților independente fictive și pentru a permite înscrierea în sindicate pentru milioane de lucrători

Recomandarea 4

Viitoarea directivă privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă, care conține mai multe dispoziții importante privind dreptul muncii, abordată în secțiunea 5.2 (Recomandarea 1), ar trebui să ofere o definiție clară și detaliată a unui lucrător, pentru a pune capăt activităților independente fictive. Deși unii lucrători independenți sunt antreprenori, lucrători independenți care decid singuri când și cum să muncească, alții sunt mai puțin norocoși și se află în situații de muncă precare și dependente. Un studiu recent estimează că, dintre cele 32 de milioane de persoane care desfășoară activități independente în Europa (15 % din forța de muncă), aproape un sfert lucrează în contexte de muncă vulnerabile și în activități independente nedeclarate - caracterizate de situații mai precare, cu niveluri mai scăzute ale venitului și ale siguranței locului de muncă, mai dependente și cu o autonomie la locul de muncă mai scăzută. În general, aceștia se confruntă cu condiții nefavorabile de muncă, ceea ce pare să corespundă unor niveluri mai scăzute de sănătate și bunăstare. Atât cei care desfășoară activități „vulnerabile”, cât și cei care desfășoară activități „nedeclarate”, seamănă cu angajații în unele privințe, deoarece sunt mai predispuși să depindă numai de un singur client (mai ales cei care desfășoară activități „vulnerabile”) și să aibă mai puțină autonomie (mai ales cei care desfășoară activități „nedeclarate”)¹². Această schimbare legislativă ar asigura că lucrătorii care, în prezent, pentru a munci, trebuie să accepte statutul de independent, mai fragil din punct de vedere social, ar beneficia nu numai de o situație mai sigură în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, ci și de posibilitatea de a se înscrie într-un sindicat.

¹² EUROFOUND (2017) Multiplele implicații ale desfășurării unei activități independente ()

3.3.
Un spațiu civic dinamic și amplu

Astfel cum este definit de Alianța internațională a societății civile, CIVICUS¹³, spațiul civic este piatra de temelie a oricărei societăți deschise și democratice. Atunci când spațiul civic este deschis, cetățenii și organizațiile societății civile se pot organiza, participa și comunica fără obstacole. În acest fel, aceștia își pot revendica drepturile și pot influența structurile politice și sociale din jurul lor. În timp ce în majoritatea țărilor europene spațiul civic este considerat a fi deschis, în unele țări el este privit ca fiind prea redus, iar într-o țară este obstrucționat - Ungaria¹⁴. Din 2017, Ungaria și Polonia au introdus legi menite să limiteze și să submineze societatea civilă, în special în ceea ce privește finanțarea. Dreptul la protest pașnic a fost redus în țări precum Franța și Spania.

Spațiul civil nu ar trebui să fie privit doar ca fiind fundamental pentru orice sistem democratic puternic. Pentru progresiști, un spațiu civic dinamic și amplu reprezintă un factor indispensabil și puternic pentru schimbare. În Europa și la toate nivelurile, organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) se află în fruntea multor

bătălii majore pentru obținerea unei societăți sustenabile a bunăstării pentru toți. Interacțiunea dinamică și pozitivă între organizațiile și partidele politice progresiste, sindicatele, mediul academic și ONG-urile constituie cel mai puternic motor al schimbării și va face adesea diferența, deoarece niciunul dintre acești actori nu este suficient de puternic singur pentru a reuși.

Obținerea acestui spațiu civic dinamic devine mai relevantă ca oricând atunci când se propune o agendă de politică privind transformarea, cum este cea recomandată, din cauza numeroaselor rezistențe întâmpinate în realizarea acesteia și a complexității strategiilor politice pe care este fundamentată. Prin urmare, este esențial ca progresiștii să asigure un spațiu civic dinamic și amplu în toate statele noastre și la nivel european, precum și să dezvolte interacțiuni extrem de productive, reciproc stimulatoare și de susținere între toate aceste grupuri de actori.

¹³ <https://monitor.civicus.org>

¹⁴ A se vedea CIVICUS Monitor, care monitorizează spațiul civic din întreaga lume ()

01

Asigurarea unui cadru juridic care să permită societății civile independente să funcționeze fără intervenția guvernului în întreaga Uniune Europeană

Recomandarea 1

Este nevoie de o reflecție amplă privind protejarea și consolidarea viitoare a spațiului civic în UE. În Carta sa a drepturilor fundamentale, la articolul 12, intitulat Libertatea de întrunire și de asociere, UE se angajează să garanteze că „Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere la toate nivelurile și în special în domeniile politic, sindical și civic[...]” Restricțiile recente și, în unele cazuri, atacurile clare asupra acestui spațiu civic în mai multe țări, precum și necesitatea de a implica mult mai mult organizațiile societății civile în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare durabilă la diferite niveluri de guvernare, fac necesară definirea mai clară a condițiilor și a practicilor necesare pentru asigurarea unui spațiu civic dinamic și amplu peste tot în Europa, inclusiv prin mijloace legislative.

Comisia Europeană trebuie să analizeze în continuare modul de creare a cadru-lui juridic necesar care să permită societății civile independente să funcționeze fără intervenția guvernului. În prezent, Comisia dispune doar de un minim de resurse pentru a investiga impactul legilor privind ONG-urile și pentru a proteja societatea civilă. Comisia ar putea să înceapă printr-o evaluare globală a oricărei noi legislații naționale privind ONG-urile pentru a asigura conformitatea atât cu legislația UE, cât și cu Carta drepturilor fundamentale. Toate instituțiile UE ar trebui să colaboreze cu avocați și organizații cu experiență în protejarea societății civile. La cel mai înalt nivel politic, Consiliul European ar putea, printr-o declarație politică sau o cartă specifică privind spațiul civic, să ofere o viziune clară și termenii fundamentali ai implicării politice europene în favoarea unei societăți civile înfloritoare.

Recomandarea 2

Forumul, lansat la începutul anului 2017, reunește mai multe părți interesate, inclusiv ONG-uri progresiste aliate prin SDG Watch Europe. Cu toate acestea, rolul forumului este limitat la învățarea reciprocă și la schimbul de bune practici. Rolul forumului ar trebui să fie extins și consolidat. Astfel, s-ar răspunde și la obiectivul 17 din ODD-urile ONU, care vizează consolidarea parteneriatelor globale pentru a îndeplini țintele ambițioase ale Agendei 2030, reunind guvernele naționale, comunitatea internațională, societatea civilă, sectorul privat și alți actori.

În acest sens, susținem pe deplin propunerile făcute de organizația SDG Watch Europe în documentul său de poziție recent¹⁵, care recomandă extinderea rolului forumului la nouă funcții: (i) Consilierea cu privire la chestiuni de politică, atât interne, cât și externe; (ii) Asigurarea că principiile cheie ale Agendei 2030, cum ar fi coerența politicii pentru dezvoltare durabilă, nelăsarea nimănui în urmă și respectarea limitelor planetare, sunt luate în considerare pe deplin în planificarea, punerea în aplicare, monitorizarea, revizuirea și urmărirea Agendei 2030; (iii) Consilierea cu privire la comunicările și acțiunile de sensibilizare a publicului; (iv) Consilierea privind politicile bugetare ale UE și viitorul CFM; (v) Asigurarea faptului că principiile și prioritățile Agendei 2030 sunt integrate în agenda UE pentru cercetare și propunerea unor subiecte adecvate pentru cercetare; (vi) Implicarea în învățarea reciprocă și promovarea celor mai bune practici; (vii) Consilierea cu privire la monitorizarea și raportarea privind punerea în aplicare a ODD-urilor de către UE și statele membre; (viii) Facilitarea legăturii eficace și continue cu platformele naționale pentru ODD-uri; (ix) Reflectarea și inovarea cu privire la guvernarea eficientă pe termen lung pentru dezvoltarea durabilă.

O măsură suplimentară ar fi conectarea forumului la punerea în aplicare a unei viitoare strategii europene adecvate (și care ar fi trebuit să existe deja) pentru dezvoltare durabilă în cadrul unui semestru european reformat (a se vedea secțiunea 7.3), cu un rol mai puternic în raport cu cele trei instituții europene, nu doar cu Comisia Europeană. În special, Parlamentul European ar trebui să ia inițiativa de a asculta și consulta periodic forumul cu privire la propria activitate parlamentară legată de politicile de dezvoltare durabilă, inclusiv ca parte a unei dezbateri plenare anuale privind punerea în aplicare a ODD-urilor în Europa. Această abordare ar fi consolidată în mare măsură și sprijinită printr-o legătură mai bună cu alianțele sau forumurile naționale pentru dezvoltare durabilă; a se vedea recomandarea 3 de mai jos.

02

Consolidarea și extinderea rolului Forumului multipartit al UE privind obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite, în conformitate cu ODD 17 al ONU

¹⁵ Documentul de poziție al SDG Watch Europe privind înființarea unui nou Forum multipartit al UE https://docs.wixstatic.com/ugd/09175c_047ef35bf97f4cdf85b820e881e3e96f.pdf

Încurajarea dezvoltării alianțelor naționale pentru dezvoltare durabilă în rândul părților interesate din întreaga societate și implicarea acestora în dialoguri civile utile cu autoritățile publice (guvernele și administrațiile naționale/regionale/locale) privind proiectarea, punerea în aplicare și monitorizarea strategiilor de dezvoltare durabilă publică în cadrul ODD-urilor ONU și în legătură cu proiectarea și punerea în aplicare a viitorului ciclu de dezvoltare durabilă

Recomandarea 3

Urmărirea unei agende ambițioase privind dezvoltarea durabilă în cadrul națiunilor noastre este îmbunătățită în mare măsură atunci când mobilizarea extinsă și activă își face apariția într-un set variat de grupuri sociale și de părți interesate. Exemplul italian al unei Alianțe Naționale pentru Dezvoltare Durabilă (ASviS¹⁶), înființată în 2016, este remarcabil în această privință și joacă un rol tot mai puternic ca motor al schimbării în țară în diferite moduri.

Încurajăm ferm actorii progresiști din țările noastre să dezvolte inițiative similare adaptate circumstanțelor și caracteristicilor naționale. O rețea europeană de alianțe naționale puternice pentru o dezvoltare durabilă ar genera energie și cunoștințe uimitoare pentru stimularea măsurilor adecvate de politică atât la nivel național, cât și la nivel european. Aceste alianțe ar trebui să includă organizații și rețele care abordează una sau mai multe probleme de dezvoltare durabilă, cum ar fi cele care se ocupă de preocupările legate de justiția socială sau de problemele ecologice. De asemenea, ar furniza emițătoare bidirecționale indispensabile între nivelul național și european pentru a sprijini o concepere și o punere în aplicare eficientă a unei viitoare strategii de dezvoltare durabilă, o abordare care a lipsit din inițiativele anterioare, cum ar fi Strategia de la Lisabona și Strategia Europa 2020.

Spațiul civic la nivel local și regional ar fi, de asemenea, consolidat printr-o punere în aplicare corespunzătoare a **codului european de conduită în materie de parteneriat și a principiul parteneriatului în cadrul politicii de coeziune**, așa cum se recomandă în secțiunea 5.5, recomandarea 4.

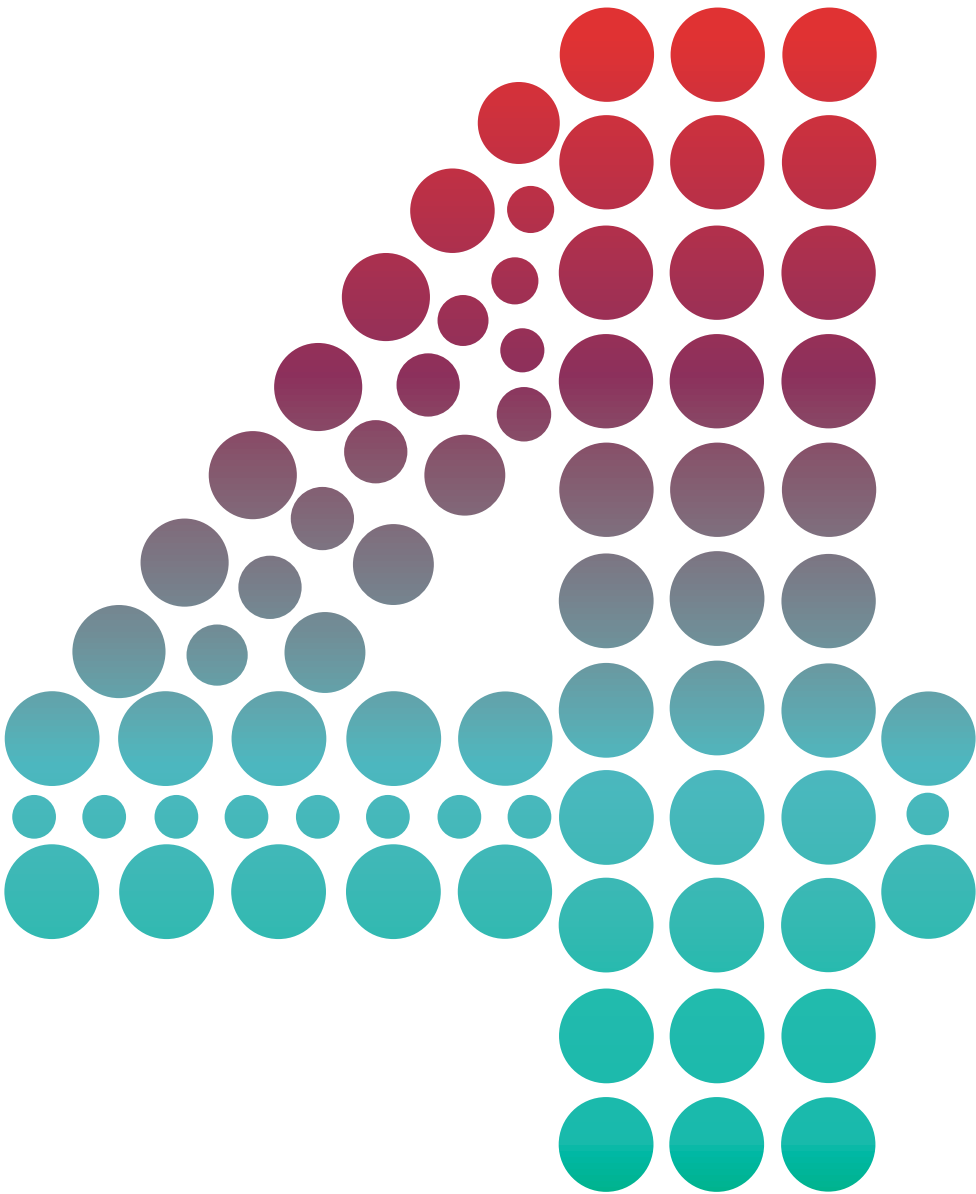
¹⁶ <http://asvis.it/1-asvis/>

Măsuri Suplimentare >>

Tratatul de la Lisabona pledează pentru implicarea activă a cetățenilor și a organizațiilor societății civile ca actori participanți la structurile de guvernare ale Uniunii Europene. Articolul 11 din Tratatul privind democrația participativă subliniază un dialog transparent și periodic al instituțiilor UE cu asociațiile reprezentative și societatea civilă. Cu toate acestea, nu există încă **standarde minime pentru dialogul civil la nivelul UE**, împiedicând apariția unor practici clare și previzibile. Comisia Europeană ar putea elabora o propunere pentru astfel de standarde pe baza Tratatului de la Lisabona, pentru a se asigura că organizațiile societății civile sunt consultate în mod adecvat și pot participa în mod corespunzător la procesele europene politice într-un mod care este clar stabilit, eficient, incluziv și transparent.

Standarde minime pentru dialogul civil la nivelul UE

Remodelarea Capitalismului

O economie pluralistă și diversificată	73	Responsabilitate socială sustenabilă a întreprinderilor	80	Colectare eficientă a impozitului pe profit	85
Un sector financiar responsabil și incluziv	90	Schimbare tehnologică în beneficiul tuturor	96		

Deși întreprinderile private creează valoare și locuri de muncă și oferă produse și servicii care răspund nevoilor oamenilor, strategiile lor de afaceri, definite în principal în termeni de maximizare a profitului și în interes propriu, precum și cu o logică pe termen scurt, provoacă, de asemenea, probleme majore pentru societate în ansamblu. Totuși, întreprinderile încă pot externaliza în diferite moduri costurile de mediu în egală măsură cu costurile sociale. Poluarea generată de activitatea corporativă este transferată societății, indiferent dacă afectează mediul sau sănătatea fizică a oamenilor.

Angajații și lucrătorii se confruntă cu condiții dificile de trai din cauza salariilor mici sau a condițiilor nefavorabile de muncă și sunt forțați să se adreseze sistemului de sănătate publică pentru tratarea bolilor fizice sau psihologice rezultate în urma activității profesionale. Societatea în ansamblu trebuie să susțină costurile piețelor actuale orientate spre profit. Se poate argumenta că, prin plata taxelor, companiile compensează aceste costuri prin transferuri financiare. Cu toate acestea, sectorul privat, și mai ales firmele mai mari, se sustrag de asemenea, de la plata taxelor și utilizează scheme sofisticate de inginerie fiscală pentru a-și reduce contribuția fiscală echitabilă; în plus, un sistem economic care generează daune externe de mare amploare și costuri care trebuie ulterior recuperate (și care, parțial, nu pot fi recuperate) este un sistem foarte ineficient, în comparație cu un sistem care ar împiedica, în primul rând, producerea aceste daune și costuri.

Sectorul financiar este unul care a acționat în mod deosebit împotriva intereselor societale prin adoptarea și facilitarea activă a strategiilor de evaziune fiscală la nivel global și a alimentat cea mai mare criză economică și socială din perioada postbelică, prin implicarea iresponsabilă în activități speculative ample.

În ultimele decenii, concentrarea întreprinderilor în multinaționale de mari dimensiuni într-o serie de sectoare cheie a crescut din cauza comerțului liber și a mișcărilor de capital în zone mari din întreaga lume. Multe dintre aceste companii au căutat în mod agresiv să obțină acces la o forță de muncă mai ieftină și la un nivel mai scăzut al standardelor muncii pe care le-a oferit acest val de liberalizare, pentru a construi lanțuri de valori globale care alimentează exploatarea socială și daunele aduse mediului. Deși acest model de producție aduce unele beneficii economice imediate țărilor mai sărace, condițiile de mediu și sociale, inclusiv condițiile precare la locul de muncă, securitatea și sănătatea în muncă și siguranța locului de muncă, sunt afectate. Ușurința relativă cu care întreprinderile globale își pot reloca producția (adesea în țări cu costuri reduse) creează, de asemenea, riscuri suplimentare pentru locurile de muncă din Europa.

Puterea economică care a rezultat din aceste tendințe are un impact tot mai mare asupra democrației. Întreprinderile mari folosesc activități influente de lobby pentru a-și apăra interesele speciale, adesea împotriva interesului comun. Nu există puteri compensatorii reale, cu excepția exprimării prin vot. Adesea, cetățenii nu sunt suficient de informați, sau sunt chiar manipulați, atunci când încearcă să-și definească propriile opinii. Sindicatele, o contrapondere tradițională în fața intereselor corporatiste, au pierdut teren în numeroase țări, atât din cauza erodării apartenenței la acestea, cât și din cauza politicilor publice și a abordărilor guvernamentale care vizează slăbirea rolului lor. De asemenea, întreprinderile mai mari le exploatează pe cele mai mici, prin utilizarea unor marje abuzive și prin întârzieri în efectuarea plăților, direcționând astfel o valoare suplimentară la nivelul de vârf al bogăției corporative.

Averea corporativă înregistrează niveluri fără precedent. Doar 147 de corporații globale, care reprezintă mult mai puțin de 1 % din totalul întreprinderilor, controlează 40 % din averea mondială¹⁷. Cele mai recente date arată că există deja două întreprinderi globale - Apple și Amazon - cu o valoare de piață de aproximativ o mie de miliarde de dolari S.U.A. Această putere economică pune sub semnul întrebării capacitatea viitoare a întregii societăți, a tuturor, de a păstra controlul asupra destinului nostru comun.

Valoarea de piață și averea corporativă nu sunt singurele probleme. Mai multe întreprinderi multinaționale sunt implicate în programe de cercetare de mare amploare legate de inteligența artificială și de robotică. Ar fi extraordinar de naiv să privim aceste progrese tehnologice doar ca o nouă sursă de prosperitate și progres uman. Dacă guvernele și societatea în ansamblu nu vor valorifica aceste schimbări puternice în interesul tuturor în următorii ani, acestea vor duce la un nivel mai ridicat de exploatare și la o mai mare concentrare a bogăției, divizând și mai mult societatea și amenințând fundamentele democrației.

Corporațiile sunt actori cheie în modelarea tipului de societate în care trăim cu toții. Pentru a construi o societate cu adevărat sustenabilă, acestea trebuie să își joace rolul. Unele vor fi, în mod firesc, mai înclinate decât altele să facă acest lucru, iar câteva întreprinderi mai mari s-au implicat deja în mai multe forme de activitate corporativă responsabile din punct de vedere social și al sustenabilității. Totuși, această situație este departe de a reprezenta un standard. Timpul se scurge și este prea târziu să sperăm că intențiile bune se vor materializa într-un anumit moment îndepărtat din viitor. Guvernele trebuie să își asume responsabilitatea pentru redefinirea regulilor pieței, astfel încât întreprinderile să nu poată evita responsabilitatea socială și de mediu fundamentală pe care o au. Acestea nu pot profita la nesfârșit de un sistem pe care ele însele sunt primele care îl subminează.

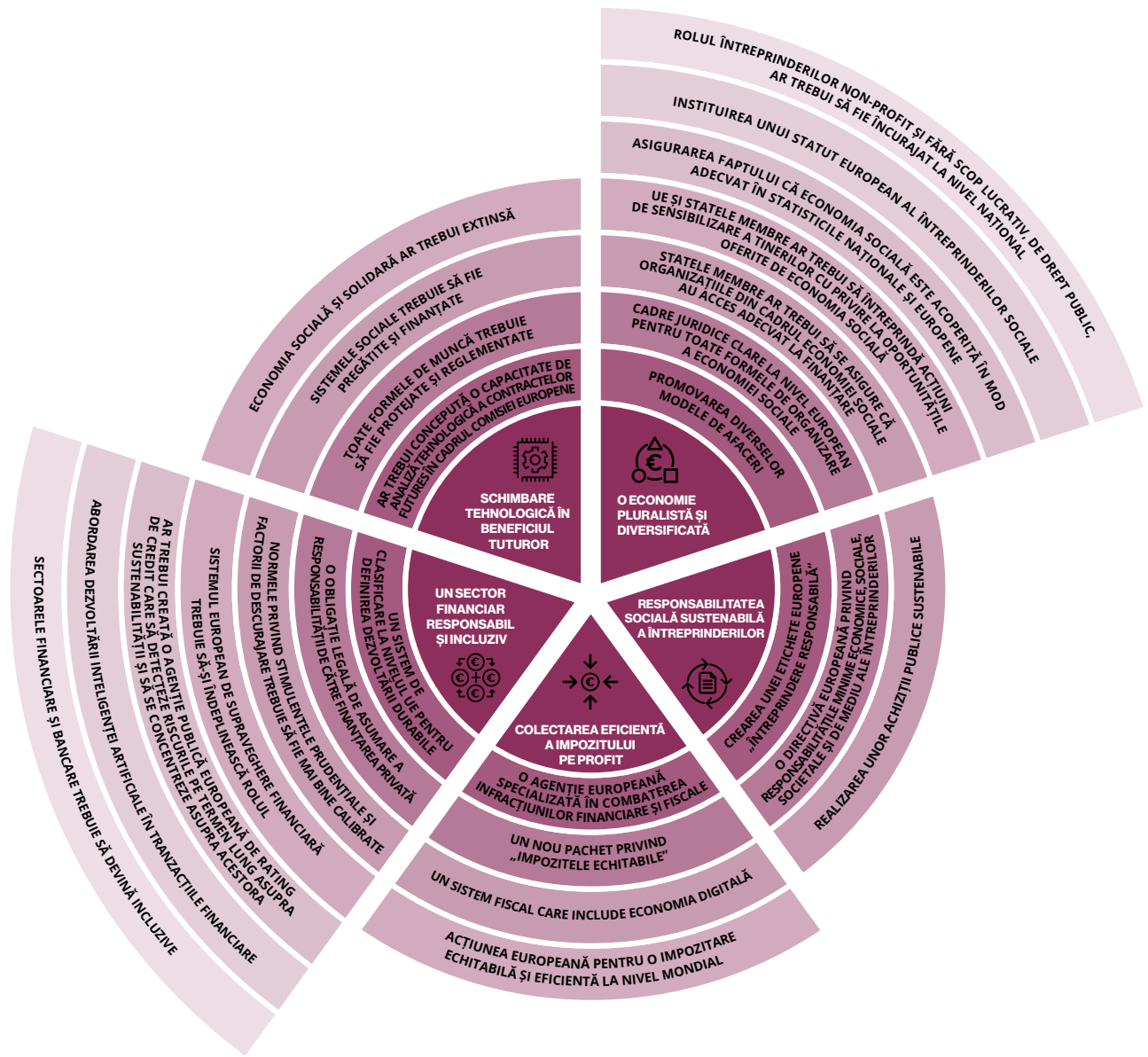
În această privință, poziția dominantă actuală a formelor de afaceri orientate spre profit și capitaliste nu este cea mai potrivită formă de structură economică pentru o societate sustenabilă. Alte forme de activitate economică colectivă și-au demonstrat capacitatea de a furniza produse și servicii atât la nivel local, cât și la niveluri superioare, în moduri eficiente, folosind diferite structuri de proprietate, respectând responsabilități sociale și legate de sustenabilitate mai extinse și împărțind câștigurile din activitatea lor economică în moduri echitabile. De asemenea, acestea au dat dovadă de o reziliență mai mare în timpul crizelor economice, în special în ceea ce privește protejarea locurilor de muncă. Considerăm că o economie cu adevărat sustenabilă nu poate fi decât una în care se dezvoltă și coexistă o gamă mai largă de forme de afaceri diferite, chiar hibride, astfel încât logica principală de orientare spre profit să devină mai puțin dominantă pe piețele noastre și poate, pe termen foarte lung, nu va mai prevala ca formă economică principală.

¹⁷ Rețeaua internațională pentru control corporativ, ETH Zurich, 2012;

Guvernele trebuie să își asume responsabilitatea pentru redefinirea regulilor pieței, astfel încât întreprinderile să nu poată evita responsabilitatea socială și de mediu fundamentală pe care o au. Acestea nu pot profita la nesfârșit de un sistem pe care ele însele sunt primele care îl subminează.

REMODELAREA CAPITALISMULUI

4.1. O economie pluralistă și diversificată

Pentru a se asigura faptul că activitatea economică în sectorul privat ține seama mai mult de aspectele sociale și de mediu, nu de obținerea de profit și contribuie mai eficient la o distribuie echitabilă a bogăției și a veniturilor¹⁸, ar trebui promovate, dacă este posibil, forme alternative de activități economice, pentru ca economia să devină mai favorabilă cooperării, mai puțin axată pe nevoile pe termen scurt și pe maximizarea profitului, precum și mai responsabilă în ceea ce privește costurile

externe pe care le generează activitatea în ansamblu a unei întreprinderi. Extinderea economiei sociale și solidare este o modalitate evidentă de a realiza acest scop și este crucială, astfel cum se explică în continuare. Cu toate acestea, se înregistrează o evoluție și în anumite sectoare ale economiei tradiționale formale, prin experimentarea altor forme de guvernare corporativă, dar menținând totodată o abordare orientată spre obținerea de profit (totuși moderată în multe cazuri).

¹⁸ De exemplu, nivelul salarizării în cooperative sau întreprinderi sociale este mult mai scăzut decât în întreprinderile comparabile și cu mult sub cel al firmelor multinaționale

01

Promovarea diverselor modele de afaceri, inclusiv a cooperativelor, a participației angajaților la capital, a modelelor de participație a mai multor părți interesate, a trusturilor sau a altor forme de promovare a unei structuri comerciale economice mai diversificate, care să includă externalitățile sociale și de mediu mai eficient decât în prezent, precum și o distribuie mai echitabilă a veniturilor și a bogăției

Recomandarea 1

În prezent, în Europa există peste 2 milioane de întreprinderi sociale, reprezentând 10 % din totalul întreprinderilor din UE. Peste 14 milioane de persoane, aproximativ 6,5 % din forța de muncă europeană, sunt angajate în întreprinderi sociale. S-a înregistrat o creștere față de acum un deceniu, când numărul persoanelor se ridica la 10 milioane. În cadrul economiei sociale coexistă diferite abordări, care îmbracă forme de organizare precum fundațiile, asociațiile, societățile de ajutor reciproc sau cooperativele. Acestea din urmă angajează peste 5 milioane de persoane și au 123 de milioane de membri - fiind deținute de unul din cinci europeni.

Printre caracteristicile principale ale economiei sociale, care o deosebesc de modelul de afaceri dominant, se numără¹⁹:

- supremația persoanei (supremația omului asupra capitalului)
- creșterea sustenabilă (profitul nu este scopul final)
- echilibrul social și economic (obiectivele sociale au un rol central)
- guvernarea democratică și asumarea responsabilității (cultura decizională democratică, transparentă și participativă)

Economia socială se manifestă într-o gamă largă de sectoare și continuă să se răspândească. Ea este un motor al inovării sociale, al solidarității și al investițiilor sociale. Ea are adesea un rol esențial în ceea ce privește dezvoltarea teritorială și locală, în special în țările în care a atins cel mai înalt nivel de dezvoltare, cum ar fi Italia. Cu toate acestea, situațiile la nivel național sunt foarte diferite, deoarece unele state membre, precum Franța, Germania, Spania, Italia, Regatul Unit și Polonia, au economii sociale importante și dinamice, cu o pondere de 80 % din totalul locurilor de muncă din economia socială; cel mai ridicat număr al locurilor de muncă se înregistrează în Italia și Franța (în jur de 10 % din totalul ocupării forței de muncă), iar în alte țări sectorul este subdezvoltat, de exemplu în majoritatea statelor membre din Europa de Est.

Nivelul de ocupare a forței de muncă în întreprinderile sociale, în cooperative și în întreprinderile aflate în proprietatea lucrătorilor pare să fie mai stabil în timpul perioadelor de recesiune. În ceea ce privește cooperativele, există dovezi că acest lucru se întâmplă deoarece salariații au tendința să pună pe primul loc siguranța locului de muncă, și nu salariul, deoarece structurile de stimulare a acestora sprijină solidaritatea în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și, din acest motiv, în perioadele de recesiune se înregistrează reduceri sau limitări salariale. Și alte organizații ale economiei sociale s-ar fi putut confrunta cu dificultăți. De exemplu, organizațiile care funcționează pe baza unor contracte guvernamentale pentru furnizarea serviciilor publice au fost grav afectate de austeritate. Cu toate acestea, satisfacția generală privind locul de muncă și, prin urmare, și bunăstarea în toate organizațiile economiei sociale par să fie relativ mai ridicate.

¹⁹ Different sources use different definitions to characterise the social economy, although they all converge. This characterisation is taken from the European Parliament study on the Social Economy, 2016

Uniunea Europeană a încercat să încurajeze economia socială instituind cadre juridice unitare în anii 1990, în care au fost incluse mai multe regulamente ale Consiliului care vizau subsectoarele economiei sociale, însă din cauza rezistenței manifestate în cadrul Consiliului, Comisia și-a retras în cele din urmă propunerile în 2006. În 2003, statutul societății cooperative europene a fost singura propunere adoptată. Cu toate acestea, necesitatea stabilirii unui cadru juridic comun rămâne la fel de clară și în prezent. Lipsa actuală a unui statut european al societăților de ajutor reciproc, al asociațiilor și al fundațiilor constituie un obstacol legislativ, care are consecințe negative asupra capacității acestor operatori din economia socială de a-și desfășura activitatea la nivel transfrontalier, în special în statele membre în care dreptul intern nu asigură recunoașterea legislativă și în cooperare cu acestea.

Într-o societate sustenabilă, economia socială nu ar trebui considerată un element adițional sau o alternativă limitată la modelul de afaceri orientat în mod dominant spre profit, ci un model de integrare pe termen lung pentru o economie cu adevărat sustenabilă, atât din punct de vedere social, ecologic, cât și din punct de vedere democratic. Economia socială și solidară ar trebui sprijinită având în vedere acest obiectiv - extinderea activităților cu mult peste nivelul de ocupare a forței de muncă de mai puțin de 10 % pe care îl atinge, precum și crearea posibilității de dezvoltare a unor modele de afaceri hibride. Acest lucru va necesita o strategie mult mai ambițioasă decât cea care predomină în prezent. Întreprinderile, cooperativele, societățile de ajutor reciproc sau asociațiile din economia socială ar trebui să joace, de asemenea, rolul de actor-cheie și să fie un factor esențial în dezvoltarea economică și socială. În 2015, în timpul președinției luxemburheze, Consiliul pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale²⁰ a prezentat deja o serie importantă de propuneri în concluziile sale.

²⁰ Promovarea economiei sociale ca factor esențial al dezvoltării economice și sociale în Europa, Concluziile Consiliului (7 decembrie 2015): <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15071-2015-INIT/en/pdf>

02

Cadre juridice clare la nivel european pentru toate formele de organizare a economiei sociale

03

Statele membre ar trebui să se asigure că organizațiile din cadrul economiei sociale au acces adecvat la finanțare, inclusiv prin intermediul băncilor publice și al sistemelor de finanțare publică care acordă sprijin, precum și prin intermediul unor surse de finanțare inovatoare

Recomandarea 2

Cadrele juridice diferite și, în unele țări, absența unor norme specifice și adaptate împiedică dezvoltarea economiei sociale, de exemplu în ceea ce privește acordarea ajutoarelor de stat, achizițiile publice, accesul la finanțare și dezvoltarea activităților la nivel transnațional. Garantarea unor condiții de concurență echitabile în raport cu alte forme de întreprinderi este esențială. Ar trebui adoptate regulamente care să definească un statut european pentru societățile mutuale, asociații și fundații, pe lângă statutul existent privind societățile cooperative. Ar trebui să fie recunoscute atât obiectivele sociale, cât și cele de mediu.

Recomandarea 3

Accesul la finanțare trebuie îmbunătățit prin instituirea la nivel local, regional sau național a unor sisteme de garantare specifice cu scopul de a veni în întâmpinarea aversiunii crescute față de risc a investitorilor, de a satisface nevoile de capital pe termen lung ale sectorului și de a sprijini atât întreprinderile din economia socială existente, cât și pe cele nou-înființate care sunt inovatoare din punct de vedere social. Astfel de sisteme de garantare ar trebui sprijinite prin intermediul unor instrumente precum InvestEU și prin alte activități ale BEI. Nevoile financiare ale economiei sociale ar trebui abordate, de asemenea, în planul financiar sustenabil pentru Europa.

Recomandarea 4

Economia socială este o componentă a economiei noastre și oferă o mulțime de oportunități. Tinerii, inclusiv tinerii șomeri, ar trebui să fie informații cu privire la existența unor astfel de oportunități și să poată să se bazeze pe inițiativele de sprijin public menite să-i ajute să înființeze sau să se alăture unei întreprinderi din economia socială și să mobilizeze capital. Programele europene ar trebui să sprijine astfel de sisteme, în special prin finanțare din bugetul alocat politicii de coeziune. Informațiile cu privire la modelele de economie socială ar trebui să fie predate și furnizate cu prioritate în școli și universități. La nivelul UE, întreprinderile din sectorul economiei sociale ar trebui să fie încurajate să valorifice oportunitățile oferite de programul Erasmus+ și de alte programe de stagii în întreaga Europă.

Recomandarea 5

Sunt necesare dovezi mai clare cu privire la valoarea organizațiilor și întreprinderilor din economia socială și la contribuția pe care o aduc pentru societate. Importanța extinderii acestei forme de activitate va fi mai bine scoasă în evidență și se vor furniza informații mai exacte cu privire la politicile relevante. Lipsa unui cadru juridic unitar este strâns legată de absența unor date armonizate și de înaltă calitate. De asemenea, indicatorii tradiționali precum PIB și ocuparea forței de muncă nu iau în considerare caracteristicile esențiale ale economiei sociale. Normele privind conturile naționale și datele statistice trebuie revizuite pentru a obține statistici comparabile și fiabile la nivel paneuropean. Transformarea procesului semestrului european într-un ciclu de dezvoltare durabilă (secțiunea 7.3), prin integrarea unor indicatori alternativi privind bunăstarea și dezvoltarea durabilă, ar oferi, în acest sens, de asemenea, un context mai potrivit pentru colectarea datelor, analiză și elaborarea politicilor, adecvată pentru caracterul și contribuția economiei sociale la un nivel mai mare de bunăstare în societățile noastre.

04

UE și statele membre ar trebui să întreprindă acțiuni de sensibilizare a tinerilor cu privire la oportunitățile oferite de economia socială, atât prin intermediul programelor educaționale, cât și prin măsuri de sprijinire a întreprinderilor nou-înființate din economia socială

05

Asigurarea faptului că economia socială este acoperită în mod adecvat în statisticile naționale și europene

06

Instituirea unui
statut european
al întreprinderilor
sociale

Recomandarea 6

O modalitate complementară de a schimba modul în care funcționează piețele noastre - în plus față de un pașaport european pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor pentru marile corporații, un logo comercial corect, reforme în sectorul financiar și o extindere a economiei sociale - ar trebui să fie instituirea unui cadru juridic la nivelul UE pentru întreprinderile sociale, urmând experiența recentă din SUA începând din 2010 (în prezent, statutul există în peste 30 de state) și, recent, din Italia („Società Benefit”, un statut legal votat în decembrie 2015 de către Parlamentul Italiei).

Formatul italian creează un statut pentru întreprinderile care vizează unul sau mai multe obiective orientate spre „beneficiul comun”, dar care desfășoară, de asemenea, o activitate economică. Prin urmare, acestea sunt diferite de multe întreprinderi din economia socială, deoarece au un obiectiv de distribuire a profitului care este totuși echilibrat în raport cu mai multe obiective sociale. Deși inspirată de abordarea din SUA, întreprinderea socială din Italia nu a fost creată pentru a proteja directorii; mai degrabă, aceasta a fost creată pentru a promova un model complet nou de desfășurare a afacerilor, care urmărește obiectivul dezvoltării economice și sociale. În Legea privind stabilitatea, în care se definește statutul, întreprinderea socială înființată în Italia este definită după cum urmează *„urmărește distribuirea profiturilor, dar în același timp urmărește unul sau mai multe scopuri de creare a unor beneficii comune pentru alte părți interesate din cadrul întreprinderii, inclusiv pentru oameni, comunități, teritorii și mediu, patrimoniu cultural, activități sociale, entități și asociații, desfășurând activități în mod responsabil, sustenabil și transparent”*. Ceea ce este deosebit de interesant este faptul că o întreprindere de tip „Società Benefit” nu are doar simpla obligație de a raporta, ci una mai importantă, de a măsura impactul generat ca urmare a activităților sale, folosind o evaluare externă standard, independentă, credibilă și transparentă, ținând seama de domeniile legate de guvernarea corporativă, angajați, mediu etc²¹.

Experiența italiană ar trebui să conducă, în mod ideal, la o europenizare a abordării, printr-un statut juridic european care să evite tipurile de obstacole cu care se confruntă actorii din cadrul economiei sociale (diferitele particularități juridice naționale care împiedică expansiunea transnațională). În absența sau în perspectiva unei abordări la nivel european, abordarea italiană ar trebui să inspire alte state membre ale UE, facilitând astfel răspândirea acesteia și, în consecință, să promoveze întreprinderile care au un impact pozitiv puternic, măsurat prin intermediul unor standarde verificabile pentru performanța socială și de mediu globală, transparența publică și responsabilitatea juridică. Guvernele progresiste din întreaga UE ar trebui să valorifice această oportunitate și să elaboreze statutele naționale pentru corporațiile orientate spre crearea de beneficii fără a aștepta un cadru juridic european, considerând totodată că acesta este cea mai bună soluție.

²¹ Pentru mai multe informații cu privire la abordarea adoptată în Italia, se poate consulta „The first European benefit corporation: blurring the lines between social and business” (Prima societate europeană care vizează crearea de beneficii; estomparea liniilor dintre societate și întreprinderi), Pelatan & Randazzo, Asociația Europeană a Dreptului în materie de Întreprinderi Sociale (ESELA), 2016 (aici:)

07

Rolul întreprinderilor
non-profit și fără
scop lucrativ, de
drept public, ar
trebui să fie încurajat
la nivel național,
regional și local
pentru a contribui
la diversificarea
economică și pentru
a construi noi servicii
publice ecologice,
care să poată
combate inegalitățile
și să îmbunătățească
ecoefficiența

Recomandarea 7

Instituțiile publice sau de drept public, fără scop lucrativ, cum ar fi întreprinderile din domeniul apei potabile, operatorii sistemelor de distribuție a energiei (OD), spitalele, serviciile de utilități „Stadtwerke”, întreprinderile din domeniul locuințelor publice sau întreprinderile de transport public pot juca un rol crucial în combaterea inegalităților și promovarea sustenabilității. Aceasta se referă, de exemplu, la rolul întreprinderilor din domeniul apei potabile în punctele de alimentare accesibile în mod gratuit/fântânile cu apă potabilă sau la sarcinile pe care OD le întreprind în domeniul eficienței energetice, al încălzirii centralizate, al prefinanțării proiectelor de e-novație sau al renovării colective a clădirilor. OD/ Stadtwerke sunt în special bine pregătite pentru a desfășura astfel de activități: deținute de stat sau sub control public, cu capacitatea de a atrage capital cu costuri mici (din cauza operațiunilor reglementate) și desfășurând în cele mai multe cazuri activități fără scop lucrativ. Rolul lor ar putea fi esențial în raport cu unele dintre cele mai importante modificări recomandate în acest raport, inclusiv în ceea ce privește bogăția comună (a se vedea etapa următoare la sfârșitul capitolului 5) și construirea unor state social-ecologice (capitolul 6).

4.2. Responsabilitatea socială sustenabilă a întreprinderilor

Într-o economie sustenabilă, întreprinderile nu au ca unic scop maximizarea profitului lor, ci țin seama în mod corespunzător de interesele generale care modelează condițiile economice, sociale și de mediu în care își desfășoară activitatea. În prezent, întreprinderile trebuie să joace un rol favorabil tranziției către o societate caracterizată de bunăstare sustenabilă, fapt care va îmbunătăți în cele din urmă viabilitatea acestor întreprinderi pe termen lung. Cu toate acestea, abordările anterioare bazate pe responsabilitatea socială voluntară a întreprinderilor și pe preocupările legate de sustenabilitate au fost integrate într-un mod extrem de inegal de diferite corporații și, în mod clar, nu oferă o dinamică suficient de puternică și rapidă pentru o astfel de tranziție. Normele europene în domeniul achizițiilor publice, care creează totodată condiții echitabile pentru procedurile de licitație,

nu reglementează preocupările sociale și de mediu, care au în continuare un caracter voluntar. În acest caz, se militează pentru o abordare pe mai multe niveluri a responsabilității sociale a întreprinderilor. Directiva europeană menționată în recomandarea 1 ar stabili standarde minime comune, care ar fi consolidate printr-o abordare complementară în ceea ce privește certificarea și etichetarea (care să cuprindă cerințe suplimentare și mai ambițioase, dar cu caracter voluntar). Într-o a doua etapă și în funcție de succesul certificării pentru întreprinderile responsabile, o soluție suplimentară ar fi impunerea unor cerințe mai stricte care să vizeze firmele cele mai mari care operează pe piața unică, prin intermediul unui pașaport privind responsabilitatea socială a întreprinderilor pe piața unică, aceasta fiind considerată o etapă suplimentară.

Recomandarea 1

Ar trebui creată o etichetă „întreprindere responsabilă” printr-un sistem public de certificare gestionat în comun de către Comisia Europeană și agențiile naționale (organismele publice existente ar trebui identificate în fiecare stat membru) prin care întreprinderile care respectă o serie de principii de guvernare corporativă fără caracter obligatoriu, de drepturi sociale și de egalitate, precum și standardele de mediu, să poată fi ușor identificate de cetățeni, inclusiv prin serviciile și produsele lor. Pentru sectorul financiar ar trebui să fie dezvoltată o certificare specifică, datorită particularităților acestuia, pentru a crea o etichetă „finanțe responsabile”. Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale²² convenite anterior de statele membre ale OCDE oferă elemente valoroase care definesc o etichetă „întreprindere responsabilă” la nivel european. Cerințele privind certificarea ar trebui să fie adaptate în funcție de dimensiunea întreprinderii pentru a fi relevante și pentru a se evita costurile administrative inutile pentru întreprinderile mici și mijlocii.

01

Crearea unei etichete europene „întreprindere responsabilă” care să le permită cetățenilor să cumpere bunuri sau servicii de la întreprinderi, să lucreze cu sau să investească în întreprinderi care respectă o serie de drepturi sociale și de egalitate, precum și anumite criterii de mediu

²² <http://www.oecd.org/corporate/mne/>

02

O directivă europeană privind responsabilitățile minime economice, sociale, societale și de mediu ale întreprinderilor

03

Realizarea unor achiziții publice sustenabile: Autoritățile publice trebuie să promoveze obiectivele de dezvoltare durabilă prin contractele de achiziții publice pe care le încheie și prin aplicarea proactivă a criteriilor în domeniul mediului și al achizițiilor publice, astfel cum sunt definite în noua legislație europeană

Recomandarea 2

Gradul mai mare de responsabilitate a întreprinderilor, orientată nu doar către acționarii și lucrătorii lor, ci și către societate, este reglementat într-o măsură tot mai mare în legislația națională. Abordările juridice cu privire la un grad mai mare de responsabilitate au fost adoptate în special în Germania, Țările de Jos, Regatul Unit, iar în Franța este în curs de finalizare o nouă lege (PACTE). În alte țări, această responsabilitate rămâne apanajul instrumentelor juridice neobligatorii sau al celor mai bune practici.

Există argumente puternice în favoarea reunirii într-o directivă europeană a unui set de standarde minime comune în acest domeniu, pentru a garanta condiții de concurență echitabile necesare pentru ca întreprinderile europene să își desfășoare activitatea pe piața unică. Abordările juridice actuale și în curs de elaborare și experiențele în urma aplicării acestora vor furniza informații utile pentru această abordare europeană. Acestea nu le-ar împiedica pe statele membre să se abată de la aceste standarde minime de responsabilitate socială a întreprinderilor.

Recomandarea 3

Achizițiile publice de bunuri și servicii reprezintă o parte semnificativă a economiilor noastre, însumând 2 trilioane de euro pe an, ceea ce reprezintă 14 % din PIB-ul UE. Normele actuale, care au intrat în vigoare în 2016, integrează în prezent o gamă largă de criterii sociale și de mediu care pot fi luate în considerare, cu toate că acestea nu au caracter obligatoriu, fiind specificate într-un mod adaptat pentru o gamă de sectoare diferite. Aproximativ jumătate din totalul achizițiilor sunt rezultatul unor atribuiri de contracte pe criteriul celui mai mic preț, în detrimentul proiectelor care iau în considerare dimensiunile sociale și de mediu. Dar noua legislație subliniază acum că „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic” nu înseamnă oferta cea mai ieftină, ci oferta care ține seama de costurile întregului ciclu de viață. Cu toate acestea, toate criteriile au caracter orientativ, iar administrațiile sau agențiile publice pot alege să nu aplice deloc aceste criterii sau să le aplice parțial sau integral în abordările lor în materie de achiziții publice.

Autoritățile publice de la toate nivelurile ar trebui să fie încurajate și sprijinite să aplice în mod agresiv criteriile sociale și de mediu, iar în acest sens este necesară o monitorizare adecvată pentru a înțelege măsura în care criteriile respective vor fi efectiv aplicate. Criteriile de bază atât în domeniul social, cât și în cel al mediului, precum și demonstrarea aplicării și respectării acestora, ar trebui să devină obligatorii în legislația viitoare în materie de achiziții publice și să fie însoțite de o gamă mai largă de criterii care își pot păstra caracterul orientativ. Pentru moment, autoritățile regionale și naționale ar trebui să adopte inițiative prin care aplicarea criteriilor sociale și de mediu în domeniul achizițiilor publice să devină regulă, și nu excepție.

Măsuri Suplimentare >>

În ultimele decenii s-a înregistrat apariția unor întreprinderi de dimensiuni tot mai mari, în special întreprinderi multinaționale, a căror influență economică, dar și politică, a luat o amploare pe care democrațiile noastre trebuie să o pună sub semnul întrebării. Nu există dubii în ceea ce privește responsabilitatea pe care acestea trebuie să și-o asume în formarea unei societăți și a unei economii sustenabile, iar puterea lor corporativă concentrată ar trebui utilizată pentru a genera schimbări pozitive. Întrucât puterea implică responsabilitate, acestor întreprinderi ar trebui să li se solicite să aibă o contribuție mai semnificativă la această schimbare datorită impactului - pozitiv sau negativ - pe care îl au asupra mai multor dimensiuni ale sustenabilității și luând în considerare resursele pe care se pot baza pentru a integra preocupările legate de sustenabilitate în mod sistematic în modurile lor de producție, organizare și distribuție. Cu toate acestea, în același timp, trebuie să existe măsuri de salvagardare pentru a împiedica întreprinderile mai mari să transfere anumite abordări nesustenabile la filialele mai mici, la subcontractanți sau să externalizeze cele mai problematice operațiuni din cadrul activității lor la anumite întreprinderi externe mai mici. Asigurarea unei responsabilități în lanț corespunzătoare va fi esențială.

În scopul înregistrării unor progrese în ceea ce privește responsabilitatea socială a întreprinderilor față de sustenabilitate și al asigurării unei asumări ferme a responsabilității, a unei aplicări clare, a unei simplificări a monitorizării și a unui grad corespunzător de transparență, ar putea fi definite în cele din urmă responsabilități principale pentru societățile mai mari, prin adoptarea unei legi unice care să coreleze drepturile și obligațiile și care să includă eticheta pentru întreprinderile responsabile, în cazul în care instrumentele juridice neobligatorii nu reușesc să îndeplinească aceste obiective. În conformitate cu legislația privind piața unică europeană, corporațiile cu venituri anuale de peste 500 de milioane de euro vor avea obligația de a obține un pașaport privind responsabilitatea socială a întreprinderilor, prin care să li se impună să respecte un set de cerințe privind guvernarea corporativă, sociale și de mediu²³. O reglementare europeană ar defini condițiile relevante și ar stabili aceste condiții, în mai multe domenii, venind în completarea legislației generale aplicabile sectorului privat în ansamblu.

Cerințele menționate ar trebui să includă:

- Obligații în ceea ce privește reprezentarea lucrătorilor în consiliile de administrație, dialogul social și contractele de muncă;
- Obligații în ceea ce privește egalitatea de gen (cum ar fi remunerația egală, ponderea femeilor în consiliul de administrație al societății, proceduri valide de combatere a hărțuirii și o politică a întreprinderii privind echilibrul între viața profesională și cea privată);

... >> see next page

>>

Un pașaport obligatoriu din punct de vedere juridic privind responsabilitatea socială a întreprinderilor, care introduce o autorizație de a opera pe piața unică pentru corporațiile mai mari, inclusiv în sectorul financiar, care înregistrează venituri anuale mai mari de 500 de milioane de euro

²³ Senatorul democrat al SUA, Elizabeth Warren, a prezentat recent un proiect de lege federală denumit „Capitalismul responsabil”, care va introduce obligații legale pentru corporațiile mai mari în domeniul guvernării corporative. Proiectul de lege le-ar impune corporațiilor care obțin venituri mai mari de 1 miliard de dolari să solicite guvernului federal o carte a corporațiilor. Pentru a obține această carte, întreprinderile ar trebui să se transforme efectiv în corporații care oferă beneficii – întreprinderi care admit faptul că obligațiile lor se extind dincolo de maximizarea profiturilor în interesul acționarilor. În plus, 40 % dintre membrii consiliului de administrație ar fi aleși de către lucrători, directorii executivi ar trebui să dețină acțiuni timp de cinci ani (sau trei ani dacă se face o răscumpărare a acțiunilor), iar trei pătrimi dintre membrii consiliului și acționari ar trebui să voteze înainte ca întreprinderea să folosească fondurile în scopuri politice.

- obligații în ceea ce privește limitele diferențelor de remunerare și practicile de gestionare a bonusurilor, inclusiv în ceea ce privește transparența nivelurilor și a diferențelor de remunerare, precum și reprezentarea semnificativă a lucrătorilor în consiliile de remunerare;
- responsabilități în lanț în ceea ce privește filialele și subcontractanții;
- restricții privind vânzarea acțiunilor întreprinderii de către conducerea întreprinderii;
- informații complete privind raportarea pentru fiecare țară în parte în funcție de locul în care obțin profitul și în care plătesc impozitul (la nivelul UE și la nivel mondial);
- obligația de a nu deține patrimoniu în active financiare sau nefinanciare în jurisdicții necooperante în scopuri fiscale, astfel cum sunt enumerate în lista UE;
- obligații în ceea ce privește impactul întreprinderii asupra mediului (obligații precum limitarea amprente de carbon și de apă, gestionarea deșeurilor și a resurselor, impactul activității întreprinderii asupra mediului înconjurător din imediata apropiere (poluarea fonică, a apei, a aerului sau a solului).

Dacă aceste cerințe devin obligatorii din punct de vedere juridic, atunci acestea sunt executorii, iar întreprinderile sunt supuse riscului de a li se revoca pașaportul de responsabilitate socială a întreprinderilor. Pentru ca întreprinderile să se adapteze în mod rezonabil la o astfel de legislație și să se evite o perturbare a activității economice, ar trebui prevăzută în lege o perioadă de tranziție care să permită realizarea unei conformități depline, printr-un set de obligații (unele ar putea intra în vigoare fără întârziere, iar altele în urma unor perioade de tranziție specifice).

4.3. Colectarea eficientă a impozitului pe profit

Scandalurile fiscale nesfârșite legate de evaziunea fiscală și de fraudă fiscală, în care sunt implicate corporații, instituții financiare și persoane bogate - cel mai recent dintre acestea fiind scandalul legat de fraudă fiscală „CumEx” provocat de marile bănci europene care au sustras din fondurile publice mai mult de 50 de miliarde de euro - au demonstrat faptul că sistemele fiscale actuale sunt incompatibile cu o agendă de dezvoltare durabilă. Se evită în mod continuu alocarea unor resurse financiare masive care ar trebui să contribuie la asigurarea bunei funcționări a politicilor și a serviciilor publice, inclusiv la construirea unor infrastructuri de bază și la efectuarea unor investiții sociale, cum ar fi educația de calitate și serviciile de asistență medicală de calitate; în schimb, se stimulează creșterea concentrării bogăției și inegalitățile. Globalizarea rapidă și digitalizarea economiei s-au realizat în avantajul marilor întreprinderi multinaționale și al persoanelor bogate.

Pentru a asigura bunăstarea sustenabilă pentru toată lumea, instituirea unui sistem fiscal european, reînnoit, fundamental echitabil, precum și eficient este indispensabilă. Combaterea evaziunii fiscale la scară europeană trebuie să fie continuată și finalizată, iar uniformizarea la un nivel inferior a regimurilor fiscale naționale trebuie să înceteze. Măsurile de politică pot fi puse în aplicare în mare parte la nivel european, pe baza a ceea ce s-a realizat deja în ultimii ani. Însă măsurile sunt, de asemenea, necesare atât la nivel național, cât și la nivel mondial.

01

O agenție europeană specializată în combaterea infracțiunilor financiare și fiscale

Recomandarea 1

Progress has already been achieved in the last few years on illegal forms of tax În ultimii ani, s-au înregistrat deja progrese în ceea ce privește formele ilegale ale evaziunii fiscale și ale fraudei fiscale, care trebuie să fie intens consolidate în prezent. Cele mai recente scandaluri fiscale au scos la iveală nu doar necesitatea consolidării legislației (a se vedea în recomandarea 2), ci și necesitatea urgentă a unor controale și capacitate de anchetă cu adevărat eficiente, precum și intensificarea cooperării în materie fiscală la nivelul UE.

Este necesară creșterea capacității autorităților de aplicare a legii, care trebuie să fie foarte specializate, având în vedere complexitatea schemelor majore de fraudă, în special în cazul în care sunt organizate sau se bazează pe scheme financiare și bancare complexe. Este necesară înființarea unor organisme specifice, astfel cum se explică mai jos, a căror activitate va trebui să fie coordonată în mod eficient. De asemenea, este necesar să se asigure o coordonare strânsă cu activitatea Europol, în cazul în care investigațiile se pot suprapune și/sau se pot consolida reciproc. O nouă agenție europeană specializată în infracțiunile de fraudă financiară și fiscală ar trebui să aibă un rol general de coordonare și să lucreze în strânsă legătură cu Europol. Aceasta trebui să dezvolte și să coordoneze trei noi structuri:

- Un centru european responsabil de coerența și coordonarea politicilor în materie fiscală. Acest organism ar avea rolul de a consolida cooperarea și coordonarea autorităților fiscale naționale în activitatea de combatere a evaziunii fiscale, a evitării obligațiilor fiscale și a planificării fiscale agresive și a fraudei fiscale²⁴;
- O unitate de informații financiare, care să asigure o rețea eficientă și o acțiune coordonată între unitățile naționale de informații financiare existente;
- Un grup operativ permanent comun dedicat, care urmează să fie înființat de Eurofisc²⁵ în cooperare cu Comisia Europeană, urmărește supravegherea aplicării legislației fiscale adoptate, în special prin publicarea unor orientări detaliate și prin raportare periodică care să analizeze situația actuală din diferite state membre și să propună recomandări de îmbunătățire.

²⁴ Prin urmare, trebuie să se asigure faptul că, atunci când un stat membru suspectează o fraudă internațională, toate statele membre vor fi imediat avertizate și că poate fi demarată imediat o anchetă completă, coordonată și internațională. Aceasta ar trebui să fie o unitate cu înaltă specializare, care să se concentreze asupra piețelor financiare, asupra băncilor și asupra fraudei fiscale între statele membre și să asigure un cadru comun de cooperare între administrațiile fiscale ale statelor membre

²⁵ Eurofisc este rețeaua de experți ai statelor membre în materie de fraudă în domeniul TVA

02

Un nou pachet privind „impozitele echitabile”

Recomandarea 2

În mai multe cazuri s-a demonstrat că întreprinderile mari și persoanele bogate plătesc impozite foarte scăzute în Europa prin utilizarea unor sisteme de evitare a obligațiilor fiscale, disponibile în mai multe state membre. Acest lucru le demonstrează oamenilor obișnuiți cât de inechitabil și de ineficient este sistemul fiscal. Această situație trebuie să înceteze. La nivelul UE trebuie să fie adoptată fără întârziere o combinație de măsuri legislative și nelegislative complexe, pentru a aborda deopotrivă evaziunea fiscală și evitarea obligațiilor fiscale, pentru a realiza un sistem fiscal cu adevărat echitabil și eficient în întreaga UE:

- Rapoartele complete pentru fiecare țară în parte, inclusiv informații contabile complete defalcate pe fiecare țară în care își desfășoară activitatea o corporație multinațională. Creșterea gradului de transparență în materie de impozitare transfrontalieră este esențială pentru a se asigura că impozitele sunt plătite proporțional cu profitul obținut. Prin urmare, Consiliul trebuie să pună capăt impasului actual legat de Propunerea Comisiei Europene din 2016 privind raportarea de informații fiscale de către companiile multinaționale și să înceapă negocierile cu Parlamentul pentru a ajunge la un acord prin care să forțeze întreprinderile mari să publice informații esențiale, potrivit solicitării Parlamentului
- O bază fiscală consolidată comună a societăților (CCCTB), care include, de asemenea, digitalizarea economiei. CCCTB ar trebui, pe termen lung, să contribuie la stabilirea unei cote minime comune a impozitului pe profit în întreaga UE, pentru a evita o uniformizare la un nivel inferior a regimurilor fiscale
- O cotă minimă efectivă a impozitului pe profit, ca să permită fiecărui stat membru stabilirea unei cote proprii a impozitului pe profit, dar care să limiteze totodată sistemele de deducere fiscală, astfel încât firmele mari să plătească cel puțin 18 % din cota efectivă de impozitare a profitului lor anual²⁶
- O definiție armonizată la nivelul UE și o interdicere a unor scheme fiscale frauduloase care permit întreprinderilor mari să-și reducă în mod dramatic valoarea impozitelor, inclusiv prin folosirea unor regimuri fiscale favorabile pentru brevete care iau amploare în întreaga UE²⁷
- Norme clare privind transferul sediului central al unei întreprinderi în interiorul UE
- Un impozit pe tranzacțiile financiare îndelung așteptat²⁸
- Creșterea resurselor care trebuie acordate administrațiilor fiscale naționale, astfel încât acestea să fie mai bine pregătite pentru a depista și a combate fraudă fiscală. Aceasta înseamnă un număr suficient de angajați, cu o calificare corespunzătoare, precum și echipamente corespunzătoare (software adecvat etc.). Aceasta nu este o risipă de bani publici: administrațiile fiscale au sarcina de a colecta impozitele datorate și de a limita fraudă.

²⁶ Cota impozitului pe profit la nivelul UE ajunge în prezent la 21,3 %. Cota medie a fost de 26,5 % din 1996 până în 2018, atingând un nivel record maxim de 35,2 % în 1997 și un nivel record minim de 21,3 % în 2018.

²⁷ Un număr tot mai mare de economii dezvoltate au pus în aplicare recent regimuri fiscale favorabile pentru brevete. Acestea acordă un tratament fiscal preferențial veniturilor întreprinderilor provenite din drepturi de proprietate intelectuală (a se vedea documentul Comisiei Europene

²⁸ L'Similar întreprinderilor digitale, sectorul financiar trebuie să deună mai multe eforturi pentru a-și îndeplini responsabilitățile sociale. În acest scop, statele membre care participă la procedura de cooperare consolidată trebuie să convină asupra adoptării unui impozit pe tranzacțiile financiare, lucru pe care Parlamentul îl solicită din 2010. Dificultățile cauzate de criza financiară din 2008 au arătat clar că speculațiile dăunătoare trebuie să fie eliminate și că industria financiară trebuie să contribuie la costul imens al crizei.

03

Un sistem fiscal care include economia digitală

Recomandarea 3

Normele actuale privind impozitarea rămân bazate pe concepte elaborate cu multe decenii în urmă, înainte de apariția internetului, de dezvoltarea de aplicații software și într-un moment în care activitatea economică era ușor de localizat. Revoluția digitală trebuie să aducă beneficii tuturor; însă operatorii mai mari din economia digitală au încercat și au reușit să evite plata cotei care le revine, ceea ce a condus la creșterea inegalităților și la concentrarea excesivă a bogăției. Pentru a schimba această situație, următoarele măsuri și inițiative ar putea completa un nou pachet fiscal european:

- Taxă intermediară pe serviciile digitale, conform propunerii Comisiei Europene, ar trebui să fie rapid convenită între statele membre, până la data adoptării normelor și dispozițiilor privind CCCTB. Dacă va fi pusă în aplicare în mod corespunzător, această măsură va fi o măsură corectivă eficientă pe termen scurt menită să repare nedreptatea existentă, adică nivelurile anormal de scăzute ale impozitării în sectorul serviciilor digitale. Concomitent, este necesar un acord în cadrul Consiliului referitor la propunerea privind prezența digitală substanțială, care ar constitui o piatră de temelie a unui regim echitabil și permanent pentru impozitarea economiei digitale.
- Este necesară o dezbateră publică documentată cu privire la modul de impozitare a noilor tehnologii pentru a evita situația în care un număr redus de operatori captează cea mai substanțială parte a valorii adăugate generate în economiile noastre, de exemplu printr-o taxă pe utilizarea roboților, și pentru a asigura resurse financiare publice menite să sprijine economia și politicile sociale necesare pentru a răspunde pozitiv consecințelor unei astfel de schimbări tehnologice de pe piețele actuale ale ocupării forței de muncă²⁹.

²⁹ South Korea is the first country to now have introduced such a tax, by limiting tax incentives for investments in automated machines

Recomandarea 4

Uniunea Europeană poate adopta deja multe măsuri pentru a limita evaziunea fiscală în interiorul granițelor sale, indiferent de modul în care țările terțe abordează provocarea. Cu toate acestea, o modalitate cu adevărat eficientă de a combate evaziunea fiscală va avea nevoie de luarea de măsuri la nivel mondial. Următoarele măsuri și inițiative ar completa în mod util noul pachet fiscal propriu al Europei:

- UE ar trebui să includă clauze referitoare la evitarea obligațiilor fiscale în toate acordurile comerciale ale UE cu țările terțe
- UE nu ar trebui să încheie niciun acord comercial cu jurisdicțiile încadrate de UE în categoria paradisurilor fiscale și ar trebui să aștepte până când o jurisdicție enumerată în lista gri va fi eliminată din listă înainte să semneze un acord comercial cu aceasta
- UE ar trebui să promoveze crearea unei comisii fiscale transparente și finanțate suficient în cadrul ONU, care să coordoneze eforturile de combatere a paradisurilor fiscale, să inițieze o dezbateră necesară privind alocarea echitabilă a impozitării la nivel mondial și să se asigure că toate țările participă în egală măsură

Măsuri Suplimentare >>

UE ar trebui, de asemenea, să promoveze crearea unui registru financiar global pentru a stabili dreptul de proprietate asupra activelor financiare. Un astfel de registru ar permite corectarea deficiențelor din impozitului pe profit la nivelul firmelor și ar face mult mai dificilă evaziunea fiscală la nivel individual.

04

Acțiunea europeană pentru o impozitare echitabilă și eficientă la nivel mondial

Registru Financiar Global

4.4. Un sector financiar responsabil și incluziv

O societate sustenabilă necesită un sector financiar sustenabil, care să fie util economiei reale și să fie orientat spre asigurarea sprijinului financiar pentru tranziția spre o economie pe deplin sustenabilă din punct de vedere ecologic și social.

Criza financiară care a început în 2007 a scos în evidență caracterul inadecvat al cadrului de reglementare a serviciilor financiare. În anii anteriori anului 2007, grupurile financiare de influență au susținut valul economiei de piață, care a dominat cultura occidentală, contribuind la eliminarea barierelor juridice și de reglementare importante care împiedicaseră existența unui grad ridicat de risc și de opacitate la nivelul sistemului. Piețele financiare au devenit rapid aglomerate, mai profunde, mai complexe și interconectate la nivel mondial. Participarea la scară mai largă și atitudinea orientată spre asumarea unor riscuri mai ridicate de către un număr tot mai mare de actori financiari, cum ar fi fondurile de pensii sau fondurile de asigurări, precum și comportamentul agresiv al fondurilor de capital privat și al fondurilor speculative au condus la răspândirea pe scară largă a riscurilor în toată economia. Pe de o parte, în ultimul deceniu s-au înregistrat îmbunătățiri majore în ceea ce privește cerințele prudențiale, efectul de

levier, cadrele de soluționare, transparența și compensarea instrumentelor financiare derivate, agențiile de rating de credit, fondurile de speculative și sistemul bancar paralel. Cu toate acestea, stimulentele administratorilor de active și cele ale investitorilor nu sunt încă aliniate. Aceste stimulente rămân, în mare parte, în contradicție cu cele ale societății în ansamblu. Motivul principal este că, în prezent, preocupările legate de dezvoltarea durabilă și riscurile aferente nu fac parte din cadrul legislativ și de reglementare al serviciilor financiare. Prin asigurarea conformității normelor financiare cu obiectivele de sustenabilitate, s-ar produce un impact substanțial mai larg asupra sectorului privat în ansamblu. Prin urmare, ar trebui să se pună accentul pe rolul specific pe care ar trebui să îl joace sectorul financiar pentru a contribui la tranziție prin trecerea la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, mai eficientă din punctul de vedere al consumului de resurse și circulară, la protecția biodiversității și la lupta împotriva epuizării resurselor naturale, precum și pe necesitatea dezvoltării unor societăți echitabile, incluzive și reziliente. Prin urmare, recomandăm cinci linii de acțiune pentru politici pentru a realiza acest lucru:

Recomandarea 1

Acest cadru de taxonomie ar trebui să reunească factori de mediu care să includă riscurile legate de schimbările climatice, riscurile asupra biodiversității, deșeurile, poluarea, siguranța apelor și defrișările și, în sens mai general, conceptul de limite planetare; factori sociali, inclusiv drepturile omului (consimțământul liber, prealabil și în cunoștință de cauză al comunităților locale), drepturile cutumiare, drepturile lucrătorilor, drepturile femeilor și ale copiilor, sănătatea și siguranța; factori de guvernare – guvernarea corporativă, strategiile fiscale, remunerația și măsurile de combatere a corupției, de protecție a datelor, a evitării obligațiilor fiscale, a evaziunii fiscale și a spălării banilor.

Recomandarea 2

Finanțarea privată trebuie să își asume răspunderea față de societate: toți investitorii și administratorii de active ar trebui să integreze financiar riscurile semnificative sociale, de mediu și de guvernare în deciziile lor de investiții și ar trebui să ia în considerare cel puțin riscurile societale importante. Aceștia ar trebui să aibă obligația de diligență de a identifica, preveni, atenua și contabiliza toți factorii și riscurile de mediu, sociale și de guvernare corporativă și să fie trași la răspundere dacă nu își îndeplinesc obligația. Pentru a aborda lipsa alinierii stimulentei între manageri și investitori, obligația fiduciară de a acționa în interesul întreprinderii care le este impusă managerilor nu ar trebui să reprezinte o simplă maximizare a valorii pentru acționari pe termen scurt, ci mai degrabă, aceasta ar trebui să recunoască în mod specific crearea unei valori pe termen lung.

01

Un sistem de clasificare la nivelul UE pentru definirea dezvoltării durabile

02

O obligație legală de asumare a responsabilității de către finanțarea privată

03

Normele privind
stimulentele
prudențiale și factorii
de descurajare
trebuie să fie mai bine
calibrate

04

Sistemul european
de supraveghere
financiară trebuie
să-și îndeplinească
rolul

Recomandarea 3

O mai bună calibrare a stimulentei prudențiale și a factorilor de descurajare ar contribui la adaptarea la o economie cu emisii reduse de carbon: investițiile și creditele bancare ne modelează societatea, însă stimulentele și factorii de descurajare nu sunt calibrați într-un mod care să țină seama de sustenabilitate. Suprataxele specifice de capital pentru „investițiile în câmpul maro” și reducerile specifice de capital pentru „investițiile în câmpul verde” ar modela maniera în care se desfășoară fluxul de credite către întreprinderi și gospodării. În plus, deoarece este necesară eliminarea treptată a activelor maro pentru a face față riscului sistemic masiv cu care sunt asociate, un test de rezistență la criză pentru bănci poate face ca aceste riscuri să fie scoase în evidență și poate contribui la accelerarea eliminării treptate a activelor depreciate. Autoritățile de supraveghere ar trebui să fie responsabile pentru efectuarea acestor teste de rezistență la criză.

Recomandarea 4

Autoritățile de supraveghere ar trebui să își îndeplinească și ele obligațiile care le revin. Riscurile și factorii de mediu, sociali și de guvernare ar trebui să fie incluși în mandatul Sistemului european de supraveghere financiară - autoritățile europene de supraveghere ar trebui să evalueze riscurile semnificative relevante, inclusiv pe cele legate de evaluarea activelor depreciate și ar trebui să implementeze sisteme corespunzătoare de monitorizare pe termen lung. Acest lucru ar trebui, de asemenea, să se reflecte în utilizarea de către statele membre a testelor de rezistență la emisiile de carbon, obligatorii la nivelul întregii Uniuni, concepute pentru a măsura expunerea întreprinderilor financiare la riscul schimbărilor climatice și la sectoarele mari consumatoare de energie, în care activele sunt supuse deprecierei.

Recomandarea 5

Agențiile de rating de credit au fost criticate pentru rolul pe care l-au jucat în perioada de criză a creditelor - când nu au reușit să evidențieze riscurile incluse în instrumentele financiare complexe care au fost clasificate în categoria de rating de credit „AAA” - și în perioada ulterioară de criză a datoriilor europene suverane, fiind acuzate că au generat panică pe piață în mod nejustificat. Modul în care funcționează agențiile de rating de credit, absența concurenței (doar trei agenții de rating de credit controlează întreaga piață) și conflictul de interese nerezolvat între agențiile de rating de credit (agențiile de rating de credit sunt plătite de către participanții la piață care emit și folosesc produsele financiare pe care agențiile de rating de credit trebuie să le evalueze) sunt aspecte care au fost abordate doar de Regulamentul european privind agențiile de rating de credit adoptat în 2012. Chiar dacă situația s-a îmbunătățit și agențiile de rating de credit sunt mai bine reglementate, este uimitor faptul că evaluarea tuturor riscurilor, de la acțiuni simple la instrumente derivate complexe sau la finanțele naționale, se face exclusiv de către un număr mic de întreprinderi private. Deoarece riscurile legate de sustenabilitate îl vizează pe fiecare membru al societății, este important ca acestea să fie evaluate și supravegheate de sectorul public. Crearea unei agenții publice de rating de credit care să aibă sarcina specifică de a evalua riscurile de dezvoltare durabilă ar trebui să fie considerată o prioritate

05

Ar trebui creată
o agenție publică
europeană de rating
de credit care să
detecteze riscurile pe
termen lung asupra
sustenabilității și să se
concentreze asupra
acestora

06

Abordarea dezvoltării inteligenței artificiale în tranzacțiile financiare printr-o revizuire a Directivei MiFID II/Regulamentului privind piețele instrumentelor financiare în vederea analizării noilor tehnici de tranzacționare și a inovațiilor financiare, precum și exercitarea de presiuni asupra Consiliului pentru finalizarea rapidă a Regulamentului privind un cadru pentru redresarea și rezoluția contrapărților centrale

Recomandarea 6

Concomitent cu revizuirea Directivei MiFID, s-a introdus piatra de temelie legislativă a reglementării piețelor financiare europene, o combinație de măsuri și controale specifice de risc pentru tranzacționarea algoritmică. Obiectivul reglementării a vizat reducerea tehnicilor de tranzacționare de înaltă frecvență, care exploatează diferențele în ceea ce privește formarea prețurilor pe piațe. În cazul în care concurența se bazează exclusiv pe viteză, tranzacționarea de înaltă frecvență poate provoca fluctuații puternice și periculoase ale prețurilor. În consecință, pe lângă stabilirea unor cerințe privind controlul intern și tranzacțiile comerciale pentru firmele implicate în tranzacții algoritmice pentru a limita riscurile operaționale, Directiva MiFID prevede că o piață reglementată oprește temporar sau restricționează tranzacția dacă se înregistrează o fluctuație semnificativă a prețului unui instrument financiar. Aceste cerințe sunt numite întreruperi ale tranzacționării și întrerupătoare de circuit. Lobby-ul intens împotriva acestor dispoziții atât în interiorul, cât și în afara Parlamentului poate fi considerat un mare succes. Cu toate acestea, este bine cunoscut faptul că inovațiile de pe piață se dezvoltă mult mai repede decât reglementarea și că lumea în care trăim în prezent este deja diferită de cea de la data adoptării Directivei MiFID II.

Utilizarea inteligenței artificiale de către un număr tot mai mare de firme de investiții prezintă pericole din cauza manifestării unui „comportament de turmă” pe care l-ar putea declanșa un anumit eveniment. De exemplu, dacă activele unei întreprinderi din categoria „blue chip” scad sub un anumit preț, majoritatea sistemelor de inteligență artificială vor vinde automat, rezultând o buclă de feedback distructivă: vânzarea împinge prețul în jos și mai mult, ceea ce duce la creșterea mai mare a vânzărilor și așa mai departe - într-un efect de cascadă. Nu toate platformele de tranzacționare se supun cerințelor privind întreruperile de tranzacționare și întrerupătoarele de circuit, motiv pentru care contagiunea s-ar putea răspândi foarte repede. Prin urmare, o revizuire a Directivei MiFID este importantă pentru a se asigura că reglementarea este actualizată în concordanță cu inovațiile apărute de piață.

În plus, o parte importantă a legislației privind structura pieței este în prezent blocată la nivelul Consiliului. Mecanismele „clearing house” compensează o mai mare pondere a tranzacționării de la criza financiară; prin urmare, tot mai multe riscuri legate de credite, lichidități și operațiuni sunt concentrate în aceste instituții, care au devenit surse potențiale de generare a riscului sistemic. Regulamentul privind un cadru pentru redresarea și rezoluția contrapărților centrale (CPC) aprobat de Parlamentul European abordează acest risc în mod specific. Lipsa unei abordări comune în cadrul Consiliului provoacă întârzierea finalizării acestei legislații, ceea ce expune piețele la un element suplimentar de risc.

Recomandarea 7

Întreprinderile mici și mijlocii, microîntreprinderile și milioane de consumatori, în special dacă nu pot oferi garanții sau garanții reale, sunt privați de acces la finanțare la prețuri accesibile. În mod similar, mulți tineri europeni care doresc să își înființeze propria întreprindere sau să desfășoare activități creative nu reușesc să facă acest lucru din cauza lipsei de acces la credite. Instrumentele financiare inovatoare, cum ar fi microcreditele, finanțarea participativă, fondurile cu capital de risc și finanțarea în lanțul de aprovizionare, sunt instrumente importante pentru promovarea incluziunii financiare. Acestea pot fi promovate prin dezvoltarea unor mecanisme adecvate de garantare și/sau prin crearea unor „fonduri destinate antreprenoriatului social” la nivel european și național pentru a mări incluziunea financiară și antreprenoriatul social.

Măsuri Suplimentare >>

Nu toate activitățile bancare sunt reglementate și supravegheate mai eficient în prezent decât înainte de criza financiară. O întreagă rețea de instituții nebankare, cum ar fi fonduri de investiții, societăți vehicule investiționale, fonduri de piață monetară, fonduri speculative, fonduri mutuale, bănci de investiții și alte instituții financiare nebankare, se dezvoltă și prosperă în absența unei reglementări și supravegheri corespunzătoare. Aceste instituții fac parte din sistemul bancar paralel.

Spre deosebire de băncile comerciale, nicio autoritate de reglementare nu monitorizează activitățile de împrumut ale intermediarilor financiari și nici nu îi sprijină atunci când se află în dificultate, ceea ce îi face vulnerabili la șocuri. Întrucât aceștia nu au obligația de a menține rezerve ridicate în raport cu expunerea lor pe piață, pot fi supuși unui nivel ridicat al efectului de levier și al datoriei în raport cu valoarea activelor lichide. Instituțiile din sistemul bancar paralel interacționează cu băncile comerciale, fondurile de pensii, fondurile de asigurări și firmele de investiții care sunt principalii interlocutori pentru relația cu gospodăriile, IMM-urile și întreprinderile mai mari. Acest nivel de interacțiune între cele două sectoare reprezintă o amenințare uriașă la adresa stabilității financiare a unei economii.

Autoritățile de supraveghere și de reglementare regionale, cum ar fi MUS (mecanismul unic de supraveghere), ABE (Autoritatea Bancară Europeană) sau autoritățile naționale, nu au capacitatea de a asigura supravegherea unui astfel de sistem interconectat, care are, de asemenea, ramificații importante la nivel mondial, care depășesc domeniul de aplicare al reglementării și supravegherii corespunzătoare. Este necesar să se instituie un cadru de reglementare adecvat la nivel european și o supraveghere a sistemului bancar paralel, precum și o capacitate adecvată de guvernare la nivel mondial în acest domeniu.

07

Sectoarele financiare și bancare trebuie să devină incluzive

Sistemul bancar paralel

4.5. Schimbare tehnologică în beneficiul tuturor

Societățile noastre trebuie să se confrunte cu o mare diversitate de provocări care decurg din modelele de producție și de consum nesustenabile, dar trebuie să se asigure, de asemenea, că noile tehnologii au efecte pozitive asupra bunăstării colective, în loc să cauzeze perturbări. Emergența inteligenței artificiale, a roboticii, precum și a altor schimbări științifice și tehnologice în domeniul biotehnologiilor, al geneticii și altele, aduce atât oportunități semnificative, cât și riscuri. Acestea ne-ar putea îmbunătăți în mod semnificativ viața sau ar putea genera niveluri de inegalitate în societățile actuale, care nu au mai fost înregistrate din secolul al XIX-lea. Niciuna dintre aceste situații nu este prestabilită, dar nu ar trebui să ignorăm potențialele pericole în timp ce urmărim beneficiile promise.

În mai multe domenii, cum ar fi sănătatea sau asigurarea unui standard superior de calitate a vieții și a unor oportunități pentru regiunile îndepărtate, aceste noi tehnologii ar putea genera progrese favorabile bunăstării. Cu toate acestea, în sistemul economic actual, aceste tehnologii vor conduce la o concentrare suplimentară a bogăției și a puterii economice. Ținând seama de exemplele actuale de o mare importanță, este probabil ca acestea să ajungă sub controlul unui număr mic de întreprinderi de foarte mari dimensiuni - unele dintre acestea

investesc în prezent miliarde de euro în fiecare an. Opțiunile consumatorilor ar putea fi așadar limitate sau costul serviciilor, și anume în domeniul tratamentelor personalizate, în funcție de ADN-ul pacientului, ar putea fi atât de ridicat încât doar cetățenii bogați să poată beneficia de acestea. În mod similar, algoritmii de învățare automată, care pot fi utilizați pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice, pot fi, de asemenea, utilizați ca o modalitate de a discrimina în mod anonim consumatorii sau lucrătorii. Cu toate acestea, se pot adopta diferite abordări, inclusiv politici în domeniul cercetării și inovării care vizează misiuni bazate pe cerințele societății, precum și finanțarea publică a cercetării și inovării prin capital propriu, și nu prin granturi, care să permită o rentabilitate a investițiilor publice viitoare mai echitabilă la nivel colectiv. Universitățile, industria și centrele de cercetare nu mai pot fi singurele care determină pentru ce să se aloce fonduri publice de cercetare și inovare; autoritățile publice, inclusiv UE, ar trebui să aibă, de asemenea, un rol atunci când se decide tipul de cercetare și inovare necesar pentru a îndeplini nevoile sociale specifice și pentru a aborda disfuncționalitatea pieței, cum ar fi cercetarea și inovarea concentrate pe provocările cu costuri sociale ridicate, dar care prezintă un interes limitat pentru sectorul privat, de exemplu în domeniul medical al bolilor rare.

Predicțiile actuale referitoare la impactul noilor tehnologii asupra locurilor de muncă sunt îngrijorătoare, dacă nu chiar alarmante. Unii anticipează dispariția multor locuri de muncă de rutină care există în prezent, dintr-o gamă largă de sectoare, pe care noile locuri de muncă create datorită noilor tehnologii nu vor putea să le înlocuiască. Estimările mai puțin alarmante ale rezultatelor nete ale locurilor de muncă insistă, cu toate acestea, asupra tranziției uriașe de la vechile la noile locuri de muncă - care nu afectează neapărat aceleași persoane și nici aceleași teritorii. Riscurile majore sunt generate de tehnologiile de conectare a forței de muncă, care se răspândesc rapid³⁰. Prin urmare, în cel mai fericit caz, politicile actuale privind piața forței de muncă și politicile teritoriale active vor trebui să dezvolte o capacitate mult mai mare - din punctul de vedere al volumului și al calității - pentru a ajuta oamenii să se mute în siguranță dintr-un segment al pieței muncii în altul și pentru a crea noi locuri de muncă în regiunile afectate. În cel mai rău caz, milioane de locuri de muncă existente vor dispărea și vom asista la o scădere semnificativă a numărului total de locuri de muncă disponibile - din nou, dacă nu se vor lua măsuri inovatoare pentru a soluționa această problemă.

Pe lângă provocările economice și sociale pe care le generează acest context, va fi testată însăși democrația la nivel național, dar și la nivel mondial. Folosirea abuzivă a datelor cu caracter personal, răspândirea tehnicilor de dezinformare, a știrilor false și manipularea proceselor electorale reprezintă deja o realitate extrem de îngrijorătoare, cu care parlamentarii și agențiile guvernamentale trebuie să se confrunte din ce în ce mai des. Aceasta nu reprezintă doar o amenințare din motive politice, ci și o amenințare la adresa funcționării piețelor. Tehnologiile sofisticate

riscă să fie utilizate la scară tot mai mare în strategiile comerciale, pentru a atinge un nivel de manipulare a consumatorilor care nu s-a înregistrat până acum. Cetățeni sau simpli consumatori, suntem cu toții vulnerabili din cauza lipsei unei reglementări foarte stricte care să ne protejeze datele cu caracter personal și să interzică abuzurile. Stabilirea unor reguli stricte va pune tot mai intens la încercare capacitatea politică a democrațiilor noastre, în timp ce gigantii din domeniul tehnologiei și alte corporații își continuă dezvoltarea aparent de neoprit, la niveluri stratosferice, în sferile de influență economică și de evaluare a piețelor.

Nu putem permite ca sectorul privat a cărui activitate se bazează, în esență, pe criterii legate de maximizarea profitului, să decidă asupra evoluțiilor societale fundamentale și să profite de toate avantajele economice ale acestor noi tehnologii, externalizând totodată toate costurile. Acesta nu trebuie considerat doar un principiu etic, ci unul cu caracter și politic și democratic. Tehnologiile care contribuie în cele din urmă la generarea de profituri pentru corporațiile private au fost, inițial, în cele mai multe cazuri, create și dezvoltate ca urmare a unor activități publice de cercetare, finanțate din banii contribuabililor. În plus, principalele corporații din acest domeniu se numără printre campionii mondiali în ceea ce privește evaziunea fiscală și, prin urmare, nu aduc nicio contribuție la buna funcționare a sistemelor noastre sociale. Prin urmare, întreprinderile care vor beneficia de aceste tehnologii pe măsură ce pătrund pe piețe ar trebui să contribuie, de asemenea, în mod echitabil și proporțional la finanțarea politicilor publice necesare, care vor fi necesare pentru a se asigura că astfel de schimbări tehnologice vor aduce beneficii reale tuturor și nu vor provoca noi inegalități, șomaj și excludere.

³⁰ De exemplu, Profesorul Kaushik Basu de la Universitatea Cornell (2016), vicepreședinte senior și economist-șef al Băncii Mondiale, susține că „deși inovarea orientată spre menținerea locurilor de muncă este pusă în funcțiune de mult timp, ritmul s-a accelerat. Vânzările globale de roboți industriali, de exemplu, au ajuns la 225 000 în 2014, în creștere cu 27 % de la un an la altul. O transformare mai vizibilă s-a înregistrat în dezvoltarea tehnologiei de conectare a forței de muncă inovațiile digitale din ultimele trei decenii permit în prezent ca oamenii să lucreze pentru angajatori și întreprinderi din diferite țări, fără să fie nevoiți să migreze. [...] Deoarece tehnologia continuă să avanseze, aceste conexiuni se vor răspândi în întreaga lume, contribuind la o exacerbare a inegalității la nivel mondial - deja la un nivel inacceptabil de mare - iar câștigurile lucrătorilor vor scădea. Deoarece acest lucru se întâmplă deja, provocarea va fi să se garanteze faptul că nu doar cei care dețin mașinile și acțiunile vor beneficia de creșterea veniturilor.”

01

Evoluția tehnologică trebuie înțeleasă, anticipată și coordonată în mod corespunzător atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Ar trebui concepută o capacitate de analiză tehnologică a contractelor futures în cadrul Comisiei Europene

02

Toate formele de muncă trebuie să fie protejate și reglementate, eliminând zonele gri de pe piețele muncii: noi norme juridice cu privire la condiții de lucru transparente și previzibile și cu privire la lucrul pe platforme online

Recomandarea 1

Viteza evoluțiilor tehnologice și a progreselor semnificative, cum ar fi inteligența artificială, robotica sau genetica, rămân insuficient înțelese de factorii de decizie politică și de reprezentanții aleși. Acest lucru conduce la generarea unui risc ridicat ca astfel de schimbări să nu fie anticipate și direcționate corespunzător prin politici adecvate. Impactul social și de mediu estimat ar trebui luat în considerare atunci când se finanțează cercetarea pe baza unor strategii orientate spre misiune, coerente cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU. Statele membre ar trebui, de asemenea, să profite pe deplin de controlul semnificativ pe care încă îl au asupra corporațiilor pentru a îndrepta tehnologiile într-o direcție care crește egalitatea de șanse. Comisia Europeană deține o poziție ideală pentru a asigura o capacitate tehnologică, care ar trebui să interacționeze cu părțile interesate externe, inclusiv cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile, oferind expertiză și consultanță politică tuturor instituțiilor europene și autorităților publice naționale, precum și publicului larg, în mod regulat și transparent.

Recomandarea 2

Creșterea numărului de locuri de muncă pe platforme online, a locurilor de muncă aglomerate, a locurilor de muncă de tip Uber și a activităților independente fictive generează zone gri de reglementare, iar acest lucru este în detrimentul locurilor de muncă de calitate superioară, în ceea ce privește protecția socială sau salariile. În interiorul UE, nu ar trebui să existe astfel de zone gri. Reglementările stricte ale pieței forței de muncă trebuie să se aplice în toate domeniile. În special, UE ar trebui să convină asupra unei *Directive puternice privind condițiile de lucru transparente și previzibile* (aflată în prezent în proces legislativ). De asemenea, ar trebui să stabilească o nouă legislație privind lucrul pe platforme online pentru a finaliza acest arsenal juridic prin stabilirea unor standarde pentru protecția lucrătorilor de pe platformele online în întreaga UE, pentru a oferi lucrătorilor și angajatorilor securitate juridică și pentru a evita uniformizarea la un nivel inferior în ceea ce privește drepturile sociale și condițiile de muncă.

Recomandarea 3

Sistemul nostru social va fi supus unei presiuni majore din cauză că un număr semnificativ de locuri de muncă existente vor fi eliminate de noile tehnologii, precum inteligența artificială și robotica. În scopul facilitării transformărilor de pe piețele muncii, pentru a proteja oamenii și standardele de viață, aceste sisteme trebuie să fie finanțate și organizate în mod corespunzător. Acest proces trebuie demarat acum. În multe țări, programele de formare și de recalificare nu sunt de înaltă calitate și trebuie îmbunătățite. Sistemele de educație trebuie adaptate pentru a pregăti copiii și tinerii pentru importanța din ce în ce mai mare a noilor tehnologii din domeniul educației și, de asemenea, în ceea ce privește competențele. Rezervele financiare (fondurile de tranziție socială) ar trebui să fie constituite de guverne și să fie finanțate, în principal, prin impozitarea economiei digitale. Acest proces ar trebui să devină parte integrantă a semestrului european, precum și a unui proces viitor și amplu de guvernare pentru dezvoltarea durabilă (capitolul 7). Sistemul de asigurări de șomaj din zona euro, recomandat în secțiunea 7.3, va trebui, de asemenea, să fie dezvoltat astfel încât să poată fi de ajutor în cazul în care transformările pe piața forței de muncă scapă de sub control la un moment dat, situație care nu poate fi exclusă.

Recomandarea 4

Rolul viitor al economiei sociale și solidare este foarte important și este prezentat într-o secțiune separată (4.1). Cu toate acestea, este important să menționăm în acest caz că acesta este un domeniu în care - dacă politicile reușesc să organizeze această tranziție - noile tehnologii ar putea aduce avantaje societății în ansamblu, permițând crearea de noi locuri de muncă în activități care să promoveze o modalitate de organizare a multor modele de producție și de consum care să fie mai favorabilă cooperării și mai sustenabilă.

03

Sistemele sociale trebuie să fie pregătite și finanțate în mod corespunzător pentru a proteja oamenii în perioada de tranziție tehnologică și pentru a le permite să înțeleagă schimbările tehnologice viitoare

04

Economia socială și solidară ar trebui extinsă în mai multe sectoare pentru a oferi noi posibilități de muncă, contribuind astfel în mod semnificativ la promovarea bunăstării sustenabile pentru toți

Justiție Socială

O Europă fără sărăcie	106	Locuri de muncă de calitate și salarii bune pentru toți	116	Egalitatea de gen	123
O societate deschisă tuturor	126	Nicio regiune nu este abandonată	128		

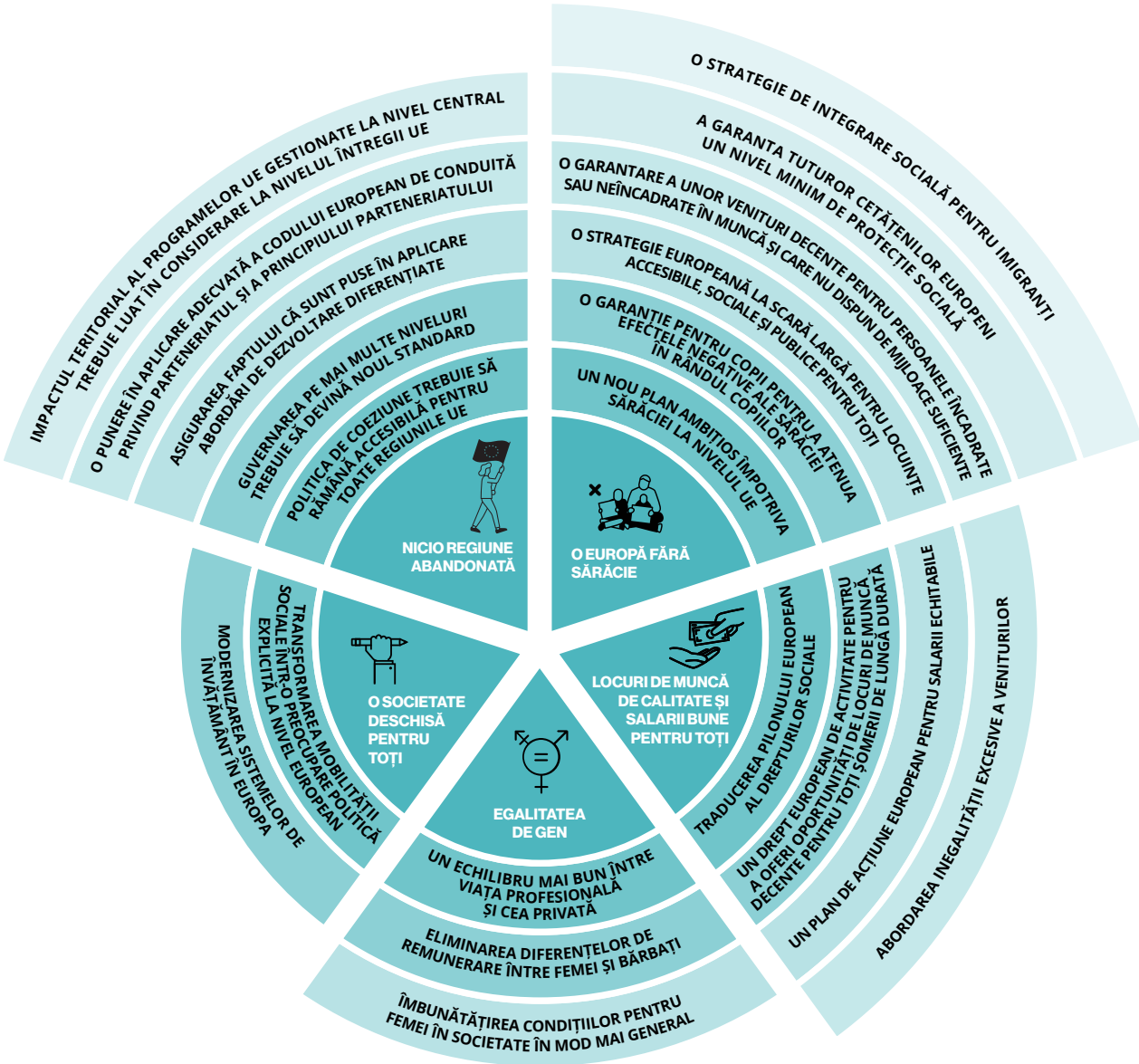
O societate cu adevărat integrată în justiția socială este una în care un puternic sentiment de apartenență provine dintr-un simț al responsabilității și din interese comune și împărtășite, influențându-i astfel destinul - în antiteză cu sentimentul tot mai accentuat de izolare și de „fiecare pentru el” care caracterizează tot mai mult societățile noastre actuale. Este o societate în care „nimeni nu este abandonat” și în care se înțelege că avem cu toții de suferit dacă nu se bucură toată lumea de o viață decentă și de o bunăstare sustenabilă.

Este o societate care are tendința, în mod natural, să asigure drepturi și oportunități egale, printre care egalitatea de gen ocupă un loc central. Este o societate care este în mod natural dispusă să realizeze dezvoltarea durabilă, care are o capacitate încorporată de a aborda în mod eficient provocările legate de sustenabilitate, indiferent de amploarea lor. Sentimentul de apartenență la o uniune se referă la relațiile dintre indivizi, dar și între teritorii, națiuni și UE în ansamblu, precum și la economie - prin consolidarea poziției lucrătorilor și a sindicatelor, prin extinderea și consolidarea spațiului civic, prin diversificarea operatorilor economici de pe piețele noastre și determinând corporațiile să își asume un grad mai mare de responsabilitate față de societate, conform recomandărilor din capitolul precedent.

Acesta nu este un concept nou. În realitate, Uniunea Europeană se bazează deja pe principii și drepturi juridice și cvasijuridice importante care oferă o bază solidă pentru dezvoltarea acestei societăți - în special articolul 3 din Tratat, Carta drepturilor fundamentale a UE și Pilonul european al drepturilor sociale. Nu începem de la zero. UE și statele sale membre includ deja multe caracteristici ale unei societăți încorporate în justiția socială. Cu toate acestea, aceste caracteristici sunt încă insuficiente. Unele au fost erodate în trecut și sunt în permanență în conflict cu dinamica neoliberală și pur individualistă care le împiedică să se dezvolte în continuare - în ciuda faptului că acest lucru este indispensabil dacă dezvoltarea durabilă se va realiza cu adevărat. Principiile și drepturile UE trebuie să fie activate cu mai multă forță, prin politici existente și noi și prin drepturi consacrate în legislație, în cazul în care aceasta este cea mai bună cale.

Abordarea pe care o recomandăm ține seama atât de necesitatea abordării formelor tradiționale de sărăcie și de excluziune socială, cât și de dificultățile sociale care afectează multe dintre popoarele noastre, în special din cauza dezvoltării unor forme precare de muncă, a sărăciei persoanelor încadrate în muncă, a recunoașterii insuficiente a drepturilor de egalitate de gen și a dificultăților social-economice cu care se confruntă o parte din clasa mijlocie. Procesul de eliminare treptată a clasei de mijloc trebuie să fie inversat și, în egală măsură, trebuie eliminate sărăcia și excluziunea socială. Clasa mijlocie se confruntă cu o serie de amenințări și dificultăți, cum ar fi stagnarea veniturilor, teama de instabilitate sau de pierdere a locurilor de muncă și o teamă tot mai accentuată că viitorul va fi mai rău decât prezentul sau trecutul, în special pentru copiii lor.

JUSTIȚIE SOCIALĂ

**Procesul de
eliminare
treptată a clasei
de mijloc trebuie
să fie inversat
și, în egală
măsură, trebuie
eliminate sărăcia
și excluziunea
socială.**

5.1. O Europă fără sărăcie

Principala măsură privind sărăcia monetară inclusă în lista de indicatori a UE este una relativă (venitul net mai mic de 60 % din venitul național mediu), cunoscută sub denumirea de „rata expunerii la riscul de sărăcie”. De la reuniunea Consiliului de Miniștri al UE din 1975, sărăcia în UE a fost percepută ca având legătură cu o anumită țară, la un moment dat³¹. A existat și există o justificare puternică pentru această abordare înrădăcinată în înțelegerea științelor sociale. Sărăcia în perioada postbelică a fost înțeleasă ca un concept relativ care depășea noțiunea de sărăcie definită ca neîndeplinirea nevoilor fizice de bază, aspirând la standardele de participare socială sau de funcționalitate a societății umane.

În iunie 2010, Consiliul European a adoptat Strategia Europa 2020, care este strategia care vizează creșterea UE în acest deceniu, având ca obiectiv dezvoltarea unei economii europene inteligente, durabile și incluzive. În acest context, Consiliul European a adoptat un obiectiv de promovare a incluziunii sociale, și anume ca cel puțin 20 de milioane de oameni să nu mai riște sărăcia și excluziunea până în 2020. Cu toate acestea, acest obiectiv nu a fost îndeplinit într-o mare măsură, iar numărul persoanelor aflate în situație de risc de sărăcie se situează aproximativ la același nivel ca în 2010.

Pentru a monitoriza progresele în ceea ce privește realizarea acestui obiectiv, Consiliul de miniștri al UE „Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori” (EPSCO) a convenit asupra indicatorului privind rata riscului de sărăcie sau excluziune socială „AROP”. Acest indicator definește ponderea/numărul de persoane care sunt expuse riscului sărăciei sau care se confruntă cu lipsuri materiale grave sau care locuiesc în gospodării cu o intensitate foarte scăzută a muncii.

Mai exact, acesta include persoane care se află cel puțin într-una dintre următoarele trei categorii:

- Persoanele aflate în situație de risc de sărăcie, care au un venit disponibil pe adult-echivalent sub pragul de risc al sărăciei, stabilit la 60 % din venitul disponibil pe adult-echivalent național mediu (după transferurile sociale).
- Persoanele care se confruntă cu lipsuri materiale grave și al căror nivel de trai este extrem de scăzut din cauza lipsei de resurse. Aceștia se confruntă cu cel puțin 4 din cele 9 elemente de deprivare enumerate mai jos. Ei nu își pot permite: (i) să plătească chiria sau facturile la utilități; (ii) să mențină temperatura corespunzătoare în locuință; (iii) să acopere cheltuieli

neasteptate; (iv) să consume carne, pește sau un echivalent proteic o dată la două zile; (v) o săptămână de concediu departe de casă; (vi) o mașină; (vii) o mașină de spălat; (viii) un televizor color sau (ix) un telefon.

- Persoanele care locuiesc în gospodării cu o intensitate foarte scăzută a muncii, în grupa de vârstă 0-59 de ani, în care adulții au lucrat mai puțin de 20 % din capacitatea lor totală de muncă în anul anterior.

În prezent, 118 milioane de persoane din UE, echivalentul a 23,5 % din totalul populației, sunt expuse riscului sărăciei sau de excluziune socială. Dintre acestea, 14 milioane de persoane sunt expuse riscului de sărăcie și trăiesc în gospodării cu o intensitate foarte scăzută a muncii, aproximativ 13 milioane de persoane sunt expuse riscului sărăciei și se confruntă cu lipsuri materiale grave, mai puțin de 3 milioane se confruntă deopotrivă cu lipsuri materiale grave și locuiesc în gospodării cu o intensitate foarte scăzută a muncii, iar 8 milioane de persoane se confruntă cu toate cele trei situații de sărăcie și de excluziune socială.

Indicatorul joacă un rol esențial în identificarea gravității sărăciei și a evoluției sale în timp și identifică totodată necesitatea și natura acțiunilor de politică. Pragul de 60 % este unul arbitrar, dar este menit să reprezinte nivelul de venit considerat necesar pentru a avea un trai decent. Cu toate acestea, el are anumite deficiențe. În special, nu reflectă neapărat condițiile de viață reale de la fața locului și poate subaprecia gradul real de sărăcie din anumite țări. Rata riscului de sărăcie reprezintă niveluri foarte diferite ale puterii de cumpărare în diferite țări și nu este deloc evident dacă un venit la nivelul pragului indică o situ-

ție similară sau comparabilă în ceea ce privește sărăcia sau excluziunea socială. De asemenea, atunci când se evaluează gradul de adecvare al sprijinului pentru venitul minim sau când se organizează o dezbatere publică cu privire la un nivel adecvat al salariului minim sau al sprijinului pentru venitul minim, caracterul arbitrar al nivelului pragului poate fi problematic. Pragul sărăciei se poate modifica de la un an la altul, în funcție de evoluția nivelului general al veniturilor și de distribuția acestora la nivelul unei țări.

În aceste cazuri, bugetele de referință comparabile pot fi utile. Cu toate că acestea sunt greu de calculat și dificil de comparat între țări, cercetările recente se concentrează pe obținerea unui anumit grad de claritate³². Astfel de cercetări indică faptul că, în special în țările din Europa de Sud-Est, pragul de 60 % din venitul național mediu poate subaprecia în mod semnificativ nivelul real al sărăciei. De exemplu, cercetările arată că, în cazul unui cuplu cu doi copii care trăiește în Budapesta și care plătește chirie, venitul ar trebui să fie de 1,5 ori mai mare decât pragul de 60 % pentru a nu trăi la limita riscului de sărăcie. Dacă ar trăi în Atena, acest cuplu ar avea nevoie de un venit aproximativ de două ori mai mare decât pragul venitului mediu național, iar în Barcelona ar avea nevoie de un venit cu 50 % mai mare decât pragul menționat. În comparație, cifrele estimate pentru orașe precum Antwerpen sau Helsinki indică faptul că pragul estimează în mod adecvat limita riscului de sărăcie. Cu alte cuvinte, dacă ar exista date sigure, bazate pe bugetele de referință, necesare pentru o măsurare mai eficientă a nivelului real al sărăciei, numărul persoanelor care trăiesc în condiții de sărăcie ar fi semnificativ mai mare decât numărul actual de 118 mili-

³¹ Consiliul European din 1975 definește sărăcia în următorii termeni: „Se consideră că oamenii trăiesc în sărăcie dacă venitul și resursele lor sunt atât de inadecvate încât îi împiedică să aibă un standard de viață considerat acceptabil în societatea în care trăiesc. Din cauza sărăciei lor, ei se pot confrunta cu dezavantaje multiple prin șomaj, venituri mici, locuințe sărace, îngrijire inadecvată a sănătății și bariere în învățarea pe tot parcursul vieții, cultură, sport și recreere. Ei sunt adesea excluși și marginalizați de la participarea la activități (economice, sociale și culturale) care constituie o normă pentru alți oameni și accesul lor la drepturile fundamentale poate fi restricționat.”

³² A se consulta în special Goedemé, T, Penne, T și alții (2017), „What does it mean to live on the poverty threshold?, Lessons from reference budget research, CSB Working Paper series” (Ce înseamnă să trăiești la limita sărăciei?, Lecții din cercetarea bugetară de referință, seria de lucrări CSB)

oane, indicat în datele puse la dispoziție de Eurostat. Prima metodologie comună pentru coșurile de referință a fost dezvoltată sub formă de proiect-pilot de către o rețea de cadre universitare, cu sprijinul Comisiei Europene³³.

Combaterea eficientă a sărăciei înseamnă luarea în considerare a diferitelor tipuri de grupuri sociale, care sunt afectate în mod disproporționat, atunci când se elaborează politici eficiente - migranți, romi, copii, femei, familii monoparentale, vârstnici, șomeri tineri și șomeri de lungă durată etc. precum și adoptarea unei abordări teritoriale, care să combine politicile orizontale cu politicile axate pe teritorii, astfel cum

se prezintă detaliat în secțiunea 5.5. Acest lucru impune ca măsurile de combatere a sărăciei să fie integrate în cadrul mai larg al creșterii veniturilor și al inegalităților în materie de bogăție, precum și al diferențelor regionale și naționale în ceea ce privește furnizarea serviciilor publice, indiferent dacă acestea sunt gratuite sau nu, și să se țină seama de calitatea acestora. Nu în ultimul rând, acest lucru necesită o strategie de politică bugetară orientată spre sprijinirea combaterii sărăciei, în special prin autorizarea unor investiții sociale suficiente în cadrul unui set revizuit de norme fiscale (secțiunea 7.1).

Recomandarea 1

Planul are la bază o abordare bazată pe bugetele de referință pentru a ajusta calculele referitoare la persoanele care riscă sărăcia (sărăcia monetară)³⁵. Planul ar trebui să devină o parte integrantă a procesului de guvernare din cadrul semestrului european actual și din cadrul unui viitor ciclu de dezvoltare durabilă (capitolul 7).

Acest angajament poate părea nerealist, ținând seama de experiența anterioară a Europei în acest domeniu. Cu toate acestea, suntem, în primul rând, convinși că, fără asumarea unui nou angajament politic ferm, inspirat de o aspirație ambițioasă, importanța politică a combaterii sărăciei se va diminua și mai mult decât în prezent, mai ales după ce strategia Europa 2020 se va încheia oficial și va fi eșuat să realizeze obiectivele stabilite în acest domeniu. În al doilea rând, considerăm lupta împotriva sărăciei drept „cea mai importantă dintre toate luptele” în construirea unei societăți solidare.

Reducerea drastică a sărăciei va avea efecte pozitive foarte profunde și multiple asupra societăților noastre în ansamblu. Trebuie să considerăm că această luptă împotriva sărăciei este una dintre cele mai bune investiții pe termen lung pe le pot face societățile noastre. Potrivit unor autori precum Kate Pickett și Richard Wilkinson³⁶ reducerea sărăciei (și, prin aceasta, reducerea inegalităților) va elibera societățile noastre de multe dintre relele care o afectează în prezent, indiferent dacă este vorba de nivelul sănătății fizice și mentale, al criminalității sau al solidității sistemelor noastre democratice. Reducerea sărăciei va îmbunătăți, de asemenea, lupta împotriva daunelor aduse mediului și va crește gradul nostru de reziliență colectivă față de viitoarele perturbări ale mediului, în special față de schimbările climatice.

Acum, Europa poate deja să ia măsuri pentru a conferi un nou impuls și mai multă substanță luptei împotriva sărăciei în cel puțin cinci domenii, prin noi inițiative privind copiii, locuințele, venitul minim, protecția socială de bază și politicile care vizează integrarea socială a migranților. Politicile în aceste cinci domenii ar trebui să constituie punctul de sprijin al strategiei europene împotriva sărăciei și vor fi completate de măsuri de politică suplimentare în alte domenii, astfel cum sunt prezentate detaliat în secțiunile 5.2-5.5, concentrându-se pe locuri de muncă și salarii, egalitatea de gen, mobilitatea socială, educația și investițiile sociale, precum și pe politici teritoriale (regionale și de coeziune). Mai multe măsuri de politică mai complexe ar trebui luate în considerare de-a lungul acestui proces, cum ar fi Carta comună a bogăției indicată în măsurile suplimentare pe care le recomandăm după secțiunea 6.5³⁷.

01

Un nou plan ambițios la nivelul UE de îmbunătățire a situației tuturor persoanelor care riscă sărăcia sau excludiunea socială, reducând în același timp numărul persoanelor aflate în situație de risc de sărăcie sau excludiune socială cu 25 de milioane de persoane până în 2030 și cu încă 50 de milioane până în 2050, în conformitate cu definițiile existente (AROE³⁴)

³³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1092&intPageId=2312&langId=en>

³⁴ Rata riscului de sărăcie sau de excludiune socială, abreviată ca AROPE, corespunde totalului de persoane care fie sunt , fie sau . Persoanele sunt luate în calcul o singură dată, chiar dacă acestea apar în mai mulți subindicatori. Rata AROPE, ponderea populației totale care este expusă riscului de sărăcie sau de excludiune socială, este principalul indicator pentru monitorizarea obiectivului privind sărăcia din strategia UE pentru 2020 .

³⁵ Potrivit Eurostat, 17 % dintre europeni trăiesc cu un venit net după transferurile sociale sub pragul de 60 % din venitul mediu, echivalentul a aproximativ 87 de milioane de persoane. Întrucât cifra totală de 118 milioane de persoane expuse riscului de sărăcie include persoanele expuse cel puțin la una dintre cele trei componente ale AROPE (care se situează sub 60 % din venitul mediu, care se confruntă cu lipsuri materiale grave, care trăiesc în gospodării cu intensitate scăzută a muncii), eliminarea totală a sărăciei măsurată prin aceste date nu este fezabilă, deoarece reducerea la zero a numărului de persoane din gospodăriile cu o intensitate foarte scăzută a muncii ar implica, în special, o rată zero a șomajului, zero cazuri de pensionări anticipate, zero persoane cu handicap sau zero incidență a bolilor de lungă durată în grupa de vârstă corespunzătoare, obiective imposibil de atins. Cu toate acestea, asigurarea unor condiții decente de viață pentru persoanele care se confruntă în prezent cu riscul de sărăcie din cauza veniturilor foarte mici (sub 60 % din venitul mediu) și/sau care se confruntă cu lipsuri materiale grave este posibilă în teorie și trebuie să devină o realitate politică printr-o combinație de măsuri, după cum se arată aici.

³⁶ „The Spirit Level” (Nivelul spiritului) (2009) și „The Inner Level” (Nivelul interior) (2018)

³⁷ În acest context general, merită menționată, de asemenea, inițiativa OXFAM „Angajamentul de reducere a indicelui de inegalitate”, care prezintă un clasament al guvernelor din întreaga lume, clasificate în funcție de măsurile pe care le adoptă pentru a atenua decalajul dintre bogați și săraci. Cel mai recent raport a fost publicat în octombrie 2018

02

O garanție pentru copii pentru a atenua efectele negative ale sărăciei în rândul copiilor, prin asigurarea faptului că toți copiii expuși riscului de sărăcie au acces la asistență medicală gratuită de calitate, învățământ gratuit, îngrijire gratuită de calitate, o locuință decentă și o alimentație adecvată

Recomandarea 2

Această recomandare se bazează pe o propunere elaborată de Grupul S&D în Parlamentul European și susținută de mai multe organizații neguvernamentale active în domeniul social și în domeniul drepturilor copilului. În ceea ce privește finanțarea sa viitoare, propunerea câștigă sprijin politic în Parlamentul European, inclusiv în cadrul discuției privind următorul cadru financiar multianual.

Motivația din spatele acestei propuneri este aceea că mai mult de 28 de milioane de copii trăiesc în familii care suferă zilnic din cauza lipsei veniturilor și a serviciilor de bază, cum ar fi aprovizionarea cu alimente, locuința, educația sau asistența medicală. Dintre aceștia, 11 milioane de copii sunt, de asemenea, afectați lipsuri materiale grave, fiindu-le imposibil să își permită bunurile și serviciile considerate de către societate ca fiind de bază sau necesare.

Dintr-un imperativ major de ordin moral, Europa trebuie să schimbe această situație. Dar există și alte motive care justifică acest lucru. Copiii reprezintă viitorul potențial al unei societăți și toți copiii trebuie să aibă oportunități reale de a-și dezvolta capacitățile și competențele și de a deveni o parte integrantă a societăților noastre. A lăsa aproximativ 30 de milioane de copii să rămână în situații sociale care vor împiedica valorificarea potențialului lor la vârsta adultă reprezintă un cost ascuns imens pentru societate, nu numai din punct de vedere economic, ci și din punct de vedere social, de mediu și politic. O societate care dispune de resursele economice necesare pentru a soluționa această problemă nu poate ignora această realitate și nu poate să le refuze unui număr mai mare de un sfert dintre copiii săi dreptul de la o viață decentă și la șanse egale. În această categorie se încadrează, în special, copii care trăiesc în familii monoparentale sau în familii sărace care lucrează, copii care provin din grupuri minoritare, copii refugiați și migranți și copii cu handicap.

Prin dezvoltarea unei strategii care combină mai multe aspecte, de la nutriție la locuință, de la educație la asistență medicală, s-a reflectat faptul că copiii săraci nu lasă în urmă emoțiile, regimul alimentar, traumele, temerile legate de siguranță, problemele dentare și așa mai departe, atunci când merg la școală. Dacă vrem să ajutăm copiii, trebuie să rezolvăm toate problemele cu care se confruntă aceștia.

Recomandarea 3

Locuința este un drept și o nevoie fundamentală. Este un factor determinant al bunăstării, în special pentru familiile mai defavorizate. Cu toate acestea, realitatea dură este că grupurile puternice locuiesc în locuințe de o calitate superioară, în timp ce grupurile mai slabe locuiesc în locuințe precare. Această realitate conduce la un dezechilibru profund și alimentează inegalitatea, generată de o lipsă structurală de locuințe accesibile, publice și sociale în întreaga Europă.

Condițiile inadecvate de locuire nu reprezintă doar un disconfort. Este cunoscut faptul că ele împiedică calitatea dezvoltării copilului și generează inegalități de șanse. Locuințele insuficient izolate, precare și supraaglomerate au un impact asupra costurilor cu energia ale gospodăriei și asupra sănătății. Se pot combina mai multe măsuri pentru a construi locuințe decente pentru toată lumea, cum ar fi:

- exceptarea investițiilor în infrastructură socială - cum ar fi în locuințele sociale - de la obligația respectării normelor fiscale pentru a facilita astfel de investiții de către statele membre și pentru a le proteja în perioadele de criză economică
- includerea indicatorilor de locuințe la prețuri accesibile și de calitate într-un proces de guvernare revizuit în cadrul semestrului european
- revizuirea definiției Eurostat a ratei costurilor suplimentare pentru locuințe, care se află acum la 40 %, până la un prag de referință de 25 %, ținând seama de realitățile socioeconomice ale cetățenilor europeni grav afectați de lipsa unor locuințe la prețuri accesibile
- prevenirea speculațiilor cu terenuri și clădiri prin reglementări privind zonarea și prin instrumente de finanțare ale UE care să încurajeze oferta de locuințe de închiriat la prețuri accesibile, cum ar fi introducerea unui fond de dezvoltare/locuințe pentru entitățile cu profit limitat la nivel federal/local
- protecția reședinței primare împotriva confiscării de către bănci în caz de supraîndatorare
- o clarificare a modului în care locuințele sociale trebuie abordate în legislația europeană privind serviciile de interes economic general pentru a asigura securitatea juridică pentru autoritățile publice locale, regionale și naționale în ceea ce privește constrângerile legate de normele privind ajutoarele de stat și un spectru larg de intervenții prin investiții în locuințe sociale de către autoritățile publice

03

O strategie europeană la scară largă pentru locuințe accesibile, sociale și publice pentru toți, folosind un concept mai larg de locuințe „sociale”, ținând seama de realitățile sociale și economice de la fața locului

- respectarea principiului subsidiarității în momentul definirii grupului țintă național/regional/local de locuințe sociale și publice prin eliminarea definiției grupului țintă din normele europene privind ajutoarele de stat pentru locuințe sociale
- definirea unor noi linii de finanțare ale UE, în cadrul reformei politicii de coeziune, pentru a sprijini proiectele de investiții în locuințe de închiriat la prețuri accesibile, publice și sociale, la nivel regional și urban, ținând seama de recomandările parteneriatului pentru Agenda urbană a UE pentru locuințe la prețuri accesibile³⁸
- politicile de combatere a speculațiilor la nivelul UE care vizează creșterea explozivă a chiriilor la apartamente pe termen scurt pentru turiști pentru a proteja piața imobiliară obișnuită
- prevenirea evacuărilor prin renovare prin participarea obligatorie a chiriașilor. După renovarea energetică, echilibrul cost-beneficii ar trebui să fie pozitiv pentru rezidenți, ceea ce înseamnă că creșterea chiriei se compensează prin economisirea energiei³⁹
- Un fond al UE pentru renovarea clădirilor în scopul eficienței energetice, inclusiv a clădirilor rezidențiale cu mai multe apartamente în sectorul locuințelor sociale⁴⁰. Trebuie mobilizate, de asemenea, alte fonduri, inclusiv Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) și finanțare din partea BEI. Subvențiile și împrumuturile publice trebuie combinate cu reglementarea chiriilor, plafoane pentru chirii și plafoane de preț pentru a împiedica capitalizarea acestor subvenții și pentru a garanta siguranța locului de muncă al locuitorilor.

În plus, o strategie europeană pentru locuințe decente, accesibile și sustenabile ar trebui să țină seama de inițiativele existente de capacitate a locuitorilor și de o politică corectă în domeniul locuințelor, precum inițiativa europeană pentru responsabilitate în domeniul locuințelor (ERHIN)⁴¹.

³⁸ <https://ec.europa.eu/futurium/en/housing>

³⁹ A se consulta codul de bune practici „Pactul Țărilor de Jos pentru economisirea energiei”

⁴⁰ O propunere de creare a unui fond denumit „Renovate Europe” (Renovarea Europei) destinat prefinanțării măsurilor de economisire a energiei în construcții cu rambursare la prezentarea facturii sau la plata impozitului este în curs de elaborare în cadrul Grupului S&D, sub coordonarea vicepreședintei Kathleen van Brempt

⁴¹ www.responsiblehousing.eu

Recomandarea 4

Această recomandare a fost inițial promovată și dezvoltată de organizații sociale non-guvernamentale pentru a se asigura că în întreaga Europă fiecare persoană are dreptul la un venit adecvat, pentru a integra în societate persoane care, din diferite motive, sunt excluse de pe piața muncii.

Prin includerea acestui drept în legislație se asigură faptul că statele membre instituie sisteme adecvate de garantare a venitului minim pentru persoanele care trăiesc la pragul riscului de sărăcie de 60 % din venitul disponibil pe adult-echivalent național mediu, al fiecărei țări⁴². Aceste sisteme ar trebui să fie completate prin intermediul garanției europene pentru copii, cu alocații specifice pentru gospodăriile cu copii, care să acopere costurile de îngrijire a copiilor și costurile școlare, să acopere costurile cu locuința sau cu energia, costurile de asistență medicală și să asigure sprijin pentru alimentație. Asigurarea caracterului adecvat al sistemelor de garantare a venitului minim la nivel național se înscrie în obligația legală prevăzută în directivă și respectarea ei ar trebui monitorizată de către Comisia Europeană pe baza indicilor privind salariul național pentru un trai decent pe care Comisia ar trebui să îi dezvolte pe baza bugetelor de referință și care pot servi ca punct de referință. Ajutorul pentru venitul minim trebuie definit ca nivelul de la care oamenii pot pentru avea un mod de viață compatibil cu demnitatea umană.

Directiva-cadru ar trebui să combine și să fie coerentă cu cadrul juridic european pentru un nivel minim de protecție socială (recomandarea 5 prezentată mai jos).

04

O garantare a unor venituri decente pentru persoanele încadrate sau neincadrate în muncă și care nu dispun de mijloace suficiente de sprijin financiar, prin intermediul unei Directive-cadru europene privind venitul minim adecvat⁴²

⁴² TComisia nu a dorit niciodată să propună o legislație în acest sens. Cu toate acestea, Recomandarea 92/441/CEE a Consiliului și Recomandarea Comisiei 2008/867/CE invită statele membre să asigure suficiente resurse și asistență socială prin intermediul sistemelor lor de protecție socială și solicită măsuri pentru asigurarea incluziunii active a persoanelor excluse de pe piața muncii. Totuși, acestea nu au caracter obligatoriu.

⁴³ Venit mediu disponibil pe adult-echivalent: venitul disponibil total al gospodăriei împărțit pe adult-echivalent, pentru a lua în calcul dimensiunea și componența gospodăriei și care îi revine fiecărui membru al gospodăriei

05

Un cadru juridic european în conformitate cu recomandarea OIM de a garanta tuturor cetățenilor europeni un nivel minim de protecție socială cu acces universal la serviciile de asistență medicală, siguranța unui venit de bază și accesul la o serie de bunuri și servicii stabilite la nivel național

Recomandarea 5

Nivelurile minime de protecție socială sunt seturi de garanții sociale de bază stabilite la nivel național, care ar trebui să garanteze, cel puțin pe parcursul ciclului de viață, că toate persoanele care au nevoie au acces la asistență medicală de bază și la siguranța unui venit de bază, care, împreună, asigură accesul la o serie de bunuri și servicii stabilite la nivel național. Nivelurile minime de protecție socială stabilite la nivel național trebuie să cuprindă cel puțin următoarele patru garanții de securitate socială, astfel cum sunt stabilite la nivel național:

- Accesul la asistență medicală de bază, inclusiv îngrijirea în timpul maternității;
- Siguranța unui venit de bază pentru copii, prin care să se asigure accesul la alimentație, educație, îngrijire și la alte bunuri și servicii necesare;
- Siguranța unui venit de bază pentru persoanele de vârstă activă care nu sunt în măsură să obțină venituri suficiente, în special în cazuri de boală, de șomaj, de maternitate și de handicap;
- Siguranța unui venit de bază pentru persoanele în vârstă.

Astfel de garanții ar trebui să fie furnizate tuturor rezidenților și tuturor copiilor, astfel cum se prevede în legislația și reglementările naționale și sub rezerva obligațiilor internaționale existente. Pentru a asigura faptul că astfel de niveluri minime de protecție sunt disponibile în întreaga UE și sunt conforme cu obligațiile prevăzute în Tratat și în Carta drepturilor fundamentale a UE, un cadru juridic european ar trebui să prevadă astfel de dispoziții, în concordanță cu o Directivă-cadru a UE privind venitul minim (recomandarea 4 prezentată anterior). Aceasta ar fi complementară și coerentă cu recomandările de politică 1 și 3 din prezenta secțiune.

Recomandarea 6

Erodarea culturală, amenințările la adresa identității naționale și noțiunile de „noi vs. ei” apar adesea direct sau indirect în discursul celor care se opun imigrației. Amploarea acestor preocupări fără caracter economic depinde în mare măsură atât de viteza migrației către o anumită zonă, cât și de modul în care imigranții se pot integra în societate, caz în care integrarea socială poate fi văzută din două perspective. Pentru imigranți, înseamnă dezvoltarea unui sentiment de apartenență la societatea gazdă. Acest lucru implică adesea acceptarea și acționarea conform valorilor și normelor societății și, dacă este necesar, construcția capitalului social care este considerat necesar de instituțiile țării gazdă, inclusiv venituri de bază și locuințe decente, precum și educație și competențe relevante pentru piața forței de muncă din țara gazdă. Rolul populației autohtone este la fel de important: integrarea socială este posibilă doar atunci când imigranții sunt acceptați ca membri ai societății. O astfel de recunoaștere reciprocă, pe lângă îmbunătățirea bunăstării individuale, duce la un nivel mai ridicat de coeziune socială și are implicații economice semnificative. În absența politicilor de integrare eficiente, migranții rămân captivi în sărăcie și excluziune socială. Proporția de migranți în rândul persoanelor celor mai sărace din Europa este disproporționat de ridicată.

Plecând de la Planul de acțiune privind integrarea resortisanților din țările terțe, Comisia Europeană ar trebui să furnizeze o strategie cuprinzătoare pentru următoarea legislatură, inclusiv măsuri specifice, și finanțare adecvată printr-o gamă variată de instrumente și programe europene și să dezvolte indicatori de integrare pentru a măsura progresele și pentru a defini obiective la nivel european și național. Politicile privind integrarea ar trebui să facă parte din semestrul european și incluse în mod explicit în recomandările specifice fiecărei țări.

Măsuri Suplimentare >>

În pofida unei structuri solide a inițiativelor de politică, există posibilitatea ca obiectivele fără caracter obligatoriu pentru reducerea sărăciei să nu fie suficiente pentru a asigura că statele membre vor contribui în mod efectiv la realizarea acestora. Dacă până la sfârșitul următoarei legislaturi (2024) progresele vor fi departe de a fi satisfăcătoare din cauza unei lipse de angajament a guvernelor naționale, aceste obiective ar trebui să devină obligatorii pentru UE pe baza articolului 3 din tratat și ar trebui să fie însoțite de obiective naționale anuale, astfel cum este cazul pentru legislația în domeniul energiei și al climei.

06

O strategie de integrare socială pentru imigranți

Binding goals for poverty reduction

5.2. Locuri de muncă de calitate și salarii bune pentru toți

În societățile noastre, în pofida existenței unei serii de reglementări privind piața forței de muncă, numărul locurilor de muncă de slabă calitate și plătite necorespunzător a crescut în ultimii ani. Unele țări au înregistrat o creștere semnificativă a numărului de lucrători săraci, care, cu douăzeci de ani în urmă, era un termen asociat doar cu piața forței de muncă din SUA. Diferite practici comerciale au ajuns să exploateze lacunele legislative pentru a crea diferite locuri de muncă care nu garantează drepturi adecvate și un venit corespunzător. Se abuzează tot mai mult de stagii deoarece tinerii consideră că este mai greu să își găsească primul loc de muncă potrivit, numărul locurilor de muncă precare și atipice crește și multe persoane trebuie să lucreze cu fracțiune de normă sau cu contracte pe termen scurt împotriva voinței lor. De asemenea, numărul noilor forme de muncă din sectorul online crește, făcându-se adesea uz de activități independente fictive în cazuri în care ar trebui să existe un contract de muncă adecvat, cu drepturi sociale și la pensie adecvate. Anumite sectoare sunt ținta unor atacuri directe, cum ar fi transportul cu taxiul sau șoferii de camioane, din cauza practicilor inechitabile de detașare a lucrătorilor implementate de societățile de tip „cutie poștală” în statele membre cu salarii mici. Acest model de exploatare socială a reușit să se înrădăcineze într-un sistem care ar fi trebuit să fie bine reglementat, care să protejeze persoanele de astfel de practici, adesea și din cauza guvernelor permissive sau chiar susținătoare în mod activ.

De asemenea, criza economică a afectat locurile de muncă în majoritatea statelor din UE, iar nivelurile șomajului sunt în continuare mult prea ridicate în unele țări, inclusiv în economii majore, cum ar fi Italia (10 %) sau Franța (9 %), afectând aproape 17 milioane de oameni. Câteva milioane de persoane rămân captive în șomajul pe termen lung sau în rândul tinerilor. Pentru a reduce aceste niveluri atât de ridicate ale șomajului fără a elimina normele privind protecția muncii, care pot oferi o îmbunătățire pe termen scurt a situației, dar care, pe termen lung, ar duce la apariția unor slăbiciuni sociale majore, creșterea economică ar trebui să fie susținută la peste cel puțin 2,5 până la 3 % în termeni reali pentru o lungă perioadă de timp. Cu toate acestea, este posibil ca acest lucru să nu poată fi realizat în cazul acestor țări și, în orice caz, nu este sustenabil în ceea ce privește mediul. În țările care au atins un nivel relativ puternic de creștere economică, cum ar fi Germania, emisiile de gaze cu efect de seră sunt mult mai reduse decât planificat, amenințând astfel să submineze eforturile europene și globale de limitare a emisiilor de gaze cu efect de seră în limitele stabilite pentru a evita dezastrele climatice. Cerințele de sustenabilitate necesită o abordare diferită pentru acest compromis între creștere, crearea de locuri de muncă și protecția mediului.

Salariile persoanelor care lucrează au rămas la același nivel și, în anumite locuri, au scăzut - lucrătorii cu nivel scăzut de calificare fiind, în special, cei cărora le-au scăzut salariile. Clasa de mijloc s-a erodat. Cifrele arată că în timpul ultimului deceniu doar angajaților cu un nivel mai ridicat de calificare din sectoarele cu creștere le-au fost mărite salariile. În multe domenii, creșterea productivității a depășit cu mult creșterile de salarii⁴⁴. Cercetările efectuate de Confederația Europeană a Sindicatelor au arătat că în ultimii 16 ani creșterile de salarii din UE ar fi putut fi de patru ori mai mari dacă ar fi reflectat pe deplin creșterea productivității. Între 2000 și 2016, productivitatea a crescut cu 10 % în UE, dar salariile au crescut cu doar 2,5 % - în unele țări, productivitatea

a crescut în timp ce salariile au scăzut. Salariile scad și ca procent din PIB; declinul a început cu aproape jumătate de secol în urmă, în beneficiul participării la profit a deținătorilor de capital.

Nu în ultimul rând, salariile minime nu garantează un trai decent în întreaga UE. Comparativ cu pragul de 60 % din venitul mediu național, jumătate din statele membre au salarii minime sub acest prag, care corespunde cu pragul riscului de sărăcie. Zece state membre au chiar salarii minime prevăzute de lege la doar 50 % din venitul mediu național, sau sub acest nivel⁴⁵.

⁴⁴ CES, Europa are nevoie de o mărire de salariu, 2018.
⁴⁵ Benchmarking Working Europe 2018 ETUI

01

Traducerea Pilonului european al drepturilor sociale în drepturi și protecție a muncii consacrate în mod legal pentru a atinge standarde ridicate pentru toate tipurile de locuri de muncă și pentru a dezvolta o strategie cuprinzătoare și ambițioasă de aplicare a tuturor principiilor și drepturilor din cadrul pilonului

Recomandarea 1

În urma adoptării Pilonului european al drepturilor sociale (EPSR) în 2017, Comisia Europeană a făcut mai multe propuneri în acest domeniu. Acestea au intrat în procesul politic, iar propunerile inițiale trebuie să se ridice la standarde ridicate, fiind considerate o oportunitate de a consolida drepturile lucrătorilor în cadrul pieței unice și în contextul schimbării tipurilor de locuri de muncă. Cele mai importante reglementări legislative aflate în discuție sunt Directiva propusă privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă („Directiva privind declarația scrisă”), destinată garantării accesului fiecărui lucrător la un set fundamental de drepturi⁴⁶, și Propunerea Comisiei de recomandare a Consiliului privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă⁴⁷.

Directiva propusă privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă ar trebui să fie consolidată în procesul colegiativ aflat în curs de desfășurare pentru a interzice toate aranjamentele de muncă abuzive, cum ar fi contractele de muncă de zero ore și stagiile neremunerate (ducând la o interdicere generală la nivel european a lucrului la cerere), pentru a furniza o definiție clară juridică a lucrătorului (pentru a pune capăt activităților independente fictive) și pentru a stabili standarde minime pentru toate tipurile de muncă, inclusiv locuri de muncă digitale. Dacă eforturile de a consolida astfel propunerea inițială nu produc rezultatele scontate, va deveni necesară o Directivă mai ambițioasă privind condițiile de muncă decente, astfel cum a fost inițial solicitat de Parlamentul European ca parte a EPSR.

EPSR conține un număr mare de alte principii și drepturi pentru care ar trebui să se realizeze noi progrese, cum ar fi în ceea ce privește egalitatea de gen, salariile, dialogul social, copiii, venitul minim, locuințele sau accesul la serviciile esențiale. Pentru unele dintre aceste domenii, recomandăm politici sau legislație specifică. Viitoarea Comisie Europeană ar trebui, încă de la început, să furnizeze o strategie cuprinzătoare și ambițioasă pentru punerea în aplicare deplină a tuturor principiilor și drepturilor EPSR până la sfârșitul următoarei legislaturi, în 2024.

⁴⁶ Set fundamental de drepturi, inclusiv egalitatea de tratament, protecția socială, protecția împotriva concedierii, protecția sănătății și a securității, dispoziții privind timpul de muncă/de odihnă, libertatea de asociere și de reprezentare, negocierea colectivă, acțiunea colectivă, accesul la formare și la învățare pe tot parcursul vieții.

⁴⁷ Obiectivul acestei recomandări este de a sprijini persoanele aflate în toate formele atipice de ocupare a forței de muncă și persoanele care desfășoară o activitate independentă care, din cauza statutului de ocupare a forței de muncă, nu sunt suficient acoperite de sistemele de securitate socială și, prin urmare, sunt expuse la o mai mare incertitudine economică.

Recomandarea 2

Inspirat de garanția europeană pentru tineret (care, de fapt, este o garanție pentru ocuparea forței de muncă, continuarea educației, intrarea în ucenicie sau garanție pentru formare pe o perioadă de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la părăsirea învățământului formal), un „drept european de activitate” este recomandat în aceeași ordine de idei și ar trebui eventual, să cuprindă garanția pentru tineret ca parte a unui cadru mai extins și comun. Ambele sisteme ar funcționa ca un angajament al statelor membre de a garanta că toți șomerii de lungă durată primesc o ofertă de calitate bună pentru angajare sau pentru stagiu. Acesta s-ar aplica tuturor persoanelor șomere de cel puțin 12 luni. Ar funcționa ca un sistem voluntar, ca un drept, nu ca o obligație. Dreptul european de activitate ar reprezenta un sistem semnificativ mai ambițios decât garanția pentru tineret, întrucât în prezent există aproximativ 12 milioane de șomeri de lungă durată, comparativ cu 3,5 milioane de persoane fără loc de muncă. Remunerarea ar putea varia în funcție de caracteristicile locului de muncă, dar ar trebui să fie stabilită cel puțin la nivelul minim al salariului aplicabil conform situațiilor naționale. Pe măsură ce țările trec progresiv spre niveluri de salarii adecvate pentru trai (a se vedea recomandarea 3), acest lucru s-ar extinde, de asemenea, dreptului european de activitate. Țările ar trebui să fie încurajate să stabilească, cât mai curând posibil, nivelul salariului minim pentru locurile de muncă legate de rezerva pentru ajutoare de urgență la un nivel de subzistență cât mai repede posibil, punând astfel o presiune ascendentă pentru ca salariile minime să fie crescute peste nivelurile stabilite în mod legal și colectiv.

O propunere comparabilă, însă nu identică, a fost prezentată recent de senatorul SUA Bernie Sanders, sub forma unei „garanții pentru locuri de muncă în SUA”; totuși, propunerea noastră combină opțiunile pentru locuri de muncă și formare și se concentrează pe șomajul de lungă durată. Acest lucru se datorează diferențelor dintre sistemele sociale europene și americane. Mecanismul s-ar putea inspira din câteva dintre practicile de succes ale statelor membre, care implică municipalitățile locale și actorii economiei sociale (a se vedea, de exemplu, „Programul pentru locuri de muncă sociale” lansat în Grecia, în 2012).

Dreptul european de activitate ar trebui, astfel cum este cazul pentru garanția pentru tineret, să fie finanțat parțial din resurse publice naționale și parțial din resurse europene prin Fondul social european și printr-o viitoare facilitare pentru tranziție echitabilă pentru locuri de muncă direct legate de programele de muncă privind tranziția echitabilă. O altă sursă de finanțare europeană ar putea fi reprezentată de fondul de coeziune, în cazurile în care dreptul european de activitate creează locuri de muncă legate de inițiativele de dezvoltare teritorială. Setul de opțiuni de finanțare ar putea fi completat de resurse dintr-un viitor sistem al asigurărilor pentru șomaj sau sistem de beneficii, pentru situațiile în care țările din zona euro sunt afectate de șocuri economice. Experiența garanției pentru tineret a demonstrat că beneficiile depășesc în mod clar costurile inițiale⁴⁸.

Rezerva pentru ajutoare de urgență ar trebui, în special, să încurajeze statele membre să furnizeze formare și să creeze locuri de muncă în zone cu relevanță directă pentru sustenabilitatea mediului și socială, cum ar fi în domeniul renovării clădirilor eficiente din punct de vedere energetic sau al serviciilor de îngrijire. De asemenea, sistemul ar trebui să fie proiectat pentru a acționa în principal ca o pârgie pentru locuri de muncă nesubvenționate, cu obiectivul de a deveni o soluție permanentă.

⁴⁸ Cercetările recente estimează că beneficiile înființării unui sistem național de garanție pentru tineret sunt mult mai mari decât costurile. Costul total estimat al înființării sistemelor de garanție pentru tineret în toate statele membre din Uniunea Europeană se ridică la aproximativ 50 de miliarde pe an, sau aproximativ 0,39 % din PIB (Sursă:). Cu toate acestea, lipsa de acțiune ar fi mult mai costisitoare. Se estimează că tinerii care nu au un loc de muncă nu urmează studii sau cursuri de formare costă UE 162 de miliarde EUR (1,21 % din PIB) - în beneficii și pierderi de venituri și taxe (Sursă:)

02

Un drept european de activitate pentru a oferi oportunități de locuri de muncă decente pentru toți șomerii de lungă durată

03

Un plan de acțiune european pentru salarii echitabile

Recomandarea 3

Creșterea insuficientă a salariilor de-a lungul anilor și nivelurile scăzute ale salariului mediu în multe țări au alimentat creșterea inegalității pe continentul nostru. Deși există o diversitate de situații între țări și chiar în interiorul țărilor, între teritorii, UE trebuie să găsească o modalitate de a aborda această problemă majoră. Dinamica pozitivă a salariilor care permite convergența ascendentă a acestora este necesară atât pentru stimularea economiei europene, cât și pentru reconstrucția unei societăți mai echitabile. Recomandarea noastră este de a grupa cinci linii importante de acțiune într-un plan de acțiune ambițios și echitabil privind salariile:

- ODD-urile ONU conțin o țintă precisă ca parte a obiectivului 10: solicitarea asigurării că grupul de salarii reprezentat de cei 40 % crește mai rapid decât media națională până în 2030, pentru a recupera decalajele din trecut. Statele membre ar trebui să urmărească această țintă, care ar trebui să facă deja parte integrantă din semestrul european actual și din recomandările specifice fiecărei țări.
- Este momentul pentru o schimbare radicală: următorul ciclu 2018/2019 al semestrului european ar trebui să adopte o atitudine mai ofensivă privind nevoia de a asigura salarii reale mai mari în multe sectoare și țări, după ani în care salariile au rămas în urma creșterilor de productivitate și să recomande negocieri colective sectoriale în recomandările specifice fiecărei țări. Semestrul european și recomandările specifice fiecărei țări joacă un rol important, deși în continuare controversat, în ceea ce privește evoluția salarială. Abia recent, Comisia Europeană a adoptat o abordare mai pozitivă privind evoluția salarială, începând să recunoască faptul că „evoluțiile salariale prea modeste” pot fi contraproductive, ducând la „o cerere agregată și la creștere mai scăzută”. De această dată, formula „de aliniere a salariilor cu productivitatea” a fost interpretată într-un sens care ar putea duce la o dinamică pozitivă a salariilor. În special, s-a afirmat că sistemele de stabilire a salariilor - dincolo de faptul că pot răspunde mai bine la schimbările de productivitate în timp - ar trebui să asigure „creșteri reale ale veniturilor”. În plus, Comisia a subliniat că, la stabilirea salariului minim, ar trebui să fie luat în considerare un nou element de către guverne și partenerii sociali, și anume impactul asupra sărăciei persoanelor încadrate în muncă⁴⁹. Cu toate acestea, acest semnal pozitiv nu s-a reflectat suficient în recomandările specifice fiecărei țări care au urmat.
- Salariile minime nu ar trebui să fie stabilite sub nivelul de subzistență. În prezent, sărăcia persoanelor încadrate în muncă afectează o proporție masivă de 10 % din lucrătorii europeni. Un obiectiv crucial pentru viitor este acela de a ajunge la salarii la nivel de subzistență, dar acesta va trebui să fie un proces progresiv, pentru a nu perturba piețele muncii și pentru a respecta practicile de stabilire a

⁴⁹ Analiza anuală a creșterii 2018, noiembrie 2017

salariilor din fiecare stat membru. Pentru început, trebuie să existe o definiție la nivelul UE privind un salariu de subzistență, utilizând metodologia AROPE existentă⁵⁰ și o metodologie comună pentru calcularea coșurilor de referință în fiecare stat membru, pentru a evalua corect nivelul venitului necesar pentru a trăi decent în fiecare țară. Acest lucru ar trebui să ducă la stabilirea unor indici naționali ai salariilor de subzistență de către Eurostat⁵¹. Acești indici pot rămâne doar orientativi, pentru ca guvernele și partenerii sociali să îi poată utiliza drept criterii de referință, dar este posibil să fie necesar să devină obligatorii într-o perioadă de tranziție în care statele membre trebuie să treacă progresiv la indicii lor naționali privind veniturile de subzistență. Sindicatele ar trebui să fie implicate pe deplin de la început într-un astfel de proces progresiv la nivel european și național.

- Legislația europeană privind remunerația egală pentru munca egală ar trebui să acopere toate sectoarele economiei.
- O directivă europeană privind transparența remunerării, în schimbul unei recomandări a Comisiei pentru a asigura aplicarea celor mai înalte practici standard de transparență, cu o justificare pentru treptele de salarizare și raporturile de remunerare pentru a limita și remunerările foarte mari

Salutăm, de asemenea, invitația Confederației Europene a Sindicatelor adresată instituțiilor europene, guvernelor naționale și partenerilor sociali de a se alătura unei Alianțe europene pentru convergența ascendentă a salariilor, ca parte a campaniei sale „Europa are nevoie de o mărire de salariu”⁵². Ca parte a acestei campanii, sunt depuse eforturi și pentru a reduce diferențele de remunerare în piețele muncii din Europa Occidentală și de Est, care afectează în mod negativ piețele muncii și economiile din Est, în special prin încurajarea cetățenilor mai tineri și mai bine calificați din țările din Europa de Est să se mute în piețe ale muncii mai bine remunerate din Europa Occidentală, provocând un „exod al creierelor” în detrimentul dezvoltării economice și sociale a țărilor din Europa de Est.

⁵⁰ A se vedea secțiunea 7.1.
⁵¹ Un exemplu de inspirație în acest sens este inițiativa unui venit de subzistență în Irlanda: <https://www.livingwage.ie>
⁵² www.payrise.eu

04

Abordarea inegalității
excesive a veniturilor:
trecerea către țările
europene cu cele mai
bune performanțe
în ceea ce privește
inegalitatea veniturilor,
transformând
regimurile naționale
de impozitare pe
venit în unele mai
progresive

Recomandarea 4

Inegalitatea veniturilor s-a extins în ultimele decenii la nivelul Europei și s-a accentuat, fiind mai mare decât se estimează în general⁵³. Deși nu este singura modalitate de a reduce inegalitatea veniturilor, regimurile fiscale mai progresive pot realiza multe - prin impozitarea veniturilor mai mari proporțional mai mult decât veniturile mici, astfel cum este cazul în prezent, acestea ar redistribui veniturile într-un mod mai echitabil decât în prezent. În plus, limitarea inegalității veniturilor ar limita parțial, în timp, inegalitatea avuției, care este, de asemenea, în creștere. În special, taxele mai progresive ar trebui să servească pentru a construi progresiv niveluri de venituri de subzistență pentru cei care astăzi lucrează pentru nivelul salarial minim care, în multe țări, este prea apropiat de nivelul riscului de sărăcie sau chiar la acest nivel. Cele mai scăzute niveluri salariale ar putea fi completate de guverne prin redistribuirea anumitor venituri de la grupurile cu cele mai mari venituri la cele cu veniturile cele mai scăzute, prin intermediul regimului fiscal.

Potrivit recomandării din capitolul 7, noua guvernare europeană pentru dezvoltarea durabilă ar trebui să includă un obiectiv privind inegalitatea veniturilor printre indicatorii și obiectivele sale. Acest lucru ar permite ca guvernarea și coordonarea politică la nivel european în rândul statelor membre să fie folosite pentru a însoți progresele naționale în vederea unei distribuirii mai echitabile a veniturilor, utilizând în special mai multe taxe progresive. Statele membre ar trebui să fie încurajate să treacă în categoria celor trei cu cele mai bune performanțe în ceea ce privește distribuirea veniturilor naționale medii, astfel cum este măsurat prin coeficientul Gini, care ar fi în jur de 0.25⁵⁴ (cu excepția celor trei state membre din Europa de Est cu cele mai bune performanțe, cele trei țări scandinave sunt deja foarte aproape de acest rezultat).

⁵³ Astfel cum se arată în capitolul 3 și în anexele la acesta, coeficientul Gini s-a deteriorat la nivelul statelor membre în ultimele decenii, chiar și în statele cu un nivel tradițional mai ridicat de egalitate, cum ar fi Suedia. Coeficientul agregat Gini al EU este în prezent mai mare decât în SUA. Câteva țări europene obțin rezultate foarte bune în ceea ce privește inegalitatea redusă a veniturilor, cu un coeficient Gini de doar 0.25 (standardul global) sau apropiat de acesta (primele cinci țări cu cele mai bune rezultate sunt Slovenia, Slovacia, Republica Cehă, Finlanda și Danemarca). Câteva țări înregistrează o inegalitate a veniturilor relativ mai mare, țările cu cele mai slabe rezultate fiind (în ordine descendentă) Lituania, Regatul Unit, Letonia, Spania și Grecia.

⁵⁴ Coeficientul venitului Gini măsoară distribuirea veniturilor. O societate care înregistrează un rezultat de 0.0 pe scara Gini are o egalitate perfectă în distribuirea veniturilor. Cu cât este mai mare cifra după 0, cu atât este mai mare inegalitatea, iar scorul de 1.0 (sau 100) indică o inegalitate completă, în care o singură persoană controlează toate veniturile.

5.3. Egalitatea de gen

Una dintre cele mai vechi forme de inegalitate din societățile noastre este inegalitatea bazată pe gen. Femeilor le este mai greu să reușească în viața profesională când trebuie să facă față majorității sarcinilor legate de responsabilitățile maternе și părintești, precum și sarcinilor domestice, 16 % dintre femeile care lucrează în Europa primesc în

continuare salarii mai mici decât bărbații pentru locuri de muncă egale, fapt care se traduce și prin pensii mai mici, iar femeile sunt victime, în mod disproporționat, ale violenței domestice și ale hărțuirii la locul de muncă. Cu toate acestea, pot fi puse în aplicare politici ferme pentru a obține egalitatea de gen.

Recomandarea 1

În prezent, UE discută legislația privind concediile plătite de paternitate, pentru creșterea copilului și de îngrijire. Această legislație este în mod special necesară pentru a împiedica situațiile în care femeile sunt dezavantajate la locul de muncă, inclusiv în ceea ce privește remunerarea. Ea ar trebui să asigure concedii netransferabile de cel puțin 4 luni pentru creșterea copilului, accesul tuturor la aranjamente de muncă flexibile pentru un echilibru mai bun între viața profesională și cea privată și concedii plătite nediscriminatorii și la un nivel care să le permită familiilor să adopte acest sistem și să asigure că tații sunt încurajați să îl utilizeze. Nu a fost propusă nicio nouă legislație privind concediul de maternitate plătit în urma blocajului de la nivelul Consiliului, care a dus la retragerea propunerii anterioare din 2015. Cu toate acestea, încă există diferențe mari la nivelul UE, iar o nouă legislație ambițioasă privind concediul de maternitate plătit și drepturi îmbunătățite pentru concediul de maternitate ar trebui să rămână o țintă pentru viitor.

01

Un echilibru mai
bun între viața
profesională și cea
privată pentru părinții
care lucrează, pentru
a permite o proporție
mai echitabilă a
muncii remunerate și
neremunerate între
femei și bărbați, cu
scopul de a obține
un model „persoană
cu venituri egale -
carieră egală” și de
a elimina diferența
de remunerare între
femei și bărbați

02

Eliminarea
diferențelor de
remunerare între
femei și bărbați

Recomandarea 2

Diferențele de remunerare între femei și bărbați pentru muncă egală rămân o sursă semnificativă de inegalitate, iar inițiativele actuale, în special recomandarea Comisiei din 2014 privind transparența remunerării, au avut până în prezent un impact foarte mic. De asemenea, aproape jumătate din țările UE nu au luat încă măsuri corespunzătoare. Diferențele de remunerare între femei și bărbați ar trebui să fie eliminate prin legislație specifică, combinată cu măsuri de sprijin și cu o legislație suficient de ambițioasă privind echilibrul între viața profesională și cea privată. Acest lucru ar duce la o combinație de măsuri cu caracter obligatoriu privind transparența remunerării, instituind o cartografiere a remunerării pentru a crea o cultură a sensibilizării privind diferențele de remunerare între femei și bărbați, dezvoltând instrumente specifice de evaluare a locurilor de muncă, cu indicatori comparabili pentru a evalua „valoarea socială” a locurilor de muncă sau a sectoarelor (pentru a ajuta la creșterea remunerărilor din sectoarele în care femeile reprezintă majoritatea forței de muncă, precum sectorul îngrijirii, paramedical, al educației copiilor preșcolari etc.) și planuri privind egalitatea de gen în întreprinderile private.

03

Îmbunătățirea
condițiilor pentru
femei în societate
în mod mai general

Recomandarea 3

Femeile se confruntă cu un volum disproporționat mai mare de dificultăți în viața privată și profesională decât bărbații, inclusiv abuzul și violența domestică și hărțuirea morală sau sexuală. Politicile publice trebuie să fie consolidate cu scopul de a pune capăt acestor dificultăți. Trebuie să fie luate măsuri pentru:

- a eradica violența împotriva femeilor îndemnând statele membre și UE să ratifice și să pună în aplicare Convenția de la Istanbul⁵⁵;
- a asigura că organizațiile și întreprinderile publice și private adoptă politici eficiente împotriva hărțuirii sexuale și psihologice;
- a garanta sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile aferente. Dreptul la acces la avort sigur și legal trebuie să fie considerat un drept fundamental la nivelul UE și să fie acoperit de Programul UE de acțiune în domeniul sănătății, incluzând educația sexuală cuprinzătoare pentru adolescenți și accesul la contraceptive la prețuri accesibile și la servicii de sprijin;
- politicile fiscale și de securitate socială ar trebui să includă o perspectivă de gen, în special în ceea ce privește prioritățile cheltuielilor publice în perioade de criză.

De asemenea, femeile continuă să fie mai puțin implicate în procesul de luare a deciziilor în cadrul corporațiilor și în viața politică. Directiva privind femeile în organele de conducere ale întreprinderilor, propusă de Comisia Europeană în 2012, prin care se propune o proporție de 40 % a femeilor, și sprijinită de Parlamentul European în 2013, este blocată la Consiliul de Miniștri. Este necesară o nouă inițiativă politică pentru a debloca această propunere și pentru a merge mai departe, având în vedere că experiența din țările mai avansate în chestiunile legate de gen arată că o obligație juridică de a respecta echilibrul de gen în acest domeniu este adesea singura modalitate și o modalitate eficientă de a merge înainte. Participarea politică a femeilor este în continuare dezechilibrată. Sunt necesare măsuri la diferite niveluri de reprezentare politică pentru a obține paritatea de gen.

La un nivel mai general, pentru a asigura acest lucru, într-o gamă largă de politici care nu sunt direct legate de problemele de gen, dar care sunt relevante pentru promovarea egalității de gen, integrarea dimensiunii de gen și abordările legate de integrarea dimensiunii de gen în buget ar trebui să devină sistematice.

⁵⁵ Această Convenție a fost introdusă de Consiliul Europei în 2011 pentru a face din Europa un loc mai sigur pentru toate femeile, prin recunoașterea tuturor formelor de violență bazată pe gen, prin luarea de măsuri pentru prevenirea acestora, prin protejarea victimelor și prin aducerea în fața justiției a autorilor acestor acte.

5.4. O societate deschisă pentru toți

O dimensiune importantă a inegalității este legată de mobilitatea socială - a persoanelor, precum și a grupurilor sociale. Mobilitatea socială trebuie să fie privită atât în cadrul aceleiași generații, cât și între generații, și atât în termeni absoluți, cât și relativi. Diferiți factori contribuie la determinarea mobilității sociale, precum educația, tipul de oportunități de locuri de muncă disponibile, distribuția avuției și nivelurile de remunerare între diferitele tipuri de încadrare în muncă.

În Europa, deși mai puțin în țările scandinave, mobilitatea socială este prea limitată. În țările europene vizate de o analiză a OCDE există sporuri salariale substanțiale asociate cu creșterea într-o familie cu studii superioare, în timp ce creșterea într-o familie cu un nivel mai scăzut de studii pare să fie sancționată⁵⁶. Rezultatele educaționale tind să fie strâns legate de nivelul educației părinților.

Fie politicile publice nu iau în considerare deficiențele în materie de mobilitate socială, fie politicile aplicate nu sunt eficiente. Calitatea serviciilor de îngrijire a copiilor și a sistemului de învățământ rămân cele mai bune instrumente pentru a crește oportunitățile și pentru a stimula mobilitatea socială, dar indicatorii și analizele privind mobilitatea socială la nivelul UE, inclusiv la nivelurile regionale, sunt prea limitate⁵⁷. Alți factori care determină mobilitatea socială sunt,

de asemenea, foarte importanți pentru persoanele și familiile mai defavorizate, inclusiv condițiile de trai pentru copiii din familiile sărace, care au legătură cu aspecte foarte concrete, cum ar fi spațiile de locuit sau alimentația.

Dezvoltarea mobilității sociale ascendente ar trebui să reprezinte o parte importantă a luptei împotriva inegalităților, cu un accent deosebit pe grupurile cele mai vulnerabile. Recomandările privind sărăcia formulate în secțiunea 5.1, inclusiv în special garanția europeană destinată copiilor, pot duce la creșterea mobilității sociale. Cu toate acestea, serviciile de îngrijire a copiilor și educaționale trebuie, de asemenea, să intervină astfel încât să creeze oportunități egale indiferent de contextul social și familial.

UE ar trebui să acorde o mai mare atenție contribuției pe care o are mobilitatea socială la combaterea inegalităților. În 2011, guvernul laburist din Regatul Unit a stabilit o primă strategie națională privind mobilitatea socială în Europa, afirmând că „O societate echitabilă este o societate deschisă, în care fiecare persoană este liberă să reușească. De aceea, îmbunătățirea mobilității sociale este obiectivul principal al politicii sociale a guvernului.”

⁵⁶ OECD Departamentul Economic Document de lucru 709 privind mobilitatea socială între generații, 2009.
⁵⁷ Pentru date recente privind mobilitatea socială în UE, a se vedea: Mobilitatea socială în Europa, Eurofound, 2017

Recomandarea 1

Eurostat colectează indicatori relevanți pentru a măsura mobilitatea socială, iar Eurofound, Agenția UE pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă, a efectuat recent o analiză amănunțită, care include recomandări de politică⁵⁸. Comisia Europeană ar trebui să ia în considerare aceste aspecte și expertiza și să propună o strategie europeană pentru mobilitatea socială, evidențiind, de asemenea, rolul pentru care pot fi mobilizate mai bine diferite politici, instrumente și mijloace financiare europene pentru a stimula mobilitatea socială, inclusiv la nivelurile regionale, prin sprijinul politicii de coeziune. Statele membre ar trebui să înceapă să participe la un proces politic în acest domeniu, furnizând planuri naționale și beneficiind de partajarea celor mai bune practici. Consiliul Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori ar trebui să ia inițiativa de a demara acest proces.

Recomandarea 2

Este bine înțeles și cunoscut faptul că educația este un instrument foarte puternic pentru crearea egalității, echității și a oportunităților. Cu toate acestea, sistemele actuale de învățământ din Europa nu beneficiază de acestea. Lipsa investițiilor sociale, conceptele educaționale ineficiente, profesorii insuficient instruiți sau școlile polarizate din punct de vedere social contribuie la existența inegalităților în diferite moduri.

⁵⁸ O contribuție inovatoare în acest sens a fost un studiu al Eurofound din 2017 privind mobilitatea socială în Europa:

01

Transformarea
mobilității sociale
într-o preocupare
politică explicită la
nivel european și
integrarea planurilor
de acțiune naționale
privind mobilitatea
socială în procesul
de guvernare al
semestrului european
și în recomandările
specifice fiecărei țări

02

Modernizarea
sistemelor de
învățământ în
Europa la cele mai
înalte standarde
astfel încât să se
asigure că fiecare
tânăr are acces la
educație de înaltă
calitate începând de
la o vârstă fragedă,
indiferent de contextul
social sau etnic și de
locul nașterii sau de
reședință

5.5. Nicio regiune abandonată

În activitatea academică sau în discursurile politice, inegalitățile crescute au fost în mare parte caracterizate de inegalitatea interpersonală, adică de inegalitatea persoanelor în ceea ce privește venitul și câștigurile, accesul la capital, protecție socială și oportunități. Oricât de importante ar fi, inegalitățile interpersonale sunt doar o parte a problemei. Inegalitatea interpersonală nu are loc într-un „vid” în termeni spațiali. Inegalitățile economice, sociale și de mediu sunt ancorate în regiuni, unde oamenii trăiesc și evoluează. Astfel cum a fost recunoscut de numeroase articole academice, sărăcia persistentă, degradarea economică și lipsa de oportunități reprezintă cauza nemulțumirii semnificative în ceea ce privește zonele abandonate și în declin. Opțiunile sărace de dezvoltare și o convingere tot mai mare că aceste locuri nu au „niciun viitor” - întrucât s-a susținut că dinamismul economic depinde tot mai mult de orașele mari și competitive - au făcut ca așa-numitele „locuri care nu contează” să se revolte împotriva status quo-ului.

Această revoltă s-a tradus într-un val de populism autoritar, cu un fundament teritorial puternic, nu doar cu un fundament social sau economic. Exprimările recente ale dorinței publice, de la referendumul privind Brexitul la alegerile generale din multe țări europene, oferă o dovadă puternică referitoare la modul în

care dezvoltarea populismului autoritar - cel puțin până în prezent - s-a concentrat în special în anumite regiuni care se simt „abandonate”.

Acesta este, fără îndoială, un apel ferm la acțiune: inegalitatea trebuie să fie abordată începând din locurile în care trăiesc oamenii și într-un mod care să asigure că dezvoltarea economică bazată pe teritoriu este atât progresivă din punct de vedere social, cât și sustenabilă din punctul de vedere al mediului.

Oportunitățile pot fi extinse pe deplin în toate regiunile Uniunii Europene, astfel încât „regiunile abandonate sau care au rămas în urmă” să își poată atinge potențialul de dezvoltare într-un mod pe deplin sustenabil. Abandonarea acestor locuri prin presupunerea că astfel de zone ar trebui să fie în declin în mod natural nu este doar periculoasă din punct de vedere politic (întrucât ar putea intensifica dezvoltarea populismului autoritar), ci nici nu are sens pe termen lung, deoarece lasă un potențial imens neexploatat și degradarea mediului neabordată. Experiența a demonstrat deja că, „odată abandonate”, și zonele în declin pot deveni regiuni-lider, în timp de fostele regiuni-lider au stagnat, uneori, din punct de vedere economic. „Exploatarea potențialului neutilizat în zonele intermediare și abandonate nu este doar în detrimentul creșterii agregate, ci poate accentua creș-

terea atât la nivel local, cât și regional⁵⁹. Cu toate acestea, dezvoltarea teritorială actuală trebuie să fie încadrată în modele cuprinzătoare de sustenabilitate.

În plus, există din ce în ce mai multe dovezi potrivit cărora trecerea de la preponderența paradigmei privind creșterea la o paradigmă privind dezvoltarea durabilă poate fi stimulată - și este deja aplicată - la nivel local și regional⁶⁰. Unele regiuni din UE au pus deja în aplicare politici pentru a traduce cele șaptesprezece obiective de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite (a se vedea, de exemplu Région Haut-de-France, Țara Galilor, Țara Bascilor, Renania de Nord-Westfalia și inițiativa întreprinsă de conferința regiunilor italiene). Autoritățile locale și regionale pot juca un rol major pentru a redirecționa teritoriile urbane și rurale, centrale și periferice, către o cale a dezvoltării durabile veritabile.

Cu toate acestea, dezvoltarea durabilă nu poate fi realizată doar de autoritățile publice și prin abordări de politică descendente. Mobilizarea societală amplă este fundamentală. Ea presupune contactul cu persoanele și implicarea organizațiilor de cetățeni. O astfel de participare nu are doar scopul obținerii unui consens. Rolul său principal este de a construi „spații pentru discuție publică” la cel mai relevant nivel, în care cunoștințele, cerințele și dorințele oamenilor privind modul de

elaborare a politicilor pot fi confruntate, în care poate avea loc o elaborare comună a alegerilor publice.

Pentru a atinge acel obiectiv global, bugetul UE - chiar dacă dimensiunea sa globală este prea limitată - și un nou proces de guvernare a UE pot reprezenta factori puternici de declanșare a schimbării și a inovării sociale. Acestea pot oferi stimulente puternice și pot sprijini acțiunile locale și regionale, cu condiția să fie încadrate și puse în aplicare în mod corespunzător, în vederea obținerii dezvoltării durabile.

⁵⁹ Barca F, Mc Cann P and Rodriguez -Pose .A (2012) , The case for regional development intervention : place based versus place -natural approaches, Journal of Regional Science, 52 , pp 134 -152
⁶⁰ A se vedea pe linkul următor exemple de cele mai bune practici locale prin care transformarea economică este, de asemenea, utilizată ca un nivel social

01

Politica de coeziune trebuie să rămână accesibilă pentru toate regiunile UE
Alocarea financiară globală pentru perioada 2021-2027 ar trebui să fie menținută la un nivel adecvat, sau chiar majorată

Recomandarea 1

Retragerea sau diminuarea intervenției bazate pe investiții din politica de coeziune în anumite regiuni ale UE ar fi contraproductivă dacă ne dorim redirecționarea întregii UE către o transformare sustenabilă. Aceasta ar trebui să fie o linie roșie în negocierile în curs privind viitorul cadru bugetar al UE (Cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027). Convergența (astfel cum este consacrată la articolul 3 din TFUE), și nu competitivitatea sau întrecerile între regiuni, trebuie să rămână piatra de temelie a politicii de coeziune. Fără îndoială, concentrarea majorității resurselor în cele mai vulnerabile regiuni are sens, dar criteriile pentru stabilirea tipului și proporției din bugetul UE nu ar trebui să se mai bazeze, în viitor, doar pe factori legați de PIB. Acest criteriu va fi completat de un set suplimentar de indicatori sociali, de mediu și demografici, pentru a aborda mai bine diferitele tipuri de inegalități între teritorii, care au apărut în Europa în ultimele decenii.

Recomandarea 2

Există o tentație tot mai mare ca unele guverne naționale, precum și Comisia Europeană, să facă o legătură tot mai mare între semestrul european și politica de coeziune/regională. Pentru cei care sunt în favoarea acestei legături, politica de coeziune trebuie să furnizeze resurse financiare pentru a finanța reformele structurale lipsite de o dimensiune teritorială (space-blind), concentrate pe deplin pe consolidarea fiscală și pe reformele în privința ofertei. Astfel cum se subliniază în capitolul 7, semestrul european și recomandările specifice fiecărei țări însoțitoare, trebuie în schimb, să fie revizuite în sensul unui model de guvernare europeană sustenabilă. Ca o consecință și în același sens, politica de coeziune (inclusiv sprijinul pentru zonele rurale) trebuie să funcționeze ca instrumentul principal pentru transformarea societăților noastre. Prin urmare, punerea sa în aplicare trebuie să înceapă de la nevoile/caracteristicile locurilor și ale oamenilor, pe baza deciziilor luate prin mecanisme participative veritabile, care să fie „ascendente” mai degrabă decât „descendente” și prin măsuri luate la nivel central care să fie impuse în principal regiunilor.

De aceea, orice formă de „condiționalitate macroeconomică” nu este acceptabilă. În egală măsură, propunerile Comisiei Europene din mai 2018 privind politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, precum și așa-numitul „Program de sprijin pentru reforme” pentru perioada 2021-2027 (și anume, un instrument de sprijin pentru bugetul UE pentru punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări și a programelor naționale de reformă) dau prea multă importanță respectării „guvernării economice solide” în detrimentul principiului parteneriatului, adică elaborării și proiectării strategiilor teritoriale sprijinite prin bugetul UE printr-un dialog participativ veritabil între toate persoanele relevante de la nivelul local, regional și național. În cele din urmă, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală ar trebui să fie guvernat de aceleași norme generale ca celelalte fonduri structurale (FSE+, FEDR, Fondul de coeziune, Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime).

02

În vederea aplicării politicii de coeziune, trebuie să se pună capăt recentralizării și dezautonimizării autorităților municipale, locale, precum și, în anumite cazuri, regionale, care a avut loc în ultimii ani. Din contră, guvernarea pe mai multe niveluri trebuie să devină noul standard

03

Asigurarea faptului că sunt puse în aplicare abordări de dezvoltare diferențiate în funcție de contextul specific fiecărei regiuni

Recomandarea 3

Reformele structurale sprijinite prin finanțarea coeziunii UE sunt prea des prezentate ca fiind abordări uniforme pentru toate regiunile UE, stimulate de dorința unei mai mari competitivități. În plus, aceste reforme sunt încadrate de alte norme procedurale specifice (procedurile de achiziții publice, audit, cerințele de management, indicatori de performanță... etc.), care, de fapt, nu iau deloc în considerare impactul foarte diferit pe care îl au aceleași norme în diferite contexte spațiale (periferii comparativ cu centrele urbane, zonele rurale comparativ cu cele urbane etc.). Prin urmare, lipsa diferențierii nu le permite celor mai inovatoare secțiuni ale societății să fie cu adevărat implicate în proiectarea și punerea în aplicare a acestor strategii teritoriale. În zilele noastre, provocarea politică constă mai puțin în a „partaja cele mai bune practici” între teritoriile UE și mai degrabă, în a asigura că „cele mai bune practici sunt partajate de întreaga societate”⁶¹. Pentru a obține acest lucru:

- ar trebui să se acorde o mai mare atenție inițiativelor de „dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității”, rolului „grupurilor de acțiune locală”, inclusiv prin sprijin financiar, precum și strategiilor teritoriale pentru zonele urbane și rurale (cum ar Brandenburg, Germania și strategia pentru zonele urbane în Italia), în care sprijinul financiar și procedurile de achiziții publice sunt legate de nevoile și obiectivele stabilite în fiecare loc;
- programele UE precum Interreg, care sunt bazate pe o guvernare mai flexibilă și stimulează cooperarea între regiunile învecinate, ar trebui să fie sprijinite și consolidate;
- strategiile macroregionale ale UE pot contribui la stabilirea coerenței politice între fonduri și programe, făcând legătura între cooperare și programele de investiții și mărinind guvernarea pe mai multe niveluri. Potențialul acestora de a stimula sinergiile între coeziunea socială și teritorială trebuie să fie exploatat mai bine.

⁶¹ Statement by Frédéric Vallier, Secretary General of CEMR, Conference organised by Progressive Society , 5/9/2018, Brussels

04

O punere în aplicare adecvată a Codului european de conduită privind parteneriatul și a principiului parteneriatului - o nouă politică de coeziune ca un instrument central în cadrul unui ciclu de dezvoltare durabilă

Recomandarea 4

Politica de coeziune este un instrument cheie de politică în stimularea și însoțirea strategiilor de dezvoltare durabilă la nivel național, regional și local. Astfel, politica de coeziune devine instrumentul de politică prin care obiectivele de la nivelul UE și schimbările instituționale se traduc în obiective specifice locului și bazate pe realitatea zonei, construite prin participarea oamenilor.

Acordurile de parteneriat (de exemplu, actul prin care fiecare stat membru stabilește aranjamentele pentru utilizarea diferitelor fonduri structurale și de investiții europene) sunt o inovare foarte importantă introdusă în cadrul actualei politici de coeziune (2014-2020). Acest lucru corespunde în mare măsură cu obiectivul 17 din ODD-urile ONU privind „parteneriatul pentru obiective”. Statele membre ar trebui să implice mai mult acei parteneri în pregătirea acordurilor de parteneriat și pe parcursul pregătirii, al punerii în aplicare, al monitorizării și al evaluării programelor, inclusiv prin participarea la comitetele de monitorizare. Organizarea și punerea în aplicare a parteneriatelor se efectuează în conformitate cu codul de conduită european. Codul prevede în mod clar nevoia de a implica nu doar organismele reprezentative, ci și toate organizațiile „relevante” afectate de intervențiile de politică.

În plus, trebuie restabilit rolul Comisiei Europene în punerea în aplicare a politicii de coeziune - în loc să fie un gardian al doctrinei austerității și al recomandărilor specifice fiecărei țări, Comisia ar trebui să devină un „actor echitabil și imparțial” care: să însoțească toate regiunile în autonomizarea veritabilă a autorităților locale și regionale și să creeze spații pentru dezbateri publice; să promoveze consolidarea capacităților; să monitorizeze punerea în aplicare a schimbărilor instituționale în funcție de specificul spațiului; și să participe la anticiparea și corectarea slăbiciunilor. Pentru a îndeplini în mod eficient și credibil acest rol, Comisia ar trebui să facă o investiție majoră în resursele umane capabile să lucreze pe teren și la nivelul teritoriilor, selectate în mai multe domenii: știință regională, geografie, economie, drept, antropologie, sociologie, psihologie, inginerie, științe concrete. De asemenea, ar trebui să se facă o investiție majoră în tehnologiile care permit colaborarea în rețea între cetățeni și beneficiarii din diferite teritorii. Acest lucru ar trebui să se realizeze împreună cu o dezvoltare adecvată și cu mobilizarea resurselor umane pentru consolidarea capacităților în comunitățile locale..

05

Impactul teritorial al programelor UE gestionate la nivel central, cum ar fi Orizont Europa, MIE (Mecanismul pentru interconectarea Europei), InvestEU, Europa digitală, Life +, Erasmus +, Europa creativă, trebuie luat în considerare la nivelul întregii UE. În plus, suntem în favoarea conectării și simplificării acestora, inclusiv a cooperării transfrontaliere și cu țările învecinate

Recomandarea 5

Pentru a obține coeziunea între regiunile europene, sunt necesare soluții care să țină cont de aspectul locului - politicile care au la bază dovezi empirice ale inegalităților dintre teritorii - și care răspund, în același timp, oportunităților structurale, potențialului și constrângerilor fiecărui loc. Trebuie să evităm un schimb fals între eficiență și echitate și să nu mai punem accentul doar pe competitivitate. În schimb, este necesar să căutăm să îmbunătățim oportunitățile majorității teritoriilor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare și de traiectoria economică - luând în considerare contextele locale și regionale și accentul pe solidaritatea cu toate regiunile.

Având în vedere că bugetul UE este în principal un buget de investiții (fondurile sunt utilizate în statele membre pentru a sprijini proiecte pe teren), nu s-a acordat suficientă atenție până în prezent impactului teritorial al programelor financiare esențiale ale UE. Politica de coeziune și politica agricolă comună sunt gestionate în strânsă cooperare cu regiunile, chiar dacă sunt într-adevăr necesare o serie de îmbunătățiri. Restul bugetului UE (aproximativ 20-25 %) este gestionat la nivel central, stimulat în principal de obiective supranaționale, iar volumul său este prea limitat pentru a declanșa și a sprijini transformarea către o societate sustenabilă. Prin urmare, toate instrumentele financiare și de politică ale UE trebuie utilizate pentru a stimula inovarea și pentru a mări investițiile în servicii de transformare bazate pe comunitate, care să sprijine realizarea ODD-urilor până în 2030.

Astfel, Comisia Europeană ar trebui să propună fără întârziere o evaluare detaliată a impactului teritorial al propunerilor sale pentru principalele programe financiare ale UE pentru perioada 2021-2027. Noua propunere InvestEU pentru 2021-2027 ar putea răspunde parțial în acest sens, chiar dacă mai există loc de îmbunătățire. În egală măsură, sinergiile și complementaritățile dintre instrumentele politicii de coeziune și celelalte programe ale UE trebuie să fie dezvoltate în continuare și ancorate într-o dimensiune teritorială puternică.

Principiul parteneriatului și ideea potrivit căreia regiunile, comunitățile și ONG-urile trebuie să fie implicate pe deplin în proiectarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea acestor măsuri constituie elemente principale în noile inițiative și instrumente ale UE pe care le recomandă acest raport, cum ar fi tranziția echitabilă, garanția europeană destinată copiilor sau măsurile propuse pentru sprijinirea transformării sistemelor sociale. Pentru a fi eficiente, aceste inițiative vor trebui traduse în moduri relevante pentru spațiu la nivelul teritoriilor.

Către bogăția comună

Măsuri suplimentare >>

Pentru a obține bunăstare sustenabilă pentru toți, sunt necesare mai multe măsuri decât o mai bună distribuire a averii și a venitului între persoane. În primul rând, există limite politice și economice referitoare la cât de mult pot face schimbările în regimurile fiscale pentru ca societatea să fie mai echitabilă. Aceasta nu înseamnă că regimurile fiscale nu ar trebui să devină mai progresive sau că o taxă pe avere nu este justificată. Cu siguranță este, dar nu ar trebui să fie și nu poate fi singura modalitate. Nu în ultimul rând, deoarece o societate sustenabilă nu poate fi cea care ar duce în principal la creșterea puterii de cumpărare a majorității, într-o cursă fără sfârșit și nesustenabilă către creșterea economică. Este imperios să se renunțe la sistemul economic actual excesiv de materialist și de axat pe consum. Pentru aceasta, este necesară o abordare diferită pentru a soluționa inegalitățile, nu doar una care să se concentreze pe inegalitatea monetară.

De asemenea, dacă un anumit guvern transformă regimul fiscal într-unul mai progresiv, acest lucru poate genera efecte rapide de redistribuire, aspect care este pozitiv. Dar o astfel de politică poate fi rapid inversată de următorul guvern, iar realizarea unei reduceri susținute a inegalităților poate deveni, în timp, prea dependentă de rezultate electorale fluctuante, și prin urmare, fragilă.

Pentru a aborda aceste două preocupări, politica de redistribuire a taxelor ar trebui să fie combinată cu o abordare mai extinsă, mai puțin volatilă și mai puțin temporară din punct de vedere politic, prin care ar trebui să se vizeze dezvoltarea unei baze comune/colective de avere nemonetară accesibilă tuturor, bazată pe sustenabilitate și care acționează ca un factor de stimulare pentru obiectivele de dezvoltare durabilă. De asemenea, o astfel de abordare ar furniza sprijin semnificativ pentru lupta împotriva sărăciei, astfel cum se recomandă în secțiunea 5.1. Am încadra o astfel de abordare într-un concept de „avere comună”. Aceasta ar asigura că fiecare persoană ar avea o garanție de acces gratuit la un set de servicii esențiale, cum ar fi educația, îngrijirea medicală, transportul public sau cultura, și un acces cu costuri scăzute la un set de bunuri esențiale, inclusiv alimente și apă, energie, terenuri și locuințe.

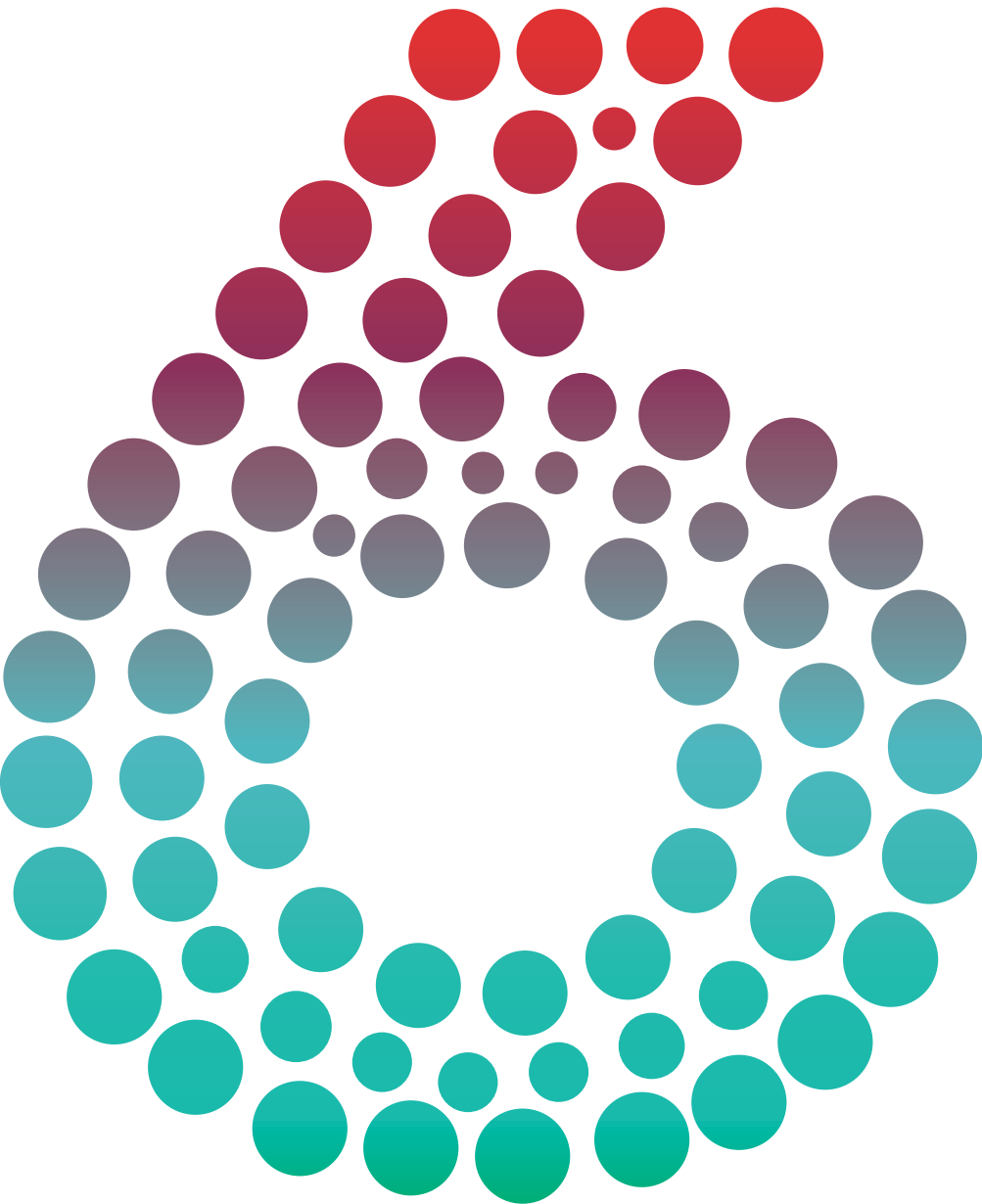
Pentru a încadra o astfel de garanție, o **Cartă a averii comune** ar putea acorda un set de drepturi privind bunăstarea sustenabilă tuturor cetățenilor, care ar putea include:

- educație și formare gratuită de calitate de la vârsta preșcolară pe perioada întregii vieți;
- servicii de îngrijire medicală gratuite de calitate;
- locuințe decente eficiente din punct de vedere energetic, terenuri, energie curată și alimente sănătoase cu costuri scăzute;
- transport public accesibil și nepoluant;
- acces gratuit la internet, inclusiv prin Wi-fi.

În mod ideal, o astfel de Cartă ar trebui proclamată la nivel european și cosemnată de toți șefii de state și de guverne, așa cum a fost cazul Pilonului european al drepturilor sociale. Ar fi o modalitate de a traduce în angajamente concrete părți semnificative ale ODD-urilor ONU pe care le-au semnat cu toții în 2015. Cu toate acestea, acest lucru este nerealist din punct de vedere politic în viitorul apropiat. Prin urmare, am sugera ca guvernele progresive să adopte și să pună în aplicare o astfel de cartă la nivel național, invitându-i pe ceilalți să se alăture.

Această recomandare trebuie văzută în legătură cu alte câteva recomandări făcute de Comisia independentă în diferite părți ale acestui raport, cum ar fi planul Europa fără sărăcie, dreptul european de activitate, garanția pentru copii, setul de măsuri necesare în domeniul fiscal, precum și, la nivel mai general, cu nevoia de a trece progresiv către state ale bunăstării social-ecologice. Combinația de măsuri de politică interconectate și care se consolidează reciproc este cea care poate stimula adevărata schimbare.

Progresul Social-ecologic

O tranziție echitabilă

144

Un stat social-ecologic

152

Procedând astfel, nu abordăm politicile care sunt legate direct de ecologizarea economiilor noastre, cum ar fi politicile privind gestionarea resurselor și a deșeurilor în economia circulară, limitele emisiilor pentru mașini sau infrastructurile pentru energie din surse regenerabile. Nu din cauză că nu ar fi esențiale; sunt absolut critice.

În partea introductivă a acestui raport a fost deja subliniată legătura care lipsește în dezvoltarea durabilă între provocările și oportunitățile sociale și de mediu strâns legate.

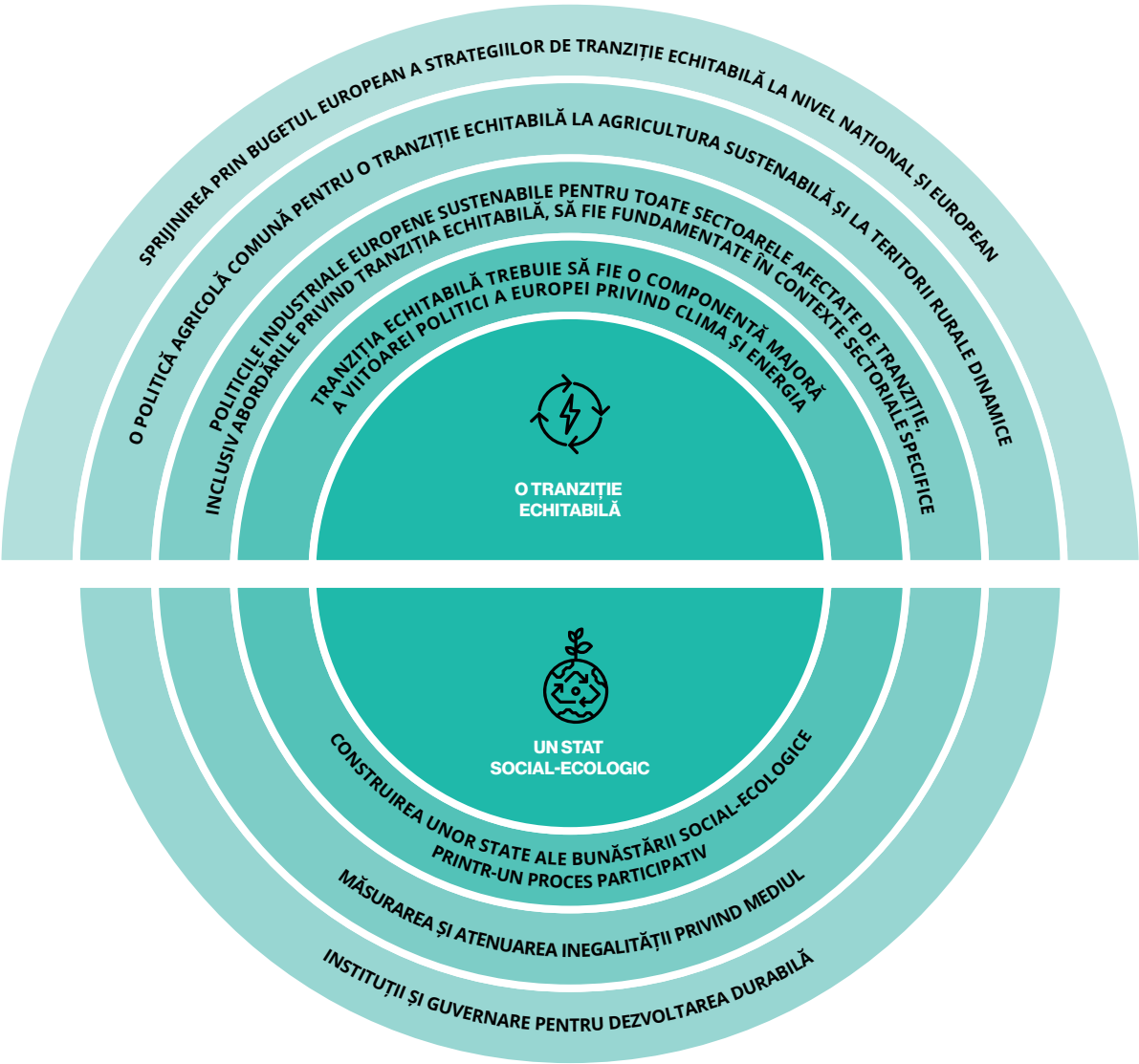
Cercetările recente au evidențiat tot mai mult acest aspect și există numeroase exemple în acest sens. De exemplu, vremea excepțional de caldă și de uscată a avut un impact devastator asupra terenurilor agricole europene în această vară, reducând recolta de legume și crescând prețurilor lor pentru consumatorii finali. Acest lucru afectează în special familiile cu venituri mici, întrucât mâncarea reprezintă o parte semnificativă a bugetului lor familial lunar. În aceeași măsură, s-a demonstrat că familiile mai sărace sunt mai puțin dispuse să își schimbe modul de viață în ceea ce privește reducerea deșeurilor și reciclarea. Într-o societate în care stilul de viață extrem de materialist al celor înstăriți este covârșitor la nivel cultural, consumul clasei de mijloc devine vizibil, într-un efort de a imita acest stil de viață - ceea ce reprezintă o mare povară pentru mediul înconjurător.

Provocările de mediu sunt parțial probleme sociale care apar în urma inegalităților privind veniturile și puterea, fiind rezultatul sistemului economic neoliberal dominant. Astfel, inegalitatea este o problemă de mediu în aceeași măsură în care degradarea mediului este o problemă socială⁶². Politicile trebuie să le abordeze împreună prin principii și instituții bazate pe justiție. În această secțiune, recomandăm două căi fundamentale de politică pentru a ieși din spirala descendentă dintre inegalitatea socială și daunele aduse mediului și pentru a intra într-un cerc virtuos al progresului social și ecologic comun. În primul rând, prezentăm câteva recomandări concrete în cadrul conceptului puternic de „tranziție justă”, care ar trebui să devină un concept central pentru factorii de decizie politici europeni și naționali. În al doilea rând,

subliniem tranziția extinsă de la statele sociale existente - definite în era pre-ecologică a anilor de după război - la state social-ecologice din secolul XXI, construite pentru a fi motorul public puternic al societăților sustenabile de mâine.

Procedând astfel, nu abordăm politicile care sunt legate direct de ecologizarea economiilor noastre, cum ar fi politicile privind gestionarea resurselor și a deșeurilor în economia circulară, limitele emisiilor pentru mașini sau infrastructurile pentru energie din surse regenerabile. Nu din cauză că nu ar fi esențiale; sunt absolut critice. În special, astfel de măsuri economice de combatere a emisiilor de gaze cu efect de seră vor fi vitale nu doar pentru a evita schimbările climei noastre, ci și pentru a împiedica schimbările climatice să devină o sursă nouă și potențial masivă de inegalități. Dar contribuția acestui raport se concentrează asupra justiției sociale și de mediu - asupra relațiilor dintre planetă și oameni și prosperitate și oameni - și asupra politicilor pentru a asigura că aceste relații sunt cât mai pașnice și echitabile posibil

PROGRESUL SOCIAL-ECOLOGIC

⁶² Ecologie socială: analiza legăturii lipsă a dezvoltării durabile, Eloi Laurent, 2015, <https://hal-sciencespo.archives-ouvertes.fr/hal-01136326/document>

A photograph of a rural landscape. In the foreground, a person wearing a blue jacket is kneeling on dark, tilled soil, looking down at the ground. In the middle ground, a blue tractor is visible, moving across a field of green crops. The background features a line of trees and several large wind turbines under a clear sky.

**Tranzițiile sustenabile
și tehnologice nu
trebuie să lase nicio
persoană în urmă.**

6.1. O tranziție echitabilă

Conceptul de tranziție echitabilă a apărut în anii 1980, prezentat de mișcarea sindicală pentru promovarea „locurilor de muncă ecologice”, ca o componentă necesară a tranziției de la combustibilii fosili. Cu toate acestea, conceptul a evoluat de atunci și în prezent are o semnificație mai amplă.

În 2015, în perioada premergătoare COP21 (Apelul global pentru politicile climatice), Confederația Europeană a Sindicatelor a definit tranziția echitabilă ca „un plan pe termen lung pentru a elabora politici climatice ambițioase într-un mod benefic pentru întreaga societate și care să nu concentreze costurile doar pentru cei mai puțin privilegiați”⁶³

În același an, Organizația Internațională a Muncii a adoptat „Orientări de politică pentru o tranziție echitabilă” în direcția unor economii și societăți sustenabile din punct de vedere ecologic pentru toți, pentru a sprijini tranziția către mijloace de producție mai sustenabile și consumul bazat pe criterii de justiție socială⁶⁴.

Prin urmare, conceptul de „tranziție echitabilă” pune accentul pe preocupările privind justiția socială ca un element cheie al transformării foarte necesare a modelelor noastre de producție și consum. În acest sens, el contrastează cu retorica anumitor guverne, întreprin-

deri, instituții sau cercetător, care tind să caracterizeze procesul transformării către o economie sustenabilă în principal în raport cu considerații economice și de investiții (diversificarea modelului nostru de producție) și cu aspecte tehnologice. Procedând astfel, ele ignoră semnificația pe care această transformare o are în mod necesar pentru societate ca întreg, fără să menționăm neglijarea schimbărilor pieței muncii pe care această transformare le induce. În schimb, ideea „tranziției echitabile” este următoarea: presupune plecarea chiar de la oameni ca actori și beneficiari ai transformării, mai degrabă decât considerarea acestora drept victime sau ținte pasive ale transformării pe care o experimentăm deja în modul în care ne mișcăm, ne încălzim, le hrănim, consumăm bunuri, lucrăm, ne organizăm timpul liber, și așa mai departe.

Cu alte cuvinte, conceptul „tranziției echitabile” înglobează complet cele trei concepte ale justiției de mediu, climatice și energetice, pentru a o transforma într-un cadru mai larg în vederea analizei și, în cele din urmă, a promovării justiției și echității prin procesul de tranziție ecologică.⁶⁵

O caracteristică decisivă a conceptului de „tranziție echitabilă” este concentrarea asupra nevoii de a asigura participarea întregii societăți și în special, a lucrători-

lor la proiectarea și punerea în aplicare a transformării pentru a asigura că oricine poate beneficia de aceasta și că nimeni nu este lăsat în urmă. Tranziția echitabilă implică prin definiție un dialog social puternic și reînnoit între lucrători, angajatori și autoritățile publice la fiecare nivel, precum și o implicare puternică a comunităților locale în proiectarea și punerea în aplicare a politicilor publice pentru a direcționa acest proces de transformare.

În prezent, conceptul este mai bine recunoscut, utilizat și acceptat de multe organizații neguvernamentale, sindicate și instituții și chiar - încet, dar sigur - de însăși Comisia Europeană. Cu toate acestea, punerea sa în aplicare concretă rămâne fragmentară. În legislația și instrumentele de politică europene, el a început să inspire o serie de acțiuni. Până la sfârșitul anului 2018, se preconizează că primele planuri naționale integrate privind energia și clima vor realiza obiectivele privind schimbările climatice pentru 2030 și după acest an (punerea în aplicare a obiectivelor stabilite în Acordul de la Paris privind schimbările climatice). Deși dimensiunea impactului social al acestor planuri nu este foarte precisă, sunt prevăzute câteva măsuri importante și au fost incluse trimiteri la „tranziția echitabilă”. Statele membre ar trebui să își elaboreze proiectele de planuri naționale integrate privind energia și clima pe baza consultărilor publice și a dialogului pe mai multe niveluri⁶⁶. În plus, statelor membre li se solicită în mod explicit să abordeze sărăcia energetică - printr-un set amplu de măsuri suplimentare - pentru a asigura niveluri de trai de bază. În legislația privind sistemul european de comercializare a certificatelor de emisii pentru perioada 2021-2030, statelor membre li se permite să utilizeze o parte din veniturile naționale din licitații din ETS pentru

a asigura măsurile de tranziție echitabilă, cum ar fi finanțarea politicilor care vizează realocarea muncii (inclusiv formarea competențelor necesare pentru ca persoanele să își poată schimba locul de muncă). Statele membre mai sărace (cele sub 60 % din produsul intern brut mediu al UE) pot beneficia de fondul pentru finanțarea modernizării ETS pentru a finanța și tranziția echitabilă în regiunile dependente de carbon (în terminologia acestei directive, aceasta poate acoperi redistribuirea, recalificarea și perfecționarea lucrătorilor, educația, inițiativele de căutare a unui loc de muncă și start-up-urile). Politicile aliniate cu o tranziție echitabilă ar trebui să ia în considerare două dimensiuni

- o dimensiune anticipativă pentru a declanșa și a sprijini transformarea echitabilă a economiilor și societăților noastre; acest proces nu poate avea în vedere doar dezvoltarea tehnologiilor disruptive și nivelul de investiții necesare. Acest proces se referă la capacitatea persoanelor pentru alegerile tehnologice necesare („o logică de parte interesată, mai degrabă decât o logică de acționar”)⁶⁷, concentrându-se pe investițiile din „partea cererii” mai degrabă decât pe cele din „partea ofertei”. De asemenea, face referire la reînregistrarea autorităților publice (guverne naționale, autorități regionale și locale) cu o capacitate de a reforma „piețe” din punct de vedere statistic și pe termen lung, în dialog cu cetățenii, în loc să „repare piața și să abordeze eșecurile pieței”.
- o dimensiune mai reactivă în ceea ce privește sprijinirea comunităților/teritoriilor și a lucrătorilor deja afectați de transformare, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative și financiare specifice și adaptate.

⁶³ <https://www.etuc.org/en/speech/jozef-niemiec-what-just-transition-and-why-do-we-all-need-get-behind-it>.

⁶⁴ Astfel cum a subliniat OIM (2015), „Tranziția echitabilă” implică luarea în considera a 8 aspecte simultan într-un mod holist și coerent: 1) Politicile macroeconomice și de creștere; 2) Politicile industriale și sectoriale; 3) Politicile întreprinderilor; 4) Securitatea și sănătatea la locul de muncă; 5) Protecția socială; 6) Politicile active pe piața muncii; 7) Dreptul la muncă; 8) dialogul social, tripartitismul și dezvoltarea competențelor.

⁶⁵ Aceste trei forme de justiție pot fi definite după cum urmează: (1) justiția climatică privește beneficiul și povara schimbărilor climatice din perspectiva drepturilor omului; (2) justiția energetică se referă la aplicarea drepturilor omului pe durata ciclului de viață energetic (de-a lungul vieții); și (3) justiția de mediu vizează tratarea în mod egal a tuturor cetățenilor și implicarea acestora în dezvoltarea, punerea în aplicare și asigurarea aplicării legilor, regulamentelor și politicilor de mediu. (Heffron și McCauley: Ce este tranziția echitabilă, 2018)*

⁶⁶ Acest dialog include autoritățile locale, organizațiile societății civile, reprezentanții întreprinderilor, investitorii și alte părți interesate relevante, precum și publicul general.

⁶⁷ A se vedea în această privință și recomandarea noastră privind O Capacitate de analiză tehnologică a contractelor futures din capitolul 5.

01

Tranziția echitabilă trebuie să fie o componentă majoră a viitoarei politici a Europei privind clima și energia

02

Politicile industriale europene sustenabile pentru toate sectoarele afectate de tranziție, inclusiv abordările privind tranziția echitabilă, să fie fundamentate în contexte sectoriale specifice

Recomandarea 1

În legătură cu COP24 privind schimbările climatice din noiembrie 2018, Comisia Europeană va prezenta o nouă strategie pe termen lung (2050) privind viitorul politicii privind clima și energia în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Strategia ar trebui să identifice o strategie integrată privind tranziția echitabilă, pornind de la câțiva pași deja realizați, astfel cum s-a subliniat mai sus.

Recomandarea 2

Impactul social al decarbonizării diferitelor sectoare industriale și trecerea către o economie circulară reprezintă o realitate, iar semnificația lor va crește și mai mult. Aceasta trebuie anticipată și gestionată de autoritățile europene, naționale și regionale, în dialog strâns cu partenerii sociali și cu comunitățile și teritoriile afectate. Politica de coeziune și regională orientată către soluții de dezvoltare durabilă ar trebui să joace un rol major în acest sens, la fel ca celelalte politici de investiții și instrumente relevante care pot fi mobilizate la nivelul UE, cu condiția ca acestea din urmă să fie cu adevărat specifice spațiului. Sectoarele industriale cheie vizate includ sectorul minier, al industriei siderurgice, al construcțiilor și al industriei autovehiculelor, deși este posibil ca fiecare sector să fie afectat.

Recomandarea 3

Sectorul agricol, un mare emițător de gaze cu efect de seră, este un sector cheie în combaterea schimbărilor climatice, dar și în lupta mai amplă împotriva poluării aerului, apei și a solurilor și împotriva efectelor negative asupra sănătății umane și animale. Practicile agricole joacă un rol critic în ceea ce privește biodiversitatea. În același timp, activitatea agricolă este fundamentală pentru zonele rurale din punct de vedere economic și social. Fermierii trebuie să aibă acces la condiții de muncă și de trai decente și la prețuri echitabile pentru produsele lor. Alimentele furnizate de agricultură joacă un rol esențial în ceea ce privește bunăstarea, iar accesul la alimente sănătoase este atât un determinant, cât și o consecință majoră a inegalității. Aceste preocupări ar trebui să se afle în centrul noii politici agricole comune, aflate în discuție în prezent la nivelul UE. Această politică ar trebui să fie proiectat[astfel încât să abordeze provocările pe termen lung și strâns legate (Orizont 2050), mai degrabă decât să fie utilizată doar pentru a repara sistemul în următorii șapte ani.

Noua politică agricolă comună după 2020 este discutată în urma propunerilor Comisiei Europene și ar trebui să fie utilizată ca o oportunitate de a construi un viitor sustenabil pentru fermieri, teritoriile rurale și pentru consumatori. Obiectivele cheie ale reformei trebuie să includă:

- Fermierii trebuie să își poată câștiga existența din munca lor
- Măsurile de reglementare a pieței agricole trebuie să fie aplicate și să fie eficiente în cazul eșecurilor pieței
- Trebuie să fie consolidată poziția fermierilor în lanțul de aprovizionare cu alimente
- Politica agricolă trebuie să sprijine agricultura la nivel uman, deoarece afacerile de mari dimensiuni generatoare de profit nu îndeplinesc dorința unei economii rurale echilibrate și echitabile
- Ar trebui să fie dezvoltată o politică adecvată privind alimentele și nutriția, care să protejeze sănătatea umană, în special prin restabilirea legăturii dintre producție, alimente și sănătate, prin garantarea principiului precauției și prin creșterea vizibilității și a gradului de accesibilitate pentru toți în ceea ce privește alimentele organice și produsele de calitate
- Tranziția agriculturii la agricultura sustenabilă și viabilă economic trebuie să fie accelerată pentru a face față provocărilor legate de mediu și de climă, transformând agricultura într-un actor în lupta împotriva schimbărilor climatice și optând pentru o agricultură mai sustenabilă, care să respecte biodiversitatea și bunăstarea animalelor
- Terenurile agricole trebuie să fie protejate pentru a asigura că fermierii pot avea acces în continuare la terenuri la prețuri rezonabile, că tinerii fermieri sunt încurajați să se instaleze și prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a achizițiilor locale.

03

O politică agricolă comună pentru o tranziție echitabilă la agricultura sustenabilă și la teritorii rurale dinamice

04

Sprijinirea prin bugetul european a strategiilor de tranziție echitabilă la nivel național și european

Recomandarea 4

Comisia Europeană a propus să aloce 25 % din următorul buget al UE pe termen lung pentru perioada 2021-2027 pentru finanțarea politicilor climatice. Parlamentul European a solicitat un procentaj mai mare (30 %). Dar dincolo de aceste cifre, este la fel de important ca ecologizarea bugetului UE (și anume, toate programele financiare ale UE ar trebui să participe la transformarea către modelele sustenabile de producție și consum) să aibă loc într-un cadru de „tranziție echitabilă”. Bugetul UE poate oferi sprijin valoros pentru investițiile ecologice care sunt necesare în toate statele noastre membre, dar ar trebui să mergem cu un pas mai departe și să asigurăm că aceste investiții sunt puse în aplicare printr-o strategie de tranziție echitabilă la toate nivelurile (local, regional și național).

UE a dezvoltat deja o serie de acțiuni și inițiative pentru a aborda schimbările economice în diferite moduri. Inițiativele regionale care vizează dezvoltarea unor noi activități sunt sprijinite prin resursele politicii de coeziune, în același mod ca și cele 100 de „strategii de specializare inteligentă” și diferite inițiative interregionale de specializare inteligentă care sunt în curs de desfășurare și includ proiecte în mai multe domenii de dezvoltare durabilă. În unele cazuri, aceste strategii pot servi pentru a sprijini tranzițiile regionale sau locale către activități economice sustenabile. În cazuri specifice legate direct de agenda privind schimbările climatice există și alte acțiuni. Acesta este și cazul „Platformei pentru regiunile carbonifere în tranziție”, lansată foarte recent⁶⁸. În cadrul politicii privind energia și clima, acest lucru se aplică și fondului de modernizare menționat mai devreme.

Amploarea schimbărilor care urmează și obligația de a asigura un progres social-ecologic real pentru toate aspectele necesită o abordare mai structurată, mai largă și mai puternică. Cel mai important argument în favoarea acestei abordări este cel teritorial. Politicile de transformare industrială care vizează trecerea cu succes de la activitățile poluante la activități nepoluante și politicile teritoriale care vizează, în cele din urmă, bunăstarea sustenabilă și partajată la nivelul local și regional trebuie să fie conectate. Diferitele resurse financiare care pot fi mobilizate pentru aceste două politici trebuie să fie raționalizate și optimizate pentru fiecare teritoriu și în cele mai relevante programe ale UE. Acest lucru înseamnă că ecologizarea acțiunilor bugetare și tranziția echitabilă trebuie să fie puse în comun.

Această abordare necesită schimbări în modul de organizare a Comisiei Europene. Un vicepreședinte al Comisiei ar trebui să fie direct responsabil cu această punere în aplicare, bazându-se pe o anumită direcție generală pentru a îmbunătăți permanent și pentru a disemina cunoștințele comune și partajate cu privire la cele mai eficiente strategii de tranziție, recomandând soluții de tranziție la nivel sectorial și regional și coordonând politici și resurse la dispoziția UE - în cadrul bugetului UE și prin

⁶⁸ Potrivit CE, platforma oferă oportunități pentru ca reprezentanții naționali, regionali și locali și personalul UE să poată discuta despre modurile în care aceste regiuni își pot moderniza cât mai bine economiile. Aceasta facilitează dezvoltarea strategiilor pe termen lung pentru a stimula tranziția către o energie curată, punând mai mult accent pe echitatea socială, pe noile competențe și pe finanțarea pentru economia reală. În prezent, în următoarele trei regiuni sunt în curs de desfășurare proiecte-pilot: Silezia (Polonia), Macedonia occidentală (Grecia) și Trencin (Slovacia). Inițiativele din cadrul proiectelor pot include construcția de instalații geotermale și hidroelectrice în foste mine de cărbuni, investiții în e-mobilitate, digitalizare și centre de date, crearea de parcuri de inovare, formarea de comunități locale pentru energie și dezvoltarea turismului și a activităților agricole. Proiectele discutate în cadrul Platformei pot fi eligibile pentru existență din partea UE (în prezent sau în viitor).

BEI - coroborate cu resurse naționale și regionale. Vicepreședintele responsabil și serviciile sale ar trebui să joace un rol cheie în alimentarea programelor naționale și regionale de sustenabilitate în cadrul unui proces revizuit al semestrului european, și anume ciclul de dezvoltare durabilă (secțiunea 5.6).

Prin definiție, această abordare privind tranziția echitabilă ar trebui să fie raționalizată în cadrul tuturor instrumentelor bugetare relevante ale UE și să sprijine atât soluțiile anticipative, cât și pe cele reactive. De exemplu, Fondul european de ajustare la globalizare existent (în prezent în curs de revizuire pentru următorul CFM pentru perioada 2021-2027) ar putea evolua în mod util, o idee care a fost numită în activitatea Parlamentului European privind această revizuire drept „Fondul european de sprijinire a tranziției”. Acesta ar extinde sfera de acoperire actuală a fondului de ajustare la globalizare pentru a include sprijinul pentru transformare în tot spectrul economic, social și de mediu. În același mod ca pentru abordarea globală pentru o tranziție echitabilă, un astfel de fond pentru sprijinirea tranziției ar acționa atât preventiv, cât și reactiv, asigurând întotdeauna coerența puternică cu politica de coeziuni și cu strategiile teritoriale mai extinse.

**Statele noastre
trebuie să
protejeze
oamenii de
riscurile vechi
și noi.**

6.2. Un stat social-ecologic⁶⁹

Statele bunăstării din zilele noastre au fost concepute într-o perioadă în care preocupările privind mediul și interacțiunile reciproce dintre provocările și riscurile sociale și de mediu erau relativ necunoscute. În mod indirect, dar într-o măsură limitată și „inconștientă”, sistemele noastre de protecție socială au început progresiv să se confrunte cu anumite manifestări ale protecției social-ecologice, de exemplu în cazurile în care îngrijirile medicale pentru boli cauzate de poluare sunt acoperite de sistemul public de asigurări sociale. Furnizând plase de siguranță socială, sistemele de protecție socială contribuie, de asemenea, în mod indirect la limitarea degradării mediului cauzată de sărăcie, deși aceasta nu face parte din misiunea lor explicită. Pe măsură ce dinamica social-ecologică crește - deoarece poluarea cauzează boli tot mai des, deoarece fenomenele meteorologice extreme afectează tot mai mult nivelul de trai al oamenilor sau deoarece inegalitățile tot mai mari aduc noi daune mediului - statele sociale trebuie să se ridice la înălțimea obstacolelor cu care vor trebui să se confrunte. În anumite domenii, există și funcții sociale europene, care sunt deja puse în aplicare - de exemplu, în cazurile în care fenomenele meteorologice extreme afectează veniturile fermierilor și sunt mobilizate fonduri agricole comune pentru sprijinirea acestora.

Dincolo de viitoarele provocări care vor trebui abordate de statele noastre sociale, o provocare mai extinsă necesită ca instituțiile noastre publice în ansamblul lor să se transforme pentru a fi capabile să gestioneze transformarea sustenabilă în toate dimensiunile sale. Aceasta ridică problema necesității unui nou concept de guvern și guvernare, precum și întrebări foarte practice. De exemplu, în prezent există o confuzie cu privire la modul în care obiectivele de dezvoltare durabilă ar trebui traduse în politici efective la nivel local, regional, național și european. Cine ar trebui să conducă acest proces la nivelul guvernului, de exemplu? În unele țări, șefii de guverne au această responsabilitate, în timp ce în altele, este responsabilitatea ministrului mediului sau chiar a ministrului de finanțe. La nivel european, Comisia sau celelalte instituții nici nu au început încă să abordeze amploarea schimbărilor instituționale necesare. Principalul proces de guvernare la nivel european, semestrul european, rămâne în mare măsură neschimbat la trei ani după Acordul privind ODD-urile ONU. Cu toate acestea, s-au făcut o serie de primi pași interesanți în această direcție, care pot fi regăsiți în noile norme de guvernare

recent convenite privind energia și clima. Aceștia ar trebui să fie extinși și mai mult și să fie monitorizați cu atenție în vederea punerii lor în aplicare și a compatibilității lor cu procesul semestrului european

existent. Ar trebui identificate și realizate legături clare de politică între legătura social-ecologică și politicile de la nivelul local și regional, în special politica de coeziune și regională a UE.

⁶⁹ Comisia independentă datorează acest concept prof. Eloi Laurent; a se vedea în special „Measuring Tomorrow; Accounting for well-being, resilience and sustainability in the twenty-first century”, Princeton Press, 2017

01

Construirea unor state
ale bunăstării
social-ecologice
printr-un proces
participativ

02

Măsurarea și
atenuarea inegalității
privind mediul

Recomandarea 1

Instituțiile europene și statele membre ar trebui să se implice în dezbateri la nivel european și național cu privire la statele social actuale în era tranziției sustenabile. Sindicatele și părțile interesate și cetățenii în general ar trebui să fie încurajați să contribuie la aceste dezbateri pentru a defini cadrul noilor state ale bunăstării social-ecologice prin procese colective în întreaga societate. Progresiștii ar trebui să se aplece în fruntea acestei dezbateri pentru a defini nevoile și mijloacele într-un mod care să combine în mod eficace lupta împotriva inegalităților atât sociale, cât și de mediu și pentru a redefini reziliența colectivă și individuală. Protecția mediului ar trebui să devină la fel de importantă ca protecția socială, iar lupta împotriva inegalităților sociale ar trebui să obțină o legitimitate mai mare, deoarece va ajuta la limitarea degradării mediului. De asemenea, extinderea funcțiilor sociale în diferite politici europene (de exemplu prin Fondul Social European sau prin politica agricolă comună) trebuie reevaluată în acest cadru.

Recomandarea 2

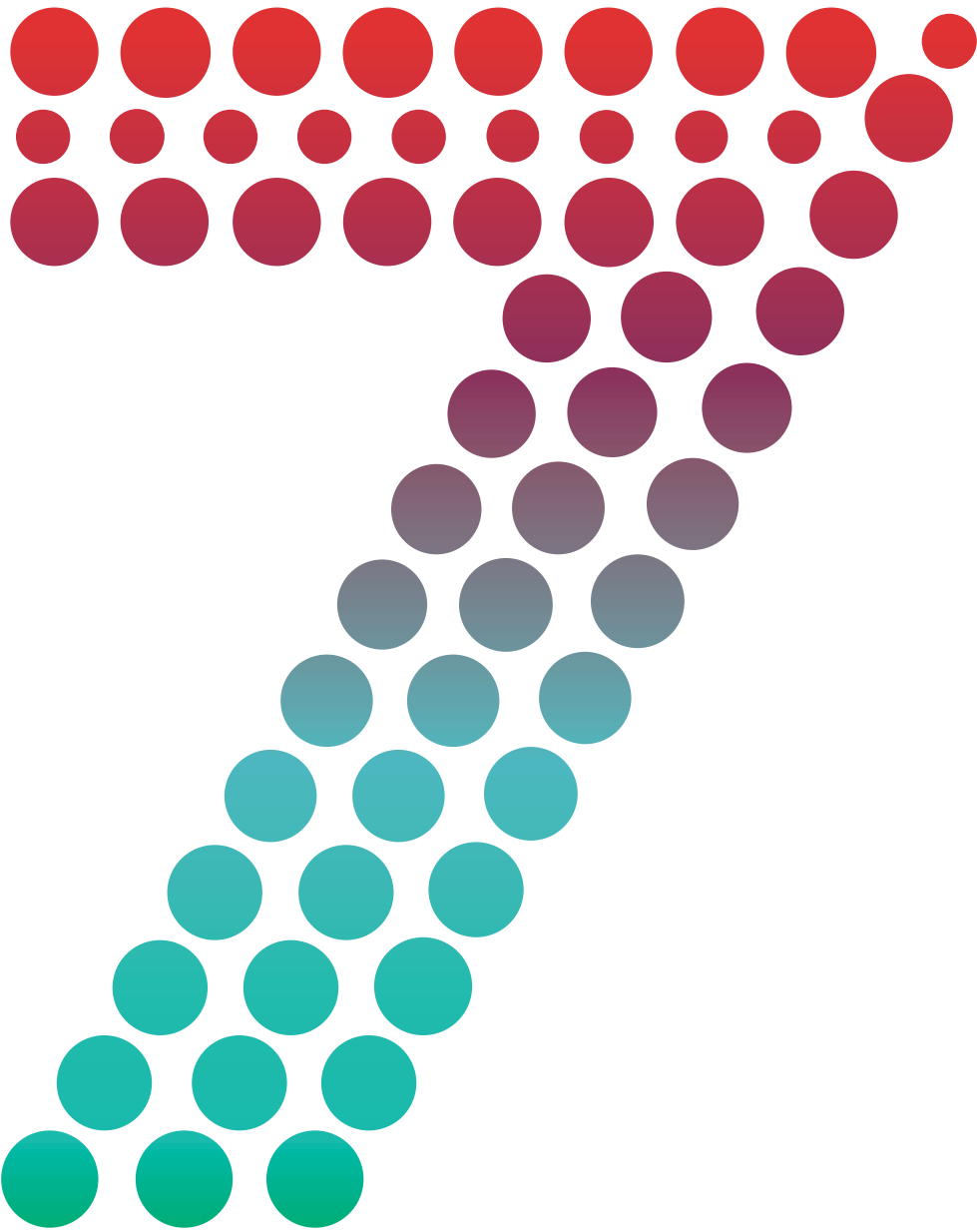
Pentru a măsura în mod adecvat și pentru a atenua ulterior diferitele surse ale inegalității privind mediul, ar trebui să se aloce resurse suficiente la nivel național și european pentru a efectua studii care să detalieze cât mai precis posibil consecințele sociale ale schimbărilor climatice, ale degradării ecosistemelor și ale distrugerii biodiversității, concentrându-se asupra impactului asupra sănătății și asupra inegalității sociale. Costul social al crizelor ecologice trebuie să fie făcut vizibil pentru a dezvălui alocarea greșită a resurselor și amploarea inegalității generate de sistemul economic actual. Ar trebui identificate și stabilite relații cu grupurile de populații cele mai vulnerabile, precum și cu persoanele izolate social din centrele urbane.

Recomandarea 3

Istoria instituțiilor sociale subliniază rolul instituțiilor ca motoare ale schimbărilor acceptate. Instituțiile sunt elementele centrale ale dinamicii oricărei tranziții umane, deoarece scopul lor principal este de a facilita cooperarea socială în timp. În contextul UE, guvernarea este importantă în egală măsură. Fără procese de guvernare adaptate pentru a organiza eforturi colective pentru dezvoltarea durabilă în toate statele membre, interacțiunea dintre eforturile naționale și eforturile UE ar deveni rapid disfuncțională. Dimensiunea instituțională și de guvernare nu ar fi, în schimb, decât o mașinărie oarbă fără noi indicatori de bunăstare și sustenabilitate pentru a le ghida și a le măsura performanța în atingerea obiectivelor stabilite. În capitolul 7 sunt prezentate recomandări detaliate privind o nouă abordare de guvernare pentru sustenabilitate.

03

Instituții și guvernare
pentru dezvoltarea
durabilă

Facilitarea Schimbării

A sustainable eurozone	162	Financing a sustainable transition	169	Sustainable European governance	173
------------------------	-----	------------------------------------	-----	---------------------------------	-----

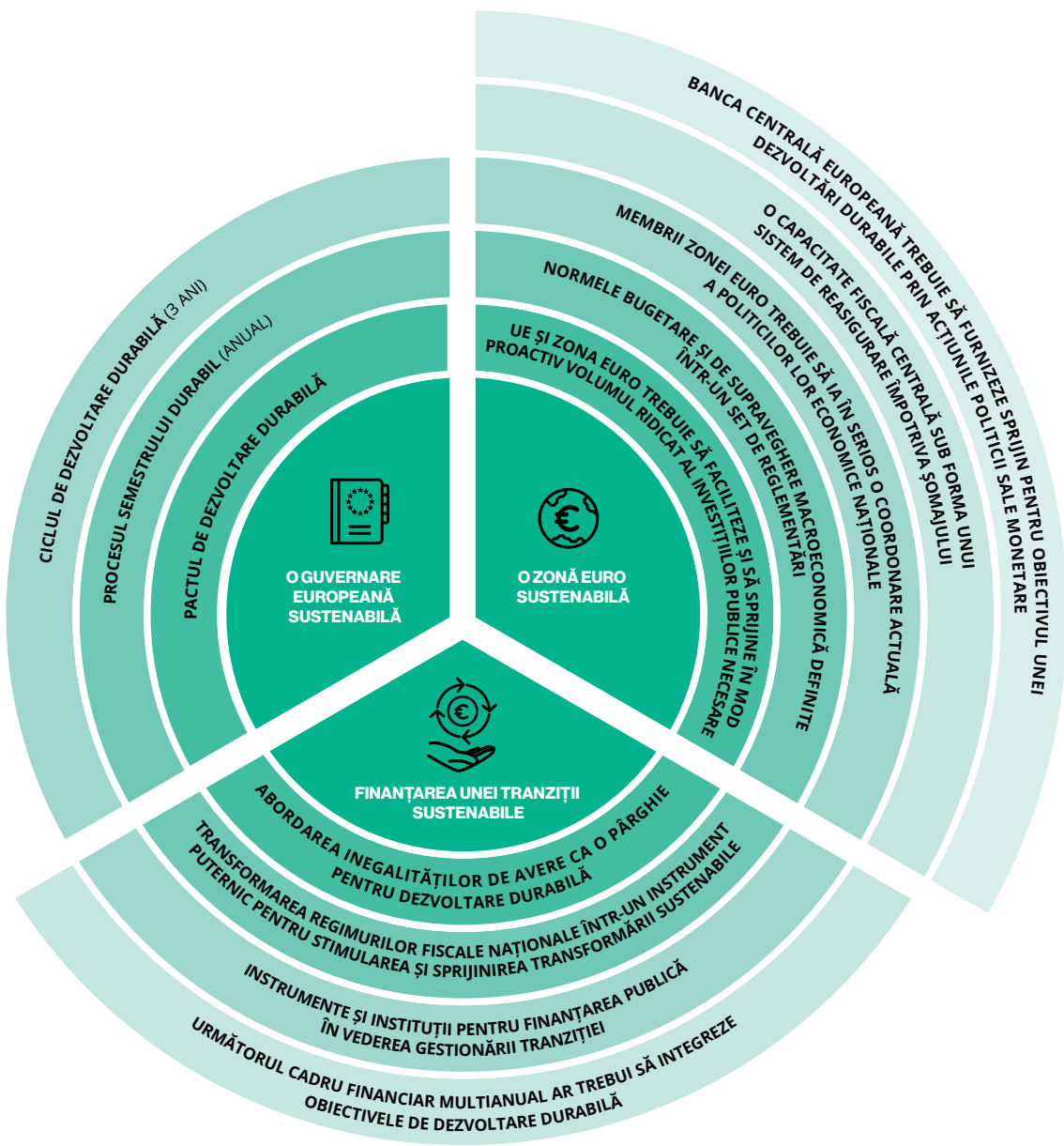
The transition towards a new form of sustainable society will require active and adequate institutions capable of conceiving, supporting and organising it.

Când pledam pentru un nou „stat social-ecologic” în capitolul 6, s-a reamintit că instituțiile au acționat în trecut ca motoare centrale pentru schimbare, în special în timpul dezvoltării statelor sociale moderne. În mod natural, tranziția către o nouă formă de societate sustenabilă va necesita instituții active și adecvate, capabile să o conceapă, să o sprijine și să o organizeze. În contextul european, această noțiune ar trebui să cuprindă nu doar instituțiile (Comisia Europeană, Consiliul, Parlamentul European etc.), ci și politicile și instrumentele prin care UE acționează ca un agent instituțional față de și în interacțiunea cu nivelurile naționale și regionale, precum și cu procesele de guvernare care organizează această acțiune instituțională mai amplă și pe mai multe

niveluri. În acest context, identificăm două dimensiuni critice care au mare nevoie de schimbare pentru a nu deveni obstacole în calea schimbării necesare:

- arhitectura instituțională neterminată a zonei euro și influența sa implicită în favoarea rigidității fiscale;
- și semestrul european depășit, ale cărui scop și structură sunt în contradicție cu nevoia de a integra pe deplin dimensiunile sociale și de mediu și indicatorii și obiectivele de bunăstare dincolo de obiectivele de creștere într-un proces sustenabil de elaborare a politicilor-making.

FACILITAREA SCHIMBĂRII

**Facilitarea
schimbării
printr-o
formă nouă
de guvernare
în materie de
dezvoltare
durabilă.**

7.1. O zonă euro sustenabilă

În timpul anilor de criză, zona euro a ajuns aproape de desființare. A fost nevoie să fie adoptate rapid măsuri pentru a-i consolida reziliența, cum ar fi Mecanismul european de stabilitate. În țările afectate în cea mai mare măsură de criză au fost impuse programe și reforme de asistență financiară foarte severe. Mai presus de toate, rigiditatea normelor fiscale au provocat o a doua recesiune, autocauzată, care a dus la o creștere masivă a șomajului și a sărăciei.

Au fost identificate o serie de reforme necesare pentru a finaliza arhitectura zonei euro, inclusiv o uniune bancară de sine stătătoare și o capacitate fiscală pentru a atenua șocurile economice, dar acestea fie nu au fost finalizate, fie nu au fost nici măcar inițiate. Normele fiscale consacrate în pactul privind stabilitatea și creșterea nu au fost puse sub semnul întrebării, cu excepția unei utilizări temporare mai flexibile a normelor, care a fost în cele din urmă considerată indispensabilă pentru a reactiva creșterea și crearea de locuri de muncă după ani de stagnare economică. Până în prezent, au fost ignorate în mare măsură solicitările formulate de tabăra progresistă de-a lungul anilor, pentru a adăuga o dimensiune socială la uniunea economică și monetară, pentru a-i consolida reziliența în cazul șocurilor, pentru a revizui normele fiscale făcându-le mai receptive la fluctuațiile economice,

pentru a extinde astfel investițiile publice cheie, pentru a extinde noțiunea de reforme structurale la zone cu relevanță socială, cum ar fi sistemele de învățământ sau mobilitatea socială, pentru a aborda dezechilibrele contului curent și dinamica deflaționistă a veniturilor, în detrimentul economiilor mai slabe și pentru a consolida natura democratică a gestionării politice a zonei euro. În cadrul Comisiei Europene, în majoritatea statelor membre sau în cadrul Băncii Centrale Europene, o majoritate a celor responsabili cu funcționarea și arhitectura zonei euro rămân în principal conservatori și agresivi, împiedicând evoluția sistemului.

Aceasta nu este doar o îngrijorare, deoarece zona euro rămâne neadecvată pentru a soluționa turbulențe economice importante. O preocupare majoră a zonei euro, care reprezintă peste 70 % din produsul intern brut al UE, este să se implice într-un proces pe termen lung către sustenabilitate, după cum susține acest raport. Zona euro, cu normele sale actuale, cu deficiențele și procesele instituționale integrate, nu va fi capabilă să se implice în mod proactiv într-un astfel de proces, iar defectele sale actuale o vor împinge în direcția opusă.

Prin urmare, reflecțiile și dezbaterile actuale privind finalizarea UEM trebuie să fie abordate din nou în cadrul mai extins al

dezvoltării durabile. Linia de bază este reprezentată de faptul că zona euro și, mai general, elaborarea politicilor economice europene, necesită o „schimbare” profundă de „regim”, în care prioritățile să

fie reechilibrate dincolo de preocuparea exclusivă privind consolidarea fiscală și stabilitatea financiară către promovarea unei transformări economice, sociale și de mediu sustenabile a economiei europene.

01

UE și zona euro trebuie să faciliteze și să sprijine în mod proactiv volumul ridicat al investițiilor publice necesare pentru a finanța tranziția sustenabilă. Această situație aduce o schimbare a normelor fiscale pentru a proteja investițiile indispensabile drept prioritate politică principală

Recomandarea 1

Nevoile de investiții pentru o multitudine de domenii care sunt necesare pentru a transforma modurile noastre de producție și de consum se ridică la sute de miliarde de euro. În condițiile unor niveluri de creștere constant scăzute și al nevoii de a reduce nivelurile datoriei publice, multe țări nu au suficient spațiu bugetar pentru a consolida și investi în același timp la astfel de niveluri. Dacă ar apărea o nouă recesiune, normele actuale ar împiedica și mai mult investițiile publice să atingă niveluri suficiente. Pactul privind stabilitatea și creșterea trebuie să fie revizuit pentru a exclude investițiile publice pentru tranziție de la calculul deficitului public, dar într-un cadru precis pentru a evita practicile abuzive. Acest cadru ar trebui să fie utilizat pentru a caracteriza investițiile pentru tranziție, astfel încât să stimuleze acest tip de investiție în special. În plus, un anumit nivel de mutualizare a datoriei publice în cadrul zonei euro (euro-obligațiuni) ar putea sprijini suplimentar investițiile publice necesare la nivel național.

Recomandarea 2

Normele existente trebuie să fie revizuite parțial și completate în mod semnificativ cu obiective suplimentare într-un pact mai extins pentru dezvoltare durabilă. Acest pact ar reuni obiective specifice pentru politica fiscală privind datoria și deficitul, pe lângă alte obiective sustenabile din domeniul social, al ocupării forței de muncă și al mediului. Toate obiectivele vor avea caracter obligatoriu și vor fi introduse într-o procedură cuprinzătoare de supraveghere în cadrul unui noi ciclu de dezvoltare durabilă (a se vedea secțiunea 7.3 pentru detalii). De exemplu, comparativ cu abordarea actuală prin care reformele structurale încadrate restrictiv pot furniza o marjă suplimentară de 0.5 % în deficitul bugetar, această marjă ar putea fi generată în viitor de măsuri care contribuie la obiectivele pactului de dezvoltare durabilă.

02

Normele bugetare și de supraveghere macroeconomică definite într-un set de reglementări (pachetul de șase care se aplică tuturor statelor UE și pachetul de două care se aplică doar țărilor din zona euro) care au reformat pactul privind stabilitate și creșterea trebuie să fie revizuite și introduse într-un cadru mai mare - un pact pentru dezvoltare durabilă

03

Membrii zonei euro trebuie să ia în serios o coordonare actuală a politicilor lor economice naționale pentru a corecta sau a compensa excedentele de cont curent excesive actuale care alimentează divergența economică și socială tot mai mare dintre țări

Recomandarea 3

Divergențele dintre membrii mai bogați și mai săraci ai zonei euro nu pot fi corectate doar prin politica de coeziune dacă dinamica puternică generată de coordonarea necorespunzătoare a politicilor din zona euro continuă să le distanțeze. În final, această situație este nesustenabilă atât din punct de vedere economic, cât și social. Zona euro trebuie să devină un agent pentru o egalitate mai mare în rândul membrilor săi, care nu există în prezent. Țările cu excedent ar trebui să investească intern, dar și să organizeze investiții directe și indirecte prin fonduri UE în economiile divergente din zona euro în special.

Recomandarea 4

O astfel de capacitate, fără a fi un sistem de transferuri fiscale permanente, ar trebui să fie, totuși, suficient înzestrată pentru a furniza sprijin fiscal însemnat, deși temporar și automat, pentru țările care se confruntă cu șocuri generate de praguri predefinite. Acest sistem dublu ar putea fi finanțat în moduri diferite și posibil combinate, cu condiția ca schema de finanțare globală să fie suficient de anticiclică (sursele de finanțare nu ar trebui să se termine atunci când este cea mai mare nevoie de sistem). Sistemul de protecție a investițiilor ar putea fi susținut de o garanție din partea bugetului UE, completată de sprijin din partea Mecanismului european de stabilizare pentru a-i oferi potențial suficient. Sistemul de reasigurare împotriva șomajului ar trebui să respecte pe deplin rolul partenerilor sociali la nivelurile naționale. Ambele instrumente ar trebui să fie integrate într-o guvernare democratică mai legitimă și responsabilă a uniunii economice și monetare, asigurând un control parlamentar real de către Parlamentul European și o capacitate stabilă de guvernare instituțională de către un președinte permanent al Eurogrupului, care ar trebui să fie și un membru al Comisiei Europene.

04

O capacitate fiscală centrală - integrată într-o uniune monetară și economică mai democratică - sub forma unui sistem de reasigurare împotriva șomajului, completat de un sistem de protecție a investițiilor orientat către convergența economică și socială, este necesară pentru a ajuta la soluționarea șocurilor asimetrice și pentru a contribui la menținerea unor niveluri de investiții publice suficient de mari chiar și în perioadele dificile din punct de vedere economic

05

Banca Centrală Europeană trebuie să furnizeze sprijin pentru obiectivul unei dezvoltări durabile prin acțiunile politicii sale monetare, pe baza unui mandat actualizat, astfel cum este definit în statutul Sistemului European al Băncilor Centrale

Recomandarea 5

Banca Centrală Europeană joacă un rol critic nu doar în ceea ce privește stabilitatea prețurilor, ci și în ceea ce privește alte dimensiuni economice. Acțiunile sale, dacă sunt definite doar pe baza stabilității prețului, pot avea efecte negative asupra obiectivelor de mai extinse de sustenabilitate. De exemplu, relaxarea sa cantitativă nu a ținut cont în mod corespunzător de obiectivele climatice. Uneori, politica sa monetară poate duce la menținerea unor niveluri mai ridicate ale șomajului, în vederea reducerii inflației. BCE nu este obligată să țină cont în mod echilibrat de aceste obiective diferite. În comparație, obiectivele politicii monetare a Rezervei Federale americane promovează condiții economice care ating atât prețuri stabile, cât și un nivel maxim de ocupare sustenabilă a forței de muncă⁷⁰. Întrucât Comisia Europeană și statele membre formulează coordonarea politicilor într-un cadru de dezvoltare durabilă (prin intermediul unui pact și al unui ciclu de dezvoltare durabilă, așa cum se recomandă în acest capitol), politica BCE ar trebui să fie redefinită în consecință, asigurând baza pentru coerența politică între dimensiunile politicii monetare și bugetare. Mandatul principal al BCE de asigurare a stabilității prețurilor trebuie să fie extins pentru a include obiectivul de ocupare deplină a forței de muncă și obiectivul de a sprijini tranziția către o dezvoltare durabilă, iar obiectivele cantitative care stau la baza acestora ar trebui definite în mod democratic. Aceasta ar necesita revizuirea articolului 119 și a articolului 127 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Prin urmare, articolul 2 din statutul SEBC / BCE ar putea fi reformulat după cum urmează:

Articolul 2, Banca Centrală Europeană (legislație aflată în vigoare)

În conformitate cu articolul 127 alineatul (1) și cu articolul 282 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Uniune, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii, definite la articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană. SEBC acționează potrivit principiului unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, favorizând o alocare eficientă a resurselor și respectând principiile stabilite la articolul 119 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 2 nou

În conformitate cu articolul 127 alineatul (1) și cu articolul 282 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, obiectivul SEBC este menținerea stabilității prețurilor, un nivel maxim de ocupare a forței de muncă și sprijinul pentru tranziția Uniunii către dezvoltarea durabilă. Acesta sprijină politicile din Uniune, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii, definite la articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană. SEBC acționează potrivit principiului unei economii de piață sustenabile și sociale, respectând principiile stabilite la articolul 119 (rev.) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

⁷⁰ În 1977, Congresul american a modificat Legea privind rezervele federale, care a condus Consiliul guvernatorilor sistemului de rezerve federale și Comitetul Federal pentru Piața Deschisă să „mențină creșterea pe termen lung a agregatelor monetare și de credit proporționale cu potențialul pe termen lung al economiei de a crește producția, pentru a promova în mod eficient obiectivele de ocupare a forței de muncă maxime, prețuri stabile și rate moderate ale dobânzilor pe termen lung.”

7.2. Finanțarea unei tranziții sustenabile

Realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă va necesita resurse financiare imense, în special în ceea ce privește investițiile, dintre care multe vor fi pe termen lung. Sectorul financiar public trebuie să funcționeze ca o entitate care își asumă riscuri, reparând eșecurile inevitabile ale pieței pe care sectorul privat nu le poate aborda singur. Uniunea Europeană are la dispoziție o serie de instituții, politici și norme pe care trebuie să le mobilizeze. Bugetul UE are, de asemenea, un rol esențial în finanțarea tranziției, deoarece joacă un rol important și, în unele cazuri, central, în multe domenii economice, sociale și de mediu.

UE trebuie să transmită un semnal politic clar și puternic cu privire la angajamentul său de a se implica în tranziția spre o societate și o economie cu adevărat sustenabile în toate domeniile sale și de a o susține. Aceasta va acționa ca un apel la mobilizare pentru sectorul privat. Prin urmare, ar trebui să definească o strategie amplă de finanțare publică europeană pentru tranziție, clarificând faptul că aceasta implică toate instrumentele disponibile. Reducerea inegalităților excesive de avere, impozitarea „celor răi” în locul „celor buni”.

01

Abordarea
inegalităților de avere
ca o pârghie pentru
dezvoltare durabilă
printr-un impozit pe
valoarea netă a averii

Recomandarea 1

Statele membre ar trebui, de asemenea, să abordeze într-o mai mare măsură inegalitățile la nivelul averilor. Datele și cercetările disponibile arată că inegalitatea averilor a crescut într-un ritm similar în Europa și în SUA. În UE, 40 % din averea privată aparține primilor 5 %. Concentrarea averii trebuie să fie redusă la niveluri mai echitabile prin majorarea impozitelor pe moștenire și/sau prin impunerea unui impozit pe valoarea netă a averii, în funcție de contextele naționale. Impozitele pe avere au fost larg răspândite până la începutul anilor 1990, dar mai multe state membre le-au abolit ulterior, cum ar fi Austria, Suedia, Luxemburg sau, cel mai recent, Franța. Aceasta nu este o soluție atunci când concentrarea averii devine tot mai mare și ar putea deveni exponențială în deceniile următoare, după cum arată cercetările recente⁷¹.

În paralel cu propunerile privind taxa globală pe avere⁷², ar trebui stabilită un impozit pe valoarea netă a averii, care să poată finanța parțial politicile privind averea comună, după cum s-a menționat ca măsură suplimentară la sfârșitul capitolului 5, o parte din aceasta putând deveni o „resursă proprie” pentru bugetul european, în special pentru finanțarea acțiunilor în domeniul dezvoltării durabile și al coeziunii teritoriale. Implementarea la nivelul UE a impozitului pe avere bazat pe dispoziții fiscale armonizate ar limita riscul evaziunii fiscale la care impozitele naționale ar fi mult mai expuse și ar crea condiții favorabile pentru a trece ulterior la un impozit global pe avere. Studiile recente au arătat că aplicarea unui impozit progresiv în funcție de gospodărie cu o rată de 1 % pentru o avere netă de peste 1 milion de euro și 1,5 % pentru o avere netă de peste 5 milioane de euro generează venituri fiscale potențiale în valoare de 156 de miliarde de euro, ținând cont de răspunsurile comportamentale ale persoanelor afectate de impozitul pe averea netă. Având în vedere proprietățile pozitive în materie de sustenabilitate ale unui impozit pe averea netă în ceea ce privește eficiența economică și incluziunea socială, studiul concluzionează că un impozit european pe averea netă reprezintă o posibilitate interesantă pentru resursele proprii bazate pe impozitare și orientate spre sustenabilitate pentru finanțarea bugetului UE⁷³.

De asemenea, este necesar să se analizeze modul în care inegalitățile excesive ale averii pot fi soluționate în cel mai echitabil și eficient mod posibil prin impozitarea transmiterii averii sub formă de taxă pe moștenire și/sau alte forme de impozitare, cum ar fi printr-o taxă pe cadouri⁷⁴.

⁷¹ Thomas Piketty "Capital in the Twenty-First Century", 2013

⁷² Piketty, Zucman (2015)

⁷³ A European Net Wealth Tax, FairTax Working Papers Series N.10, Austrian Institute of Economic Research (WIFO, Vienna), 2014

⁷⁴ A se vedea, în special, dezbaterea Regatului Unit cu privire la acest subiect în www.ippr.org/research/publications/prosperity-and-justice-executive-summary

Recomandarea 2

Impozitarea mai progresivă a veniturilor, așa cum se recomandă în capitolul 5, și impozitarea averii ar trebui să fie însoțite de o schimbare de paradigmă pe scară largă în materie de impozitare cu scopul de a-i taxa pe „cei răi” în locul „celor buni”. Schimbarea modelelor de producție și de consum pentru a le face sustenabile pe scară largă trebuie să însemne că producția și consumul poluant trebuie sancționate și că formele lor sustenabile trebuie să fie stimulate. În centrul acestei schimbări paradigme ar trebui să se înscrie impozitarea CO₂ (impozitul pe carbon), impozitele pe alte surse majore de poluare (motorină, materiale plastice, pesticide dăunătoare etc.) și pentru utilizarea resurselor, combinate cu impozitarea redusă a muncii, în special a salariilor mici, precum și cu finanțarea sau furnizarea de noi bunuri sau servicii publice sustenabile care să permită fiecăruia să evite costul poluării impozitate prin transformarea în produse și servicii curate⁷⁵. Triunghiului dezvoltării durabile ar trebui să-i corespundă un triunghi de impozitare compus din impozitarea mai mare a capitalului, a averii și a poluării și impozitarea mai scăzută a forței de muncă. O astfel de schimbare de paradigmă ar intensifica atât justiția socială și economică, precum și progresul sociaol-ecologic.

Recomandarea 3

Instituțiile financiare europene ar trebui să fie exemple atât prin emiterea publică de obligațiuni ecologice și obligațiuni sociale, care să vizeze finanțarea de noi proiecte, cât și prin furnizarea de garanții inițiale pentru sprijinirea proiectelor concrete pentru a obține o masă critică. Toate activitățile Băncii Europene de Investiții, inclusiv programul InvestEU 2021-2027, ar trebui să sprijine îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă pentru 2030, inclusiv Acordul de la Paris privind schimbările climatice. InvestEU ar trebui să ajungă la un număr suficient de proiecte, pentru a sprijini proiectele mai riscante, precum și pe cele mai mici (sau grupuri de proiecte) care sunt pe deplin coerente cu ODD-urile ONU și cu Acordul de la Paris.

⁷⁵ De exemplu, aceasta ar putea, să ia forma unei taxe pe CO₂ pentru carburanții pentru încălzire, iar veniturile să fie utilizate pentru a finanța o conexiune „gratuită” la o rețea de încălzire urbană sau la un parc solar comunitar care furnizează o energie curată de 1 000 kWh pentru fiecare familie fără costuri..

02

Transformarea
regimurilor fiscale
naționale într-un
instrument puternic
pentru stimularea
și sprijinirea
transformării
sustenabile.

03

Instrumente și
instituții pentru
finanțarea publică în
vederea gestionării
tranziției

04

Următorul cadru financiar multianual ar trebui să integreze obiectivele de dezvoltare durabilă

Recomandarea 4

Următorul cadru financiar multianual pentru perioada 2021-2027 ar trebui să integreze obiectivele de dezvoltare durabilă în toată gama largă de programe și instrumente. Politicile majore finanțate din bugetul UE, în special politica agricolă comună, politica de coeziune și programele-cheie precum Fondul Social European (Plus) ar trebui acum definite într-un cadru de sustenabilitate și vor deveni motoare pentru schimbare. Aici ar trebui să fie incluși indicatori de performanță pentru a asigura monitorizarea adecvată.

7.3.
O guvernare europeană sustenabilă

Aici conturăm o propunere care explorează o modificare a cadrului actual al semestrului european prin deschiderea atât a interesului său fiscal scăzut, cât și a guvernării compartimentate a acestuia, cu scopul de a crea un instrument adecvat pentru a sprijini dezvoltarea durabilă. Modificarea semestrului nu este o luptă abstractă sau tehnică. Aceasta înseamnă modificarea modului în care se elaborează și se decid recomandările specifice fiecărei țări și, prin urmare, modificarea tipului de reforme pe care statele membre trebuie să le realizeze. Rezultatele politicilor vor merge dincolo de reformele structurale axate pe cerere și de măsurile de consolidare fiscală, care pot adânci inegalitățile, pentru a se orienta spre reformele de dezvoltare durabilă și spre investiții capabile să impulsioneze transformările economice, sociale și de mediu necesare. În prezent, semestrul european nu este adecvat pentru dezvoltarea durabilă în cel puțin trei dimensiuni:

- **Paradigma cantitativă reduționistă** care se bazează pe PIB și pe alți indicatori asociați, de exemplu, ponderea deficitului și ponderea datoriei în PIB, doar ca indicatori de referință și obiective de politică, fără a lua în considerare externalitățile și necesitățile sociale și de mediu.
- **Imperialismul disciplinei fiscale** în care numai normele fiscale au obiective obligatorii din punct de vedere juridic. În consecință, toate

celelalte domenii sunt supuse poziției dominante a disciplinei fiscale, fără a lăsa loc politicilor alternative. Prin urmare, semestrul rămâne, în esență, un mijloc de punere în aplicare a consolidării fiscale.

- **Guvernarea depășită**, caracterizată de un proces decizional compartimentat, de asumarea slabă a responsabilității la nivel național, de lipsa dialogului cu partenerii sociali și de un rol slab al Parlamentului European. Pe lângă restrângerea capacității semestrului de a avea o perspectivă sistemică, această guvernarea defectuoasă dăunează popularității UE, deoarece oamenii percep guvernarea economică a UE ca fiind complexă, pătinitoare în favoarea intereselor corporatiste și nedemocratică.

Trecerea de la semestrul european la un ciclu de dezvoltare durabilă necesită o schimbare în cel puțin trei dimensiuni:

- **Orizont și domeniu de aplicare.** Dezvoltarea durabilă implică un interval de timp diferit pentru elaborarea politicilor, de la o abordare pe termen scurt, la o perspectivă pe termen lung. Prin urmare, este necesar să se înlocuiască exercițiul de supraveghere fiscală și macroeconomică anual actual cu un pact de dezvoltare durabilă multianual. Pentru a stabili o direcție a politicilor și pentru a asigura

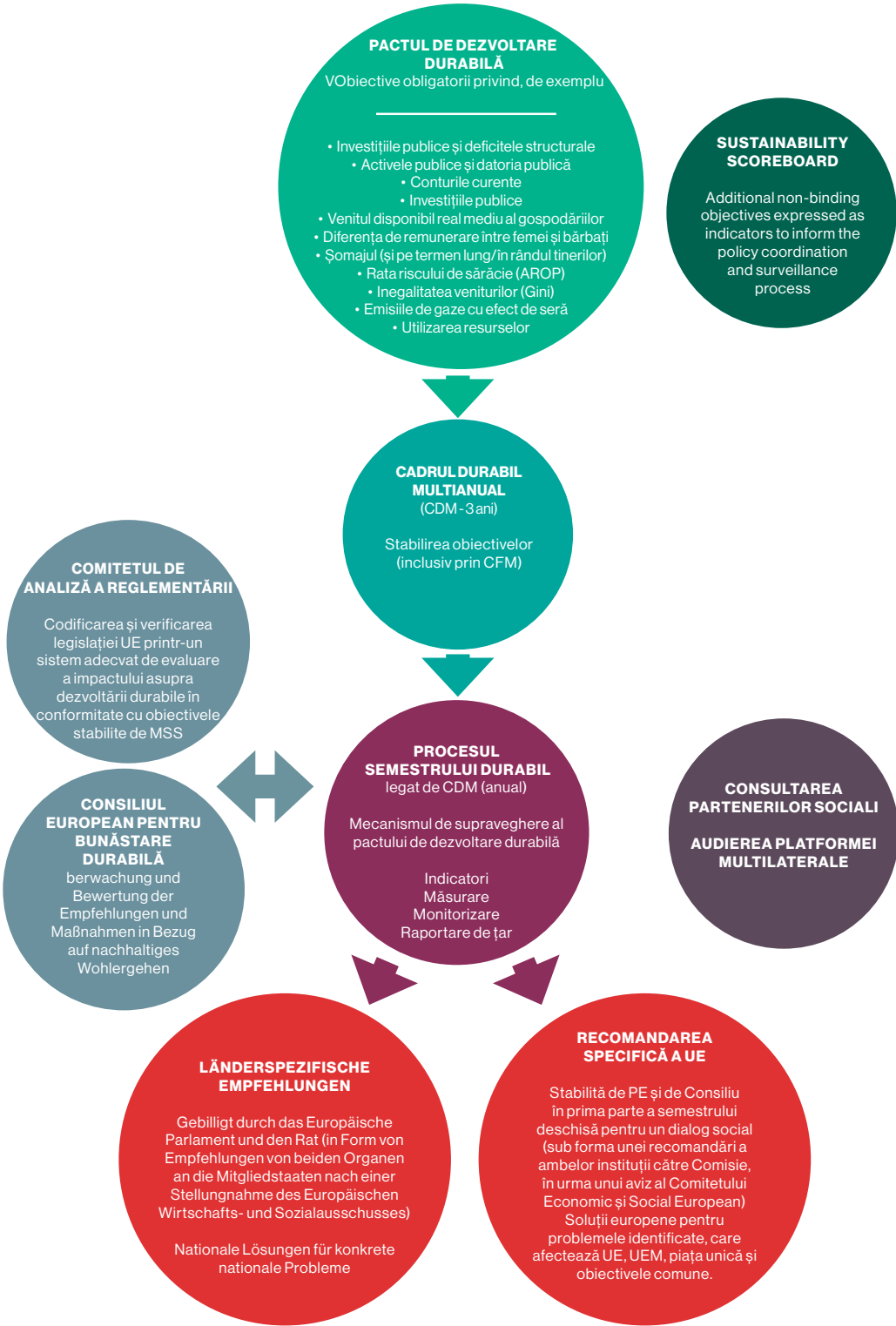
coerența cu alte politici ale UE, noul semestru trebuie să facă parte dintr-o strategie amplă de dezvoltare durabilă, bazată pe obiectivele de dezvoltare durabilă ca obiective de politică (și strâns legată de CFM).

- **Indicatori și obiective.** Ceea ce măsurăm afectează ceea ce facem în ceea ce privește rezultatele politicilor. Prin raportarea exclusiv la PIB, se vor elabora politici care iau în considerare doar impactul lor economic. Așadar, este necesar să se extindă gama de indicatori de referință, incluzând indicatori sociali și de mediu cu scopul de a elabora reforme cu adevărat sustenabile și nu doar reforme structurale pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Este esențial ca acești indicatori să fie compatibili, de asemenea, cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU (dar le-ar putea depăși).
- **Guvernare.** O guvernare compartimentată dă naștere doar unor politici compartimentate. Prin

urmare, este necesară deschiderea procesului decizional actual, atât la nivel intern (prin extinderea responsabilității pentru semestru la alte servicii ale Comisiei), cât și extern (prin promovarea dialogurilor structurale cu părțile interesate). Parlamentului European trebuie să i se acorde un rol-cheie pentru a asigura un control democratic adecvat, iar partenerii sociali și ONG-urile, inclusiv platforma multilaterală privind dezvoltarea durabilă (a se vedea secțiunea 3.3, recomandarea 2) ar trebui să fie implicate considerabil. De asemenea, semestrul trebuie să fie orientat spre comunități pentru a se adapta la diferitele necesități și particularități naționale și teritoriale (a se vedea secțiunea 5.5, recomandarea 4).

- Având în vedere aceste obiective, un nou **Ciclu de dezvoltare durabilă** ar putea avea următoarea structură:

Ciclul de dezvoltare durabilă

Noul **Ciclu de dezvoltare durabilă** va fi un exercițiu multianual care vizează punerea în aplicare a unei politici fiscale solide, în condiții de egalitate cu politicile de dezvoltare durabilă. Ciclul de dezvoltare durabilă se va întemeia pe un nou pact de dezvoltare durabilă consacrat juridic, care ar urma să cuprindă Pactul de stabilitate și de creștere existent, într-o formă alternativă (pentru a exclude investițiile publice), alături de alte câteva obiective obligatorii pe care, la rândul lor, atât recomandările specifice fiecărei țări, cât și recomandările specifice ale UE nou stabilite vor urmări să le realizeze.

Această selecție a obiectivelor obligatorii ar reforma supravegherea politicilor, extinzând-o la elemente-cheie ale căii triple de dezvoltare durabilă. La fel ca pactul de stabilitate actual, supravegherea ar include procese de elaborare a politicilor preventive și corective. Acest set obligatoriu ar fi completat de o selecție de obiective suplimentare neobligatorii, exprimate ca indicatori pentru a oferi informații pentru procesul de coordonare și supraveghere a politicilor, reunite în cadrul unui „tablou de bord al sustenabilității”.

Un astfel de tablou de bord al sustenabilității ar putea, de exemplu, să includă:

- Indicele venitului de subzistență;⁷⁶
- Coeficientul Gini al venitului disponibil pe adult-echivalent: sub media celor trei țări UE cu cele mai bune performanțe
- Cheltuiala publică cu educația: peste 6 % din PIB
- Sărăcia extremă: 0 % din populație
- Persoane expuse riscului de sărăcie sau excludere socială: sub 10 % din

populație (sau cu cel puțin 20 de milioane mai puține persoane aflate în situație de - sau expuse riscului de - sărăcie/excludere socială)⁷⁷

- Diferența de remunerare între femei și bărbați: 0 %
- Locuințe accesibile și de calitate/ Costurile pentru locuințe în venitul disponibil (... %)
- Distanța statelor membre față de atingerea obiectivelor lor privind energia din surse regenerabile, eficiența energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră neaflate sub incidența ETS, astfel cum acestea sunt definite în Regulamentul privind partajarea eforturilor și în Regulamentul privind guvernanta uniunii energetice
- Reciclarea deșeurilor municipale în proporție de 65 % până în 2030; Reciclarea deșeurilor de ambalaje în proporție de 75% până în 2030⁷⁸
- Obiectivele de utilizare a resurselor ca parte a unei economii circulare
- Persoanele care locuiesc în gospodării în condiții de deprivare materială (... %)
- Rata șomajului în rândul tinerilor (... %)
- Starea biodiversității...

Urmând aceeași logică din PSC, fiecare obiectiv va implica obiective pe termen mediu în vederea realizării obiectivului final. Selectarea obiectivelor se va efectua cu scopul de a crea sinergii și coerență cu obiectivele și structurile de guvernare

stabilite deja, cum ar fi propunerea privind deșeurile și guvernarea energetică. Având în vedere obiectivele menționate anterior, cadrul sustenabil multianual stabilește obiectivele globale ale acestui proces, cu scopul de a asigura coerența și sinergiile cu alte instrumente de politică ale UE (de exemplu, politica agricolă comună și politica de coeziune). În acest scop, cadrul sustenabil multianual va completa cadrele financiare multianuale incluzând în acestea obiective privind sustenabilitatea. Procesul de punere în aplicare va trece prin procesul semestrului sustenabil, un mecanism de supraveghere anuală care va monitoriza respectarea obiectivelor obligatorii ale Pactului de dezvoltare

durabilă. O explicație mai detaliată a procesului semestrului sustenabil este prezentată la pagina următoare. Rezultatul anual al acestui proces este dublu. În primul rând, recomandările specifice fiecărei țări. Spre deosebire de cele existente, acestea vor fi mai „orientate spre comunități” în vederea adaptării la necesitatea fiecărui stat membru și a fiecărui teritoriu. Reformele structurale axate pe cerere vor deveni reforme structurale sustenabile. În al doilea rând, recomandările specifice ale UE. În fiecare an, Consiliul și Parlamentul vor transmite propuneri de politică în vederea abordării problemelor care afectează politicile UE.

PROCESUL SEMESTRULUI SUSTENABIL

După cum s-a menționat anterior, punerea în aplicare a procesului multianual de guvernare a dezvoltării durabile va trece prin procesul semestrului sustenabil, evoluția semestrului european. Acesta va fi un mecanism de supraveghere anuală care va monitoriza realizarea PSC și a SDSP prin următoarele dispozitive:

- **Noi instrumente analitice:** Analiza anuală a dezvoltării și a bunăstării sustenabile și procedura privind dezechilibrul sustenabilității, cu un sistem de măsurare mai amplă și mai profundă. Un nou sistem de indicatori integrați în raportarea de țară și în analiza generală. Având în vedere domeniul mai larg de aplicare, vor fi incluși noi indicatori sociali și de mediu alături de indicatorii economici și fiscali.

- **O nouă structură de guvernare:** Ar putea fi creat un nou Consiliu pentru dezvoltare durabilă, care s-ar putea situa între consiliile sectoriale și Consiliul European. Această nouă configurație orizontală ar urma să fie formată din 27 de reprezentanți numiți la nivel național care, la nivel ministerial pe plan intern, sunt responsabili pentru coerența politicilor (monitorizarea și examinarea propunerilor de politică) pentru punerea în aplicare a strategiilor naționale de dezvoltare durabilă. O configurație similară ar putea fi stabilită în PE, un Comitet pentru dezvoltare durabilă.
- **Un Comitet de analiză a reglementării în Comisia Europeană** nou conceput: rolul comitetului

⁷⁶ A definition and methodological explanation on how to calculate the living wage is provided by the ILO. http://www.ilo.org/travail/whatwedo/publications/WCMS_162117/lang--en/index.htm
The MIT has calculated the living wages for US states. <http://livingwage.mit.edu/>

⁷⁷ The last one was already agreed for the Europe 2020 strategy

⁷⁸ Target already agreed for the Waste Proposal

⁷⁹ Progressive Society and 79 the S&D Group support the independent Annual Growth Survey, which from November 2018 evolved into an independent annual survey based on sustainable development and well-being indicators, analysis and recommendations, see www.progressivesociety.eu or www.iags-project.org

⁸⁰ Alternatively to this new configuration, one might consider to put ENVI and EPSCO Councils on equal footing to the ECOFIN Council. The same mechanism shall be followed in the European Parliament by merging the work of ECON, ENVI and EMPL committees when it comes to deliberate the new Sustainable Semester Process.

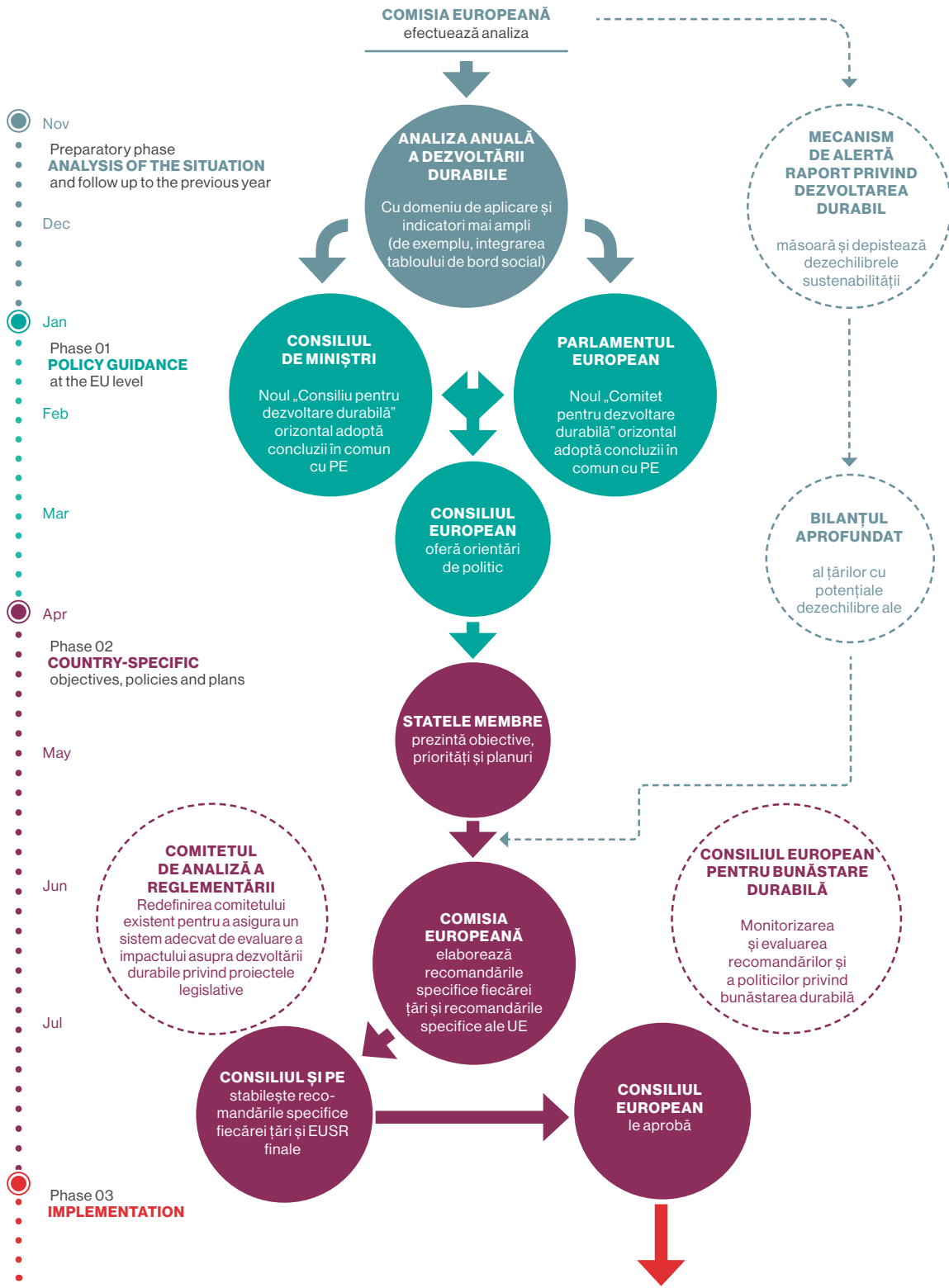
existent este acela de a asigura o funcție centrală de control al calității și de sprijin pentru evaluarea impactului și activitatea de evaluare a Comisiei. Comitetul examinează și emite avize și recomandări cu privire la toate proiectele de evaluare a impactului și evaluările majore și verificările adecvării legislației existente efectuate de Comisie. Acest comitet ar trebui să primească un mandat clar pentru a asigura controlul calității cu privire la evaluările impactului asupra dezvoltării durabile privind proiectele legislative propuse de Comisie - evaluarea adecvată a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile, pentru a verifica dacă recomandările specifice fiecărei țări și EUSP respectă obiectivele stabilite în cadrul sustenabil multianual (CSM). Funcția acestuia nu se va limita la sprijinirea punerii în aplicare a semestrului sustenabil, ci este mai

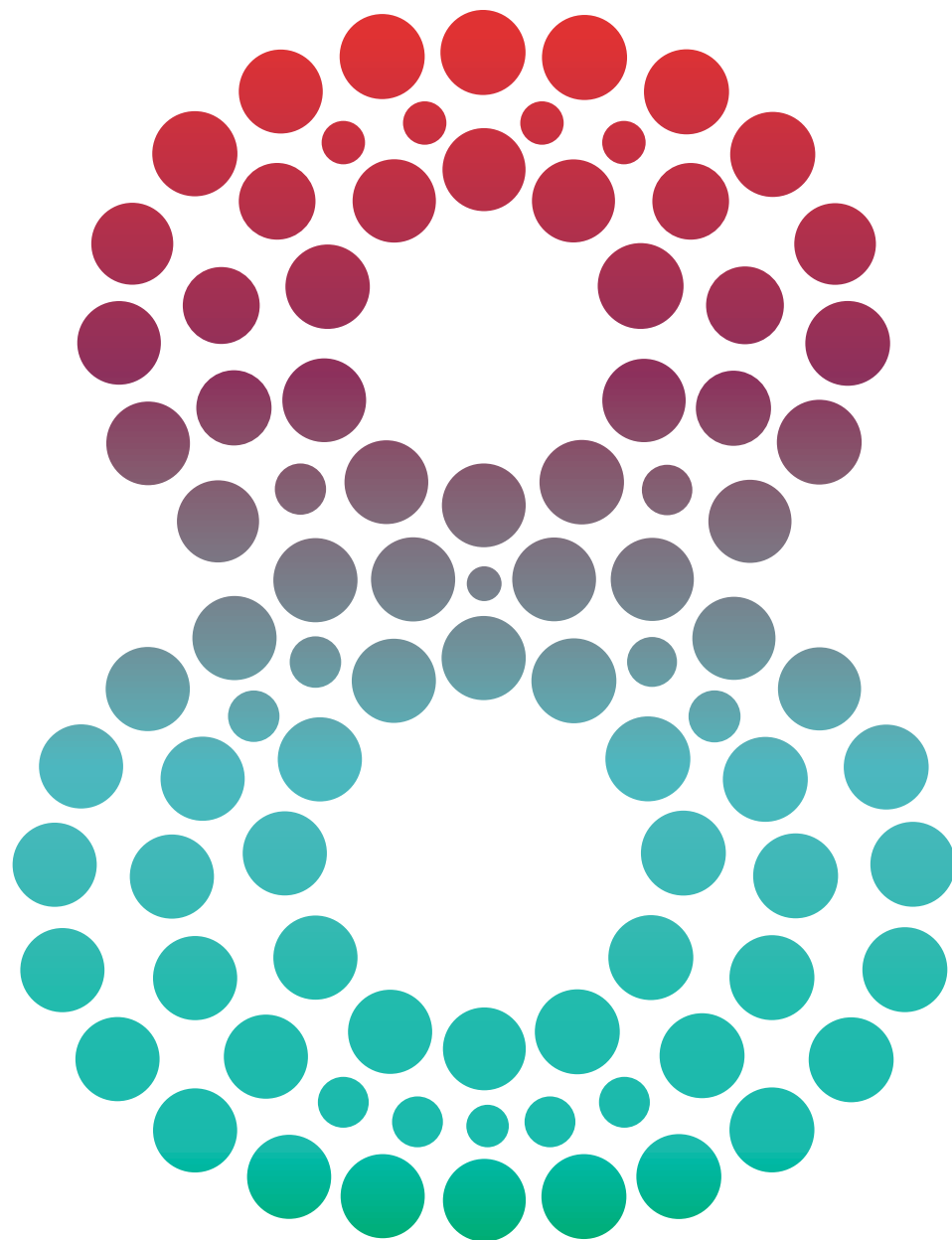
amplă, deoarece acesta va verifica, de asemenea, dacă întreaga legislație și toate politicile UE respectă CSM.

- Un **Consiliu european pentru bunăstare sustenabilă** nou înființat, care va reflecta Consiliul bugetar european actual și va fi mandatat să asigure o monitorizare și evaluare independentă anuală a politicilor și a recomandărilor UE formulate în cadrul procesului de dezvoltare durabilă în ceea ce privește impactul acestora asupra bunăstării sustenabile.

Calendarul ar urma să fie similar cu cel al semestrului european existent, menținând astfel coerența în timp cu calendarele bugetare naționale.

PROCESUL SEMESTRULUI SUSTENABIL

ANEXĂ 110 ACȚIUNI POLITICE PENTRU SCHIMBARE (Capitolele 3-7)

CAPITOLUL 3 PUTERE PENTRU CETĂȚENI

1. Contractul cetățenilor de „Democrație sustenabilă pentru toți”
2. Partenerii sociali sunt implicați mai mult în semestrul european (și într-un viitor ciclu de dezvoltare durabilă) de către Consiliu și de către Parlamentul European (inclusiv sesiunea plenară înainte de Consiliul European din martie)
3. Declarația politică a Consiliului European privind importanța unui dialog tripartit și social puternic într-o economie socială de piață care funcționează bine (conform articolelor 3 și 152 din TUE)
4. Pe baza acestei declarații politice, o strategie europeană pentru încurajarea sindicalizării comerciale în statele membre pe baza principiului 8 al Pilonul european al drepturilor sociale, inclusiv recomandări de politică privind dezvoltarea sindicalizării comerciale care să fie incluse în programele naționale de reformă
5. De asemenea, pe baza acestei declarații politice, ar trebui să fie elaborate strategii naționale care să includă măsuri de sprijinire a negocierii colective cu includerea activă a partenerilor sociali (inclusiv mai multe contracte colective de muncă la nivel de sector)
6. Revizuirea Directivei privind comitetul european de întreprindere pentru a consolida informarea și consultarea angajaților și a lucrătorilor din firmele transnaționale care au cel puțin 1 000 de angajați
7. Revizuirea legislațiilor naționale care definesc informarea și consultarea, informarea în cazul concedierilor colective și cu privire la menținerea drepturilor angajaților în cazul transferului de întreprinderi, în cazul în care aceste legislații sunt prea slabe
8. O nouă directivă-cadru privind informarea și consultarea lucrătorilor, participarea, anticiparea și gestionarea restructurărilor
9. Deschiderea posibilității de sindicalizare a persoanelor care desfășoară o activitate independentă fictivă prin introducerea unei definiții clare a lucrătorului în Directiva privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă (care se află în prezent în proces legislativ)
10. Asigurarea unui cadru juridic care să permită funcționarea societății civile independente fără intervenții din partea guvernului la nivelul întregii UE
11. Consolidarea și extinderea platformei multilaterale europene privind obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU în vederea consolidării rolului

acesteia și a implicării organizațiilor societății civile, după cum a recomandat SDG Watch Europe

12. Implicarea platformei multilaterale în viitorul ciclu de dezvoltare durabilă (și, între timp, în procesul semestrului european) cu privire la cele trei instituții
13. Progresiști pentru promovarea și sprijinirea dezvoltării unor alianțe naționale pentru dezvoltare durabilă, cum ar fi ASviS din Italia
14. Consolidarea spațiului civic la nivel local și regional printr-o punere adecvată în aplicare a Codului european de conduită referitor la parteneriat și a principiului parteneriatului din politica de coeziune
15. Comisia Europeană trebuie să prezinte o propunere privind standardele minime pentru dialog civil la nivel european (măsură suplimentară)

CAPITOLUL 4 REMODELAREA CAPITALISMULUI

16. Promovarea unor modele de afaceri diverse, inclusiv a cooperativelor, a participării angajaților la capital, a modelelor de participare multilaterală la capital, a trusturilor sau a altor forme de încurajare a unei structuri economice de afaceri mai diversificate, care să includă externalitățile sociale și de mediu mai bine decât în prezent și să asigure o distribuție mai echitabilă a veniturilor și a avuției
17. Crearea unor statute juridice europene pentru diferitele forme de economie socială pentru a asigura securitate juridică și condiții de concurență echitabile cu alte forme de afaceri și care să acopere societățile mutuale, asociațiile și fundațiile
18. Instituirea unor scheme de garanții financiare de la nivel local până la nivel național, pentru a facilita accesul actorilor din economia socială la finanțare și pentru a-i sprijini în mod activ prin programul InvestEU și prin BEI.
19. Elaborarea unor inițiative de politică și utilizarea instrumentelor și a programelor UE existente pentru a încuraja și a ajuta tinerii să se implice în economia socială
20. Adaptarea statisticilor naționale și europene pentru a asigura furnizarea unor date viabile privind economia socială cu scopul de a informa, dirija și monitoriza mai bine politicile relevante

21.

Stabilirea unui statut european pentru corporațiile de tip Benefit Corporation, pe baza recenteii inițiative italiene (Società Benefit)
22.

Promovarea la nivel național, regional și local a rolului întreprinderilor publice sau al întreprinderilor non-profit reglementate public de a dezvolta servicii publice eco-sociale
23.

O etichetă europeană „întreprindere responsabilă” care să permită cetățenilor să stabilească dacă o anumită întreprindere asigură o responsabilitate socială și de mediu și o bună guvernare corporativă
24.

O etichetă europeană „finanțe responsabile” cu același scop având în vedere particularitățile sectorului financiar
25.

O directivă europeană privind responsabilitățile economice, sociale și de mediu minime ale întreprinderilor, pe baza abordărilor juridice existente din unele state membre
26.

Realizarea unor achiziții publice sustenabile: Utilizarea proactivă și monitorizarea criteriilor sociale și de mediu în achizițiile publice de către entitățile publice
27.

Impunerea obligativității criteriilor sociale și de mediu în achizițiile publice
28.

Un pașaport de responsabilitate socială a întreprinderilor, obligatoriu din punct de vedere juridic, care să introducă o licență de funcționare pe piața unică pentru corporațiile cu venituri anuale de peste 500 de milioane de euro (măsură suplimentară)
29.

Crearea unei agenții europene specializate în domeniul infracțiunilor financiare și al fraudei fiscale
30.

Înființarea unui organism european fiscal (Centru pentru coerența și coordonarea politicilor fiscale) pentru a consolida cooperarea și coordonarea autorităților fiscale cu privire la combaterea evaziunii fiscale și a evitării obligațiilor fiscale
31.

Înființarea unei unități europene de informații financiare pentru a asigura o colaborare în rețea eficace și acțiuni coordonate între unitățile naționale existente
32.

Înființarea unui grup operativ comuni special permanent de către Eurofisc și Comisia Europeană cu scopul de a supraveghea aplicarea legislației fiscale adoptate
33.

Raportare completă publică pentru fiecare țară în parte, inclusiv contabilitate complet dezagregată din toate țările în care are loc o cooperare multinațională
34.

O bază fiscală consolidată comună a societăților (CCCTB) la nivel european, care să acopere, de asemenea, impozitarea societăților de servicii digitale (precedată de un impozit interimar pe servicii digitale)
35.

O definiție juridică europeană pentru sediul permanent virtual pentru societățile de servicii digitale
36.

O rată minimă efectivă de impozitare a profitului, bazată pe viitoarea CCCTB
37.

O definiție armonizată europeană și o interdicție a sistemelor de impozitare riscante existente în diferite state membre
38.

Norme clare privind transferul sediului central al unei întreprinderi în interiorul UE
39.

O taxă pe tranzacțiile financiare
40.

Resurse mărite pentru administrațiile fiscale naționale
41.

Un impozit interimar pe servicii digitale, până la instituirea unor norme privind CCCTB
42.

Este necesar acordul UE în Consiliu cu privire la propunerea de „prezență digitală substanțială”
43.

O dezbatere publică informată cu privire la modul de impozitare a noilor tehnologii (cum ar fi impozitul pe roboți)
44.

Includerea de către UE a unor clauze privind evitarea plății impozitelor în toate acordurile sale comerciale cu țări terțe
45.

UE nu ar trebui să semneze niciun acord comercial cu jurisdicții definite de UE ca paradisuri fiscale
46.

Promovarea de către UE a creării unei Comisii Fiscale a Națiunilor Unite, în special pentru a coordona eforturile de combatere a paradisurilor fiscale
47.

Promovarea de către UE a creării unui registru financiar global pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra activelor financiare (măsură suplimentară)
48.

Stabilirea unui sistem de clasificare al UE clar și detaliat - sau taxonomie - pentru activitățile sustenabile. Acest lucru va crea un limbaj comun pentru toți actorii din sistemul financiar
49.

O obligație juridică de răspundere față de societate pentru fondurile private
50.

O mai bună calibrare a stimulenteleor prudențiale și a factorilor de descurajare pentru a contribui la tranziția către dezvoltarea durabilă

- 51. Includerea riscurilor și a factorilor de mediu, sociali și de guvernare corporativă în mandatul sistemului european de supraveghere financiară
- 52. O agenție publică europeană de rating de credit pentru urmărirea riscurilor legate de sustenabilitatea pe termen lung
- 53. Abordarea dezvoltării inteligenței artificiale în tranzacțiile financiare printr-o revizuire a legislației MiFID II/MiFIR care se aplică piețelor instrumentelor financiare
- 54. Promovarea incluziunii financiare prin dezvoltarea sau facilitarea finanțării pentru microcredite, a finanțării participative și a lanțurilor de aprovizionare, precum și a fondurilor de antreprenoriat social la nivelul UE și la nivel național
- 55. Dezvoltarea reglementării și a supravegherii directe a sectorului financiar nebancar, inclusiv la nivel mondial (măsuri suplimentare)
- 56. O capacitate de analiză tehnologică a contractelor futures plasată în interiorul Comisiei Europene pentru a înțelege, a anticipa și a elabora modificările tehnologice în mod adecvat
- 57. O Directivă a UE privind lucrul pe platforme online pentru a reglementa și a proteja noile forme de muncă din economia digitală
- 58. Elaborarea unor sisteme sociale naționale și a unor programe europene care să sprijine și să protejeze cetățenii pe durata tranziției tehnologice, în special prin fonduri de tranziție socială finanțate printr-un impozit pe servicii digitale; acest proces va deveni parte integrantă a semestrului european

CAPITOLUL 5
JUSTIȚIE SOCIALĂ

- 59. Un plan european ambițios pentru combaterea sărăciei cu scopul de a îmbunătăți situația tuturor persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excludere socială, de a reduce numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sau excludere socială cu 25 de milioane de persoane până în 2030 și cu alte 50 de milioane până în 2050
- 60. Dezvoltarea în continuare a unor abordări la nivelul UE și la nivel național care să vizeze o mai bună înțelegere a sărăciei pe baza bugetelor de referință
- 61. Introducerea în cadrul semestrului european a unui plan european pentru combaterea sărăciei ca dimensiune strategică

- 62. O garanție europeană pentru copii în vederea atenuării efectelor dăunătoare ale sărăciei asupra copiilor
- 63. O strategie europeană pentru locuințe accesibile, sociale și publice pentru toți (aceasta include 11 propuneri detaliate, a se vedea recomandarea 3, secțiunea 5.1.)
- 64. O directivă-cadru europeană privind venitul minim adecvat
- 65. Un cadru juridic european pentru a garanta fiecărui cetățean european un nivel minim de protecție socială, în conformitate cu recomandarea OIM
- 66. O strategie de integrare socială pentru imigranți, care să cuprindă planuri naționale, ca parte a semestrului european
- 67. Impunerea obligativității obiectivelor de reducere a sărăciei după 2024, inclusiv a obiectivelor naționale anuale, dacă este necesar (măsură suplimentară)
- 68. Implementarea totală și completă până în 2024 a drepturilor și a principiilor cuprinse în Pilonul european al drepturilor sociale
- 69. Un drept european la activitate pentru toți șomerii de lungă durată, care să fie îmbinată în cele din urmă cu Garanția europeană pentru tineret
- 70. Planul de acțiune european pentru un salariu echitabil (EFWAP): integrarea în semestrul european a ODD 10 al ONU privind asigurarea faptului că categoria de salarii mai mică cu 40 % crește mai repede decât media națională până în 2030
- 71. (EFWAP) Recomandări specifice fiecărei țări în semestrul european care să includă recomandări privind negocierea colectivă sectorială și să sprijine creșterile salariale reale în conformitate cu obiectivul de dezvoltare durabilă al ONU
- 72. (EFWAP) Eliminarea treptată a sărăciei persoanelor încadrate în muncă asigurând faptul că salariile minime nu sunt stabilite sub nivelul venitului de subzistență, inclusiv prin stabilirea unor indici naționali ai venitului de subzistență și definirea unui venit de subzistență la nivelul UE și utilizarea bugetelor de referință drept criteriu de referință
- 73. (EFWAP) O legislație europeană privind remunerația egală pentru muncă egală care să se extindă asupra tuturor sectoarelor economiei
- 74. (EFWAP) O directivă europeană privind transparența salarială
- 75. Abordarea inegalității veniturilor în semestrul european, stabilind un indicator de referință al inegalității veniturilor pe baza coeficientului Gini mediu (aproximativ 0,25) al celor trei țări europene cu cele mai bune performanțe și promovarea unor sisteme naționale mai progresive de impozitare a veniturilor, dacă este cazul

- 76. Un echilibru bun între viața profesională și cea privată pentru părinții care lucrează cu scopul de a obține un model în care femeile și bărbații câștigă în mod egal și își împart și sarcinile de îngrijire
- 77. Legislație pentru eliminarea diferenței de remunerare între femei și bărbați
- 78. Ratificarea și punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul în toate statele membre în vederea eradicării violenței împotriva femeilor
- 79. Asigurarea faptului că organizațiile și întreprinderile publice și private dispun de politici eficace împotriva hărțuirii sexuale și psihologice
- 80. Garantarea sănătății sexuale și reproductive și a drepturilor aferente
- 81. Includerea unei perspective de gen în politicile fiscale și de securitate socială naționale
- 82. O directivă privind implicarea femeilor în consiliile de administrație ale întreprinderilor (40 %)
- 83. Sistematizarea integrării perspectivei de gen și a integrării dimensiunii de gen în buget în politica publică la nivelul UE și la nivel național
- 84. Integrarea în semestrul european a planurilor naționale de acțiune privind mobilitatea socială
- 85. Actualizarea sistemelor naționale de învățământ la cele mai înalte standarde și asigurarea unor investiții sociale suficiente
- 86. Politica de coeziune trebuie să rămână accesibilă tuturor regiunilor UE, iar pachetul financiar pentru 2021-2027 trebuie să fie menținut la un nivel adecvat, dacă nu chiar majorat
- 87. Promovarea guvernării pe mai multe niveluri în politica de coeziune pentru a obține abordări participative și ascendente
- 88. Abordări diferențiate privind dezvoltarea care să fie puse în aplicare în funcție de contextul specific al fiecărei regiuni
- 89. Punerea adecvată în aplicare a Codului european de conduită referitor la parteneriat pentru politica de coeziune
- 90. Reflectarea impactului teritorial al programelor UE
- 91. Avere comună - dezvoltarea unei baze comune și colective de avere nemonetară accesibilă pentru toți, eventual sub forma unei Carte a averii comune, care să acorde o serie de drepturi de bunăstare sustenabilă tuturor cetățenilor (măsură suplimentară)

CAPITOLUL 6
PROGRES SOCIAL ȘI ECOLOGIC

- 92. Introducerea tranziției echitabile ca o componentă majoră a viitoarei politici privind clima și energia a Europei
- 93. Definirea unor politici industriale sustenabile pentru toate sectoarele afectate de tranziție în cadrul unei abordări a tranziției echitabile
- 94. O viitoare politică agricolă comună pentru realizarea unei tranziții juste către o agricultură sustenabilă și teritorii rurale dinamice
- 95. Asigurarea faptului că strategiile naționale și europene de tranziție echitabilă sunt sprijinite în mod activ de bugetul UE
- 96. Construirea statelor sociale și ecologice naționale de mâine ale bunăstării printr-un proces participativ care să implice instituțiile naționale și ale UE, partenerii sociali și societatea civilă
- 97. Dezvoltarea unor cunoștințe și informații care să permită măsurarea adecvată și, ulterior, atenuarea inegalității de mediu
- 98. Asigurarea faptului că instituțiile UE și naționale și procesele de guvernare includ în mod adecvat dimensiunile sociale și ecologice

CAPITOLUL 7
FACILITAREA SCHIMBĂRII

- 99. Modificarea normelor fiscale ale UE pentru a proteja cheltuielile publice naționale cu investițiile, care sunt esențiale pentru transformarea sustenabilă de la consolidarea bugetară
- 100. Reorganizarea normelor și a procedurilor bugetare existente în cadrul unui nou Pact de dezvoltare durabilă amplu, îmbinând criteriile de referință bugetare, sociale și de mediu și obiective obligatorii
- 101. O coordonare adecvată a politicilor pentru a aborda excedentele excesive de cont curent
- 102. O capacitate fiscală: un sistem al reasigurărilor pentru șomaj și un sistem de protecție a investițiilor pentru consolidarea zonei euro în ceea ce privește coeziunea economică și socială și pentru a dezvolta capacitatea acestora de a face față șocurilor asimetrice

103. Revizuirea mandatului Băncii Centrale Europene, astfel cum este el definit în tratat și în statutul acesteia, pentru a-l extinde asupra obiectivului de ocupare deplină a forței de muncă și asupra sprijinirii prin politica sa monetară a tranziției către dezvoltarea durabilă
104. Eliminarea inegalităților excesive în materie de avere printr-un impozit european pe averea netă
105. Reformarea regimurilor fiscale naționale pentru a le transforma în pârghii puternice pentru sustenabilitate prin taxarea celor răi și nu a celor buni
106. Instituții și instrumente financiare publice europene care să coordoneze finanțarea tranziției sustenabile, în special prin elaborarea unor obligațiuni ecologice și a unor obligațiuni cu impact social
107. Integrarea dezvoltării durabile în următorul cadru financiar multianual
108. Înlocuirea semestrului european existent cu un ciclu de dezvoltare durabilă multianual (bazat pe un nou pact de dezvoltare durabilă, a se vedea acțiunea politică nr. 100) și adaptarea în consecință a structurilor instituționale din Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliu
109. Elaborarea unui tablou de bord al sustenabilității format din obiective neobligatorii, exprimate ca indicatori pentru a oferi informații pentru procesul de elaborare, coordonare și supraveghere a politicilor
110. Înființarea unui Consiliu european pentru bunăstare sustenabilă care să monitorizeze și să evalueze recomandările și politicile (complementar Consiliului bugetar european)

Tratatul Privind Uniunea Europeană (Extrase)

Din preambul

Deciși să promoveze progresul economic și social al popoarelor lor, ținând seama de principiul dezvoltării durabile și în cadrul realizării pieței interne, al consolidării coeziunii și protecției mediului, precum și să pună în aplicare politici care asigură progrese concomitente în domeniul integrării economice și în celelalte domenii

Articolul 3 alineatul (1)

Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale. Uniunea instituie o piață internă.

Articolul 3 alineatul (3)

Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului.

Aceasta promovează progresul științific și tehnic.

Uniunea combate excluziunea socială și discriminările și promovează justiția și protecția socială egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

Aceasta promovează coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre.

Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european.

 **SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS**

“One should not give up the hope that problems created by human beings can also be solved by human beings.,,”

WILLY BRANDT

‘Prin primul său raport, Comisia a elaborat totodată o nouă viziune pe termen lung pentru o societate cu adevărat echitabilă și responsabilă pentru secolul XXI, în care fiecare să aibă un viitor decent, o societate bazată pe un respect profund pentru fiecare persoană și pentru planeta care are nevoie atât de urgență de protecția noastră’.

UDO BULLMANN,
Președintele Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor
și Democraților din Parlamentul European

‘Recomandările politice pe care comisia independentă le oferă în acest raport vizează o transformare radicală a societăților noastre. Avem nevoie de o abordare care să pună în discuție fundamentele dependenței noastre de zeci de ani față de creșterea economică ca scop în sine, care să disocieze bogăția de bunăstare, care să conteste ferm distribuția actuală a veniturilor, a bogăției și a puterii economice și care să îndemne la o transformare sustenabilă ca motor puternic și inovator al progresului social’.

LOUKA T. KATSELI & POUL NYRUP RASMUSSEN,
Copreședinți ai Comisiei Independente Pentru Egalitate Sustenabilă

**progressive
society**

www.progressivesociety.eu

@ProgressSoc

@eupgressivesociety